ASOCIATIA SPECIALISTILOR
IN DEZVOLTARE RURALA
ARGES
ASIDERA

Planul de dezvoltare locală a teritoriului Muscelean şi European, 2010-2013

Acest document este realizat în cadrul proiectului „Facilitarea constituirii Grupului de Acţiune Locală în sensul Programului LEADER pentru microregiunea „Muscelean şi European”, iniţiat de către Grupul de Acţiune Locală Muscelean şi European şi finanţat de către Programul Naţional de Dezvoltare Rurală 2007-2013, Măsura 431 - Sub-măsura 431.1, Faza 3 - Sprijin financiar pentru pregătirea dosarelor pentru selecţia GAL.

Grupul de Acţiune Locală Muscelean şi European este un parteneriat public-privat constituit conform Programului Leader, Axa 4, PNDR. GAL-ul este iniţiat de către ASIDERA - Asociaţia Specialiştilor în Dezvoltare Rurală, comuna Valea Mare Pravăţ, judeţul Argeş şi reuneşte 52 de parteneri, publici şi privaţi, din teritoriu şi din afara acestuia.

Acest document este redactat de către consultant extern, PFA Florescu Adriana Roxana, cu o echipă formată din:

Roxana Florescu, coordonator, consultant dezvoltare locală
Anca Gaidoş, consultant dezvoltare economică locală
Mara Sescu, consultant politici publice şi dezvoltare organizaţională
Sorina Bunescu, consultant procese de planificare participativă
Oana Muşuroaea, consultant protecţia mediului şi managementul deşeurilor

Corectură şi design - Mihaela Istrati

Echipa redacţională îi mulţumeşte dlui Dan Moşescu, Preşedinte ASIDERA, pentru perseverenţa şi curajul cu care a condus procesul de formare a Grupului de Acţiune Locală şi consultare a partenerilor în privinţa realizării strategiei. De asemenea, mulţumim tuturor celor care au asistat în procesul de culegere a datelor din teritoriu - Mariana Uretu (Dâmbovicioara), Ana Vorovenci (Rucăr), Mihai Vlădău (Dragoslavele), Ionel Petre Boncoi (Valea Mare Pravăţ), Anton Mercan (Cetăţeni), Ion Rădoiu (Stoeneşti), George Popescu (Poienarii de Muscel), Damian Poştoacă (Mioarele), Octavian Leca (Bughea de Jos), Ionuţ Poştoacă (Bughea de Jos - documentare), Ionel Bodea (Albeştii de Muscel), Gheorghiţa Tarbă (Bughea de Sus), Simona Bădiţescu (traducere) şi Georgeta Crăciun (documentare). Adresăm mulţumiri speciale dnei Carmen Oprescu care, împreună cu Dragoş Mândescu, Cristian Cocea şi Mircea Bezdedeanu, au adus contribuţii importante la capitolele de patrimoniu cultural şi natural.

Noiembrie 2010

CUPRINS

INTRODUCERE **5**
PARTEA I: PREZENTAREA TERITORIULUI – ANALIZA DIAGNOSTIC **6**
I.1 Prezentarea fizică şi geografică 6
I.2 Hărţi 12
I.3 Populaţie, demografie 13
I.4 Patrimoniul de mediu 22
I.5 Patrimoniul arhitectural şi cultural 26
I.6 Economie locală 36
I.7 Servicii şi infrastructură medico-socială 49
I.8 Bilanţul politicilor de dezvoltare locală 59
I.9 Protecţia mediului 67
PARTEA A II-A: ANALIZA SWOT **73**
II.1 DOMENIUL I – Geografie, patrimoniu cultural, mediu 73
II.2 Patrimoniul arhitectural şi cultural 75
II.3 Protecţia mediului şi managementul deşeurilor 78
II.4 Populaţie 79
II.5 Servicii şi infrastructură medico-socială 80
II.5 Economie locală, industrie, turism 82
II.6 Administraţie locală, ONG-uri, politici de dezvoltare 84
PARTEA A III-A: PRIORITĂŢI **86**
PARTEA A IV-A: MĂSURI **89**
PARTEA A V-A: PARTENERIATUL **123**
V.1 Prezentarea procesului de elaborare a Planului de Dezvoltare Locală 123
PARTEA A VI-A: ORGANIZAREA GAL-ULUI **131**
VI.1 Resurse umane 131
VI.2 Resurse materiale disponibile (echipamente, localuri disponibile) 136
VI.3 Buget indicativ de funcţionare a GAL-ului 137
VI.4 Dispozitivul de comunicare şi informare 138
VI.5 Implementarea proiectelor în cadrul GAL-ului 141
VI.6 Cadrul instituţional de implementare a proiectelor 142
VI.7 Circuitul proiectelor 144
PARTEA A VII-A: MECANISMUL DE IMPLEMENTARE **150**

Cuprins

PARTEA A VIII-A: COOPERARE ŞI CREAREA ŞI IMPLEMENTAREA REŢELEI **158**

VIII.1 Cooperare 158

VIII.2 Crearea şi implementarea reţelei 160

BIBLIOGRAFIE **161**

ANEXA 1: HĂRŢI DIN TERITORIU **163**

ANEXA 2: LISTA MONUMENTELOR ISTORICE DIN TERITORIU **166**

ANEXA 3: LISTA LOCALITĂŢILOR **172**

ANEXA 4: PLANUL FINANCIAR ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.~~EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.~~

ANEXA 5: TABEL CU PARTENERII GRUPULUI DE ACŢIUNE LOCALĂ **175**

ANEXA 6: FIŞA DE CULEGERE DE DATE **178**

ANEXA 7: AGENDA ATELIERE CU PARTENERII **199**

INTRODUCERE

În contextul Programului Naţional de Dezvoltare Rurală – Axa 4 – LEADER, având ca obiectiv general sprijinirea creării şi funcţionării iniţiativelor de dezvoltare locală, prezentul document strategic constituie Planul Local de Dezvoltare al Grupului de Acţiune Locală Muscelean şi European. Acesta a fost elaborat graţie sprijinului financiar primit prin proiectul „Facilitarea constituirii Grupului de Acţiune Locală în sensul Programului LEADER pentru microregiunea „Muscelean şi European"", iniţiat şi derulat de către Asociaţia Specialiştilor în Dezvoltare Rurală Argeş ASIDERA, Valea Mare Pravăţ Argeş şi finanţat prin Axa 4 LEADER Măsura 431 Sub-măsura 431.1 Faza 3 - Sprijin financiar pentru pregătirea dosarelor pentru selecţia GAL.

Teritoriul a cărui strategie se prezintă în documentul de faţă cuprinde 12 comune situate în partea de nord-est a judeţului Argeş şi o localitate învecinată din judeţul Dâmboviţa. Localităţile Valea Mare Pravăţ, Albeştii de Muscel, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Poienarii de Muscel, Mioarele, Dragoslavele, Dâmbovicioara, Rucăr, Stoeneşti şi Cetăţeni sunt dispuse în jurul oraşului Câmpulung Muscel şi pe culoarul Rucăr-Bran, întinzându-se până în Masivul Piatra Craiului şi Munţii Iezer. Localitatea Văleni- Dâmboviţa este învecinată cu Cetăţeni-Argeş. Teritoriul are o suprafaţă totală de 94.150 ha care combină un relief colinar propice locuirii cu goluri alpine de 2000m. Teritoriul este locuit de un număr de 37.590 de locuitori, având o densitate de 39,9 loc./km^2.

Teritoriul Muscelean şi European este caracterizat prin prezenţa unui patrimoniu natural şi cultural cu un potenţial important pentru turismul rural, ecologic şi de agrement. De asemenea, teritoriul dispune de un fond forestier şi agricol semnificativ, specific agriculturii ecologice, în special creşterea animalelor şi plantaţii de pomi şi arbuşti fructiferi. În acelaşi timp, teritoriul se confruntă cu probleme cum ar fi degradarea plantaţiilor de arbuşti şi pomi fructiferi, slaba exploatare a potenţialului turistic, fărâmiţarea suprafeţelor arabile, slaba dezvoltare a fermelor mici şi a formelor asociative de producţie, procesare şi desfacere şi şomajul în creştere.

Pornind de la analiza diagnostic a teritoriului, coroborată cu interesele comune identificate la nivelul comunităţilor locale, inclusiv cele ale mediului de afaceri privind dezvoltarea economică, partenerii din teritoriul Muscelean şi European au definit trei priorităţi specifice teritoriului: Valorificarea potenţialului natural, cultural şi al aşezării geografice a teritoriului, în scopul susţinerii dezvoltării turismului; facilitarea transformării şi modernizării fermelor de semi-subzistenţă pentru a le face mai competitive şi pentru a contribui la creşterea economică din teritoriu; susţinerea dezvoltării antreprenoriatului şi facilitarea tranziţiei forţei de muncă din domeniul agricol către sectoare economice non-agricole.

Potenţialul endogen al teritoriului Muscelean şi European va fi realizat la adevărata sa valoare graţie manierei participative de realizare a strategiei prezente, printr-o abordare specifică, de „jos în sus", şi printr-un proces dinamic de consultare şi evaluare adecvată a resurselor locale. Mai mult, aceste activităţi participative au însemnat pentru partenerii din teritoriu multiple oportunităţi pentru a analiza şi a propune seturi de măsuri coerente, care să favorizeze dezvoltarea armonioasă a teritoriului.

Prin implicarea lor în toate etapele procesului de elaborare a strategiei, conform principiilor Axei LEADER, toţi partenerii au realizat un schimb de informaţii şi viziuni relevant pentru procesul de dezvoltare a teritorului, au analizat opţiunile viitoare de dezvoltare şi au ajuns la un consens asupra celor mai oportune şi, foarte important, şi-au construit o bună relaţie partenerială şi de conlucrare care include nu doar membrii Grupului de Acţiune Locală, ci şi parteneri instituţionali judeţeni şi alţi factori de interes implicaţi în procesul de elaborare a prezentei strategii de dezvoltare, aşa încât implementarea strategiei să beneficieze încă din faza de planificare de cele mai bune auspicii privind punerea ei în practică şi îndeplinirea obiectivelor.

PARTEA I: PREZENTAREA TERITORIULUI – ANALIZA DIAGNOSTIC

I.1 Prezentarea fizică şi geografică

Amplasare

Teritoriul Muscelelean şi European se află în partea de nord-est a judeţului Argeş şi nord-vestul judeţului Dâmboviţa şi se întinde de la Masivul Piatra Craiului, de-a lungul colinelor Munţilor Iezer (în nord-vest), Portăreasa (în vest) şi Leaota (în est), până în partea estică a Subcarpaţilor Getici.

Cuprinde în total 12 comune, dintre care 11 comune din judeţul Argeş: Albeştii de Muscel, Dâmbovicioara, Mioarele, Stoeneşti, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Cetăţeni, Dragoslavele, Poienarii de Muscel, Rucăr şi Valea Mare Pravăţ şi o comună din judeţul Dâmboviţă- Văleni-Dâmboviţa. Acestea se află la distanţe mici faţă de oraşul Câmpulung, cele mai apropiate fiind comunele Mioarele şi Bughea de Jos – la 4 km, iar cea mai îndepărtată fiind comunele Dâmbovicioara - la 30 km şi Văleni- Dâmboviţa- la 32 de km. Faţă de reşedinţa de judeţ, Municipiul Piteşti, acestea se află la distanţe cuprinse între 55 km - Poienarii de Muscel şi 90 km – Dâmbovicioara.

Vecinătăţi

În partea de nord şi nord-est, teritoriul are graniţă cu judeţul Braşov, în est cu judeţul Dâmboviţa, în sud-est se învecinează cu comuna Boteni, în sud cu comunele Hârtieşti şi Mihăieşti, în sud-vest cu Schitu Goleşti, în vest cu comunele Godeni, Nucşoara, Berevoeşti, iar în nord-vest cu comuna Lereşti. Comunele Valea Mare-Pravăţ, Mioarele, Poienarii de Muscel, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Albeştii de Muscel sunt dispuse în jurul oraşului Câmpulung.

Suprafaţa totală a teritoriului Muscelean şi European este de 94.150 ha (941,5 km^2), din care fondul forestier ocupă o suprafaţă de 46.905,10 ha - aproximativ 50% din suprafaţa totală a teritoriului, iar luciul de apă ocupă suprafaţa de 200 ha.

Densitatea populaţiei în Teritoriul Muscelean şi European este de 39,9 locuitori/ km^2 calculată pe baza celei mai recente statistici realizată la 1 iulie 2009.

Latitudine şi longitudine: Poziţionarea teritoriului în funcţie de latitudine şi longitudine se prezintă astfel: la Nord, 45°40’ latitudine nordică, la Sud, 45°10’ latitudine sudică, la Est, 24°57’ longitudine estică, iar la Vest, 24°57’ longitudine vestică.

Altitudine

Cel mai înalt vârf este Păpuşa (2.391m) din Munţii Iezer-Păpuşa şi se află pe teritoriul administrativ al comunei Valea Mare Pravăţ. Dintre dealurile cu înălţimi impresionante amintim: Dealul Mateiaş - 1243m, Dealul Măţău - 1017m, Dealul Nămăeştilor - 838m. Altitudinea minimă în teritoriu este de 600m.

Căi de comunicaţii

Prin teritoriul Muscel trec trei drumuri naţionale:

- DN73 Piteşti-Braşov trece prin comunele Poienarii de Muscel, Valea Mare-Pravăţ, Dragoslavele, Rucăr şi Dâmbovicioara;
- DN73D Câmpulung-Mioveni trece prin comunele Valea Mare-Pravăţ şi Mioarele;
- DN72A Câmpulung-Târgovişte trece prin comunele Valea Mare-Pravăţ, Stoeneşti şi Cetăţeni.

Pe lângă această reţea naţională de drumuri, teritoriul este străbătut şi de următoarele drumuri judeţene: DJ725, care leagă comunele Stoeneşti şi Dragoslavele, DJ730 şi DJ730A, care trec prin Dâmbovicioara, DJ732C, care trece prin Bughea de Jos, DJ735, care leagă comunele Albeştii de Muscel şi Bughea de Sus, DJ737, care trece prin comuna Mioarele şi DJ738, care trece prin Poienari. La această reţea de drumuri, se adaugă şi o importantă reţea de drumuri comunale. Teritoriul nu dispune de staţii feroviare însă, datorită apropierii de oraşul Câmpulung, are acces la calea ferată care face legătura între Bucureşti-Piteşti-Câmpulung. Comuna Valea Mare Pravăţ dispune totuşi de calea ferată care leagă Combinatul HOLCIM de oraşul Câmpulung şi mai departe via GOLEŞTI, dar actualmente ea serveşte exclusiv pentru transportul de marfă.

Relief

Partea de nord a teritoriului este dominată de Munţii Piatra Craiului cu grandioasele sale creste calcaroase. Între Coama Lungă şi Vârful Pietrei se află cea mai frumoasă zonă a abruptului, cu impresionanţi pereţi verticali, la baza cărora s-au acumulat conuri de grohotişuri, dintre care cel mai cunoscut şi interesant este Marele Grohotiş. Podurile calcaroase din partea cea mai de sud a Pietrei Craiului sunt mărginite de Cheile Dâmboviţei. În zona carstică Rucăr-Dâmbovicioara, s-au identificat 18 chei care sunt declarate monumente ale naturii. Cheile sunt fenomenele carstice cele mai frecvente în aceasta zonă. Prezenţa calcarelor mezozoice a generat o gamă de forme carstice cum ar fi lapiezzurile, dolinele, avenele, peşterile sau cheile. Fenomenele carstice specifice Cheilor Mari ale Dâmboviţei continuă (cu un număr şi mai mare de peşteri) pe sectorul Cheilor Mici ale Dâmboviţei care ajung până la limita construită/locuită a Rucărului (latura de NE) numită şi astăzi „în Chei”.

Foto: Floare-de-colţ (Dragoslavele)

Golurile alpine aride sunt suplinite (din punct de vedere economic) de munţii mai mici din jurul Pietrei Craiului, constituind adevărate „paradisuri” pentru stânile rucărenilor: Tefeleica, Tămăşel, Valea Vladului, Lutele sau Păpuşa. Acesta din urmă reprezintă compartimentul de răsărit al munţilor Iezer. Ele arată ca un imens trunchi de con a cărui bază s-ar identifica cu cursul superior al Dâmboviţei care îi dă ocol printr-un imens arc de cerc.

O altă caracteristică a teritoriului este zona depresionară şi colinară înaltă. La contactul

dintre culmile vestice ale Munţilor Iezer-Păpuşa şi culoarul Bran-Rucăr-Dragoslavele, s-a dezvoltat depresiunea tectono-erozivă Rucăr, străbătută de Dâmboviţa, Râuşorul cu afluenţii săi şi de Roghina. O altă depresiune, Depresiunea Câmpulung, şi ea de origine tectonică, este mărginită de falii de vârstă cretacică accentuate în cuaternar. Legat de aceste falii, se înregistrează rare mişcări seismice care au hipocentrul în fundamentul regiunii, iar epicentrul în zona satului Bilceşti. Mărginită la sud de Măgura Măţău, are un aspect tipic de depresiune submontană şi o formă relativ alungită (asemănătoare unui „câmp lung"). Teritoriul are numeroase depresiuni, dintre care amintim: depresiunea Jugur-Poenari, care constituie o altă frumuseţe a teritoriului aflată pe teritoriul comunei Mioarele, depresiunea Sătic, cu două bazinete depresionare, pe Dâmboviţa, depresiunea Dragoslavele, pe cursul superior al Dâmboviţei, depresiunea Argeşelului etc.

Dealurile prelungi, de natură structurală, coboară concordant cu stratificaţia slab ondulată sau uşor înclinată (cu pante între 6-16%). Aceste dealuri sunt numite «muscele».

O altă formă de relief în teritoriu sunt luncile şi terasele formate de cursurile râurilor Dâmboviţa, Târgului şi Argeşelul.

Climă

Clima este temperată, influenţată de formele de relief de deal, munte sau depresiune, cu temperaturi mai scăzute decât media naţională, cu veri răcoroase şi ierni reci. Temperaturile medii anuale sunt cuprinse între 5-10°C. Cele mai scăzute temperaturi sunt în partea de nord a teritoriului, unde predomină relieful muntos.

În general, intensitatea vânturilor este redusă, aerul fiind în cea mai mare parte a anului calm, cu o viteză de 3-5 m/s. Frecvenţa cea mai mare o au vânturile dinspre nord-vest şi nord-est. De regulă, pe timpul sezonului rece, aerul are o mişcare verticală care se numeşte briză de munte. Umezeala aerului (umezeala relativă) are valori medii lunare situate între 75% în luna august şi 84% în luna decembrie. Valoarea medie anuală este de 79% pe an. La menţinerea unei variaţii scăzute a umezelii aerului un aport deosebit îl are dominarea stării de calm în mişcarea aerului, aceasta datorită configuraţiei reliefului.

Precipitaţiile medii anuale au valori cuprinse între 500-1400 mm/an, valorile cele mai mari sunt în comuna Stoeneşti. Numărul mediu de zile cu ninsoare pe an este 50, zile ploioase, 120/an, zile senine, 53, zile acoperite, 94 şi zile noroase, 217,3. Regimul nebulozităţii diferă în funcţie de circulaţie şi relief.

Grosimea stratului de zăpadă este de 40-50 cm, iar amplitudinea termică este între 20°C şi 52°C (Cetăţeni). Presiunea atmosferică este în general mică, 702-709 mmHg, cu cele mai mari valori înregistrate în luna decembrie. Apariţia brumei şi a îngheţurilor târzii de primăvară produc mari pagube legumelor timpurii sau afectează faza de înflorire a pomilor fructiferi.

Tipuri de sol

Diversitatea litografică şi altitudinea se reflectă şi în diversitatea tipurilor de sol pe care le întâlnim în teritoriu:

- rendzine, pseudorendzine, caracteristice Pietrei Craiului;
- brun-roşcat, brun argiloiluvial, pe care se dezvoltă atât pădurile de făget şi amestec cu conifere, păşunile şi fâneţele, cât şi culturile agricole restrânse, în special pomi fructiferi. Acestea sunt bine structurate şi au o fertilitate medie.
- sol brun podzolic dominant în regiunea muntoasă la altitudini de peste 1500-1600m;
- sol brun acid, humico-silicatic;
- sol pseudogleic slab moderat cu produse intense de levigan;
- regosoluri, pe versanţi sau culmi înguste şi în luncile râurilor.

În unele puncte ale teritoriului, mai cu seamă pe marginea luncilor râurilor, prezenţa argilei în cantitate mare imprimă solului o coroziune ridicată, acesta devenind impermeabil pentru apă şi aer, este rece şi se lucrează greu, iar condiţiile de viaţă pentru microorganisme şi plantele de cultură sunt necorespunzătoare, dovadă că plantaţiile masive de aici n-au rodit niciodată la potenţialul scontat, fiind în mare parte compromise. Pentru ameliorarea acestor soluri, se impun îngrăşămintele organice şi amendamentele calcaroase. Fertilitatea naturală a acestor soluri poate fi sporită prin arături adânci, îngrăşăminte organice, îngrăşăminte minerale şi amendamente.

Zona de nord-est este alcătuită din formaţiuni jurasice (calcare, dolomiţi) şi cretacice (calcare, conglomerate, gresii, marne, nisipuri, pietrişuri), iar în piemontul Getic apar formaţiuni levantine şi mai ales cuaternare-pleistocene pe interfluvii (pietrişuri de Cândeşti) şi holocene în lungul văilor (pietrişuri, loess).

Resurse naturale

În ceea ce priveşte resursele Teritoriului Muscelean şi European, zona este bogată în resurse naturale ce constau în:

- fond forestier (lemn) în comunele: Mioarele, Stoeneşti, Cetăţeni, Poienarii de Muscel, Rucăr, Valea Mare Pravăţ;
- nisipurile, pietrişurile, bolovănişurile şi piatra din albia râurilor Bratia şi Brătioara din comuna Albeştii de Muscel, resurse folosite în construcţii;
- calcar (materia primă pentru industria varului şi a cimentului) în comunele Stoeneşti, Dragoslavele, Rucăr, Valea Mare Pravăţ;
- granit, în comuna Valea Mare Pravăţ;
- cărbuni, în comuna Poienarii de Muscel;
- filon de granit roşu descoperit recent în punctul „Aldea" care urmează a fi valorificat;
- argile în comuna Stoeneşti;
- ape minerale cloro-iodo-sulfuroase în zona Bughea, această resursă favorizând şi dezvoltarea staţiunii balneo-climaterice de la Bughea de Sus.

Notorietatea teritoriului din punct de vedere al resurselor deţinute este determinată în principal de calitatea bolovănişurilor şi a pietrei albe, cunoscută fiind cariera de piatră albă de Albeşti. Piatra extrasă din această carieră a fost folosită la construirea unor obiective arhitectonice importante cum ar fi: Mănăstirea Curtea de Argeş, Arcul de Triumf, Palatul Presei Libere, Mănăstirea Negru Vodă, parţial la Palatul Parlamentului.

De asemenea, apele curate şi aerul ozonat nepoluat reprezintă resurse naturale importante pentru dezvoltarea agroturismului în zonă.

În ceea ce priveşte **potenţialul hidroenergetic** al teritoriului, acesta este deja valorificat prin:

- microhidrocentrala electrică de la Cetăţeni, pe cursul râului Dâmboviţa, cu o putere instalată de 320 kw/h;
- hidrocentrale la Pecineagu şi Sătic pe teritoriul comunei Rucăr, construite pe cursul Dâmboviţei (cu un debit de apă de 9,5 m^3/s). Uzina din punctul Valea lui Ivan dispune de 2 grupuri energetice a 75 MW fiecare. Centrala de la Sătic este de capacitate mai mică - 2 grupuri energetice a 50 MW fiecare.
- uzina electrică Mara cu 2 turbine producătoare a 54,4 MW, construită în extremitatea vestică a localităţii Rucăr.

Vegetaţie. Floră sălbatică

De la nord la sud, distingem în regiunea de munte zona pajiştilor şi tufărişurilor alpine care se întind de la limita pădurilor de conifere până la vârful munţilor cu: salcia pitică, rogozul

roşu, garofiţa pitică, floarea-de-colţ sau vestita garofiţă a Pietrei Craiului, sângele-voinicului sau bujorul de munte, toate la altitudinea de 2200-2300m. Flora zonelor carstice reprezentată de cele trei „monumente ale naturii" - Floarea-de-Colţ, Garofiţa Pietrei Craiului, unică în lume, şi Ghinţura Galbenă - a contribuit la declararea zonei Masivului Pietrei Craiului rezervaţie naturală încă din 1938.

Mai jos, la 1700-1800m, vegetaţia specifică o reprezintă tufişurile de jneapăn, ienupăr, afin, păruşcă sau vioreaua de munte.

La limita inferioară, predomină molidul, pe care îl regăsim din când în când în amestec cu fagul, pe pantele cu expunere nord-vestică, şi bradul, pe culmile umede şi mai mult expuse vânturilor. Etajul pădurilor de foioase ocupă întreaga zonă a munţilor (1200-1000m). La altitudini mai mici se formează păduri „curate" sau, uneori, în amestec cu alte specii de foioase cum sunt: carpenul, mesteacănul, frasinul, arţarul, ulmul, cireşul amar, mărul pădureţ, teiul, cătina albă, mărul, părul, nucul etc.

Stratul arbustiv este alcătuit din arbuşti şi subarbuşti cum sunt: alunul, socul roşu, cornul, sângerul, murul, zmeurul, calinul, afinul, lemnul câinesc, păducelul, rugii, măceşul, fragul etc.

În zona montană a satelor Nămăieşti şi Gura Pravăţ, vegetaţia pădurilor este dominată aproape exclusiv de fag, fapt pentru care ele se numesc „făgete pure montane".

Pe teritoriul comunei Dâmbovicioara, se află floră şi vegetaţie cu valoare endemică specifică saxicolă cu asociaţii de făgete, păduri de surduc, vegetaţie ierboasă şi vegetaţie de mlaştină.

Frunzişul fagului şi al celorlalţi arbori apare mai târziu în primavară, permiţând pătrunderea luminii la sol şi dezvoltarea numeroaselor plante de pădure şi de fâneaţă cum sunt: ghiocelul, floarea-Paştelui, vioreaua, feriga, spânul, urzica moartă, mierea ursului, măzărica, ochiul-boului, sunătoarea, păpădia, coada şoricelului, coada calului, muşeţelul.

La limita sudică a subetajului de fag, se întinde „subetajul aninelui", pe care îl găsim în alternanţă cu fagul. În zona râului Dâmboviţa, se întâlnesc copaci specifici vegetaţiei de luncă: sălcii, arini, plopi şi răchiţişuri. De-a lungul Argeşelului, creşte o vegetaţie specifică, formată din alunişuri de anin negru, pe alocuri sălcete şi plopişuri.

Păşunile şi fâneţele secundare prezente pe suprafeţe mari cuprind o foarte bogată floră erbacee a cărei mare diversitate îi asigură o ridicată valoare nutritivă, constituind o bogată bază furajeră pentru efectivele de animale atât în perioada de vară, cât şi pentru iernat.

La rădăcinile arborilor întâlnim o mulţime de specii de ciuperci, cel mai des întâlnite fiind spurcacii, bureţii lăptoşi şi ghebele. Acestea din urmă sunt materia primă pentru delicioasa zacuscă de ghebe sau ghebele murate nelipsite din bucătăria rucăreană.

Ca plante medicinale, amintim: sunătoarea, izma, coada-şoricelului, gălbenelele, lupoaica, coada-calului, pătlagina, păpădia, podbalul.

Fauna sălbatică

Cadrul natural este deosebit de favorabil pentru o faună bogată şi diversificată care populează pădurile, fâneţele, păşunile şi apele învolburate.

Fauna terestră este bine reprezentată începând cu crestele înalte. Aici este împărăţia „antilopei Carpaţilor", capra neagră, şi a acvilelor, ambele declarate „monumente al naturii".

În etajul inferior, întâlnim carnivorele mari, ursul carpatin, lupul, râsul, iar mai jos, căprioru, vulpea, iepurele, jderul, dihorul, pisica sălbatică, nevăstuica, bursucul, căprioara. O mare răspândire o au rozătoarele: veveriţa şi şoarecele de pădure.

Dintre păsări, amintim: cocoşul de munte, mierla, vrabia, piţigoiul, toiul, gaiţa, cinteza,

coţofana, ciocănitoarea, cioara, corbul, cucul, pupăza, graurul, rândunica, sticletele, potârnichea etc. Păsări răpitoare: uliul găinilor (populaţia de ulii se află într-o continuă creştere în ultima perioadă), eretele, şoimul rândunelelor, buha, cucuveaua, huhurezul etc.

Pădurile şi luncile constituie un habitat normal şi pentru diferite specii de melci, insecte şi reptile (şopârla şi şarpele). Frecvent este întâlnită broasca de apă şi broasca de iarbă.

Bogăţia faunistică este completată de speciile cavernicole din peşteri şi goluri subterane.

În Peştera Urşilor trăiesc 2 specii unicat de păianjen: Nasticus Constantinecui şi Rhagidia carpatica. Un alt specific al zonei este prezenţa liliecilor în peşteri.

Varietatea speciilor faunistice, ca şi numărul relativ mare al reprezentanţilor pe specii, justifică pe deplin evoluţia cadrului natural pitoresc.

Fauna acvatică

În apele repezi trăiesc: păstrăvul, zglăvoaca, lipanul, mreana de munte, clean, raci. Dintre acestea, zglăvoaca este ocrotit prin lege, fiind o specie pe cale de dispariţie[1].

Posibilităţile de practicare a vânătorii, dar mai ales a pescuitului, constituie o premisă favorabilă în practicarea turismului de sejur care poate combina activităţi de recreare cu cele sportive.

[1] Potrivit interviului cu geograful Mircea Bezdedeanu, Agenţia pentru Protecţia Mediului Argeş

I.2 Hărţi

Harta 1: Harta teritoriului Muscelean şi European

Harta reprezintă delimitarea celor 12 comune în cadrul teritoriului (Albeştii de Muscel, Dâmbovicioara, Mioarele, Stoeneşti, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Cetăţeni, Dragoslavele, Poienarii de Muscel, Rucăr, Valea Mare Pravăţ şi Văleni- Dâmboviţa), reţeaua principalelor căi de comunicaţii, principalele centre urbane din vecinătate.

Principalele căi de comunicaţii în cadrul teritoriului sunt cele rutiere:

- DN73 Piteşti-Câmpulung-Rucăr-Bran-Braşov, care traversează comunele Poienarii de Muscel, Valea Mare-Pravăţ, Dragoslavele, Rucăr şi Dâmbovicioara;
- DN73D Câmpulung-Mioveni, care trece prin comunele Valea Mare-Pravăţ şi Mioarele;
- DN72A Câmpulung-Târgovişte, care trece prin comunele Valea Mare-Pravăţ, Stoeneşti şi Cetăţeni.

Harta prezintă şi principalele râuri care traversează teritoriul: Râul Dâmboviţa, Râul Bratia, Râul Brătioara, Râul Argeşel şi Râul Bughea.

Harta prezintă, de asemenea, principalele puncte de concentrare economică a teritoriului regăsite în localităţile Rucăr, Dâmbovicioara, Valea Mare Pravăţ şi Stoeneşti. După cum se indică şi pe hartă, industriile predominante în zonă sunt: exploatarea forestieră, prelucrarea lemnului, construcţii, transporturi şi turism.

Harta 2- Harta localizării teritoriului în cadrul judeţului

Teritoriul Muscelean şi European este situat în partea de nord-est a judeţului Argeş şi nord-vest a judeţului Dâmboviţa şi se întinde de la Masivul Piatra Craiului, de-a lungul colinelor Munţilor Iezer, până în partea estică a Subcarpaţilor Getici.

Din punct de vedere al reliefului, teritoriul se remarcă prin peisaj montan în nord, datorită masivului Pietrei Craiului, spre un relief cu caracteristici de deal spre partea de sud. Acest fapt, alături de vecinătatea cu centre urbane din judeţul Argeş (Câmpulung) şi judeţul Braşov (oraşul Braşov), determină şi o particularizare a comunelor din teritoriu din punct de vedere economic şi demografic.

Prin teritoriu se face legătura dintre marile oraşe ale judeţului Piteşti (Mioveni, Câmpulung) prin DN73 cu cea mai cunoscută zonă agroturistică din România: Rucăr-Bran-Moeciu-Braşov. Această vecinătate „istorică" constituie o oportunitate de dezvoltare mai ales din punct de vedere economic şi turistic.

Cele 2 hărţi se regăsesc în Anexa 1.

I.3 Populaţie, demografie

În cele 12 unităţi administrativ-teritoriale asociate în cadrul teritoriului „Muscelean şi European", la 1 iulie 2009, trăia o populaţie totală de **37.590 de locuitori**, conform datelor statistice furnizate de Direcţia Judeţeană de Statistică a judeţului Argeş.

Populaţia localităţilor care compun teritoriul vizat variază într-un interval cuprins între 6.101 (comuna Rucăr – cea mai numeroasă populaţie) şi 923 locuitori (comuna Dâmbovicioara – cea mai puţin populată). Dintre celelalte zece comune ale teritoriului, opt au o populaţie cuprinsă între 2000-4000 de locuitori, iar două au peste 4000 de locuitori (Stoeneşti şi Valea Mare Pravăţ).

În ceea ce priveşte densitatea populaţiei la nivelul teritoriului, calculată pe baza datelor la 1 iulie 2009, aceasta este în medie de **39,9 loc./km²**, specifică zonelor de deal şi munte mai izolate din punct de vedere geografic, cu mult sub media calculată la nivel judeţean de 93,9 loc./km².

Dinamica populaţiei

Teritoriul „Muscelean şi European" are, pe baza datelor disponibile pentru anul 2009, o structură demografică echilibrată, cu o populaţie în uşoară scădere. Din totalul locuitorilor, populaţia de până în 60 de ani reprezintă 60%, iar populaţia tânără, cu vârste de până în 15 ani, un procent de 17% din totalul populaţiei.

Populaţie	Populaţie 1992	Populatie iulie 2009	Evoluţie / Regresie	Soldul migrării 2008	Soldul natural 2008	Sub 14 ani iulie 2009	Peste 60 ani iulie 2009	Populaţia între 15 şi 60 ani iulie 2009	Şomaj 2009 **
TOTAL	**36.208**	**34.440**	**-1768**	**-2**	**-51**	**5.850**	**7.834**	**20.756**	**2.989**
	-	**-**	**Regresie**	**-**	**-**	**17%**	**23%**	**60%**	**14%**
ALBEŞTII DE MUSCEL	4.686	1.482	-3.204	-1	-7	262	358	862	181
	13%	4%	Regresie			18%	24%	58%	21%
BUGHEA DE JOS	3.100	2.991	-109	14	15	582	633	1.776	279
	9%	9%	Regresie			19%	21%	59%	16%
BUGHEA DE SUS*	-	3216	-	10	1	477	710	2029	258
		10%	-			15%	22%	63%	13%
CETĂŢENI	3.211	3.077	-134	5	-1	560	704	1.813	490
	9%	9%	Regresie			18%	23%	59%	27%
DÂMBOVICIOARA	1.289	923	-366	-3	-1	117	329	477	29
	4%	3%	Regresie			13%	36%	52%	6%
DRAGOSLAVELE	2.518	2.593	75	-6	12	493	466	1.634	304
	7%	8%	Evoluţie			19%	18%	63%	19%
MIOARELE	2.015	1.646	-369	-5	-22	229	470	947	55
	6%	5%	Regresie			14%	29%	58%	6%
STOENEŞTI	4.823	4.510	-313	-33	12	782	1.110	2.618	358
	13%	14%	Regresie			17%	25%	58%	14%

Populaţie	Populaţie 1992	Populatie iulie 2009	Evoluţie / Regresie	Soldul migrării 2008	Soldul natural 2008	Sub 14 ani iulie 2009	Peste 60 ani iulie 2009	Populaţia între 15 şi 60 ani iulie 2009	Şomaj 2009 **
POIENARII DE MUSCEL	3.935	3.513	-422	5	-27	504	913	2.096	163
	11%	11%	Regresie			14%	26%	60%	8%
VALEA MARE PRAVĂŢ	4.108	4.388	280	8	12	855	858	2.675	490
	11%	13%	Evoluţie			19%	20%	61%	18%
RUCĂR	6.523	6.101	-422	4	-9	989	1.283	3.829	382
	18%	18%	Regresie			16%	21%	63%	10%

* = comună înfiinţată după 2004

** = calculul nostru ca procent al şomerilor înregistraţi din totalul populaţiei cu vârsta cuprinsă între 15-60 de ani şi peste, în iulie 2009

Sursa: Direcţia Judeţeană de Statistică Argeş

Dinamica populaţiei teritoriului arată o scădere între cele două recensăminte, cu un uşor reviriment în anul 2007, datorat atât sporului natural, cât şi mişcării migratorii interne, numărul persoanelor care s-au stabilit cu domiciliul în localităţile din teritoriu fiind în ultimii ani mai mare decât al celor care au plecat cu domiciliul din teritoriu.

Deşi rata sporului natural al populaţiei la nivelul teritoriului (diferenţa dintre numărul nou-născuţilor şi numărul persoanelor decedate) pentru anul 2008 se menţine negativă (-1,2$^{0/00}$), comparată cu unităţile superioare este mai mare decât rata înregistrată la nivel judeţean (-2,3$^{0/00}$) şi cea de la nivelul Regiunii Sud Muntenia (-3,4$^{0/00}$) şi naţional (-1,5$^{0/00}$).[2]

Comunele din teritoriu cu cel mai mare spor natural, potrivit datelor disponibile pentru anii 1992, 2002, 2007 şi 2008 sunt: Valea Mare Pravăţ, Stoeneşti, Dragoslavele, Bughea de Sus şi Bughea de Jos. Cel mai scăzut spor natural s-a înregistrat pentru comunele Mioarele, Poienarii de Muscel.

[2] http://www.arges.insse.ro/main.php?lang=fr&pageid=861

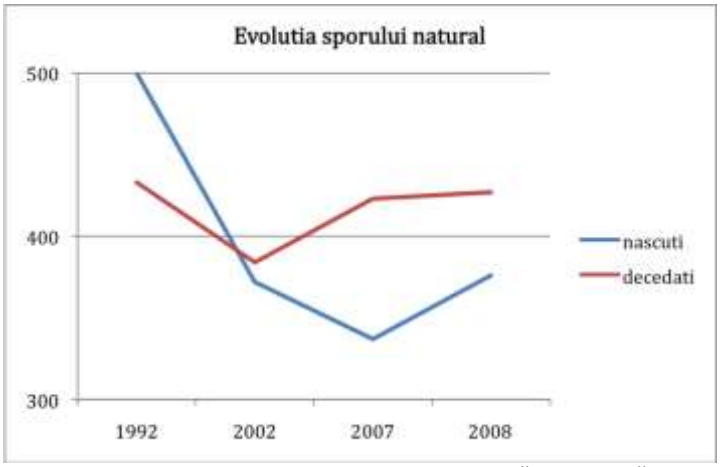

Sursa: Direcţia Judeţeană de Statistică Argeş

Din punct de vedere al **soldului migraţiei interne**, acesta se înregistrează negativ pentru anii 1992 şi 2002. Începând cu anul 2007, se poate nota pozitivarea soldului pentru unele comune, numărul persoanelor sosite cu domiciliul în localităţi fiind mai mare decât numărul celor plecate. Cel mai mare număr de persoane sosite în teritoriu s-a înregistrat în 2007. Pentru 2008, soldul migratoriu este uşor negativ.

Unităţile administrativ-teritoriale cele mai atractive din perspectiva stabilirii domiciliului în localitate au fost Bughea de Sus şi Bughea de Jos şi Valea Mare Pravăţ. Analiza mobilităţii spaţiale a populaţiei la nivelul teritoriului are un rol important, aceasta fiind, alături de natalitate, unul dintre factorii creşterii sau descreşterii numărului populaţiei. Cauzele care determină mobilitatea spaţială a populaţiei sunt variate şi implică întotdeauna existenţa unor factori de respingere în regiunea de plecare (origine), precum şi a unor factori de atracţie în regiunea de sosire (destinaţie).

Pentru teritoriul „Muscelean şi European", ca de altfel pentru întreg judeţul, nu au putut fi analizate date privind migraţia internaţională deoarece datele statistice disponibile nu surprind cu acurateţe această evoluţie.

Populaţia pe grupe de vârstă şi etnii

Analiza populaţiei din punctul de vedere al grupelor principale de vârste arată că ponderea populaţiei de vârstă activă, care poate fi încadrată pe piaţa muncii, reprezintă un procent de 60% din totalul populaţiei teritoriului, fiind sub mediile înregistrate la nivel judeţean, al regiunii Sud Muntenia şi la nivelul întregii ţări, la o diferenţă de 3-5 procente.

Populaţia tânără, sub 15 ani, este reprezentată într-un procent mai mare decât mediile amintite, cu 2-3%. Populaţia cu vârsta de peste 60 de ani este de 23% din totalul populaţiei teritoriului, puţin peste media regiunii şi cu 3% mai mare decât ponderea populaţiei în vârstă la nivelul judeţului şi al ţării.

Este de observat că ponderea populaţiei care nu poate obţine venituri din salarii (populaţie dependentă) este destul de ridicată la nivelul teritoriului comparativ cu populaţia care poate fi încadrată pe piaţa muncii. Dacă adăugăm acestei imagini şi numărul mare al şomerilor la nivelul teritoriului, avem imaginea nivelului de trai mediu la nivelul teritoriului.

Evoluţia populaţiei din perspectiva grupelor de vârstă între 1992–2009, pe baza datelor oficiale, arată o scădere a populaţiei tinere în procente de la 22% în 1992 la doar 17% în 2009, încadrându-se în tendinţele naţionale şi europene. Scăderea populaţiei tinere, generată de scăderea natalităţii, este agravată de creşterea cu 4% a populaţiei cu vârste de peste 60 de ani. O situaţie specială se identifică pe palierul populaţiei de vârstă activă, unde se manifestă un fenomen de creştere-scădere-creştere, cu cca 1 procent, astfel că la momentul anului 2009, procentul populaţiei între 15-60 de ani este acelaşi ca în 1992, posibil şi datorat migraţiei interne – populaţie sub 60 de ani care se stabileşte la nivelul teritoriului.

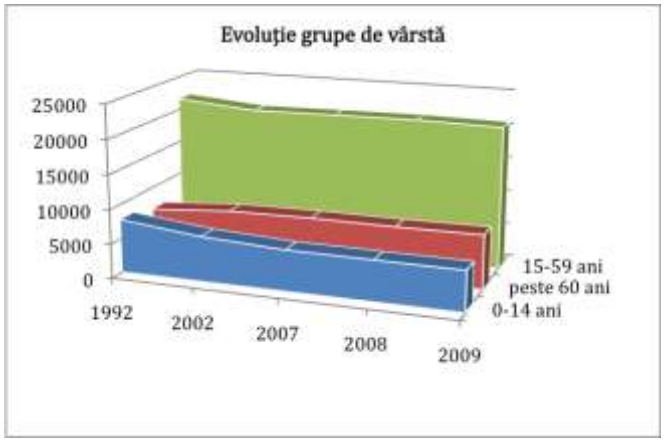

Sursa: Direcţia Judeţeană de Statistică Argeş

Începand cu 2007, structura populaţiei pe grupe de vârstă se menţine relativ constantă şi reflectă un echilibru la nivelul populaţiei din teritoriu.

Din punct de vedere al etniilor care conlocuiesc la nivelul teritoriului, se constată o populaţie majoritar română şi existenţa comunităţilor de etnici romi: un total de 769 de locuitori la nivelul întregului teritoriu în 1992 şi în creştere la recensământul din 2002, până la aproape dublul populaţiei de la recensământul precedent, 1352.
Localităţile din teritoriu care la nivelul anului 2002 aveau în componenţă comunităţi semnificative de romi sunt Dragoslavele (cu cca. 24% din totalul populaţiei), Valea Mare Pravăţ (13%), Albeştii de Muscel (5%) şi Cetăţeni (3%).

Pe baza studiilor recente privind etnia romă, este posibil ca numărul persoanelor care se recunosc ca fiind de etnie romă să fie mai ridicat, cunoscută fiind reticenţa etnicilor romi de a se declara ca atare în perioada realizării recensământului, când politicile publice de antidiscriminare nu erau implementate. „Se ştie că datele recensământului din 2002 (ca şi cele de la recensămintele anterioare) subestimează masiv dimeniunea reală a minorităţii romilor, prin calitatea declaraţiilor" (Gheţău, Vasile, *Declinul demografic şi viitorul populaţiei României: o perspectivă din anul 2007 asupra populaţiei României în secolul 21*, 2007, pag. 47).

Coroborând informaţiile regăsite şi în alte cercetări sociologice care au stat la baza generării de programe specifice comunităţilor de romi, se poate estima că numărul real al locuitorilor de etnie romă este mai mare cu 50 până la 100%.[3] Astfel, potrivit datelor primite de la Biroul Judeţean pentru Romi (BJR) pentru anul 2010, la nivelul localităţilor teritoriului, situaţia locuitorilor romi era următoarea:

Localitate	Nr. locuitori romi estimat de BJR
Dâmbovicioara	0
Dragoslavele	700-800
Stoeneşti	600
Cetăţeni	1.500-1.600
Mioarele	0
Poienarii de Muscel	200
Bughea de Jos	600-700
Bughea de Sus	1.100-1.200
Albeştii de Muscel	0
Valea Mare Pravăţ	1.400
Total	**cca. 6.100-6.300**

Sursa: Biroul Judeţean pentru Romi

Astfel, comparând cu numărul total al populaţiei din teritoriu, putem spune că populaţia de etnie romă reprezintă aproximativ 20% din populaţia teritoriului.

Locuitori de alte etnii sunt menţionaţi la recensăminte în număr nesemnificativ la nivelul teritoriului.

Populaţia activă şi inactivă

Potrivit datelor statistice disponibile la nivelul anului 2002, la nivelul teritoriului se înregistra un număr de 20.064 de persoane active – cuprinzând aici atât persoanele care desfăşurau o activitate economică retribuită, cât şi populaţia aflată în căutarea unui loc de muncă, incluzând salariaţii, muncitorii independenţi, dar şi şomerii sau tinerii în căutarea primului loc de muncă.

[3]Cercetările realizate în cadrul studiului PROROMI, realizat de Banca Mondială, propuneau, în iulie 2005, estimarea numărului total real de persoane de etnie romă la minimum 730.174 şi maximum 968.275, faţă de datele recensământului oficial din 2002, unde populaţia romă era de 535.140 de persoane.

Sursa: Direcţia Judeţeană de Statistică Argeş

În ceea ce priveşte populaţia inactivă, conform datelor de la recensământul din 2002, aceasta era de 22.485 persoane – cuprinzând aici pe aceia care nu au atins încă vârsta necesară intrării pe piaţa muncii sau care sunt în curs de formare (elevii, studenţii, militarii în termen pentru anul de referinţă), femeile casnice, pensionarii.

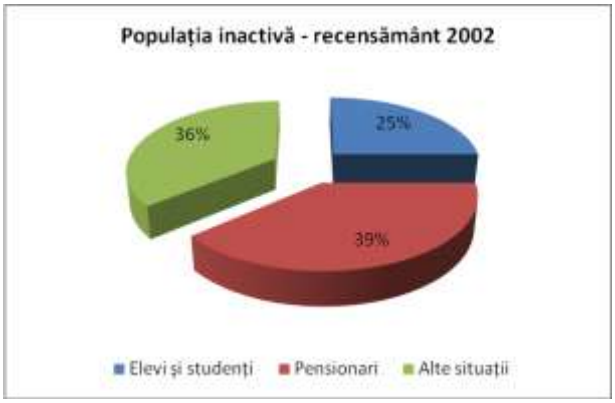

Sursa: Direcţia Judeţeană de Statistică Argeş

Din analiza datelor privind populaţia ocupată[4], pe sexe şi statut profesional, la recensământul din 2002 reiese faptul că, la nivelul teritoriului, cel mai mare număr de persoane active erau salariaţi. Pe locul doi şi trei ca număr de persoane erau menţionaţi lucrătorii pe cont propriu şi lucrătorii în gospodăriile proprii.

Comunele Bughea de Jos, Cetăţeni, Mioarele şi Poienarii de Muscel înregistrau cel mai mare

[4] Populaţia ocupată - toate persoanele de 15 ani şi peste care au desfăşurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puţin o oră în perioada de referinţă (o săptămână), în scopul obţinerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii. Pentru lucrătorii pe cont propriu şi lucrătorii familiali neremuneraţi care lucrează în agricultură, durata minimă este de 15 ore.

număr de femei în cadrul categoriei de lucrători în gospodăria proprie – peste 74% din totalul lucrătorilor în gospodăria proprie.

Localitate	Sex	Salariat	Patron	Lucr.cont propr.	Soc coop	Lucr gosp.propr	Altă situaţie	Total
ALBEŞTII DE MUSCEL	fem	373	5	70		57	1	506
	masc	492	17	65	1	39		614
ALBEŞTII DE MUSCEL Total		**865**	**22**	**135**	**1**	**96**	**1**	**1120**
BUGHEA DE JOS	fem	245	3	40	1	67	1	357
	masc	388	12	142	2	29	7	580
BUGHEA DE JOS Total		**633**	**15**	**182**	**3**	**96**	**8**	**937**
CETĂŢENI	fem	154	2	64	1	139	9	369
	masc	248	6	174		50	44	522
CETĂŢENI Total		**402**	**8**	**238**	**1**	**189**	**53**	**891**
DÂMBOVICIOARA	fem	56	3	56		21		136
	masc	119	4	37		31		191
DÂMBOVICIOARA Total		**175**	**7**	**93**		**52**		**327**
DRAGOSLAVELE	fem	126	4	57		93		280
	masc	274	10	172		35	10	501
DRAGOSLAVELE Total		**400**	**14**	**229**		**128**	**10**	**781**
MIOARELE	fem	103	1	35		268	2	409
	masc	216	2	82	2	96	7	405
MIOARELE Total		**319**	**3**	**117**	**2**	**364**	**9**	**814**
POIENARII DE MUSCEL	fem	245	5	50	1	133		434
	masc	522	5	44		41	5	617
POIENARII DE MUSCEL Total		**767**	**10**	**94**	**1**	**174**	**5**	**1051**
RUCĂR	masc	859	37	112		35	4	**1047**
	fem	377	11	37		47	2	**474**
RUCĂR Total		**1236**	**48**	**149**		**82**	**6**	**1521**
STOENEŞTI	fem	271	7	82		56	2	418
	masc	556	9	150		83	19	817
STOENEŞTI Total		**827**	**16**	**232**		**139**	**21**	**1235**
VALEA MARE PRAVĂŢ	fem	348	5	42		39		434
	masc	513	12	143		24	7	699
VALEA MARE PRAVĂŢ Total		**861**	**17**	**185**		**63**	**7**	**1133**
TOTAL		**6485**	**160**	**1654**	**8**	**1383**	**120**	**9810**

Sursa: Direcţia Judeţeană de Statistică Argeş

Şomajul la nivelul teritoriului

Pe baza datelor puse la dispoziţie de Agenţia Judeţeană pentru Ocuparea Forţei de Muncă a judeţului Argeş, începând cu anul 2002 (AJOFM colectând astfel de date doar începând cu acest an) se observă o creştere continuă a numărului şomerilor la nivelul teritoriului. Perioada 2007-2008 reprezintă o stagnare a acestei creşteri însă, din 2009, numărul şomerilor continuă să crească, demonstrând impactul crizei economice la nivel european şi mondial. Sunt astfel înregistraţi, la nivelul teritoriului, un număr dublu de şomeri faţă de anul 2002.

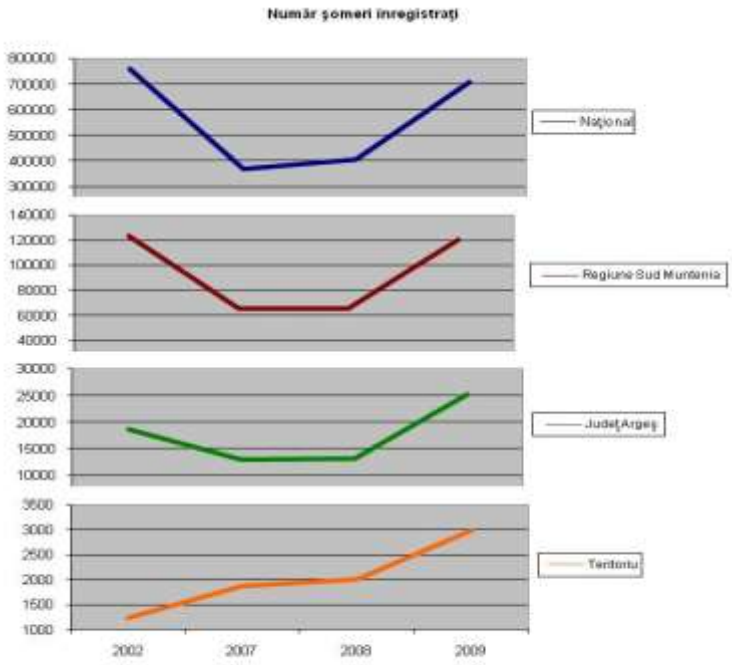

Sursa: Agenţia Judeţeană pentru Ocuparea Forţei de Muncă

Există o diferenţă între dinamica numărului de şomeri la nivelul teritoriului şi cea de la nivelul judeţului, al regiunii şi cel naţional. Astfel, dacă la nivel judeţean, regional şi naţional, numărul şomerilor scade între 2002-2007, la nivelul teritoriului acesta este în creştere pentru aceeaşi perioadă. Pentru perioada dintre 2007-2009, dinamica este similară.

Numărul de şomeri înregistraţi	2002	2007	2008	2009
Teritoriul „Muscelean şi European”	1.235	1.896	1.996	2.989
Judeţul Argeş	18.627	12.985	13.131	25.229

Regiunea Sud Muntenia	123.577	65.517	65.518	120.303
Naţional	760.623	367.838	403.441	709.383

Sursa: Agenţia Judeţeană pentru Ocuparea Forţei de Muncă

Ponderea persoanelor de gen feminin în totalul persoanelor înregistrate ca şomeri se menţine constantă în termeni procentuali: 39% - 41% - 39% în ultimii ani.

Număr de şomeri înregistraţi	**Femei**	**Număr de şomeri înregistraţi**	**Femei**	**Număr de şomeri înregistraţi**	**Femei**
2007		**2008**		**2009**	
1.896	738	1.996	814	2.989	1.143
100%	**39%**	100%	**41%**	100%	**39%**

Sursa: Agenţia Judeţeană pentru Ocuparea Forţei de Muncă

Pentru anul 2009, comparând numărul şomerilor femei la nivelul teritoriului cu datele privind numărul total al acestora la nivel judeţean, regional şi naţional, teritoriul înregistrează un procentaj scăzut de femei şomere, de 39% faţă de 41% la nivelul regiunii, 44% la nivelul judeţului Argeş şi 43% la nivel naţional.[5]

[5] Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă - http://www.anofm.ro/1811_evolutia-numarului-de-someri-in-perioada-1991-2010

I.4 Patrimoniul de mediu

Patrimoniul de mediu este reprezentat în acest teritoriu de relieful muntos şi deluros, reţeaua de râuri, biodiversitate, monumente ale naturii şi ariile naturale protejate, toate acestea favorizând existenţa unui ţinut cu un crescut potenţial de dezvoltare a resurselor naturale, mai cu seamă în contextul dezvoltării turistice a zonei.

Hidrologie

Potenţialul hidrografic este reprezentat atât de ape de adâncime, slab mineralizate şi prezentând o bună potabilitate, cât şi de ape de suprafaţă.

Teritoriul Muscelean şi European se bucură de prezenţa următoarelor râuri:

- Râul Dâmboviţa, cel mai mare afluent al Argeşului, se formează în masivul Iezer-Păpuşa şi are ca afluenţi, pe raza comunei Dâmbovicioara, pârâurile Dâmbovicioara şi Valea Cheii. Pe teritoriul comunei Rucăr, principalul afluent al său este Râuşorul, care izvorăşte de sub vârful Păpuşa. Pârâul Roghina străbate partea estică a Rucărului şi se varsă în Dâmboviţa în apropierea confluenţei acesteia cu Râuşorul. Dâmboviţa mai trece şi prin comunele Dragoslavele, Stoeneşti şi Cetăţeni.
- Râul Bughea, afluent al Râului Târgului, izvorăşte de la poalele Boldului, are un număr de 36 afluenţi (torenţi) şi trece prin comunele Bughea de Jos şi Bughea de Sus.
- Râul Valea Siliştii străbate comuna Bughea de Sus şi se varsă în pârâul Bughea.
- Râul Argeşel izvorăşte de sub Muntele Păpuşa, din locul numit Poiana Sântilie, şi străbate comuna Valea Mare Pravăţ şi comuna Mioarele (prin satul Suslăneşti).
- Râul Valea Cârstii (afluent al Argeşelului) şi pârâul Valea Mare străbat comuna Valea Mare Pravăţ.
- Râul Valea Bădenilor străbate comuna Stoeneşti.
- Râurile Bratia şi Brătioara care izvoarăsc din Munţii Iezer-Păpuşa trec prin comuna Albeştii de Muscel.
- Râurile Strigoiu şi Valea Pietroasa străbat Albeştii de Muscel.

Lacuri

- 6 lacuri naturale protejate de lege în comuna Rucăr (Zârna, Jgheburoasa, Hârtop I, Hârtop II, Hârtop V, Mănăstirii). *Centralizarea acestora se află în tabelul 2 din prezentul capitol.*
- Lacul „Lăculeţul" se află în satul Cândeşti, comuna Albeştii de Muscel, şi este populat cu peşte caras.
- Lacul „Cariera", situat în cariera de piatră din Albeştii de Muscel, format în urma extracţiei de calcar, este populat cu peştele caras.
- Lacul „Lupoiului", lac de mlaştină situat în comuna Albeştii de Muscel, pe malul drept al râului Bratia;
- Lacul de baraj Pecineagu în comuna Rucăr.

Patrimoniul de mediu este dominat în acest teritoriu de Rezervaţia Piatra Craiului, devenită Parc Naţional, cu o suprafaţă totală de 14.800 ha, din care 6.967 ha aparţin judeţului Argeş. „Caracterizat printr-o înfăţişare unică în geografia Carpaţilor Româneşti, prin faptul că este înconjurat din toate părţile de zone depresionare"6, Piatra Craiului este, pe de o parte, habitatul perfect pentru specii de plante şi animale ocrotite de lege iar, pe de altă parte, o invitaţie la spectacol pentru turistul de pretutindeni.

[6] Ion Manta, *De la mare la munte*

Declararea Munţilor Piatra Craiului ca parc naţional a avut la bază elementele rare de floră şi faună declarate monumente ale naturii şi ocrotite de lege. Dintre plantele ocrotite, întâlnim garofiţa Pietrei Craiului, unică în lume, floarea-de-colţ, sângele-voinicului, ghinţura galbenă, smirdarul şi tisa. Din fauna ocrotită, întâlnim aici capra neagră, râsul, cocoşul de munte şi acvila.

Biodiversitatea pe care o asigură Parcul Naţional Piatra Craiului constă în: 1300 specii de plante superioare (Romania are 3350 de specii), peste 300 specii de ciuperci, 220 specii de licheni, 100 specii de muşchi. 150 dintre plantele superioare sunt înscrise în „Lista roşie a plantelor superioare din România". Dintre acestea, 50 sunt specii endemice, în frunte cu simbolul floristic al masivului - garofiţa Pietrei Craiului.

Atât Masivul Piatra Craiului, cât şi reţeaua hidrografică au favorizat şi apariţia unor peşteri şi chei printre cele mai spectaculoase din ţară.

Peşteri

În teritoriu se găsesc peste **50 de peşteri.** Dintre cele mai importante, amintim: Peştera Dâmbovicioara (situată în Parcul Naţional Piatra Craiului), Peştera Dobreştilor, Peştera Urşilor (DC43, la jumătatea distanţei dintre Rucăr şi Sătic), Peştera Uluce (situată pe Cheile Mici ale Dâmboviţei), Peştera Stanciului, Avenul din Grind, Peştera Albeşti - rezervaţie geologică şi paleontologică situată pe teritoriul comunei Bughea de Sus. *Centralizarea peşterilor din teritoriu declarate arii protejate se află în tabelul 2.*

Monumente ale naturii

- Rezervaţia paleontologică fosiliferă aflată la marginea de nord a satului Suslăneşti. Aici se găsesc *marlauzurile* (lespezişuri), formate din şisturi oligocene, bogate în fosile de peşti, frunze, pene de păsări etc. Fineţea deosebită a rocilor face ca amănuntele să fie redate în cele mai mici detalii, astfel că această formă de relief a fost declarată monument al naturii.
- În partea de nord a localităţii Cetăţeni există o rezervaţie naturală înregistrată sub denumirea „Microrelief carstic - comuna Cetăţeni, judeţul Argeş". Microrelieful carstic de la Cetăţeni se află în custodia Regiei Naţionale a Pădurilor prin Direcţia Silvică Piteşti - potrivit precizărilor din „Planul Local de Acţiune pentru Mediu" elaborat de Agenţia de Protecţia Mediului Argeş;
- Colţii Ghimbavului, sistemul ecoturistic Leaota, rezervaţia Piatra Craiului din comuna Dragoslavele;
- Cheile Mari ale Dâmboviţei, Marele Grohotiş, pe versantul vestic al Pietrei Craiului din comuna Rucăr;
- Rezervaţia geologică (granitul de Albeşti) şi paleontologică (calcarul de Albeşti) unde există un punct fosilifer cu calcare numulitice în care se găsesc pietrificaţi crabi, dinţi fosili de rechini şi arici de mare. Se află sub ocrotirea Legii din 1954 când a fost declarată zonă protejată şi este localizată în comuna Bughea de Sus.
- Peşterile din zona Rucăr-Dâmbovicioara, care sunt zone protejate conform Legii nr. 5/2000: Peştera Dâmbovicioara, Peştera Dobreştilor, Peştera Urşilor (unde s-au descoperit schelete de urşi de cavernă), Peştera Uluce, Peştera Stanciului, Avenul din Grind.
- 14 chei monumente ale naturii: Cheia Mică a Dâmboviţei, Cheia Mare a Dâmboviţei, Cheia Văii Seacă a Pietrelor; Cheia Văii cu Apă; Cheia Brusturetului; Cheia Văii Muierii; Cheia Văii Peşterii; Cheia Mare a Dâmbovicioarei, Cheia Mică a Dâmbovicioarei; Cheia Văii Raţei, Cheia Văii Orătii, Cheia Urdăriţei, Cheia Cheii şi Cheia Curmăturii.

Natura 2000. Situaţia ariilor protejate în Teritoriul Muscelean şi European

Natura 2000 este o reţea ecologică de arii naturale constituită la nivel european şi, ca atare, principalul instrument al Uniunii Europene pentru conservarea naturii. Scopul Reţelei Natura 2000 este conservarea valorilor naturale de importanţă comunitară printr-o dezvoltare durabilă, fără a aduce prejudicii comunităţii locale. Reţeaua ecologică Natura 2000 are în vedere respectarea celor două Directive Europene: Directiva Păsări (SPA - Arii de Protecţie Specială Avifaunistică) şi Directiva Habitate (SCI - Situri de Importanţă Comunitară[7]). La nivelul teritoriului nostru, se remarcă situri de importanţă comunitară şi un parc naţional.

Principala Arie protejată este Parcul Naţional Piatra Craiului care a fost declarată ca zonă protejată începând din anul 1938.

Potrivit Ordinului nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanţă comunitară, ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România, în Teritoriul Muscelean şi European avem **4 situri de importanţă comunitară**: Munţii Piatra Craiului, Munţii Făgăraş, Valea Brătiei şi Brătioarei şi Leaota.
În cele ce urmează, menţionăm caracteristicile siturilor aşa cum sunt ele definite în documentul Agenţiei de Protecţia Mediului Argeş[8].

- **Munţii Leaota** - 2 tipuri de habitat comunitar (tufărişuri alpine şi boreale şi pajişti alpine pe substrat silicios, unde sunt localizate 3 specii de mamifere, o specie de amfibieni şi alte 14 specii de interes general.
- În **Munţii Făgăraş** se regăsesc 3 specii de amfibieni, 3 specii de peşti şi 14 specii de nevertebrate cuprinse în anexa 2 din Directiva Habitate. Situl Munţii Făgăraş cuprinde 7 specii de plante comunitare.
- În **Munţii Piatra Caiului** se regăsesc 18 tipuri de habitate şi sub-habitate, unde sunt localizate un număr de 16 specii de mamifere, 2 specii de peşti, 7 specii de nevertebrate şi 8 specii de plante comunitare.
- **Valea Brătiei şi Brătioarei** se caracterizează printr-un singur tip de habitat ce constă într-o specie de peşte şi una de amfibieni.

În cadrul celor **4 situri comunitare,** avem **8 zone protejate prin lege:**

Denumirea sitului	Unitatea administrativ-teritorială	Suprafaţa unităţii administrativ-teritoriale cuprinse în sit (în %)
ROSCI0102 Leaota	Dragoslavele	3
ROSCI0122 Munţii Făgăraş	Rucăr	55
ROSCI0122 Munţii Făgăraş	Valea Mare Pravăţ	4
ROSCI0194 Piatra Craiului	Dâmbovicioara	75
ROSCI0194 Piatra Craiului	Dragoslavele	9
ROSCI0194 Piatra Craiului	Rucăr	15
ROSCI0258 Văile Brătiei şi Brătioarei	Albeştii de Muscel	2
ROSCI0258 Văile Brătiei şi Brătioarei	Bughea de Jos	1

[7] Situri de importanţă comunitară reprezintă acele arii care, în regiunile biogeografice în care există, contribuie semnificativ la menţinerea sau restaurarea la o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale din anexa 2 a O.U.G. nr. 57/2007 sau a speciilor de interes comunitar din anexa 3 a O.U.G. nr. 57/2007 şi care pot contribui astfel semnificativ la coerenţa reţelei „NATURA 2000" şi/sau contribuie semnificativ la menţinerea diversităţii biologice în regiunile biogeografice respective.
[8] Agenţia pentru Protecţia Mediului Argeş, „Planul Local de Acţiune pentru Mediu", cap. 6 „Conservarea naturii şi a biodiversităţii, Biosecuritatea", pag. 14 www.apmag.ro

Arii protejate de interes naţional conform Legii nr. 5/2000 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului.

Numele Ariei protejate	Comuna	Suprafaţa (în ha)	Tipul
Microrelieful Carstic Cetăţeni	Cetăţeni	41,87	Geologică
Granitul de la Albeşti	Albeştii de Muscel	0,5	Geologică
Lacul Fosilifer Suslăneşti	Mioarele	3,8	Paleontologică
Calcarul numulitic Albeşti	Albeştii de Muscel	0,5	Paleontologică
Zona carstică Dâmbovicioara	Rucăr şi Dâmbovicioara	1.937	Geologică
Peştera Dobreştilor	Dâmbovicioara	0,5	Geologică
Peştera nr. 15	Dâmbovicioara	0,5	Geologică
Peştera Dâmbovicioara	Dâmbovicioara	0,5	Geologică
Peştera Uluce	Dâmbovicioara	0,5	Geologică
Peştera Stanciului	Dâmbovicioara	0,5	Geologică
Avenul din Grind	Dâmbovicioara	0,5	Geologică
Lacul Zârna	Rucăr	0,8	Zonă umedă
Lacul Jgheburoasa	Rucăr	1,8	Zonă umedă
Lacul Hârtop I	Rucăr	0,3	Zonă umedă
Lacul Hârtop II	Rucăr	0,35	Zonă umedă
Lacul Hârtop V	Rucăr	1	Zonă umedă
Lacul Mănăstirii	Rucăr	0,6	Zonă umedă

Formele depresionare adânc sculptate cu origine erozivă sau tectonică în care s-au „asezat" localităţile Dragoslavele, Rucăr, Podul Dâmboviţei, Dâmbovicioara, peşterile umede şi întunecate, culmile semeţe ale Munţilor Piatra Craiului care adăpostesc elemente de floră şi faună monumente ale naturii sunt definitorii pentru orientarea turistică a teritoriului Muscelean şi European.

I.5 Patrimoniul arhitectural şi cultural

Aşa cum se arată în Strategia Naţională pentru Patrimoniul Cultural, „patrimoniul este un factor important pentru păstrarea identităţii valorilor culturale şi naţionale, de dezvoltare durabilă, coeziune şi incluziune socială” [9]. Patrimoniul cultural se împarte în patrimoniu imobil, reprezentat de patrimoniul construit (monumente arheologice şi arhitecturale), patrimoniul cultural mobil (muzee, arhive şi colecţii) şi patrimoniul imaterial (toate acele aspecte culturale diferite ale vieţii moştenite din trecut care definesc modul de viaţă al diferitelor societăţi).

Patrimoniul cultural imobil (patrimoniul construit)

Conform aceleaşi strategii, „patrimoniul cultural imobil constituie cea mai valoroasă componentă a patrimoniului cultural, atât în ceea ce priveşte valoarea materială directă, cât şi în raport cu posibilitatea de inserţie a unor componente extraculturale (pag. 16). Patrimoniul cultural imobil este reprezentat de monumentele istorice care, potrivit Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, sunt monumentele, ansamblurile şi siturile istorice (aşa cum fiecare dintre aceste categorii este definită în lege), clasate în două grupe: grupa A (monumente istorice de valoare naţională şi universală) şi grupa B (monumente reprezentative pentru patrimoniul cultural local).

În teritoriul Muscelean şi European, se regăsesc 110 monumente istorice, dintre care 76 sunt de categoria A (de importanţă naţională şi universală) şi 34 de monumente sunt de categoria B (de importanţă locală)[10]. Pentru o listă completă a monumentelor din teritoriu, vă rugăm să consultaţi Anexa 2.

Distribuţia monumentelor pe localităţi este ilustrată în tabelul de mai jos:

Localitate	Nr. monumente		Total
	Categoria A	Categoria B	
Albeştii de Muscel	3	2	5
Bughea de Jos	5	-	5
Bughea de Sus	1	-	1
Cetăţeni	16	2	18
Dâmbovicioara	10	3	13
Dragoslavele	10	8	18
Mioarele	6	3	9
Poienarii de Muscel	-	3	3
Rucăr	11	2	13
Stoeneşti	5	2	7
Valea Mare Pravăţ	9	6	15
Văleni- Dâmboviţa	-	3	3
Total	***76***	***34***	***110***

[9] Strategia Naţională pentru Patrimoniu Cultural, pag. 5, disponibilă la http://www.cultura.ro/Files/GenericFiles/MCC-StrategiaPCN.pdf

[10] Conform listei monumentelor istorice întocmită în 2004 de Institutul Naţional al Monumentelor Istorice, disponibilă la http://www.inmi.ro/lista.html

Sursa: Lista monumentelor istorice, disponibilă la http://www.inmi.ro/lista.html

De altfel, localităţile Cetăţeni, Dâmbovicioara şi Rucăr sunt listate de Legea nr. 5/2000 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului naţional printre unităţile administrativ-teritoriale cu concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes naţional.

Există o mare varietate a tipurilor de monumente existente în teritoriu şi anume:

- monumente cultura Hallstatt, sec. VIII-VI î.Hr. (Cetăţeni, Stoeneşti);
- fortificaţii dacice, sec. III-I î.Hr. (Cetăţeni);
- fortificaţii romane, sec. II-III (Dâmbovicioara, Rucăr);
- fortificaţii medievale, sec. XIII, XIV, XV (Cetăţeni, Dâmbovicioara, Mioarele, Văleni-Dâmboviţa);
- cruci de piatră, sec. XVI-XIX (Albeştii de Muscel, Bughea de Jos, Cetăţeni, Dâmbovicioara, Dragoslavele, Mioarele, Rucăr, Valea Mare Pravăţ);
- drumuri şi poduri, sec. XVIII (Dâmbovicioara);
- biserici şi schituri, sec. XIV-XX (Albeştii de Muscel, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Cetăţeni, Dragoslavele, Mioarele, Poienarii de Muscel, Rucăr, Valea Mare Pravăţ);
- arhitectură civilă, sec. XIX-XX (Dragoslavele, Mioarele, Poienarii de Muscel, Valea Mare Pravăţ);
- arhitectură ţărănească, sec. XIX (Rucăr);
- monumente ale eroilor, sec. XX (Stoeneşti, Valea Mare Pravăţ).

Teritoriul este foarte interesant din punct de vedere al potenţialului de cercetare arheologică, având în vedere că pe traseul Cetăţeni-Stoeneşti se regăsesc urme de aşezări umane din perioade foarte vechi, începând cu sec. VIII-VI î.Hr., cultura Hallstatt. De altfel, se apreciază faptul că cetatea geto-dacă de la Cetăţeni, dezvoltată în a doua epocă a fierului, a avut un rol deosebit în acţiunea regelui Burebista de unificare a tuturor dacilor, constituind de asemenea un important centru comercial în bazinul Argeşului[11].

De asemenea, pe traseul Dâmbovicioara-Rucăr regăsim fortificaţii romane de secol II-III d.Hr., cea mai cunoscută fiind Castellum, un punct de control şi supraveghere situat în punctul „Scărişoara" din Rucăr. Acesta este unul dintre cele 7 castre ale traseului Limesului Transalutan, situate pe arealul judeţului Argeş. Limesul este o linie de fortificaţii construită în scop de apărare de către romani, care pornea de la Dunăre şi ajungea până la Râşnov. Cu toate acestea, în zonă nu există şantiere arheologice active.

Specifice acestui teritoriu şi în general zonei Argeşului şi Muscelului sunt crucile de piatră, cele mai vechi datând din secolul XVI. Astfel, pe teritoriul Muscelean şi European se regăsesc 39 de cruci de piatră incluse în lista monumentelor istorice, ceea ce reprezintă o treime din totalul monumentelor istorice din regiune. Crucile conţin informaţii preţioase cu privire la viaţa socială şi economică a zonei - despre unii oameni însemnaţi din istoria comunei, despre evenimente petrecute pe teritoriul localităţii, delimitări de moşii, jaloane de drumuri. Prezenţa acestor cruci se datorează civilizaţiei pietrei dezvoltate în zonă datorită prezenţei calcarului de Albeşti.

De asemenea, se remarcă în teritoriu 2 schituri rupestre şi anume Biserica rupestră de la Nămăieşti, Valea Mare Pravăţ şi Schitul Negru Vodă de la Cetăţeni, despre care se spune că ar face parte, împreună cu Mănăstirea Corbii de Piatră (situată în comuna Corbi, actualul teritoriu Ţinutul Posadelor), dintr-un „triunghi tainic" sau „altar al Domnului". Mănăstirea Rupestră de la Nămăieşti este formată în jurul unei biserici săpată în stâncă, din sec. XVI. Mănăstirea adăposteşte 33 de călugăriţe vieţuitoare şi este un important loc de pelerinaj şi reper turistic. De altfel, Mănăstirea de la Nămăieşti este una dintre puţinele recomandări

[11] Conform „Studiului interdisciplinar pentru punerea în valoare a monumentelor istorice din patrimoniul cultural al judeţului Argeş", pag. 18, realizat în 2008 de European Project Consulting şi disponibil la http://www.cjarges.ro/upload/atachments/15634_Anexa%20P15.pdf

turistice din zonă incluse în reputatul ghid de călătorie Lonely Planet. Schitul Negru Vodă de la Cetăţeni (denumită şi Mănăstirea Cetăţuia Negru Vodă), administrat de către o obşte de călugări, este mai puţin cunoscut, dar la fel de spectaculos.

Foto: Schit Nămăieşti

Conform opiniilor exprimate de specialiştii în domeniu, arhitectura ţărănească este foarte puţin reprezentată în lista monumentelor istorice, la nivel naţional[12]. Din fericire pentru teritoriul Muscelean şi European, în comuna Rucăr au fost identificate o serie de astfel de monumente, cele mai cunoscute fiind Casa boierească Anăstăsescu şi dârsta cu pivă. Conform descrierii oferite în fişa de date a localităţii Rucăr, dârsta cu pivă este o instalaţie mecanică acţionată de forţa apei pentru prelucrarea sau spălarea ţesăturilor din lână. Este singura instalaţie funcţională de pe Valea Dâmboviţei, cu o continuitate de 200 de ani, fiind folosită şi în prezent. Prezenţa acestei instalaţii este remarcabilă în teritoriu, ea fiind, de altfel, singurul monument din judeţul Argeş inclus de Legea nr. 5/2000 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului naţional pe lista Ansamblurilor tradiţionale rurale.

Cu privire la regimul de proprietate al acestor monumente, conform Strategiei Naţionale pentru Patrimoniul Cultural, majoritatea monumentelor se află în proprietatea publică sau în proprietatea structurilor bisericeşti (pag. 17). De altfel, studiul comandat de Consiliul Judeţean Argeş în 2008 şi citat mai sus, care studiază situaţia momenumentelor istorice din judeţ, împărţind judeţul în 10 zone, arată că pentru Zonele 2 şi 3, care au suprapunere parţială cu teritoriul Muscelean şi European, în jur de 50% dintre monumente se află în domeniul public sau privat al statului, 17% sunt deţinute de Episcopia Argeşului şi Muscelului, aproximativ 25% sunt în proprietate privată, iar restul de 8% au statut juridic incert[13].

În ceea ce priveşte starea fizică a monumentelor, 80% dintre monumente există, dar asupra lor nu au fost făcute niciun fel de intervenţii de restaurare, 17% sunt restaurate sau

[12] Conform interviului cu Carmen Oprescu, Doctor în istoria artei, profesor universitar la Universitatea din Piteşti
[13] Procentele prezentate sunt medii aritmetice ale procentelor calculate pentru zonele 2 şi 3, conform Studiului interdisciplinar pentru punerea în valoare a monumentelor istorice din patrimoniul cultural al judeţului Argeş, pp. 44-46

în curs de consolidare, iar restul de 3% nu mai există[14]. De altfel, specialiştii care lucrează în domeniul conservării monumentelor istorice, atât cei angajaţi în instituţiile publice cu responsabilităţi în domeniu, cât şi cei independenţi, reclamă inerţia deosebit de puternică la actualizarea datelor din lista monumentelor istorice, situaţia fiind generalizată la nivel naţional.

Arhitectura rurală

Zona etnografică Muscel este una dintre cele mai bine conturate zone etnografice din ţară, impunându-se în primul rând printr-o remarcabilă arhitectură civilă, atât rurală, cât şi orăşenească. Acest lucru se poate explica prin faptul că „fiind zonă de aşezări domneşti şi mănăstireşti cu îndepărtate legături, a devenit de timpuriu o vastă piaţă de schimburi de tot felul, care a determinat apariţia a importante aşezări şi construcţii şi deci o arhitectură şi plastică proprii" (Stănculescu, Gheorghiu, Petrescu, 1958, pag. 106).

Arhitectura ţărănească din zona Muscelului este apreciată de etnografi renumiţi precum Stahl drept „poate, cea mai interesantă şi mai bogată arhitectură populară românească, marcată în special prin case cu două caturi (...) care servesc în chip adecvat necesităţilor localnicilor, dau naştere unei mari varietăţi de faţade şi a unui decor bogat şi reprezintă unul din rarele puncte de unitate între arhitectura de ţară şi de oraş" (Florescu, Stahl, Petrescu, 1967, pag. 74.).

Casa ţărănească musceleană are o serie de caracteristici importante şi anume:

- elevaţie înaltă; etajul de locuit al casei muscelene se ridică de obicei până la înălţimea de 2 m, soclul foarte înalt fiind cel mai adesea ocupat de pivniţă;
- faţadele sunt zidite, pline şi tencuite în alb, ornamentica este minimalistă;
- casa este orientată spre sud, cu axul prispei orientat est-vest;
- fiind situată într-o zonă de deal, casa este de obicei aşezată pe teren denivelat, diferenţele de nivel fiind rezolvate din temelie;
- la nivelul de locuit, casele pot avea una, două sau trei odăi.

Materialele utilizate în construcţie sunt lemnul (preponderent la casele foarte vechi, de secol XIX), la care s-au adăugat ulterior piatra şi cărămida. De altfel, specifice zonei sunt temeliile construite din piatră combinată cu cărămidă. O tehnică de construcţie destul de răspândită este cea a paiantelor, ceea ce presupune realizarea unui cofrag de lemn în care se aşază cărămidă sau altă umplutură de zidărie. Perioada de construcţie la care facem referire este de aproximativ un secol, între 1860-1960.

La momentul redactării acestei lucrări (primăvara lui 2010), astfel de case se mai regăsesc în majoritatea localităţilor din teritoriu, dar prezenţa lor este pusă în pericol.

Patrimoniul cultural mobil (muzee, arhive şi colecţii) este reprezentat în teritoriu de Casa Memorială George Topârceanu din Nămăieşti, Valea Mare Pravăţ şi Casa Memorială Gheorghe Părnuţă, din Rucăr, care găzduieşte un muzeu al cărţii româneşti vechi şi etnografie musceleană.

Patrimoniul cultural imaterial cuprinde ansamblul de practici, reprezentări, expresii, cunoştinţe, abilităţi pe care comunităţile, grupurile şi indivizii le recunosc ca făcând parte din moştenirea lor culturală, transmisă din generaţie în generaţie şi recreată în permanenţă. Patrimoniul cultural imaterial se regăseşte în special în următoarele domenii: tradiţii şi expresii orale, artele spectacolului, practici sociale, ritualuri şi evenimente festive, cunoştinţe şi practici legate de natură şi univers, artizanatul tradiţional ş.a. În continuare, vom analiza ocupaţiile şi meşteşugurile tradiţionale şi obiceiurile şi tradiţiile locale din teritoriu.

[14] Idem, pag. 51

Ocupaţiile şi meşteşugurile tradiţionale

În ceea ce priveşte ocupaţiile tradiţionale ale populaţiei din teritoriu, distingem, conform clasificării propuse de Valer Butură, între ocupaţiile principale (agricultura şi creşterea animalelor, ocupaţii de bază care asigură venitul principal al gospodăriei) şi ocupaţii secundare sau anexe (acele ocupaţii casnice şi meşteşugăreşti care se ocupă de traiul de zi cu zi, organizarea gospodăriei, prelucrarea hranei, vestimentaţia, construirea de adăposturi pentru oameni şi animale (etc.) (Butură, 1978).

În acest capitol, ne vom ocupa de cel de-al doilea tip de ocupaţii şi anume ocupaţiile casnice şi meşteşugăreşti. De altfel, teritoriul Muscelean şi European, aşezat ca un inel în jurul oraşului Câmpulung Muscel, beneficiază de o veche istorie şi tradiţie a meşteşugarilor câmpulungeni, oraşul fiind recunoscut ca unul dintre primele centre meşteşugăreşti din ţară.

În urma procesului de culegere de date realizat în teritoriu în perioada februarie-aprilie 2010, s-a realizat un inventar al principalelor ocupaţii şi meşteşuguri tradiţionale încă existente în zonă şi prezentat în tabelul de mai jos:

Meşteşug	Localitatea	Descrierea situaţiei prezente
Cioplitoria în piatră	Sat Albeşti (comuna Albeştii de Muscel), comuna Bughea de Sus	În momentul actual, cariera de piatră se află în conservare, există foşti angajaţi şi pensionari care îşi desfăşoară activitatea în gospodăriile lor, promovarea se face din vorbă în vorbă.
Torsul şi prelucratul lânii	Satele Albeşti şi Cândeşti (comuna Albeştii de Muscel), comuna Rucăr, comuna Valea Mare Pravăţ	În comuna Rucăr există o dârstă cu pivă, veche de 200 de ani, care încă funcţionează. Foarte rar se mai împletesc haine din lână de oaie.
Ţesut şi cusături manuale	Satele Albeşti şi Cândeşti (comuna Albeştii de Muscel), satele Cetăţeni şi Lăicăi (comuna Cetăţeni), satele Podu Dâmboviţei, Dâmbovicioara, Ciocanu (comuna Dâmbovicioara), sat Jugur (comuna Poienarii de Muscel), comuna Rucăr, Valea Bădenilor (comuna Stoeneşti), comuna Valea Mare Pravăţ, comuna Văleni-Dâmboviţa	Se practică tot mai puţin, mai există foarte puţine războaie. Mai lucrează în special femei care au lucrat la cooperativa de artizanat, iar acum lucrează acasă pentru diverse firme sau persoane fizice.
Împletituri de nuiele şi măturoaie	Comuna Bughea de Sus, Valea Cetăţuia (comuna Cetăţeni), sat Valea Hotarului (comuna Dragoslavele), sat Gura Pravăţ (comuna Valea Mare Pravăţ), , comuna Văleni- Dâmboviţa	Obicei practicat în general de persoane de etnie romă, aşezate în localităţi segregate - cătune. Se împletesc coşuri sau alte obiecte decorative.
Prelucrarea pieilor de animale	Bughea de Jos	Nu se mai practică.

Meşteşug	Localitatea	Descrierea situaţiei prezente
Dogăritul	Satele Cetăţeni şi Lăicăi (comuna Cetăţeni)	La ora actuală mai există doar doi reprezentanţi ai acestui meşteşug care însă nu mai fac produse noi şi se ocupă mai mult de recondiţionarea şi repararea celor existente.
Tâmplăria	Bughea de Jos, Satele Cetăţeni şi Lăicăi (comuna Cetăţeni)	În trecut acest meşteşug era bine reprezentat, însă în prezent el este practicat doar de câţiva meşteri mai în vârstă.
Fabricarea cărămidei	Satele Cetăţeni şi Lăicăi (comuna Cetăţeni)	În prezent nu mai există reprezentanţi ai acestui meşteşug, preferându-se pentru construcţii produsele comerciale
Fabricarea de fluiere	Sat Jugur (comuna Poienarii de Muscel), Sătic (comuna Rucăr)	În Poienarii de Muscel mai există 2 meşteri care se promovează la târgurile cu specific popular; în Rucăr se realizează producţie la comandă pentru oierii din Rucăr, Dâmbovicioara sau Dragoslavele.
Fierărie şi potcovărie	Comuna Cetăţeni, sat Rucăr (comuna Rucăr), satele Nămăieşti şi Şelari (Valea Mare Pravăţ)	În general, se produceau piese şi produse utilizate în cărăuşie şi exploatare forestieră (potcoave, pene, topoare, cângi). Mai există 1-2 meşteri în fiecare dintre localităţile menţionate.

Sursa: Fişe de date localităţi

Analizând datele din teritoriu şi lucrările de etnografie studiate, tragem concluzia că cele mai importante meşteşuguri ale zonei sunt cioplitoria în piatră, ţesutul şi împletiturile de nuiele.

Existenţa calcarului numulitic din cariera de la Albeşti a făcut posibilă dezvoltarea cioplitoriei în piatră ca unul dintre cele mai vechi meşteşuguri ale zonei. Piatra de la Albeşti a fost folosită încă din antichitate, regăsindu-se în construcţia castrului roman de la Jidava. Ulterior, piatra a continuat să fie folosită pe plan local, regional şi naţional. În piatră de Albeşti este sculptată prima reprezentare animalieră din perioada medievală - „Căprioara odihnindu-se", altorelief încastrat în turnul clopotniţă al Mănăstirii Negru Vodă din Câmplung Muscel. Cioplitoria în piatră a fost foarte mult utilizată şi în monumentele de arhitectură civilă, inclusiv arhitectură ţărănească, în special prin ancadramente sculptate la uşi şi ferestre. Prezenţa impresionantă a crucilor de piatră în zonă se datorează de asemenea existenţei acestui meşteşug. Piatra de Albeşti a fost folosită de asemenea la ridicarea unor construcţii de interes naţional, atât în perioada medievală (Mănăstirea Curtea de Argeş, Curtea domnească din Târgovişte), cât şi în perioada modernă (Casa Scânteii, Opera Română, Teatrul Naţional, Palatul Parlamentului etc.).

Foto: Sculptură din piatră de Albeşti la biserica Alimănişteanu

Începând cu secolul XIX, în procesul de prelucrare a pietrei de Albeşti au fost implicaţi, în afara meşterilor locali, şi meşteri italieni. Cel mai adesea meşterii locali erau meşteri „de gros", responsabili de exploatarea pietrei şi dimensionarea ei în funcţie de comenzi, în vreme ce meşterii italieni erau meşteri „de subţire", ei fiind implicaţi în procesul de finisare a obiectelor[15]. Până în anii 1970, când au fost făcute şi nişte investiţii primare, activitatea în carieră a fost destul de intensă, după care a scăzut simţitor. După 1989, cariera a fost privatizată şi închisă, reprezentanţii primăriei descriind starea ei ca fiind „în conservare". La data redactării acestei lucrări, mai pot fi identificaţi în localitate mai puţin de 10 meşteri pietrari, a căror medie de vârstă este de aproape 70 de ani.

Ţesăturile şi împletiturile din lână au constituit ocupaţii tradiţionale importante ale zonei, asigurând atât îmbrăcămintea, cât şi cele necesare interiorului ţărănesc. Prelucrarea lânii în mod tradiţional este un obicei complex care începe cu trecerea lânii prin dârstă, piuă sau vâltoare, scărmănarea şi toarcerea, după care se realizează ţesăturile cu miţe (plocada, sarica) sau ţesăturile obişnuite pentru acoperit patul sau învelit corpul (cuverturi, cergi, mintene, cioareci)[16].

Meşteşugul împletiturilor de nuiele s-a dezvoltat în zonă în special datorită specificului pomicol al teritoriului. Specifice sunt coşurile largi cu mânere folosite la strângerea fructelor. Obiceiul este practicat în principal în comunităţi de rudari, aşezaţi pe malurile râurilor, având acces direct la materia primă, nuielele de salcie sau mesteacăn.

Obiceiurile şi tradiţiile locale

Principalele obiceiuri şi tradiţii locale sunt sintetizate în tabelul de mai jos:

Obicei / tradiţie	Localitatea	Descrierea
Obiceiurile de iarnă	În toate localităţile	Sunt obiceiuri specifice sărbătorilor de iarnă, când copiii se duc cu colindatul, sorcova, steaua şi pluguşorul, iar gospodarii comunei le dau bani şi dulciuri în schimbul urărilor de Crăciun şi An Nou.
Iordănitul sau hupuitul	Satele Nămăieşti şi Gura Pravăţ (comuna Valea Mare Pravăţ), satele Albeşti şi Cândeşti (comuna Albeştii de Muscel), Stoeneşti,	Se practică în ajunul zilei de Sf. Ion de tinerii bărbaţi din sat care colindă pe la cei cu numele de Ion, cântând şi ridicându-i în aer. Gazdele îi tratează pe colindători cu băutură şi mâncare. Probabil că este o sărbătoare precreştină care, în timp, a căpătat valenţe creştine fiind asociată cu

[15] Confom Constantinescu, G. (2008), *Civilizaţia pietrei*, Editura Alean, Piteşti
[16] Conform Florescu, Stahl, Petrescu, 1976, pp. 111-116

Obicei / tradiţie	Localitatea	Descrierea
	Cetăţeni	ziua de Sf. Ion (fişă de date Cetăţeni).
Învierea Domnului	Satele Cândeşti şi Albeşti (comuna Albeştii de Muscel), Sat Hulubeşti (comuna Bughea de Jos)	Locuitorii comunei participă la slujba religioasă după care, în prima zi de Înviere, se întâlnesc în centrul satelor unde sunt construite „dulapuri" (leagăne) şi se asistă la serbări oferite de copiii şcolii (fişă de date Albeştii de Muscel).
Focul lui Sumedru	Comuna Valea Mare Pravăţ, Bughea de Jos, Stoeneşti, Cetăţeni, Rucăr	Obiceiul constă în realizarea unui foc mare (în zona noastră din centină de brad sau alte răşinoase). Materialele necesare focului sunt strânse de copiii din sat în săptămâna premergătoare. Obiceiul este de rit păgân şi are un pronunţat caracter funerar şi anume încheierea sezonului agricol. Sătenii iau acasă cărbuni din foc pentru fertilitatea terenurilor şi a animalelor (fişă de date Cetăţeni).
Nedeea munţilor	Sat Cândeşti (comuna Albeştii de Muscel)	Obiceiul se bazează pe motivul transhumanţei; participanţii la acest obicei sunt atât locuitori ai comunei crescători de ovine, cât şi din împrejurimi. Se organizează un spectacol de muzică oferit de diferiţi interpreţi.

Sursa: Fişe de date localităţi

Din datele culese din teritoriu rezultă că, pe lângă obiceiurile creştine din timpul anului, obiceiurile pre-creştine cel mai des întâlnite sunt focul lui Sumedru şi Iordănitul (denumit şi Hupuitul sau Ciurlezul).

Focul lui Sumetru (cunoscut şi ca „focul lui Sâmedru") este un „ceremonial nocturn desfăşurat în noaptea de 25/26 octombrie în satele din nordul judeţelor Argeş, Dâmboviţa şi, parţial, Vâlcea. În preajma unui imens rug aprins de tineri într-un loc înalt al satului (munte, deal, movilă), se adună întreaga suflare a aşezării. În forme vechi, în mijlocul grămezii de lemne şi a cetinii de brad se împlânta, pentru a fi incinerată, tulpina unui arbore tăiat din pădure, substitut al Zeului fitomorf care moare şi renaşte anual. În jurul rugului funerar întreţinut cu lemne uscate, paie şi spuldării de la meliţatul cânepei, se striga în cor formula consacrată „Hai la focul lui Sâmedru".

Foto: Focul lui Sumedru

Femeile împărţeau la moartea anului pastoral covrigi, fructe şi băutură. Acolo se mânca, se bea, se glumea, se juca, în timp ce butucul sau buşteanul, cadavru fitomorf, era mistuit de flăcări" (Ghinoiu, 2008, pag. 122).

Iordănitul este un „obicei al cetei de feciori, structurat după modelul colindelor, practicat în ziua de Sfântul Ion (7 ianuarie). Membrii cetei constituite în preajma bobotezei (numiţi iordănitori) merg din casă în casă, ridică în sus persoanele întâlnite, în special fetele de măritat şi copiii, în timp ce strigă *„Hăp! Hăp! Hăp!"* (...) În unele sate persoanele întâlnite pe uliţe sunt udate ori duse la fântână, iar fetelor de măritat li se iau basmalele de pe cap, semn că sunt invitate seara la masa comună. Iordănitorii primesc în dar băutură, carne de

porc, colaci şi bani, cu care organizează o masă comună, unde excesele de băutură şi de distracţie sunt tolerate." (idem, pag. 147). Iată cum este descris acest obicei practicat în Stâlpeni: „Un grup de 9 flăcăi umblă cu „Iordanul", mai ales pe la casele cu fete mari cântând „În Iordan botezându-te Tu, Doamne…". După aceasta sunt ridicaţi toţi cei din casă. A doua zi, de Sf. Ion, grupul aşteaptă la uşa bisericii şi după slujbă, cei prezenţi în biserică sunt ridicaţi. Aceştia pun bani în căldăruşa de la biserică."

În teritoriul Muscelean şi European, ca de altfel în toată ţara, mediul rural sărbătoreşte din ce în ce mai des evenimente moderne, precum ziua comunei, ziua eroilor sau ziua naţională. Astfel, printre localităţile care sărbătoresc ziua comunei se regăsesc Bughea de Sus (8 mai, de Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena), Stoeneşti (16 august), Dragoslavele (Ziua Înălţării Domnului), Mioarele (ultima duminică din august), Albeştii de Muscel (15 august) şi Văleni- Dâmboviţa (15 august).

Iată cum este descrisă ziua comunei la Albeştii de Muscel - „Sărbătoarea respectivă aduce în lumina cetăţenilor anul de atestare documentară a localităţii noastre (1572) şi constă în întâlnirea fiilor satului, slujba religioasă, spectacol oferit de grupuri de copii din comună şi zone apropiate cât şi de către interpreţi de renume invitaţi, premierea unor cetăţeni ai comunei pe diferite criterii" (fişă de date Albeştii de Muscel).

De asemenea, Ziua Eroilor se sărbătoreşte în localităţile Albeştii de Muscel, Dragoslavele şi Mioarele - „au loc manifestări de cântece, poezii închinate eroilor neamului căzuţi la datorie. Aceste manifestări au loc, de regulă, la monumentele eroilor din localităţile respective şi implică atât participarea Consiliului Local, a şcolii, cât şi a întregii localităţi" (fişă de date Albeştii de Muscel).

În teritoriu se organizează o serie de târguri şi bâlciuri cum ar fi:

Data / Denumire	Locaţie	Descriere
Prima vineri de după Paşti, Izvorul Tămădurii - *Târg de izvorul Tămăduirii*	Sat Coteneşti (comuna Stoeneşti), sat Valea Cetăţuia (comuna Cetăţeni)	La Schitul Negru Vodă are loc această sărbătoare religioasă la care participă atât locuitori, cât şi diverse alte persoane, ocazie cu care se oficiază slujba religioasă, se sfinţeşte apa, persoanele care asistă la slujbă iau apă sfinţită, vin mici comercianţi cu diverse produse, se organizează şi un bâlci unde participanţii petrec în aer liber pe frumoasa luncă a Dâmboviţei, în zona „Vadul Lin" (fişă de date Stoeneşti)
24 iunie - *Drăgaică*	Sat Lăicăi (comuna Cetăţeni)	Se organizează un târg anual care coincide cu ziua de Sânziene şi sărbătoarea religioasă Tăierea capului Sf. Ioan Botezatorul. Sărbătoarea este de origine precreştină, fiind cunoscută şi ca târgul de oale.
6 august - *Târgul de pepeni*	Sat Lăicăi (comuna Cetăţeni)	Coincide cu sărbătoarea religioasă Schimbarea la Faţă. Târgul marchează începutul perioadei de coacere a pepenilor şi inclusiv a perioadei de strângere a recoltei.
8 septembrie - *Târgul de Ceapă* (coincide cu	Naşterea Maicii Domnului	Târgul marchează începutul toamnei. Principalul produs comercializat este ceapa.

Data / Denumire	Locaţie	Descriere
sărbătoarea de Sf. Maria)		
Pobreajăn	Mioarele	Adunare câmpenească cu târg unde se vând şi se cumpără diverse produse (uneori se face şi horă).

Sursa: Fişe de date localităţi

Foto: Concurs Pomana porcului

I.6 Economie locală

Repartizarea populaţiei salariate

Numărul mediu de salariaţi din teritoriul „Muscelean şi European" este foarte mic şi în scădere de la un an la altul. La o populaţie activă de 20.064 de locuitori, salariaţii unităţilor din teritoriu reprezintă o pondere de 9,1% - faţă de 65-66%, media naţională şi 62%, media pe regiunea Sud Muntenia. O pondere importantă a populaţiei active lucrează însă în unităţile publice sau economice din Câmpulung, estimarea neoficială fiind de 10-15%. Dacă ţinem cont de statisticile pe mediul rural, care arată că ponderea salariaţilor în populaţia ocupată este de 36% avem, la nivelul teritoriului „Muscelean şi European", o cifră sub media naţională.

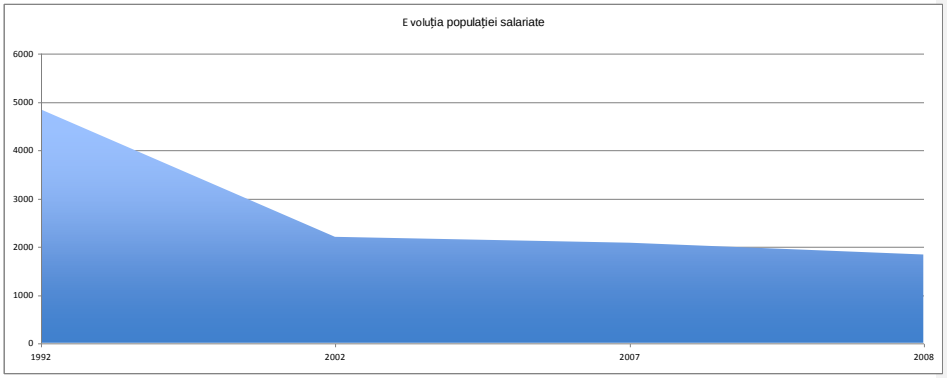

Sursa: Agenţia Judeţeană pentru Ocuparea Forţei de Muncă

Sectoarele cu o rată a populaţiei salariate mai ridicată sunt sectorul industrial şi construcţii (49% în 2008), urmate de sectorul bugetar (29% în 2008). În sectorul bugetar sunt incluşi salariaţii din administraţia locală, învăţământ, sănătate şi asistenţă socială. Cele mai slab reprezentate sectoare sunt cele din agricultură, silvicultură şi pescuit (5%) şi servicii (6%).

	Populaţie activă	*Salariaţi în agricultură, silvicultură şi pescuit*	*Salariaţi în sectorul industrial şi construcţii*	*Salariaţi în comerţ*	*Salariaţi în servicii*	*Salariaţi în sistemul de stat*
2007	2.077	25	1.131	164	93	489
2008	1.831	88	892	197	122	532

Sursa: Institutul Naţional de Statistică

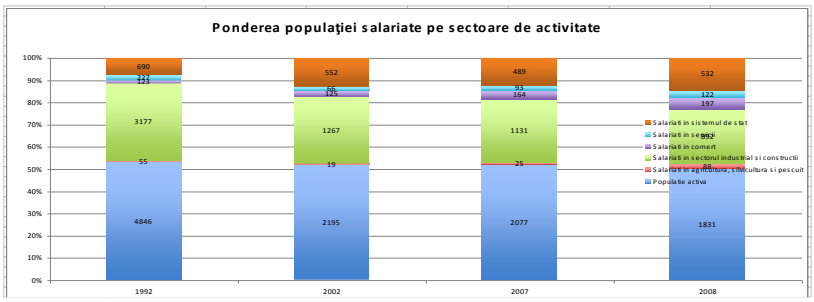

În ansamblu, chiar dacă se înregistrează o pondere însemnată a populaţiei salariate în sectorul bugetar, din punct de vedere al distribuţiei pe sectoare de activitate, teritoriul „Muscelean şi European" înregistrează o situaţie mai bună decât media din mediul rural, cu o pondere mare a salariaţilor în sectorul industrial şi construcţii.

Agricultură

Agricultura este ramura economică ce absoarbe cea mai mare parte a populaţiei ocupate din teritoriu[17]. Cu toate acestea, agricultura practicată în microregiune este una de subzistenţă. În majoritatea cazurilor, exploatarea terenurilor agricole se face pentru uz propriu, în aşa-numitele ferme de subzistenţă sau semisubzistenţă. Rentabilitatea şi competitivitatea în agricultură sunt în scădere. În prezent, circa 85% dintre agricultori muncesc doar pentru necesităţile proprii.

Dimensiunea exploataţiilor

Majoritatea covârşitoare a exploataţiilor agricole din teritoriul „Muscelean şi European" au dimensiuni mici şi nu pot face faţă cerinţelor pieţei: 93% dintre exploataţiile agricole au sub 5 ha. Nicio exploataţie agricolă din teritoriu nu depăşeşte 10 ha. Prin comparaţie, în Uniunea Europeană, doar 61,9% dintre exploataţiile agricole au suprafaţa sub 5 ha, iar dimensiunea medie a exploataţiei agricole este de 15,8 ha.

Clasa de mărime	Număr exploataţii	Procent din numărul total
sub 1 ha	4.678	41,6
între 1- 2 ha	3.870	34,4
între 2- 5 ha	1.947	17
între 5 şi 10 ha	751	7
între 10 şi 50 ha	0	0
între 50 şi 100 ha	0	0
peste 100 ha	0	0
TOTAL exploataţii	**11.246**	**100**

Sursa: Fişe de date localităţi

[17] Este de precizat că cele mai multe persoane ocupate în agricultură lucrează în gospodării familiale, neavând statut de angajat, ca urmare ele nu obţin salarii (venituri) constante şi stabile.

Probleme asociate dimensiunii mici a exploataţiilor agricole

- → Atât terenurile, cât şi forţa de muncă, sunt folosite sub potenţialul lor economic. Dotarea tehnică necorespunzătoare, ponderea ridicată a muncii manuale, metodele tradiţionale mai puţin ştiinţifice de cultivare a pământului sau de creştere a animalelor, caracteristicile solului (care necesită fertilizări şi lucrări mecanizate intense) sunt o serie de factori care determină o productivitate agricolă scăzută şi o evidentă lipsă de competitivitate.
- → Nivelul scăzut al veniturilor agricultorilor nu le permite să se asigure împotriva de condiţiilor climatice nevaforabile şi a atacului de boli şi dăunători, fapt ce cauzează fluctuaţia producţiei agricole de la un an la altul, rezultatul final fiind o producţie redusă destinată comercializării şi venituri reduse şi fluctuante pentru agricultori. La acestea, se adăugă caracterul accidentat al reliefului, care face ca majoritatea lucrărilor agricole să se efectueze în condiţii dificile, necesitând costuri mai mari.
- → Un alt aspect care afectează agricultura în teritoriu este competiţia cu oferta agroalimentară europeană, piaţa locală şi naţională fiind invadată de produse importate, care au un preţ mai mic decât cel pe care şi-l permite fermierul în exploataţiile de (semi)subzistenţă.
- → Experienţa negativă a colectivizării forţate determină încă reticenţa fermierilor faţă de înfiinţarea unor asociaţii agricole de producători sau parteneriate, ceea ce i-ar putea ajuta în eficientizarea producţiei sau penetrarea pieţei.

Aspecte pozitive asociate fermelor mici

Prin faptul că asigură mijlocul de trai al categoriilor vulnerabile ale populaţiei, exploataţiile de subzistenţă joacă un rol socio-economic esenţial. Fermele de subzistenţă sunt, de obicei, conduse de proprietari, persoane care fie au trecut, fie se apropie de vârsta pensionării. Majoritatea acestor persoane nu au niciun nivel de pregătire sau deţin un nivel de competenţă sau cunoştinţe limitat. De obicei, aceste persoane optează pentru structuri de producţie mixte: granivore (păsări şi porci), în combinaţie cu culturile de câmp. Având în vedere acest tip de combinaţie a producţiei şi conectarea lor foarte slabă cu piaţa, această categorie de agricultori nu este afectată de fluctuaţiile nefavorabile ale preţurilor.

O soluţie pentru acest tip de exploataţii agricole ar fi de creştere a valorii lor economice prin transformarea în exploataţii agricole de tip ecologic, urmând tendinţa de imigrare cu persoane venite de la oraş. În Uniunea Europeană, tot mai mulţi pensionari, orăşeni, încep să se ocupe de aşa-zise „hobby-ferme". Acestea îndeplinesc o funcţie economică prin practicarea agriculturii biologice cu investiţii mici şi folosind timpul de muncă fragmentar, asigurând o sursă suplimentară de venit, dar şi o funcţie socială, prin popularea comunităţilor.

Distribuţia suprafeţelor de teren pe teritoriu

Deal	Terenuri arabile (ha) pe zone de relief	din care:				Păduri
		Productive	Neproductive	Păşuni şi fâneţe	Viţă de vie şi livezi	
	44.585	19.665	1.906	21.370	2.272	46.905

Sursa: Fişe de date localităţi

Suprafaţa arabilă a teritoriului este mai mică decât cea forestieră, impunând limitări clare

agriculturii. Din această suprafaţă, doar 44% este productivă iar din aceasta, un sfert rămâne anual necultivată.

Cultivarea terenurilor

Majoritatea terenurilor agricole se încadrează la categoria păşuni, fâneţe şi plantaţii de pomi fructiferi.

Tip cultură	Total suprafaţă (ha)	Total producţie 2009(tone)	Val. UDE	Val. totală
Porumb boabe	51	164	0,213	10,86
Mazăre, fasole de câmp şi lupini dulci	3	4	0,287	0,86
Cartofi	434	4.834	1,174	509,51
Rădăcini furajere şi napi	61	725	0,486	29,64
Legume proaspete, pepeni, căpşune - câmp	15	104	2,257	33,85
Plante furajere – pajişti temporare	534	1.000	0,168	89,71
Plante furajere – alte furajere verzi – porumb verde	47	120	0,352	16,54
Plante furajere – alte furajere verzi – leguminoase	20	120	0,128	2,56
Zarzavat de gradina	130	1.076	0,85	110,5
Fâneţe permanente şi păşuni	20.520	116.788	0,05	1026
Plantaţii de pomi şi arbuşti fructiferi	1.714,94	11.859	2,125	3.644,24
Plantaţii de pomi şi arbuşti fructiferi – nuci	500	7.322,06	0,81	405
Flori şi plante ornamentale – în câmp	1	3	64,337	64,33

Sursa: Fişe de date localităţi

Plantațiile de pomi şi arbuşti fructiferi s-au micşorat an de an ca suprafețe şi din punct de vedere al producțiilor obținute şi al calitității produselor, pe de o parte datorită defrişărilor care au avut loc în primii ani ai aplicării Legii fondului funciar, iar pe de altă parte, datorită îmbătrânirii şi distrugerilor provocate de calamități şi imposibilității acționării la timp pentru îndepărtarea acestor efecte şi întreținerii plantațiilor ca urmare a lipsei resurselor financiare.

Cea mai bună valoare a producţiei agricole o au, aşadar, pentru acest teritoriu, plantaţiile de pomi fructiferi şi arbuşti, demonstrată şi de o productivitate ridicată, în anul 2009, înregistrându-se o producţie medie de 7 tone/ha, în condiţiile în care producţia medie la ha la culturile de meri este de 8 tone.

În prezent, pe aproape 4% din suprafața agricolă totală se practică pomicultura, în special meri. Pomicultura oferă şi cea mai mare valoare economică – 3.644 UDE, echivalentul a 4.372.800 euro la nivelul cantităţii obţinute în anul 2009. La producţia de 11.859 tone fructe (mere în majoritate), valoarea aproximativă a lor pe piață a fost de aproape 6 mil euro.

Fondul forestier

Teritoriul Muscelean şi European dispune de un fond forestier important cu o suprafaţă de **46.905** ha, reprezentând 50% din suprafața teritoriului (media la nivelul ţării este de 27%).

Structura de proprietate a fondului forestier este formată din: proprietate publică a statului; proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale (comune, oraşe), proprietate privată

a obştilor, a unităţilor de cult (parohii, schituri, mănăstiri) şi proprietate privată a persoanelor fizice. În teritoriul Muscelean şi European, ROMSILVA rămâne în continuare cel mai mare proprietar şi administrator de păduri, urmată însă îndeaproape de composesorate şi obşti.

Producţia lemnoasă este dată de speciile ce compun pădurea: răşinoase (din care: molidul (Picea excelsa), bradul (Abies pectinata şi alba), pinul (Silvatica), laricea), alte specii (pinul Douglas, pinul strob), fagul şi alte foioase.

Producţia nelemnoasă este reprezentată de ciuperci, fructe de pădure, seminţe, taninuri, plante medicinale etc., cu excepţia produselor rezultate din activitatea de vânătoare.

Creşterea animalelor

Procentul mare al terenurilor agricole care se încadrează la categoria „păşune şi fâneţe" - 21.370 ha, reprezentând 46% din totalul suprafeţelor de teren agricol, creează premise pentru dezvoltarea activităţilor de tip zootehnic (bovine, ovine, caprine).

La nivelul teritoriului, se înregistrează scăderi ale efectivelor de animale la aproape toate categoriile. De remarcat scăderile masive în cazul efectivului de bovine şi porcine. Singurele creşteri mai notabile sunt înregistrate la categoria oi, găini ouătoare, capre şi stupi.

Restrângerea fermelor de animale din sistemul colectivist şi dificultatea desfacerii produselor animaliere au condus la diminuarea drastică a producţiei zootehnice la nivelul teritoriului.

În acest moment, creşterea animalelor se face în gospodării proprii, majoritatea pentru consum intern.

Tip animal	UDE/UM	Nr capete 2002	Val UDE 2002	Nr capete 2009	Val UDE 2009	Dif capete	Dif valoare
Ecvidee - cai, măgari, catâri	0.071	1417	100,6	1469	104,29	52	3,692
Bovine sub 1 an	0.061	1933	117,91	1489	90,82	-444	-27
Bovine sub 2 ani – masculi	0.095	932	88,54	775	73,62	-157	-14,9
Bovine sub 2 ani – femele	0.069	1195	82,45	1056	72,86	-139	-9,6
Bovine de peste 2 ani - masculi	0.089	553	49,21	355	31,59	-198	-17,6
Juninci, 2 ani şi mai mari	0.114	788	89,83	834	95,07	46	5,2
Vaci de lapte	0.261	6495	1695,19	5972	1558,69	-523	-136,5
Bovine - alte categorii de bovine	0.028	678	18,98	881	24,66	203	5,68
Oi – femele pentru reproducere	0.008	17010	136,08	18572	148,57	1562	12,49
Oi – alte categorii (miei, berbeci)	0.008	4490	35,92	4267	34,13	-223	-1,78
Capre – femele pentru reproducere	0.033	684	22,57	1082	35,70	398	13,13
Capre – alte categorii	0.011	146	1,60	335	3,68	189	2,07
Porci – purceluşi sub 20kg	0.057	2668	152,07	1645	93,76	-1023	-58,31
Scroafe pentru reproducere peste 50 kg	0.243	492	119,55	478	116,15	-14	-3,4
Porci – alte categorii	0.140	5153	721,42	5171	723,94	18	2,52
Păsări, pui de găină	0.450	25975	116,88	30308	136,38	4333	19,5
Găini ouătoare	0.596	53779	320,52	56102	334,36	2323	1384,5
Curcani	0.576	2571	14,80	2241	12,9	-330	-1,9
Raţe	0.328	2509	8,22	2545	8,34	36	11,80

Tip animal	UDE/UM	Nr capete 2002	Val UDE 2002	Nr capete 2009	Val UDE 2009	Dif capete	Dif valoare
Gâşte	0.878	2355	20,70	2439	21,43	84	0,73
Alte păsări	0.213	2145	456,88	1529	3,25	-616	-1,31
Iepuri, femele pentru reproducere	0.001	508	0,5	573	0,57	65	0,06
Stupi	0.083	1211	100,51	2307	191,48	1096	90,96
TOTAL			4471,02		3916,36		1280,01

Sursa: Fişe de date localităţi

Foto: Cioban

Valoarea economică a fermelor

În Uniunea Europeană, mărimea exploataţiilor agricole este caracterizată prin 2 indicatori: *dimensiunea fizică,* exprimată prin numărul de hectare de suprafaţă agricolă utilizată (**SAU**) şi *dimensiunea economică,* exprimată prin numărul de unităţi de dimensiuni europene (**UDE**). O unitate de dimensiune europeană corespunde unei anumite sume de marjă brută standard (**MBS**), exprimată în moneda unică (ECU sau EURO). Această sumă se actualizează periodic la inflaţie. De exemplu, în anul 1980 o UDE valora 1000 ECU, în 1982, 1100 ECU, iar în prezent, 1200 Euro. Practic, o UDE echivalează cu aproximativ 1,5 hectare cultivate cu grâu.

Din analiza făcută pe dimensiunea fizică a exploataţiilor agricole din teritoriu, reiese în mod clar că acestea sunt mici, 93% fiind sub 5 ha.

Anchetele efectuate de Reţeaua de Informaţii Contabile Agricole (RICA) în fiecare an în ţările membre ale UE demonstrează clar că *exploataţiile agricole mai mari sunt mai eficiente*. Rezultatele economice obţinute de exploataţiile care se situează în clasele superioare de dimensiune economică (mai mult de 40 UDE) sunt categoric mai mari decât cele obţinute de exploataţiile din clasele inferioare (mai puţin de 8 UDE). Este posibil ca acest adevăr să fie valabil şi în teritoriul nostru.

Într-un document de analiză realizat de dl Alexandru Tofan (*Dimensiunea economică a exploataţiilor agricole*), se subliniează că politica de concentrare a producţiei agricole trebuie axată îndeosebi pe creşterea dimensiunii economice a exploataţiilor. Cum măsurile de sporire a dimensiunii fizice sunt dificil de aplicat în România, rămâne varianta intensificării producţiei şi sporirii randamentelor obţinute.

O soluţie pentru eficientizarea producţiei agricole din teritoriu este comasarea exploataţiilor agricole sau constituirea de asociaţii agricole sau grupuri de producători care să se

concentreze pe creşterea productivităţii. Un exemplu îl constituie orientarea creşterii bovinelor către cele de carne. În România, se impune implementarea raselor de carne, în condiţiile în care rasele de vaci de carne aduc profit mai mare în zonele de munte, față de vacile de lapte.

Produse tradiţionale

Deşi nu este înregistrată nicio marcă locală, zona este cunoscută pentru câteva produse tradiţionale:

- Caşcavalul de Muscel (caşcaval afumat, din lapte de vacă şi/sau oaie);
- Brânza la coşuleţ, delicatesă de vară timpurie, brânză dospită ambalată în coajă de brad;
- Lapte de şteand - în ultima săptămână din an când se mulg oile se pune laptele într-un şteand de brad nou, închis ermetic şi se lasă cca 2 luni, fără a fi mişcat, după care se consumă;
- Pastramă de oaie - uscată, afumată şi totuşi fragedă şi delicioasă pe grătar;
- Covrigi de ou - dulcele tradiţional fără de care nu se concepe masa de Paşti;
- Păstrăvul, sub cele două specii ale sale, indigen şi curcubeu, cultivat în păstrăvăriile din zonă, comercializat sub diferite aspecte: păstrăv proaspăt, păstrăv afumat în cobză, icre;
- Miere de albine;
- Ţuica de mere, pere, prune, produsă la povarnă.

Producătorii pot fi încurajați să se asocieze şi să creeze lanțuri de vânzare a produselor locale, tradiționale pentru a avea acces mai facil la piața de desfacere.

Foto: Bucate tradiţionale

Industrie – IMM – Micro-întreprinderi

Pe teritoriul „Muscelean şi European", sunt înregistrate 497 firme. Dintre acestea, 186 firme sunt localizate în localitatea Rucăr, celorlalte 10 UAT din teritoriu revenindu-le o medie de 10 firme/comună. La nivel de teritoriu, media firmelor la 10.000 de locuitori este de 142, ceea ce situează teritoriul sub media judeţului, care este de 274 firme/10.000 locuitori, dar suficient de bine pentru mediul rural.

Majoritatea covârşitoare a firmelor sunt din categoria microîntreprinderi (aproape 90%) şi nu există nicio societate comercială cu mai mult de 250 de salariaţi.

Cifra de afaceri medie a unei firme cu până la 10 angajaţi a fost în anul 2008 de 103.817

euro, iar a societăţilor comerciale cu peste 50 de angajaţi a fost de 2.018.816 euro. Cifra de afaceri la nivel de teritoriu este 46.389.697 euro. Microîntreprinderile reprezintă motorul economiei în teritoriul „Muscelean şi European", cu o cifră de afaceri de peste 50% din totalul teritoriului.

	Total întreprinderi	**Micro-întreprinderi cu 1-10 salariaţi**	**Întreprinderi cu 10 - 50 salariaţi**	**Întreprinderi cu 50 - 250 salariaţi**	**Întreprinderi cu peste 250 salariaţi**
Nr	280	248	29	3	0
%	100	87,5%	10,3%	1%	0%

Sursa: www.listafirme.ro *(doar 280 din cele 497 înregistrate au depus declaraţii financiare în anul 2008)*

Întreprinderile cu cel mai mare număr de salariaţi sunt: Inedit SRL SA (68), Ratelem SRL (65), Garnicom Grup SRL (56).

Structura economiei

Din punct de vedere al distribuţiei domeniilor de activitate, cele mai practicate în teritoriul „Ţinutul Muscelean şi European" sunt:

- **Comerţ** – 31% dintre firme activează în domeniul comerţului – magazine săteşti dar şi societăţi comerciale care activează în domeniul intermedierii şi comercializării produselor nealimentare.
- **Exploatare forestieră şi prelucrarea lemnului –** cele două domenii de activitate, cumulează aproape 17% din numărul firmelor din teritoriu, demonstrând un specific al zonei şi folosirea unei resurse importante pe suprafaţa teritoriului – lemnul.
- **Unităţi de cazare, restaurante şi activităţi de alimentaţie publică** – 11,5% societăţi comerciale oferă servicii turistice de tip cazare şi masă, fiind al treilea domeniu de activitate important al teritoriului. Luând în considerare că domeniul comerţului este unul comun mediului rural, reiese un interes evident al comunităţilor pentru practicarea acestor activităţi economice.
- **Agricultura –** este reprezentată de un procent important de societăţi comerciale – 10,4%. Într-o zonă în care relieful şi solul nu sunt cele mai propice pentru practicarea agriculturii, este de apreciat păstrarea interesului sectorului economic pentru acest domeniu de activitate.
- **Industria prelucrătoare** – este deficitară la nivelul teritoriului, firmele active în acest domeniu nu depăşesc, cumulat, 7% din numărul societăţilor comerciale din teritoriu. Întâlnim domenii precum: fabricarea produselor din cauciuc şi mase plastice, fabricarea altor produse din minerale nemetalice, industria construcţiilor metalice şi a produselor din metal, exclusiv maşini, utilaje şi instalaţii, industria alimentară.

Cei mai importanţi cinci agenţi economici ai teritoriului, cu cifre de afaceri care au depăşit 1.000.000 Euro în anul 2008, sunt:

Localitate	Nume	Număr angajaţi	Cifră de afaceri 2008 (Euro)	Profit net
Stoeneşti	Alex Trans	10	6.628.987	13.493
Cetăţeni	Ratelen Club SRL	65	3.662.878	471.321
Stoeneşti	Mar Trans Comerce 2007 SRL	3	1.962.195	-7.154
Poienarii de Muscel	Garnicom Group SRL	56	1.914.878	85.505
Rucăr	Păpuşa	4	1.241.768	14.028

Sursa: www.listafirme.ro

Analiza cifrelor de afaceri obţinute de firmele din teritoriu arată un potenţial foarte bun, exploatat de teritoriul „Ţinutul Muscelean şi European". Societăţile comerciale din teritoriu au produs în anul 2008 o cifră de afaceri cumulată de aproape 50 milioane de euro.

Structura teritorială a economiei

Aşezarea geografică a teritoriului, la nordul judeţului Argeş, în zona submontană, influenţează structura economiei, un procent important al firmelor activând în domeniul silviculturii, prelucrării lemnului şi fabricării de mobilă. Din punct de vedere al concentrării activităţilor economice, majoritatea societăţilor comerciale sunt înregistrate în localităţile din jurul oraşului Câmpulung.

Sursa: www.listafirme.ro

Cele mai multe firme se găsesc în localitatea Rucăr (186), urmată de comunele Stoeneşti (61) şi Valea Mare Pravăţ (55). Cele mai puţine societăţi comerciale sunt înregistrate în comunele Mioarele (14) şi Albeştii de Muscel (8).

În Rucăr, principalele activităţi economice sunt în domeniul exploatării forestiere, al prelucrării lemnului, construcţiilor, transporturilor şi turismului prin unităţile de cazare. În Stoeneşti, predomină firmele care se ocupă de exploatare forestieră, turism, prin unităţi de cazare, şi de prelucrarea lemnului. La Valea Mare – Pravăţ, întâlnim întreprinderi din domeniul prelucrării produselor din minerale nemetalice şi lemnului, transporturi şi turism.

Sursa: www.listafirme.ro

Cele mai mari venituri în cifra de afaceri a teritoriului o aduc societăţile comerciale din Rucăr, urmate de cele din Stoeneşti. Împreună, cele două comune au mai mult de jumătate din cifra de afaceri a teritoriului. În restul comunelor, economia nu excelează nici prin numărul de firme, nici prin cifra lor de afaceri.

Comerţ şi sector de servicii

În tabelul de mai jos, sunt prezentate principalele tipuri de comerţ şi servicii practicate pe teritoriul Muscelean şi European.

Tipuri de comerţ	*Nr*	*% din numărul total*	*Întreprinderi din sectorul terţiar (servicii)*	*Nr.*	*% din numărul total*
Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul, întreţinerea şi repararea autovehiculelor şi a motocicletelor	12	8	Hoteluri şi servicii de cazare	57	42,5
Comerţ cu ridicata, cu excepţia comerţului cu autovehicule şi motociclete	26	17	Transporturi de persoane şi de mărfuri	46	36,5
Comerţ cu amănuntul, cu excepţia autovehiculelor şi motocicletelor	118	75	Servicii culturale	3	2,2
			Servicii administrative	3	2,2
			Tranzacţii imobiliare	3	2,2
			Telecomunicaţii	2	1,5
			Reparaţii	2	1,5
			Arhitectură	2	1,5
			Protecţie şi pază	2	1,5
			Alte activităţi de servicii (câte o firmă)	14	10,4
Total	**156**	**100%**		**134**	**100%**

Sursa: www.listafirme.ro

Comerţ

Activitatea de comerţ este răspândită în teritoriu, aproape toate localităţile dipunând de unităţi alimentaţie publică (magazine mixte, baruri), specifice mediului rural. Cea mai intensă activitate comercială se înregistrează în Rucăr, unde 34 de firme au domenii de activitate specifice comerţului. În mediul rural, cele mai numeroase societăţi comerciale din acest domeniu de activitate se găsesc în comunele Stoeneşti (22), Valea Mare Pravăţ (23), Bughea de Sus (18). Există şi comune unde activitatea de comerţ este mai slabă: Albeştii de Muscel, Cetăţeni şi Mioarele.

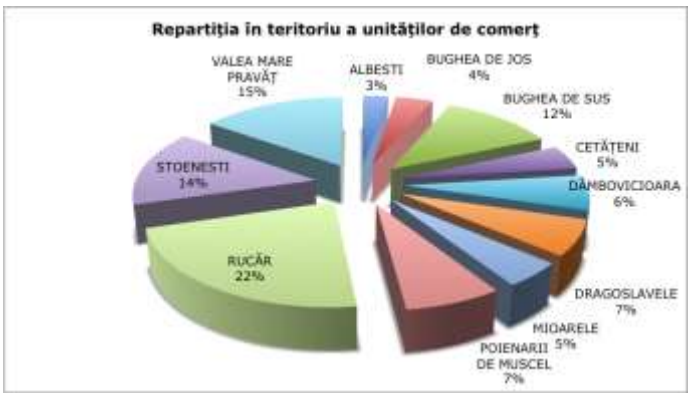

Sursa: www.listafirme.ro

Cea mai mare pondere o au magazinele nespecializate (ABC-urile) cu vânzare predominantă produse alimentare sau nealimentare. Comerţ cu autovehicule sau cu piese de schimb pentru autovehicule se face în comunele Rucăr, Valea Mare Pravăţ, Bughea de Sus, Bughea de Jos, Dragoslavele, Stoeneşti. Societăţi comerciale care desfăşoară comerţ cu ridicata, mai specializat, sunt întâlnite tot în aceste comune, comercializând cărţi, îmbrăcăminte, încălţăminte, produse chimice.

Produsele comercializate în aceste magazine sunt achiziţionate de piaţa naţională, fiind produse în alte zone ale ţării sau chiar importate. Produsele de consum obţinute şi comercializate pe plan local se rezumă la produsele de panificaţie şi la produsele de carne.

În concluzie, putem spune că activitatea comercială în teritoriul „Ţinutul Muscelean şi European" este concentrată în oraşul Rucăr şi câteva localităţi rurale din comunele Stoeneşti şi Valea Mare-Pravăţ. Populaţia are acces la magazine de desfacere a produselor alimentare şi nealimentare, dar nu există o mare diversitate de produse care sunt comercializate în magazine. Pentru aprovizionare mai specială, populaţia rurală merge la Câmpulung.

Servicii

Ca pondere, cele mai bine reprezentate servicii pentru populaţie sunt cele de hoteluri, restaurante şi de transporturi rutiere. Mai întâlnim o serie de servicii utile pentru populaţie precum poştă, servicii veterinare, activităţi culturale, sănătate şi asistenţă socială, activităţi profesionale precum contabilitate, arhitectură, intermedieri financiare şi tranzacţii imobiliare.

În afară de magazinele săteşti, domeniul serviciilor pentru populaţie este slab reprezentat,

în doar patru comune din 11, fiind înregistrat un număr semnificativ de persoane care lucrează în domeniul serviciilor. Per total, la nivel de teritoriu, populaţia salariată în domeniul serviciilor este de 6,5% ca pondere din totalul salariaţilor şi un număr relativ mic (122 persoane).

Cea mai mare ofertă de servicii, prin numărul de societăţi comerciale înregistrate în sectorul terţiar, se înregistrează în oraşul Rucăr, urmat de comunele Valea Mare Pravăţ şi Dâmbovicioara.

Turism

Teritoriul Muscelean şi European este o zonă cu mare potenţial turistic datorită peisajelor deosebite, monumentelor de arhitectură tradiţională, obiceiurilor şi tradiţiilor muscelene şi, nu în ultimul rând, istoriei locului aflat la graniţa dintre Ţara Românească cu Transilvania.

Patrimoniul de mediu constituie una dintre cele mai importante premise ale dezvoltării turistice, de altfel teritoriul se bucură în momentul de faţă de multă notorietate în rândul turiştilor, datorită unor atracţii precum:

- Parcul Naţional Piatra Craiului, Cheile Dâmboviţei şi Brusturetului, peşterile Dâmbovicioara şi Ursului, văile Dâmboviţei, „Colţii Ghimbavului", dealurile ale căror cote depăşesc 1.000 m care reprezintă posibilitaţi de vizionare panoramică.
- Traseul Piatra Craiului-Făgăraş şi Masivul Leaota este cunoscut mai ales pentru turiştii care practică alpinismul.
- Lacurile naturale din Rucăr, fenomenele carstice din teritoriu şi Marele Grohotiş cu o pânză de pietre instabile de 4km sunt o invitaţie la vizionare şi la „turismul de studiu".

Dincolo de cadrul natural, există la nivelul teritoriului **obiective turistice**, mai puţin cunoscute publicului larg, dar de mare **importanţă locală**:

- Pe Valea Dâmboviţei există o instalaţie mecanică (Dârsta Rucăr) acţionată de forţa apei Dâmboviţei destinată prelucrării şi finisării saricilor şi plocadelor tradiţionale, dar şi o spălătorie ecologică (sistemul natural al bulelor de aer) pentru ţesăturile/covoarele din lână. Această instalaţie are o vechime de 200 de ani şi se află încă în stare de funcţionare.
- Potcovăria lui Mutu; Povarna rucăreană; Moara cu ciocane; atelierele de ţesut macaturi, preşuri, perdele şi şervete tradiţionale - în comuna Rucăr.

Patrimoniul cultural reprezintă o altă premisă a dezvoltării turismului în teritoriul de faţă. Există 107 monumente istorice, dintre care 76 sunt de importanţă naţională şi universală şi 31 de monumente sunt de importanţă locală. Fie că vorbim de monumente cultura Hallstatt, fortificaţii dacice şi romane, monumente din epoca medievală, biserici şi cruci de piatră cu mare valoare istorică, toate constituie, pe de o parte, obiective pentru dezvoltarea turismului cultural, iar pe de altă parte, o invitaţie pentru şcolile de arheologie româneşti şi europene la studiu şi descoperiri istorice.

Acest teritoriu oferă şi posibilitatea de odihnă şi tratament prin intermediul Staţiunii Bughea de Sus, declarată staţiune turistică prin H.G. nr. 867/2006. Aceasta dispune de hotel şi bază de tratament pentru diferite afecţiuni reumatice şi gastro-intestinale.

În datele Institutului Naţional de Statistică, figurau în anul 2008, 28 de unităţi de cazare pe întreg teritoriul. Dintre acestea, 24 de pensiuni, 1 hotel, 1 tabără, 1 vilă şi 1 cabană. Acestea, împreună, oferă 572 de locuri de cazare cu variate regimuri de confort. Pe parcursul anului, au fost cazaţi peste 5.000 de turişti cu mai mult de 14.000 de nopţi. Acesta reprezintă, cel puţin din punct de vedere statistic, o rată de ocupare de 15% din potenţialul anual al unităţilor de cazare.

Pe lângă acestea, pe teritoriul Muscelean şi European sunt peste 100 de gospodării care practică agroturismul, cele mai multe fiind situate în Rucăr, Valea Mare Pravăţ şi Dâmbovicioara, iar numărul real de turişti care vizitează sau tranzitează zona, apelând la facilităţile de cazare de aici, este poate de trei ori mai mare decât datele oficiale de la INS. În unele localităţi din teritoriu, agroturismul nu este practicat în mod organizat şi autorizat, cum ar fi, de exemplu, Valea Mare Pravăţ, unde există un număr de aproximativ 50 gospodării care practică agroturismul în mod sporadic şi discret.

Rucărul este una dintre localităţile argeşene unde se practică turismul „la locuitori" încă de pe vremea reginei Maria. Astăzi, există peste 50 pensiuni şi case de vacanţă care prestează servicii turistice. În reţeaua ANTREC Argeş, sunt cuprinse 31 dintre aceste locaţii: 17 pensiuni clasificate la 2 margarete (cu 3, 4 şi 5 camere duble fiecare şi grup sanitar comun la 2/3 camere) şi 15 pensiuni clasificate la 3 margarete (cu 8, 10 şi 12 camere fiecare cu grup sanitar propriu). Gradul mediu anual de ocupare în 2007, 2008, 2009 a fost de 76%, 79% şi, respectiv, 69%. În perioadele de vârf (sărbătorile de iarnă sau vară, în iulie şi august) gradul de ocupare depăşeşte 100%. După Rucăr, cele mai vizitate sunt comunele Dâmbovicioara cu cca 2.000 turişti/an la 20 gospodării şi Dragoslavele cu cca 100 turişti/an la 10 gospodării.

Potenţialul turistic al teritoriului este foarte mare, părţi din acestea fiind cuprinse în Master Plan-ul de Turism al Consiliului Judeţean Argeş, cu puncte de interes în jurul oraşului Câmpulung, la Cetăţeni şi Dâmbovicioara. Pe suprafaţa teritoriului, în funcţie de cadrul natural sau cultural, se preconizează dezvoltarea unor servicii specifice în turism: agrement, turism de aventură, agroturism, turism cultural.

De asemenea, un mare număr de persoane sunt interesate să înfiinţeze o pensiune agroturistică cu finanţare prin PNDR.

I.7 Servicii şi infrastructură medico-socială

Educaţie

În cele 12 comune, funcţionează 43 de grădiniţe, 35 de şcoli primare, 19 şcoli gimnaziale, 2 şcoali de arte şi meserii şi un liceu. În fiecare comună, există grădiniţe, şcoli primare şi gimnaziale, şcolile gimnaziale fiind amplasate, în cele mai multe cazuri, în centrele de comune. Cele 2 şcoali de artă şi meserii funcţionează în Rucăr şi Văleni- Dâmboviţa. Liceul funcţionează în Rucăr.

Din punctul de vedere al acoperirii geografice a sistemului educaţional, cea mai bine situată este comuna Rucăr, unde funcţionează grădiniţe, şcoli primare şi şcoli gimnaziale în fiecare sat, respectiv o şcoală de artă şi meserii şi un liceu.

Cu excepţia comunelor Dâmbovicioara, Mioarele şi Stoeneşti, restul comunelor au câte o grădiniţă în fiecare sat. În ceea ce priveşte accesul la învăţământul primar, majoritatea comunelor (excepţie făcând Mioarele, Poienarii de Muscel, Stoeneşti şi Valea Mare Pravăţ) au câte o şcoală cu clasele I-IV în fiecare sat.

Trebuie menţionat că mare parte din comunele care alcătuiesc teritoriul analizat au o structură administrativă relativ redusă, cuprinzând 1, 2, maxim 3 sate. Comunele care constituie excepţia sunt: Mioarele şi Poienarii de Muscel cu câte 5 sate fiecare, Stoeneşti cu 7 sate, respectiv Valea Mare Pravăţ cu 8 sate.

Limba de predare a tuturor unităţilor de învăţământ din teritoriu este limba română.

Foto: Şcoala Generală din Albeşti

La nivelul teritoriului, în anul 2009, au absolvit diverse forme de învăţământ: 580 de copii preşcolari, 682 de elevi de şcoală primară, 719 de elevi şcoală gimnazială, 57 de elevi şcoală de arte şi meserii şi 35 de elevi şcoală postliceală. În tabelul următor, este prezentată, pentru fiecare tip de instituţie în parte, structura reţelei din teritoriu, raportată la numărul de elevi înscrişi.

Comună/Oraş	Nr. instituţii educaţionale	Total absolvenţi (2009)
Grădiniţe		
Albeştii de Muscel	2	50
Bughea de Sus	4	67
Bughea de Jos	5	41
Cetăţeni	4	56
Dâmbovicioara	2	10
Dragoslavele	3	16
Mioarele	3	49
Poienarii de Muscel	5	27
Rucăr	2	63
Stoeneşti	6	166
Valea Mare Pravăţ	5	35
Văleni- Dâmboviţa	2	
Şcoli primare		
Albeştii de Muscel	2	55
Bughea de Sus	3	90
Bughea de Jos	3	40
Cetăţeni	3	31
Dâmbovicioara	3	9
Dragoslavele	2	29
Mioarele	3	59
Poienarii de Muscel	3	29
Rucăr	2	74
Stoeneşti	6	238
Valea Mare Pravăţ	4	28
Văleni- Dâmboviţa	1	
Şcoli gimnaziale		
Albeştii de Muscel	1	58
Bughea de Sus	1	189
Bughea de Jos	1	22
Cetăţeni	1	44
Dâmbovicioara	1	7
Dragoslavele	1	31
Mioarele	3	38
Poienarii de Muscel	2	23
Rucăr	2	88
Stoeneşti	3	189
Valea Mare Pravăţ	2	30
Văleni- Dâmboviţa	1	
Şcoli de arte şi meserii		
Rucăr	1	57
Văleni- Dâmboviţa	1	
Şcoli postliceale		
Rucăr	1	35

Sursa: Fişe de date localităţi

Analizele datelor din perioada 2000-2009 arată o scădere în timp a numărului absolvenţilor diverselor forme de învăţământ, tendinţă caracteristică întreg spaţiului rural al României. Această tendinţă e cauzată de natalitatea scăzută şi migraţia populaţiei tinere din localitate.

În ceea ce priveşte procentul elevilor care urmează nivelul superior de educaţie, acesta este de 100% la nivel preşcolar şi şcolar, scăzând uneori până la 25% la nivel gimnazial (de ex. comuna Bughea de Sus).

La nivelul Teritoriului Muscelean şi European în anul 2010, pentru nivele preşcolar şi şcolar până la clasa a VIII-a, sunt 369 de cadre didactice, dintre care mai mult de jumătate (206) fac naveta pentru a ajunge la unitatea de învăţământ.

Cadre didactice	Nr.	Din care navetişti
Educatori	63	21
Învăţători	99	42
Profesori învăţământ gimnazial	207	143
Total	**369**	**206**

Sursa: Fişe de date localităţi

Raportând numărul personalului didactic la numărul absolvenţilor, rezultă că la 9 copii revine un educator, respectiv la 7 copii revine un învăţător. Acest raport este mai mare în cazul ciclului gimnazial, fiind un profesor la 3,5 elevi.

În teritoriu nu există instituţii de învăţământ private.

Sănătate

În ceea ce priveşte serviciile medicale, în teritoriu funcţionează un spital şi un serviciu de ambulanţă (Rucăr), 19 cabinete medicale (în fiecare comună cu excepţia comunei Dâmbovicioara), 9 dispensare umane (în comunele Albeştii de Muscel, Bughea de Sus, Cetăţeni, Dâmbovicioara, Poienarii de Muscel, Rucăr şi Valea Mare Pravăţ), 5 puncte sanitare (comunele Albeştii de Muscel, Mioarele, Poienarii de Muscel şi Stoeneşti), 7 cabinete stomatologice (câte unul în Bughea de Sus, Dragoslavele, Poienarii de Muscel, Stoeneşti, Valea Mare Pravăţ şi 2 în Rucăr), 13 farmacii umane (în toate comunele cu excepţia comunei Mioarele).

Spitalul din Rucăr asigură asistenţă medicală pentru zona de nord-est a judeţului Argeş (inclusiv comunele din teritoriu). Unitatea sanitară furnizează servicii medicale clinice, ambulatorii şi de spitalizare de zi pentru: medicină internă, pediatrie, neurologie, pneumologie TBC, recuperare fizică şi balneologie. Din păcate, calitatea serviciilor oferite este scăzută, cauza fiind inexistenţa dotărilor necesare, precum şi a unor utilităţi minime (ex. încălzire centrală).

	Nr. total unităţi	Din care câte oferă servicii gratuite	Nr. total personal medical
Cabinete medicale	19	19	44
Puncte sanitare	5	5	12
Dispensare	9	9	22
Cabinete stomatologice	7	2	12
Spitale	1	1	27
Policlinici	0	0	0
Servicii de ambulanţă	1	1	5

Servicii SMURD	0	0	0
Farmacii	13	3	17

Sursa: Fişe de date localităţi

În total, în teritoriu îşi desfăşoară activitatea 47 de cadre medicale (inclusiv farmacişti), ceea ce înseamnă că unui cadru medical îi revin 248 de locuitori, relativ aproape de media rurală a judeţului Argeş.

În teritoriu, nu funcţionează cămine pentru vârstnici, policlinici sau servicii SMURD.

În urma analizei datelor de mai sus, se pot formula următoare concluzii:

- populaţia comunelor limitrofe municipiului Câmpulung (Albeştii de Muscel, Bughea de Sus, Bughea de Jos, Poienari şi Valea Mare Pravăţ) beneficiază de serviciile medicale asigurate de unităţile existente (spital municipal, spital pneumoftiziologie, cabinete medicale, policlinică, servicii ambulanţă etc.);
- 9 dintre cele 12 comune investigate au dispensare – la acest nivel nu există un deficit foarte mare, problema fiind a calităţii serviciilor oferite, mai ales în condiţiile în care, în mediul rural, dispensarul reprezintă o unitate medicală etalon care asigură personalul medical calificat;
- deşi cabinetele stomatologice nu sunt foarte bine reprezentate la nivelul teritoriului (7 cabinete în 11 comune), situaţia nu este gravă ţinând cont de particularităţile ariei (preponderent rurală, populaţie mai puţin numeroasă, dispersată în sate şi cătune, nivel economic scăzut etc.);
- farmaciile sunt bine reprezentate în teritoriul analizat – 13 farmacii în 12 comune;
- evident, lipsesc celelalte utilităţi sanitare sau de asistenţă socială (serviciu SMURD, serviciu de ambulanţă, cămine pentru vârstnici).

Infrastructura cultural - sportivă

În cele 11 comune din teritoriu, există 68 de unităţi recreative, după cum urmează:

Nr.	Tipul unităţii / categorii de unităţi recreative	Total unităţi/ categorie
1	Terenuri de sport	22
2	Săli de sport	6
3	Parcuri	6
4	Spaţii de joacă în aer liber sau în interior	7
5	Cămine culturale	25
6	Cluburi ale copiilor	2
7	Cluburi sportive	2
8	Centre comunitare	0
9	Alte tipuri de cluburi (menţionate)	0
10	Bazine de înot	0
TOTAL		**70**

Sursa: Fişe de date localităţi

Datele din tabelul de mai sus arată că cele mai multe unităţi recreative sunt reprezentate, în ordine, de căminele culturale, urmate de terenurile de sport şi spaţiile de joacă. Practic, aceste 3 categorii însumează circa 75% din totalul categoriilor de unităţi recreative şi, exceptând situaţiile atipice care vor fi tratate separat, se poate afirma că majoritatea comunelor au câte 2, 3 sau chiar 4 terenuri de sport (cu excepţia comunelor Bughea de Sus, Cetăţeni, Dâmbovicioara şi Stoeneşti), respectiv de la 1 până la 4 cămine culturale (excepţie

făcând comuna Rucăr care nu are niciunul).

Căminele culturale aparţin primăriei şi, în general, fiecare Primărie administrează câte un cămin cultural (comunele Bughea de Sus, Bughea de Jos, Cetăţeni şi Dragoslavele). Totuşi, trebuie remarcat că există comune fără cămin cultural (Rucăr), dar şi faptul că în comunele Valea Mare Pravăţ şi Poienarii de Muscel există câte 4 cămine culturale.

Studiile de referinţă în domeniul infrastructurii culturale[18] arată că, în aproximativ 5-7% din comunele României, nu există locaţii pentru căminele culturale sau, dacă există, acestea sunt uneori impracticabile. În aproximativ 40% din comunele României, există câte o singură locaţie pentru căminul cultural. Circa 53-55% dintre comune dispun de 2, 3 sau 4 locaţii.

Din această perspectivă, am putea spune că în teritoriul nostru *instituţia Căminului cultural* este relativ bine reprezentată (cu excepţiile deja menţionate), dar starea acestora este uneori necorespunzătoare (7 din 23 cămine au o stare neadecvată destinaţiei sau sunt nefuncţionale).

Potrivit Raportului Centrului de Studii şi Cercetări în Domeniul Culturii, în circa 35% dintre comunele României, discoteca organizată în incinta Căminului cultural este activitatea cea mai frecventă, profitabilă şi, în acelaşi timp, controversată. De asemenea, în aproximativ 55% din comune incinta principală a căminului cultural este închiriată periodic, pentru organizarea ceremoniilor locale (nunţi, botezuri, mese de pomenire). Aceasta poate şi pentru faptul că, alături de discoteci, ceremoniile locale sunt cele mai vizibile, frecvente şi profitabile activităţi organizate în căminele culturale. Aceasta nu înseamnă că nu sunt organizate şi activităţi şi evenimente culturale, acţiuni comunitare (Ziua comunei, Festival folcloric local etc.). Asemenea evenimente, chiar dacă nu sunt neapărat spectaculoase (pentru că nu depăşesc graniţele localităţii), mobilizează întreaga comunitate şi asigură coeziunea şi participarea comunitară.

Accesul locuitorilor este contra cost în cazul evenimentelor recreative / de divertisment (discotecă, spectacole cu invitaţi din exteriorul comunităţii etc.) şi gratuit numai în cazul evenimentelor culturale locale şi/sau acţiunilor comunitare.

Terenuri de sport există în 7 din cele 11 comune. Sunt localităţi unde numărul terenurilor de sport se situează peste medie (în Valea Mare Pravăţ sunt 6 terenuri de sport, iar în comuna Mioarele sunt 4). Fără excepţie, terenurile de sport aparţin şcolilor iar, în general, accesul este gratuit. De subliniat că, în circa 85% din cazuri, starea lor este bună/acceptabilă (19 terenuri).

În privinţa *spaţiilor de joacă*, cu excepţia comunelor Rucăr, Mioarele şi Valea Mare Pravăţ (unde există câte 4, respectiv 3, spaţii de joacă), în celelalte localităţi aceste facilităţi nu se mai regăsesc. Practic, chiar dacă per ansamblu această categorie recreativă are 7 unităţi, în realitate ea este neuniform distribuită – concentrată preponderent în o treime din localităţile din teritoriul Muscelean şi European.

Toate spaţiile de joacă aparţin şcolilor şi toate permit accesul gratuit. În fine, 3 dintre ele au un nivel de dotare slab, nesatisfăcător, restul aflându-se într-o stare bună sau acceptabilă.

Comunele care beneficiază de *parcuri* sunt: Rucăr (2), Valea Mare Pravăţ (1), Dragoslavele (1) şi Mioarele (2). Cu excepţia parcurilor din Mioarele şi Dragoslavele, restul aparţin şcolilor şi în toate accesul este gratuit. În fine, 3 dintre parcuri se află într-o stare acceptabilă şi 4 în stare bună.

Cele 6 *săli de sport* sunt concentrate în 5 din cele 11 comune ce compun teritoriul: Rucăr (2 săli) şi Bughea de Sus, Bughea de Jos, Cetăţeni, Valea Mare Pravăţ (1 sală). Dintre toate,

[18] Instituţia Căminului cultural – o vedere de ansamblu, Centrul de Studii şi Cercetări în Domeniul Culturii, Bucureşti, 2006 (http://www.culturadata.ro/).

doar una nu aparţine şcolii (în Rucăr) şi aproape toate (5) permit accesul gratuit. Toate au o stare de dotare şi funcţionare bună.

În aria analizată există doar 2 *cluburi sportive* (1 în Rucăr şi 1 în Poienarii de Muscel). Numărul acestor unităţi recreative este foarte mic (prin comparaţie cu spaţiile de joacă sau parcurile) şi este evidentă distribuţia neuniformă în teritoriu. Practic mai puţin de o cincime din localităţile analizate au cluburi sportive. În cluburile menţionate accesul este gratuit, starea acestora fiind în general bună/acceptabilă. Locuitorii care nu au pe raza comunei un asemenea club, pot merge în localităţile învecinate sau în Câmpulung Muscel, „accesarea" acestora presupunând parcurgerea unor distanţe cuprinse între 25 şi 45 km.

Prezenţa, în teritoriul analizat, *a celorlalte unităţi recreative* este modestă, după cum urmează:

Nr.	Categorii de unităţi recreative	Număr	Localităţi
6	Cluburi ale copiilor	2	
8	Centre comunitare	0	Nu există
9	Alte tipuri de cluburi (menţionate)	0	Nu există
10	Bazine de înot	0	Nu există

Sursa: Fişe de date localităţi

Se observă că în localităţi precum Rucăr, Mioarele sau Valea Mare Pravăţ unităţile recreative sunt cel mai bine reprezentate (prin raportare la teritoriul analizat). Practic, după acest criteriu dat de numărul total de unităţi recreative, se poate obţine un „clasament" de genul:

Localităţi	Nr. unităţi recreative
1. Rucăr	13
2. Mioarele	12
2. Valea Mare Pravăţ	12
3. Poienarii de Muscel	7
4. Dragoslavele	5
5. Albeştii Muscel	4
5. Bughea de Jos	4
5. Dâmbovicioara	4
6. Stoeneşti	3
7. Bughea de Sus	2
7. Cetăţeni	2
7. Văleni- Dâmboviţa	2

Sursa: Fişe de date localităţi

În contextul strategiilor de dezvoltare locală, relevant este însă nu numai acest număr de unităţi, ci şi intervenţiile pentru:

- Conservarea şi menţinerea funcţionalităţii acestora – pentru acele unităţi care au o stare foarte bună/ bună/ acceptabilă;
- Modernizarea şi dotarea celor care au o stare nefuncţională;
- Revitalizarea / refacerea acelor unităţi care în prezent sunt total nefuncţionale.

Activităţi sociale şi instituţii locale

Administraţie locală

Serviciile de utilitate publică asigurate de primării prin compartimente proprii sau prin contractarea către operatori privaţi sunt:

- iluminat public;
- salubrizare;
- alimentare cu apă;
- transport şcolar;
- asistenţă socială;
- poliţie comunitară şi ordine publică;
- serviciu pentru situaţii de urgenţă;
- transport local;
- servicii medicale.

La nivelul anului 2010, în teritoriul Muscelean şi European, personalul angajat în structurile administrative este de 277, din care 128 funcţionari publici (46%) şi 149 personal contractual (54%).

Distribuţia personalului, după numărul de locuitori şi sate arondate, arată următoarea situaţie:

Comună	Total personal	Funcţionari publici	Personal contractual	Nr. sate	Populaţie comună	Angajaţi/ nr. de locuitori
Albeştii de Muscel	17	3	14	2	1.482	87
Bughea de Sus	22	8	14	1	3.216	146
Bughea de Jos	50	34	16	1	2.991	60
Cetăţeni	21	7	14	3	3.077	147
Dâmbovicioara	14	8	6	3	923	66
Dragoslavele	20	7	13	2	2.593	130
Mioarele	11	6	5	5	1.646	150
Poienarii de Muscel	41	19	22	5	3.513	86
Rucăr	35	16	19	2	6.101	174
Stoeneşti	16	8	8	7	4.510	282
Valea Mare Pravăţ	30	12	18	8	4.388	146
TOTAL	***277***	***128***	***149***	***39***	***34.440***	**-**

Sursa: Fişe de date localităţi

Primăriile comunale din aria teritoriului au, în medie, 25 de salariaţi, variind între 11 salariaţi, la Mioarele, şi 50 salariaţi, la Bughea de Jos.

Distribuţia acestora nu este însă echilibrată. La extreme se evidenţiază comune în care există 1 angajat la 282 de locuitori (Stoeneşti), până la comune în care unui angajat îi corespund 60 locuitori (Bughea de Jos).

Analizând aceste cifre, rezultă că Primăriile *comunale* din aria investigată au circa 25 de angajaţi, în condiţiile în care instituţiile publice menţionate gestionează:

- populaţie medie de 3.047 de locuitori;
- un număr mediu de 3,5 sate aparţinătoare comunei de referinţă.

În ultimii 3 ani, 22 angajaţi din cadrul Primăriilor analizate au urmat un număr de 8 programe de instruire. Aceasta înseamnă că 7% din personalul de execuţie a urmat o formă de instruire în ultimii 3 ani.

Cursuri la care a participat personalul din primărie în ultimii 3 ani (ierarhizare în ordinea desemnărilor):

Management de proiect	6
Scriere de proiecte	6
Elaborarea de strategii şi planuri de dezvoltare	6
Management financiar	4
Asistenţă socială	-
Contabilitate	-
Accesarea fondurilor europene	-

Sursa: Fişe de date localităţi

Comunicare instituţională

9 din Primăriile analizate au pagină web (Albeştii de Muscel, Bughea de Jos, Cetăţeni, Dâmbovicioara, Dragoslavele, Mioarele, Rucăr, Stoeneşti şi Valea Mare Pravăţ), 2 dintre acestea indicând de fapt un domeniu ce le-a fost alocat pe pagina web administrată de Consilului Judeţean Argeş (www.cjarges.ro).

Nu există nicio publicaţie tipărită şi nicio publicaţie electronică.

Accesul la sursele de informare, indiferent de suport (web, e-mail, publicaţii tipărite sau electronice) reprezintă o importantă resursă de dezvoltare comunitară. Extinderea acestui model ar putea potenţa capacităţile existente.

Consiliul local: activităţi şi rezultate

În cifre, această secţiune ar putea arăta astfel:

- 9-15 consilieri locali, potrivit legii, în funcţie de populaţia şi structura localităţii; raportat la numărul de locuitori, numărul de consilieri locali variază între 1 consilier la 407 locuitori (Rucăr), la 1 consilier la 103 locuitori (Dâmbovicioara).
- Cu 2 excepţii (Bughea de Jos şi Dâmbovicioara), toate comunele au aderat la cel puţin o structură asociativă, cele mai cunoscute/frecventate fiind ACOR (Asociaţia Comunelor din România) şi Asociaţia Comunelor Argeşene. Cu excepţia ACOR-ului, recunoscută la nivel naţional şi afiliată internaţional, celelalte au, în general, reprezentare regională/locală.
- Cu excepţia comunei Valea Mare Pravăţ, toate comunele din teritoriul analizat sunt înfrăţite cu o unitate administrativ-teritorială din alte ţări. Ţările din care provin aceste unităţi teritoriale aparţin spaţiului comunitar european (mai ales Italia, Grecia, Spania).

Buget

În tabelul de mai jos, sunt prezentate bugetele celor 11 comune în anii 2008-2009.

Se observă că alocarea bugetară pe locuitor diferă foarte mult de la o comună/un oraş la alta/altul, variind în intervalul 486, respectiv 2.064 lei (pentru anul 2009).

Comună/Oraş	Buget 2008 (lei)	Buget 2009 (lei)	Buget 2009 (lei/locuitor)
Albeştii de Muscel	2.199.227	3.058.426	2.064
Bughea de Sus	4.186.000	3.132.000	974
Bughea de Jos	3.642.447	2.505.129	838
Cetăţeni	4.826.788	3.551.738	1.154

Comună/Oraş	Buget 2008 (lei)	Buget 2009 (lei)	Buget 2009 (lei/locuitor)
Dâmbovicioara	3.858.000	2.258.000	2.450
Dragoslavele	6.491.000	4.946.000	1.907
Mioarele	800.000	800.000	486
Poienarii de Muscel	3.565.602	3.313.356	943
Rucăr	7.585.500	8.887.000	1.457
Stoeneşti	4.329.390	4.253.378	943
Valea Mare Pravăţ	8.638.000	8.266.000	1.884

Sursa: Fişe de date localităţi

Organizaţii neguvernamentale

În aria Teritoriului Muscelean şi European, au fost identificate 12 organizaţii neguvernamentale distribuite ca arie geografică în 7 dintre cele 11 comunităţi ale teritoriului. Dintre cele 12 organizaţii identificate, 3 sunt asociaţii ale crescătorilor de animale (în comunele Albeştii de Muscel, Dâmbovicioara şi Valea Mare Pravăţ) cu activităţi strict în acest domeniu (concesionare păşuni, creşterea animalelor etc.).

Nr.	Comună - sediu	Organizaţie neguvernamentală	Domeniu de activitate	Aria de acţiune
1	Albeştii de Muscel	Asociaţia crescătorilor de animale şi proprietarilor de păduri	Agricol, forestier	locală
2		Asociaţia Pleşile Albeşti	Forestier	locală
3	Bughea de Sus	Asociaţia cultural sportivă Bughea de Sus	Activităţi cultural sportive	judeţeană
4	Cetăţeni	Asociaţia Cultural sportivă Cetăţeni	Nespecificat	locală
5		Asociaţia Comunelor din România, Filiala Argeş	Cultură, sport, educaţie	judeţeană
6	Dâmbovicioara	Asociaţia crescătorilor de ovine, caprine, bovine, cabaline şi câini ciobăneşti	Zootehnie	locală
7	Dragoslavele	Asociaţia culturală de sprijinire a comunităţii comunei Dragoslavele, jud.Argeş	Servicii sociale şi culturale	locală
8	Rucăr	Asociaţia Naţională de Turism Rural Ecologic şi Cultural-ANTREC filiala Argeş	Turism rural	judeţeană
9		Asociaţia Patronală Rucăr	Economic	locală
10		Asociatia Naţională a Femeilor din Mediul Rural, ANFMR Romania	Social, economic, cultural	naţională
11	Valea Mare Pravăţ	Asociaţia ASIDERA	Dezvoltare comunitară	judeţeană
12		Obştea moşnenilor nămăeşteni	Exploatare suprafeţe din munte	locală

Sursa: Fişe de date localităţi

Dintre cele 12 asociaţii neguvernamentale, 5 au declarat că au plan de acţiune pentru anul 2010.

De asemenea, unităţile administrativ-teritoriale analizate sunt parte componentă a 4 Asociaţii de Dezvoltare Intercomunitară, asociaţii constituite în vederea implementării unor proiecte la nivel local şi judeţean în domeniul gestionării deşeurilor, alimentării cu apă, canalizării şi epurării, construcţiei drumurilor şi a dezvoltării comunitare şi anume:

- Asociaţia de Dezvoltare Intercomunitară *SERVSAL Argeş;*
- Asociaţia de Dezvoltare Intercomunitară Rucăr – Bran;
- Asociere cu Consiliul Judeţean Argeş, Sistem Informatic Integrat al Administraţiei Publice Locale în Parteneriat Public-Privat.
- Asocierea Consiliului Local Albeştii de Muscel cu Consiliul Judeţean Argeş în vederea realizării obiectivului „Îmbrăcăminte bituminoasă uşoară pe Drumul Bolovanului".

În Asociaţia Comunelor din România, sunt înscrise comunele Cetăţeni, Dragoslavele, Rucăr şi Stoeneşti, un număr mai redus de comune fiind înscrise în Federaţia Consiliilor Locale *Transparenţa* (Bughea de Sus şi Poienarii de Muscel).

I.8 Bilanţul politicilor de dezvoltare locală

Pentru prezentarea bilanţului politicilor de dezvoltare locală asupra teritoriului până la momentul analizei, am realizat analiza contextului general în care aceste politici activează, pornind de la nivelul european şi traversând toate eşaloanele către nivelul local, comunal.
Am constatat că cele mai relevante influenţe le-au avut până acum nivelurile local, judeţean şi naţional, prin intermediul iniţiativelor concrete de dezvoltare şi prin sprijinul financiar pe care l-au pus la dispoziţie.

Începând cu 2008, se constată creşterea influenţei politicilor regionale pentru alinierea la obiectivele comune europene.

Contextul general al politicilor de dezvoltare locală a comunităţilor din judeţul Argeş

Există planificate şi implementate intervenţii de natură strategică pe mai multe niveluri, toate corelându-se cu obiectivele strategice europene privind reducerea disparităţilor interregionale la nivelul celor 27 state membre.

La momentul elaborării documentelor strategice naţionale privind dezvoltarea (2005-2006), nu s-a avut în vedere nivelul microregional reprezentat astăzi de teritoriile care îşi creionează propriile strategii de dezvoltare locală. Totuşi, strategiile şi planurile dezvoltate până la acest moment au un impact semnificativ asupra gradului actual de dezvoltare locală şi, mai mult, vor avea influenţe majore asupra elementelor de strategie pe care acestea le schiţează cu sprijinul financiar al PNDR, din nevoia de a corela strategiile teritoriilor cu strategiile de la eşaloanele superioare deja existente.

Nivelul european

Politica de Coeziune Economică şi Socială (PCES) reprezintă politica fundamentală a UE, formulată pentru perioada 2007-2013, care prevede că:

- tuturor zonelor Comunităţii trebuie să li se asigure posibilitatea de a contribui la dezvoltarea europeană;
- orientările strategice trebuie să ţină cont de: necesităţile de investiţii atât pentru zonele urbane, cât şi pentru zonele rurale, având în vedere rolul acestora în dezvoltarea regională în promovarea unei dezvoltări echilibrate, a unor comunităţi stabile şi a integrării sociale.

Pentru zonele **rurale**, inclusiv asocieri ale teritoriilor, există politici complementare de dezvoltare: *1) Politica Agricolă Comună*, pilonul 2, Politica de Dezvoltare Rurală, care îşi propune creşterea dinamismului economic al zonelor rurale prin menţinerea dinamismului social, a agriculturii durabile şi asigurarea conservării şi îmbunătăţirii resurselor naturale, privind în mod exclusiv zonele rurale şi periurbane şi 2) *Politica Comună de Pescuit*.

Aceste politici sunt susţinute prin intermediul Fondurilor Structurale şi al Fondului European pentru Dezvoltare Rurală şi al Fondului European pentru Pescuit, disponibile şi gestionate la nivelul statelor membre, prin programe operaţionale.

În procesul de elaborare a documentelor strategice de dezvoltare la nivel naţional, regional, judeţean şi local, orientările strategice relevante ale Uniunii Europene trebuie luate în calcul ca linii directoare cărora trebuie să li se subscrie şi să li se alinieze orice măsură întreprinsă.

De asemenea, la nivel european se conturează în ultima perioadă un nou concept, cel de dezvoltare policentrică, ce îşi propune sprijinirea competitivităţii regionale şi dezvoltării teritoriale la nivel european prezentat prin Agenda teritorială a Uniunii Europene. Acesta este un document de politici publice care îşi propune mobilizarea potenţialului regiunilor

europene şi al oraşelor şi utilizarea diversităţii teritoriale pentru o creştere economică şi a locurilor de muncă sustenabilă printr-**o dezvoltare spaţială integrată**[19].

Astfel, polii de creştere urbană şi polii de dezvoltare urbană specializată realizează „ţesutul" integrat care va cuprinde şi influenţa zonele rurale adiacente.

Nivelul naţional

Pentru alinierea politicilor naţionale de dezvoltare la obiectivele europene, a fost elaborat un document sinteză - Cadrul Naţional Strategic de Referinţă (CNSR). Acesta prevede priorităţile României şi modalităţile de alocare la nivel naţional a surselor financiare europene structurale, prin programe operaţionale. Documentele similare pentru Agricultură şi Pescuit sunt Planul Naţional Strategic de Dezvoltare Rurală, respectiv Planul Naţional Strategic pentru Pescuit şi Acvacultură.

Pe lângă CSNR, există programe naţionale guvernamentale care vizează sprijinirea dezvoltării locale:

- O.G. nr. 7/2006 privind instituirea **Programului de dezvoltare a infrastructurii din spaţiul rural**;
- Legea nr. 350/2007 privind **finanţările nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activităţi nonprofit** de interes general;
- H.G. nr. 577/1997 privind **Programul de pietruire, reabilitare, modernizare şi/sau asfaltare a drumurilor de interes local clasate şi alimentarea cu apă a satelor**.

Agenda teritorială agreată la nivelul Uniunii Europene urmează să fie transpusă în politici naţionale prin intermediul **Conceptului Strategic de Dezvoltare Teritorială *România 2030***, aflat în proces de elaborare. Unul dintre obiectivele strategice ale acestuia are în vedere „stimularea solidarităţii funcţionale urban-rural şi dezvoltarea rurală adecvată diferitelor categorii de teritorii".[20]

Sursa: prezentare Mihaela Vrabete, conferinţa Dezvoltare regională şi finanţare municipală, 26 Iunie, 2008, Bucureşti

[19] http://www.eu-territorial-agenda.eu
[20] http://www.worldbank.org.ro/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/ROMANIAEXTN/0,,contentMDK:21823565~pagePK:1497618~piPK:217854~theSitePK:275154,00.html

Nivelul regional

Ca punte de legătură între nivelul naţional şi cel local, avem palierul dedicat strategiilor cu impact regional. Astfel, la nivelul Regiunii Sud Muntenia, în care este încadrat teritoriul analizat, a fost elaborată strategia care vizează o arie geografică formată din alte 6 judeţe în afara judeţului Argeş.

Este important să cunoaştem strategia regiunii în care este încadrat teritoriul „Muscelean şi European" deoarece, pe durata actualei perioade de programare multianulală, până în 2013, o parte din fondurile structurale disponibile pentru România (de ex. POR) vor fi accesate la nivel regional, iar evaluarea proiectelor propuse vor trece printr-o evaluare regională. Sunt considerate prioritare acele proiecte care propun soluţii la probleme locale şi regionale care contribuie la îndeplinirea obiectivelor strategice ale regiunii.

Programul Operaţional Regional instituie strategia de dezvoltare bazată pe poli de creştere şi poli de dezvoltare urbană[21]. Astfel, pentru teritoriul „Muscelean şi European", cel mai important pol de dezvoltare urbană care poate influenţa semnificativ strategiile de dezvoltare a teritoriului este municipiul **Piteşti**, deoarece pentru polii de dezvoltare urbană, urmează să se realizeze cu prioritate investiţii din axa prioritară 1 „Sprijinirea dezvoltării durabile a oraşelor - poli urbani de creştere" a Programului Operaţional Regional 2007 - 2013. Unul dintre cei mai apropiaţi poli de creştere care pot influenţa teritoriul este **Braşov**.

De asemenea, sunt vizate prin POR **centrele urbane**, reprezentate de oraşe/municipii cu peste 10.000 de locuitori, altele decât polii de creştere şi polii de dezvoltare urbană. Pentru teritoriul vizat, cel mai relevant este **Câmpulung**, cu care se învecinează direct.

Prin Strategia de dezvoltare a Regiunii Sud Muntenia în perioada 2007-2013, Prioritatea 2 - Sprijinirea afacerilor, vizează, printr-una dintre cele şapte măsuri, dezvoltarea infrastructurii turistice.

Celelalte priorităţi regionale sunt:

- Prioritatea 1 – Dezvoltarea infrastructurii locale şi regionale;
- Prioritatea 3 – Dezvoltarea rurală şi eficientizarea agriculturii;
- Prioritatea 4 – Dezvoltarea resurselor umane.

Un aspect important pentru procesul de elaborare a strategiei teritoriului, care derivă din strategia regională, se referă la evidenţierea ca principiu de aplicare a elementelor de strategie a **caracterului inovator**: „Strategia se va baza pe o abordare care să permită încurajarea şi dezvoltarea la nivelul regiunii a unei culturi inovatoare şi să susţină dezvoltarea de idei şi iniţiative, în special promovarea unei societăţi informaţionale pentru beneficiul socio-economic al regiunii." (Planul de Dezvoltare al Regiunii Sud Muntenia, 2006, pag. 87).

Acest principiu se transpune la nivel de priorităţi prin **atenţia acordată domeniului Tehnologiilor Informatice şi Comunicării**, ca obiectiv orizontal, care să conducă la creşterea nivelulului de competitivitate şi atractivitate al regiunii. De asemenea, TIC este menţionată ca măsură prioritară şi în cadrul obiectivelor regionale 2 şi 3 - Creşterea capacităţii inovatoare şi competitivităţii mediului de afaceri al regiunii, respectiv Dezvoltarea economică, socială şi culturală durabilă şi echilibrată a comunităţilor rurale, însă **nu** şi în cadrul obiectivului 4 - Creşterea stabilităţii sociale şi eficientizarea potenţialului forţei de muncă al regiunii.

[21] HG nr. 998/2008 pentru desemnarea polilor naţionali de creştere în care se realizează cu prioritate investiţii din programele cu finanţare comunitară şi naţională, cu modificările şi completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr. 641/08.09.2008.

Nivelul judeţean

Pentru perioada de programare 2007-2013, la nivelul judeţului a fost elaborat Programul Operaţional Multianual al Judeţului Argeş, care are ca scop să asigure cadrul strategic pentru „dezvoltarea echilibrată a tuturor zonelor judeţului printr-o abordare integrată, bazată pe o combinare a investiţiilor publice în infrastructura locală, politici active de stimulare a activităţilor de afaceri şi sprijinirea valorificării resurselor locale, pe următoarele axe prioritare tematice[22]:

Axă prioritară	Cost prevăzut pentru intervenţii (în Euro)
1. Îmbunătăţirea infrastructurii publice locale	522.971.000
2. Consolidarea mediului de afaceri local	162.177.000
3. Dezvoltarea turismului local	97.471.000
4. Dezvoltarea urbană şi rurală durabilă	133.000.000
5. Asistenţă tehnică	10.000.000
Total	**925.619.000**

Obiectivele, priorităţile şi măsurile propuse sunt corelate cu direcţiile strategice abordate la nivel regional, însă „Strategia locală va da prioritate zonelor rămase în urmă şi zonelor mai puţin dezvoltate din cadrul judeţului" (Programul Operaţional Multianual al Judeţului Argeş, septembrie 2006, pag. 100).

Astfel, în POMJ Argeş 2007-2013 sunt menţionate unele proiecte care vizează direct teritoriul „Muscelean şi European".

Intervenţie propusă	Axa prioritară	Cost estimat (Euro)	Termen de realizare estimat	Observaţii
Realizarea unei străzi de legătură între nordul şi sudul judeţului, pentru stabilirea unei rute rapide **Rucăr–Piteşti-Bucureşti**, în sprijinul aşezărilor turistice şi productive din zonă	1 - Îmbunătăţirea infrastructurii publice locale, pentru sectorul de transport	251.971.000	2013	Proiect definitiv disponibil
Modernizarea şi adecvarea funcţională a legăturii stradale Bădeni – **zona turistică Leaota** (staţiunea de iarnă Tîncava)	1 - Îmbunătăţirea infrastructurii publice locale, pentru sectorul de transport	32.059.000	2012	Proiect definitiv disponibil
Dezvoltarea infrastructurii turistice în municipiul **Câmpulung**	3 – Dezvoltarea turismului local	2.000.000	2010	De proiectat
Dezvoltarea infrastructurii turistice în **munţii Leaota**	3 – Dezvoltarea turismului local	4.000.000	2010	De proiectat

[22] Programul Operaţional Multianual al Judeţului Argeş, septembrie 2006

Din nou, **TIC reprezintă un aspect de specificitate**, transferat la nivelul dezvoltării judeţene din strategia de dezvoltare regională, mai ales pentru Axa prioritară 2 – consolidarea mediului de afaceri.

În documentul care conturează strategia judeţeană sunt identificate şi proiectele considerate prioritare la nivelul judeţului, pe domeniile respective pentru perioada cuprinsă între 2007-2013, precum şi sursele de finanţare **potenţial disponibile** prin proiecte de relevanţă locală pentru judeţul Argeş: POR, POS Transport şi POS Mediu, POS Dezvoltarea Resurselor Umane, la care se adaugă contribuţia naţională, incluzând aici şi resursele private.

Complementar strategiei judeţene integrate, au fost dezvoltate strategii sau planuri pentru sectoarele relevante, care influenţează deciziile strategice pe care le poate adopta teritoriul „Muscelean şi European":

- **Strategia judeţeană privind accelerarea dezvoltării serviciilor comunitare de utilităţi publice;**
- **Planul judeţean de gestionare a deşeurilor din Judeţul Argeş 2008-2013;**
- **Master Plan-ul şi studiul de fezabilitate (inclusiv studiul de impact) Apă Canal** la nivelul judeţului privind procesul de regionalizare a SC Apă Canal 2000 SA Argeş care devine furnizor de servicii de apă potabilă şi apă uzată pentru întreg judeţul Argeş; Proiectul „Reabilitarea şi extinderea sistemelor de alimentare cu apă şi canalizare din judeţul Argeş" este finanţat prin Fondul de Coeziune, iar valoarea estimată se ridică la 99,8 milioane euro. Data estimată de finalizare: trimestrul IV, 2010. Componentele finanţate sunt: facilităţi de tratare, înmagazinare, pompare, transport (conducte de aducţiune) şi distribuţie (reţele de distribuţie), sisteme de colectare, staţii de pompare ape uzate; staţii de epurare; facilităţi referitoare la managementul nămolului provenit de la staţiile de epurare[23].

La nivelul Consiliului Judeţean Argeş, a fost dezvoltat **Master Plan-ul privind dezvoltarea turismului în zona montană a judeţului** – elaborat în anul 2008 cu sprijinul regiunii franceze Savoia.

Prin intermediul acestuia, sunt definite direcţii strategice de investiţie în domeniul dezvoltării turismului, pe baza lor putându-se lua decizii privind tipul de turism care ar avea cele mai mari şanse de reuşită la nivelul teritoriului.

Sunt cuprinse în master plan fişe de acţiuni prin care se propune exploatarea pe cât posibil a specificului montan: panta, relieful şi clima care, dacă sunt puse în valoare, pot reprezenta atuuri într-un cadru de concurenţă cu alte teritorii.

Sunt avute în vedere valorizarea perioadei de iarnă, pentru care master plan-ul menţionează o concurenţă scăzută, dar şi oferte alternative pentru turiştii care nu schiază (activităţi culturale, de relaxare, balneoterapie, piscine, ciclism, golf etc.), aşa încât să poată fi elaborată o ofertă turistică de-a lungul tuturor sezoanelor.

La nivelul judeţului, funcţionează o filială judeţeană a ANTREC – Asociaţia Naţională pentru Turism Rural, Ecologic şi Cultural – filială care îşi planifică anual activităţi de promovare şi marketing pentru potenţialul şi capacităţile turistice din regiune, organizarea de evenimente cu specific turistic.

Nivelul local

Pentru modelarea iniţiativelor de dezvoltare locală, la nivelul localităţilor membre ale teritoriului au fost elaborate începând cu anul 2007 strategii şi planuri de dezvoltare locală.

[23] http://www.epitesti.ro/stiri/administrativ/avem-de-luat-100-de-milioane-de-euro-de-la-ue.-reusim.html

În principal, direcţiile strategice urmează modelele existente la nivel judeţean şi regional, fiind orientate in principal spre domeniile de intervenţie ale fondurilor structurale şi ale fondurilor europene care finanţează dezvoltarea rurală.

Majoritatea ideilor de proiecte identificate în portofoliul de proiecte din fiecare strategie urmăresc investiţiile în infrastructura edilitară de bază (apă, canalizare, alimentare cu gaze naturale, electricitate) de transporturi, de educaţie, socială, a serviciilor publice (ISU, cultură şi agrement).

Deşi menţionate la capitolul finanţări disponibile (prin intermediul POS DRU şi PO DCA) ca şi la intervenţii/ proiecte de realizat, secţiunile dedicate proiectelor care vizează dezvoltarea resurselor umane sunt doar menţionate în secţiunea dedicată fişelor de proiecte sau a planului de măsuri pentru implementarea strategiei locale, cel mai adesea fără a avea estimări de costuri aferente, ca în cazul proiectelor de investiţii.

Stabilirea priorităţilor legate de investiţii şi proiecte din perspectiva unor termene în timp nu este satisfăcătoare, termenele limită apărând de cele mai multe ori ca menţiune generală, până la finalul perioadei de programare 2007-2013.

Strategiile de dezvoltare locală existente pe care le-am parcurs oferă administraţiilor locale două mari avantaje: (1) listarea foarte cuprinzătoare a politicilor europene, naţionale şi regionale de dezvoltare, precum şi a potenţialelor surse de finanţare din Fondurile structurale şi din cele de dezvoltare rurală şi pescuit şi (2) experienţa dobândită la nivel local de a realiza o analiză cuprinzătoare a situaţiei locale, cu puncte forte şi puncte slabe existente, dar şi a colaţionării de date statistice relevante (chiar dacă neactualizate). De asemenea, ele pun la dispoziţia factorilor locali (în principal administraţii locale) liste privind intervenţiile necesare în viitor pentru dezvoltarea la nivel local.

Analiza politicilor de dezvoltare – nivelul local

Experienţa existentă la nivelul teritoriului în implementarea de proiecte de dezvoltare locală

La nivelul teritoriului, în perioada pentru care s-a făcut analiza datelor (2004-2010), au fost dezvoltate şi implementate **54 de proiecte** care au ca obiectiv dezvoltarea la nivel local. 53 sunt dedicate investiţiilor în infrastructură - modernizare drumuri, reţele de alimentare cu apă, reţele de canalizare şi managementul apelor uzate, servicii de salubrizare, reabilitări şcoli comunale, baze sportive, reabilitări clădiri de interes local (centre culturale, sedii ale primăriilor, dispensare etc.), iar unul dintre proiecte vizează dezvoltarea resurselor umane prin derularea de cursuri de pregătire pentru persoanele fără un loc de muncă.

25 dintre acestea au fost iniţiate în perioada 2004-2007, iar un număr de 29, începând cu anul 2008, an în care au fost deschise şi competiţiile de proiecte pentru majoritatea fondurilor post-aderare disponibile la nivelul României. Deşi un număr considerabil mai mare de proiecte au fost elaborate, depuse şi implementate începând cu anul 2008, doar 3 din cele 11 administraţii membre ale teritoriului au menţionat **accesarea de fonduri post-aderare (FEADR - Măsura 322 şi 313)**, celelate bazându-se până la momentul analizei exclusiv pe fondurile de pre-aderare (PHARE 2006, SAPARD, Banca Mondială) şi pe cele guvernamentale (O.G. nr 7/2006, bugetul Ministerului Educaţiei pentru reabilitarea unităţilor şcolare, bugetul Consiliului Judeţean Argeş).

La nivelul teritoriului, suma totală atrasă de administraţiile locale prin intermediul surselor de finanţare existente (la care se adaugă şi bugetele locale) este de **13.216.522 Euro**.

În fişele de colectare a datelor despre proiectele derulate la nivel local, au fost menţionate un proiect pentru dezvoltarea resurselor umane (cursuri de calificare) dezvoltat în parteneriat cu instituţii de profil şi ONG-uri şi unul privind îmbunătăţirea administraţiei prin elaborarea strategiei de dezvoltare locală a comunei.

Localitate	Proiecte derulate sau în curs de derulare (2004 - 2010)
Albeştii de Muscel	Înfiinţare punct acces public la internet; reabilitare şcoală cu cls. I-VIII Albeşti; reabilitare şcoală cu cls. I-IV; sediu primărie; dispensar uman; canalizarea şi epurarea apei menajere şi uzate; alimentare cu apă în Sat Albeşti; îndiguire Strigoiu; grădiniţa-şcoala cu cls. I-VIII Albeşti; cursuri perfecţionare şomeri, cei fără venituri în utilizarea calculatorului
Bughea de Jos	Extindere reţea apă potabilă în Bughea de Jos pentru 150 de abonaţi; asfaltare 1710 m drum comunal Primărie - Mlaci; extindere reţea apă potabilă pentru 174 abonaţi
Bughea de Sus	Pod din beton armat; modernizare reţea de apă şi reabilitare; asigurare utilităţi clădirea primăriei; asigurare utilităţi pentru unităţile de învăţământ din comună; reabilitare şi modernizare dc16+cd 16a; înfiinţare after-school; modernizare aşezăminte culturale; extindere, reabilitare, dotare dispensar uman; extindere şcoală Bughiţa
Cetăţeni	Modernizare drum comunal Lăicăi şi pod peste râul Dâmboviţa spre DN 72A; bază sportivă multifuncţională; construire sediu administrativ Primărie; extindere, supraetajare şi grupuri sanitare la Şcoala Valea Cetăţuia; Proiect Integrat - Realizare reţea de canalizare, extindere reţea alimentare cu apă; modernizare cămin cultural; modernizare drum comunal; construire centru de zi; realizare loc de joacă pentru copii; modernizare târg săptămânal Lăicăi; Centru de Informare turistică – FEADR măsura 313
Dâmbovicioara	Îmbunătăţirea serviciilor de voluntariat pentru situaţii de urgenţă (Procurare utilaje: 2 motopompe remorcabile; buldoexcavator; staţii radio-emisie, telefon fix şi mobil, costume de protecţie)
Dragoslavele	Modernizare şi extindere sistem alimentare cu apă în comuna Dragoslavele
Mioarele	-
Poienarii de Muscel	Reabilitare şcoala cu clasele I-VIII Poienari; extindere reţea apă sat Jugur pe o lungime de 2,4 km
Rucăr	Construcţie bază sportivă multifuncţională pentru cei 1.524 elevi; construcţie Centru Cultural; construcţie şi modernizare Remiza Pompieri Rucăr; reparaţii reţea alimentare cu apă (1,7 km); reabilitare, modernizare DC21 (4 km); construcţie grădiniţă; amenajare, sistematizare pe verticală Sală de Sport (400 locuri); refacerea acoperişului Centrului de Documentare şi Informare din cadrul Grupului Şcolar Forestier Rucăr; reabilitare exterior Şcoala Generală nr. 1 Rucăr; reabilitarea sistemului local de alimentare cu apă; funcţionarea primei staţii de clorinare; construirea şi dotarea Centrului After-School destinat unui număr de 300 de elevi; asigurarea transportului şi a depozitării deşeurilor solide ale localităţii Rucăr la groapa ecologică - managementul deşeurilor
Stoeneşti	Îmbrăcăminte bituminoasă pe DJ 725 Stoeneşti-Slobozia; construire pod Coteneşti; construcţie monument al Eroilor în satul Bădeni; modernizare sediu primărie; realizare încălzire centralizată la şcoala generală Stoeneşti; modernizare reţea apă potabilă în satul Valea Bădenilor; modernizare şi îmbrăcăminte bituminoasă pe DJ 725 Slobozia pe distanţa de 1,5 km; reabilitare Cămin Cultural Piatra;

Localitate	Proiecte derulate sau în curs de derulare (2004 - 2010)
	execuţie şanţ pereat pe o lungime de 760 ml în satul Bădeni pentru scurgerea apei pluviale; modernizare şi îmbrăcăminte bituminoasă pe DC 25 Bădeni-Valea Bădenilor pe o lungime de 4,5 km; construire pod din beton în lungime de 40 m în satul Bădeni
Valea Mare-Pravăţ	Canalizarea şi epurarea apelor uzate menajere din comună

Sursa: Fişe de date localităţi

Pe lângă proiectele demarate şi implementate de administraţiile publice, au fost identificate şi iniţiative private: un număr de 8 proiecte finanţate prin PNDR - Măsura 313 privind încurajarea activităţilor turistice, în valoare de cca. **1.594.037** Euro, la care se adaugă cofinanţarea din partea beneficiarilor, precum şi construirea unei pârtii de schi în comuna Mioarele.

Experienţa teritoriului în dezvoltare locală prin intermediul parteneriatelor

Din analiza datelor puse la dispoziţie de către primăriile din teritoriu, se evidenţiază o bună experienţă în dezvoltarea de relaţii parteneriale între administraţiile locale – prin intermediul participării în Asociaţii de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), chiar dacă acestea sunt iniţiate şi coordonate în principal de către Consiliul Judeţean Argeş.

Astfel, la nivelul teritoriului, majoritatea administraţiilor locale sunt parteneri în cel puţin o Asociaţie de Dezvoltare Intercomunitară – structuri de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat, înfiinţate, în condiţiile legii, de unităţile administrativ-teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes local sau regional ori furnizarea în comun a unor servicii publice[24].

Astfel, sunt menţionate ADI SERVSAL (managementul deşeurilor), ADI Argeş (alimentare cu apă) - iniţiate şi coordonate la nivel judeţean pentru a implementa proiecte de infrastructură mare prin intermediul programelor ISPA POS Mediu.

Administraţiile au mai menţionat parteneriate punctuale pentru dezvoltarea locală: cu alte comune şi din afara teritoriului, în vederea implementării proiectului Sistem Integrat de Canalizare Ape Menajere şi Pluviale (comunele Bughea de Sus, Bughea de Jos, Albeştii de Muscel, Godeni), asocierea comunei Albeştii de Muscel la Comunitatea Montana „Iezer Muscel-România". Sunt menţionate asocieri cu ONG-uri locale, de ex. asocierea Consiliului Local Albeştii de Muscel cu Asociaţia Crescătorilor de Animale şi Proprietarilor de Păduri din comună, asocierea comunei Valea Mare Pravăţ cu Asociaţia Asidera, într-un proiect pentru PNDR Măsura 313.

Au fost identificate şi asocieri cu societăţi comerciale – Romthuringia SA, pentru realizarea iluminatului public la nivelul comunei şi SC Iezer Turism SA, în vederea constituirii unei societăţi care să promoveze şi să dezvolte pe valea râurilor Râuşor şi Brătioara un proiect pentru amenajarea unei staţiuni turistice de schi.

Consiliul Judeţean Argeş apare deseori menţionat la capitolul parteneri în dezvoltarea locală.

[24] Cf. Legii nr. 251/2001 a administraţiei publice locale, cu modificările ulterioare

I.9 Protecţia mediului

Calitatea aerului

La nivelul judeţului Argeş, măsurătorile sistematice privind concentraţiile de poluanţi în atmosferă se efectuează cu ajutorul unei reţele de monitorizare constituită din şase puncte de prelevare (2 puncte în Piteşti, 1 punct în Câmpulung şi 3 puncte în mediul rural – Budeasa, Călineşti, Oarja).

Strict în limitele Teritoriului Muscelean şi European, nu există puncte de monitorizare a calităţii aerului. Ţinând cont de distanţa redusă dintre unele din comunele care fac parte din teritoriu faţă de municipiul Câmpulung (Bughea de Sus, Bughea de Jos, Mioarele, Poienarii de Muscel) şi de amplasarea HOLCIM SA în limitele teritoriului administrativ al comunei Valea Mare Pravăţ, punctul de monitorizare a calităţii aerului de la Câmpulung poate fi considerat relevant pentru monitorizarea calităţii aerului în teritoriu, cu limitarea că parametrii de calitate monitorizaţi ţin doar de traficul auto.

Din analiza activităţilor desfăşurate în perimetrul teritoriului, se constată că există trei categorii de surse de poluanţi atmosferici:

Surse de tip urban, reprezentate în special de traficul rutier local şi de tranzit şi de încălzirea rezidenţială – poluanţi: NOx, CO, SO_2, compuşi organici volatili (COV) şi condensabili, particule cu conţinut de metale.

În teritoriul analizat, încălzirea rezidenţială se realizează covârşitor (procent de 97%) cu combustibili solizi (lemn, cărbune, coceni de porumb etc.). În comunele Bughea de Jos, Dâmbovicioara şi Rucăr, se utilizează şi gazul natural în proporţie variabilă, de la 5% până la 10%. Din totalul locuitorilor teritoriului analizat, circa 2,5% utilizează gazul metan pentru încălzirea rezidenţială. Alţi combustibili (ex. energie electrică, combustibil lichid etc.) sunt utilizaţi în proporţie nesemnificativă.

Categoriile de activităţi care pot afecta la nivel local (şi nu regional) calitatea aerului din teritoriul analizat sunt:

- producţie de materiale de construcţie, ciment şi var (Valea Mare Pravăţ);
- debitare lemn şi/sau fabricare de mobilă (Bughea de Sus, Bughea de Jos, Dâmbovicioara, Rucăr şi Stoeneşti);
- industria alimentară (Cetăţeni, Rucăr).

Principalii poluanţi pot fi particule în suspensie, pulberi sedimentabile (care pot conţine sau nu metale grele), compuşi organici volatili, gaze de ardere, mirosuri.

Pe parcursul anului 2008, APM Argeş a efectuat determinări de pulberi sedimentabile în 4 puncte, 2 pe teritoriul satului Şelari şi 2 pe teritoriul satului Nămăieşti, comuna Valea Mare Pravăţ. În zona Şelari, au fost înregistrate depăşiri ale concentraţiilor maxime admise pentru pulberi în suspensie, în special în lunile de primăvară.

Astfel, din punct de vedere al poluării atmosferei, în judeţul Argeş a fost identificată ca zonă critică zona Câmpulung (Nămăieşti, Şelari) sub aspectul poluării cu pulberi sedimentabile. Potenţialele surse de impurificare sunt SC Holcim România SA, a cărui activitate principală este producţia de ciment, şi SC Carmeuse Holding SRL, activitatea principală fiind de fabricare a varului.

Surse asociate activităţilor agricole: culturi de vegetale (desfăşurate în toate localităţile cuprinse în teritoriu), creşterea păsărilor şi a animalelor în sistem casnic – poluanţi principali: NH_3, CH_4, N_2O, particule, COV. În teritoriul analizat, nu sunt ferme de creştere a animalelor în sistem industrial.

Gazele rezultate din *descompunerea aerobă şi anaerobă a deşeurilor menajere* aflate în cele 5 spaţii de depozitare care sunt în funcţiune sau doar au sistat depozitarea sunt evacuate

liber, conducând astfel la afectarea calităţii atmosferei în perimetrul respectiv.

Conform datelor prezentate de APM Argeş[25], concentraţiile medii anuale a poluanţilor monitorizaţi (dioxid de azot, dioxid de sulf, metale grele, monoxid de carbon, benzen şi amoniac) nu au depăşit valorile limită pentru protecţia sănătăţii umane prevăzute în legislaţie[26]. Astfel, se poate concluziona că poluarea aerului în Teritoriul Muscelean şi European cu poluanţii menţionaţi nu constituie o problemă majoră.

Conform evaluării calităţii aerului la nivel naţional realizată de Ministerul Mediului[27], în teritoriul analizat nu există depăşiri ale valorilor limită.

Calitatea apei

Teritoriul Muscelean şi European face parte din bazinul hidrografic Argeş - Vedea, sub-bazinele râurilor Dâmboviţa şi Târgului.

Partea estică a teritoriului este străbătută de Dâmboviţa şi afluenţii ei din cursul superior, cursuri de apă care îşi au obârşia în zona muntoasă înaltă. Dâmboviţa îşi are obârşia în masivul Iezer-Păpuşa şi are ca afluenţi pe raza comunei Dâmbovicioara - Pârâurile Dâmbovicioara şi Valea Cheii, iar în Rucăr, pâraiele Râuşor şi Roghina. Aceste cursuri au regim de curgere permanent şi variaţii sezoniere mici ale debitelor.

Partea vestică a teritoriului este drenată de Râul Târgului, curs de apă care coboară pe direcţia nord-sud către Râul Doamnei şi Municipiul Piteşti.

Pârâul Bughea, afluent pe dreapta al Râului Târgului, drenează teritoriile administrative ale comunelor Albeştii de Muscel, Bughea de Sus şi Bughea de Jos. Valea Bughii drenează văile Zănoaga, Dragoşul, Valea Ursului şi Strâmba, de la poalele Boldului, care, împreună cu muntele Portăreasa, de unde izvorăşte Bratia, fac parte din masivul Iezerului în căldarea căruia se găseşte renumitul lac glacial cu acelaşi nume.

Argeşelul este un alt curs secundar cu obârşia în zona muntoasă, afluent pe stânga al Râului Târgului, care traversează teritoriul administrativ al comunei Valea Mare Pravăţ.

O caracteristică a râului Argeş în judeţ este dată de numeroasele lacuri de acumulare. În teritoriul analizat, găsim Lacul de acumulare Pecineagu (pe râul Dâmboviţa) care este utilizat pentru alimentări cu apă, producţie de energie hidroelectrică şi irigaţii. Barajul Pecineagu este un baraj de anrocamente de 107 m înălţime.

De asemenea, de-a lungul timpului, au fost amenajate iazuri/heleştee în vederea acoperirii necesarului de apă al gospodăriilor sau pisciculturii.

Evaluarea calităţii apelor de suprafaţă constă în monitorizarea parametrilor biologici, hidromorfologici, fizico-chimici, a poluanţilor prioritari şi a altor poluanţi depăşiţi în cantităţi importante. Potrivit reglementărilor, se disting 5 clase de calitate. În anul 2008, lungimea totală a râurilor supravegheate pe teritoriul judeţului Argeş a fost de 1.223 km[28].

Pentru teritoriul analizat, în secţiunile de control din areal, pentru toate cursurile de apă menţionate mai sus, în cursul anului 2008, starea de calitate a corespuns categoriei a II-a de calitate. Excepţia o constituie Pârâul Bughea, care a avut o apă încadrată în categoria I de calitate.

[25] Starea mediului în judeţul Argeş, capitolul 2
[26] Normativul privind stabilirea valorilor limită, a valorilor de prag şi a criteriilor şi metodelor de evaluare a dioxidului de sulf, dioxidului de azot şi oxizilor de azot, pulberilor în suspensie (PM10 şi PM2,5), plumbului, benzenului, monoxidului de carbon şi ozonului în aerul înconjurător
[27] Ordinul nr. 1268/2008 pentru aprobarea încadrării Localităţilor din cadrul Regiunii 3 şi Regiunii 8 în liste, potrivit prevederilor Ordinului ministrului apelor şi protecţiei mediului nr. 745/2002 privind stabilirea aglomerărilor şi clasificarea aglomerărilor şi zonelor pentru evaluarea calităţii aerului în România
[28] Conform Raportului privind Starea Mediului în judeţul Argeş în anul 2008, elaborat în martie 2009 de Agenţia pentru Protecţia Mediului Argeş

Această degradare parţială a calităţii apelor de suprafaţă în zona cursului superior (relativ aproape de izvoare, în zona muntoasă caracterizată de o bună capacitate de autoepurare) este cauzată de descărcările de ape urbane neepurate sau insuficient epurate şi depozitării necontrolate a deşeurilor.

Lacul Pecineagu a fost expertizat în 2008 pentru a putea fi încadrat din punct de vedere fizico-chimic şi biologic[29]. Apa lacului corespunde la rândul ei categoriei a II-a de calitate din punct de vedere fizico-chimic, din punct de vedere al indicatorilor biologici lacul fiind unul mezotrof.

Reţeaua de *monitorizare a apelor subterane* nu a pus în evidenţă contaminări sau degradări ale calităţii acestor ape la nivelul teritoriului.

Din cele 11 localităţi care alcătuiesc Teritoriul Muscelean şi European, doar 3 nu au *sisteme de alimentare cu apă* a locuitorilor, respectiv comunele Albeştii de Muscel, Bughea de Sus şi Bughea de Jos.

Numărul de locuitori racordaţi este 23.113, reprezentând 67% din numărul total de locuitori ai teritoriului şi 86% din numărul total de locuitori ai comunelor care beneficiază de sisteme de alimentare cu apă.

Tarifele în cazul persoanelor fizice variază între 10 lei/persoană/an (Dragoslavele) şi 25 lei/ persoană/an (Stoeneşti). Există situaţii în care consumul de apă potabilă se plăteşte la unitatea de volum, variind între 1 leu/m^3 (Dâmbovicioara) şi 3 lei/m^3 (Cetăţeni).

Persoanele juridice plătesc pentru alimentarea cu apă între 0,29 lei/m^3 (Rucăr) şi 3 lei/m^3 (Cetăţeni, Poienarii de Muscel). În comuna Stoeneşti, taxa pentru operatorii economici este de 50 lei/an.

Doar comuna Valea Mare Pravăţ beneficiază de *sistem de canalizare*. Numărul locuitorilor racordaţi este de 1.450 (satele Valea Marea Pravăţ şi Nămăeşti), reprezentând 60% din numărul total de locuitori ai comunei Valea Mare Pravăţ, şi 4% din numărul total de locuitori ai Teritoriului Muscelean şi European. Nu sunt date în ceea ce priveşte tariful perceput pentru serviciul de canalizare.

Niciuna din comunele care alcătuiec teritoriul analizat nu beneficiază de *servicii de epurare* a apelor uzate menajere, situaţie care duce la poluarea apelor de suprafaţă prin deversarea în emisar de ape neepurate. În localitatea Valea Mare Pravăţ există o staţie de epurare, construită în urma unui proiect finanţat de la bugetul de stat[30], care urmează a fi dată în folosinţă pe parcursul anului 2010.

În ultimii 5 ani, la nivelul teritoriului analizat nu au fost raportate cazuri de poluare accidentală a apelor de suprafaţă.

În 7 dintre comunele care alcătuiesc teritoriul au fost implementate sau sunt încă în curs de implementare proiecte de alimentare cu apă (Albeştii de Muscel, Bughea de Sus, Bughea de Jos, Dragoslavele, Poienarii de Muscel, Rucăr şi Stoeneşti). Există două proiecte în domeniul canalizării şi epurării apei menajere, la Albeştii de Muscel, respectiv Valea Mare Pravăţ. Proiectele menţionate sunt finanţate de la bugetul de stat[31], bugetele locale sau prin fonduri post-aderare (ex. PNDR măsura 3.2.2).

[29] Caracterizarea calităţii apelor ecosistemelor lentice s-a făcut în conformitate cu prevederile Legii Apelor nr. 107/1996 cu modificările şi completările ulterioare şi prescripţiile tehnice stabilite prin „Normativul privind clasificarea calităţii apelor de suprafaţă în vederea stabilirii stării ecologice a corpurilor de apă", aprobat prin Ordinul nr. 161/2006.

[30] O.G. nr. 7/2006 aprobată prin Legea nr. 71/2006 privind instituirea Programului de dezvoltare a infrastructurii din spaţiul rural, cu modificările ulterioare

[31] O.G. nr. 7/2006 aprobată prin Legea nr. 71/2006 privind instituirea Programului de dezvoltare a infrastructurii din spaţiul rural, cu modificările ulterioare, şi H.G. nr. 557/1997 pentru aprobarea programului privind pietruirea drumurilor comunale, alimentarea cu apă a satelor, conectarea satelor la reţeaua de electrificare şi la reţelele telefonice

De asemenea, în perioada 2007-2009, au fost elaborate Master Plan-ul şi Studiul de Fezabilitate pentru pregătirea unui proiect ce va fi finanţat prin POS Mediu, Axa 1. Compania actuală, SC APA CANAL 2000 SA, este în plin proces de regionalizare şi va deveni furnizor de servicii pentru alimentarea cu apă, canalizare şi epurare ape uzate pentru întreg judeţul Argeş.

Calitatea solurilor

Principalele tipuri de soluri ce apar în teritoriul analizat urmează întocmai etajele de vegetaţie ce se dezvoltă începând cu înălţimile Masivului Iezer şi până în zonele cele mai joase. Astfel, se regăsesc soluri brune acide, soluri brune podzolice, feriiluviale, soluri humicosilicatice, regosoluri, rendzine.

În luncile cursurilor de apă, solul este de tip aluvionar, substratul litologic fiind alcătuit din aluviuni recente – pietrişuri şi nisipuri.

În ceea ce priveşte bonitatea terenurilor, mai puţin de 1% din suprafaţa agricolă (116 ha) sunt terenuri de clasă I, respectiv soluri cu fertilitate foarte bună, 10% sunt soluri cu fertilitate bună (terenuri de clasă II), 38% sunt soluri cu fertilitate mijlocie (terenuri de clasă III) şi 51% sunt soluri cu fertilitate slabă, respectiv terenuri clasa IV.

Suprafaţa de teren agricol necultivată în 2009 la nivelul Teritoriului Muscelean şi European a fost de 661 ha, respectiv 4,1% din suprafaţa totală.

În ultimii 5 ani, nu au fost identificate cazuri de poluare accidentală a solului.

Principalele cauze de degradare a terenurilor din teritoriu sunt alunecările de teren/erodarea şi depozitarea necontrolată a deşeurilor menajere. Astfel, la nivelul anului 2009, au fost identificate terenuri degradate în urma alunecărilor de teren, respectiv erodare, în comunele Cetăţeni, Dâmbovicioara, Mioarele şi Poienarii Muscel, respectiv Bughea de Sus, în suprafaţă totală de 217 ha.

În ceea ce priveşte contaminarea solului, din cele 5 spaţii de eliminare a deşeurilor existente în septembrie 2009, au fost închise 3 spaţii cu o suprafaţă totală de 1 ha. După sistarea activităţii, masa de deşeuri a fost sistematizată şi acoperită cu un strat de pământ care a fost înierbat.

Restul de 2 spaţii de depozitare (unul în funcţiune şi unul în cazul căruia s-a sistat depozitarea) care ocupă o suprafaţă de 0,4 ha urmează a fi ecologizate ca urmare a implementării proiectelor ISPA în judeţul Argeş.
Principala problemă în cazul amplasamentelor pe care a avuz loc depozitarea neconformă a deşeurilor municipale este contaminarea cu metale grele, care se acumulează şi se regăsesc ulterior de-a lungul întregului lanţ trofic.

În judeţul Argeş, există două surse mari de poluare a solurilor în urma activităţilor industriale: schelele de extracţie a petrolului şi fabrica de ciment Holcim Câmpulung. În Teritoriul Muscelean şi European, nu au fost înregistrate suprafeţe de terenuri contaminate în urma acestor activităţi.

Managementul deşeurilor

Generarea deşeurilor

La nivelul judeţului Argeş, în anul 2008 au fost generate circa 299.000 tone deşeuri (deşeuri municipale, deşeuri stradale, deşeuri din parcuri şi grădini şi deşeuri din construcţii şi demolări)[32], din care 201.000 tone deşeuri menajere. Din această cantitate, 31%, respectiv

[32] Conform estimărilor prezentate în Master Plan-ul privind gestionarea deşeurilor în judeţul Argeş, document realizat în cadrul proiectului de Asistenţă Tehnică EuropeAid/122694/D/SER/RO

62.700 tone, au fost generate în mediul rural, restul de 138.300 tone fiind generate în mediul urban.

Deoarece în mediul rural procentul de acoperire a locuitorilor cu servicii de salubrizare este relativ scăzut, estimarea cantităţii totale de deşeuri menajere generate s-a realizat utilizând indicele de generare de 0,4 kg/locuitor/zi.

Utilizând indicele de generare menţionat, rezultă că la nivelul Teritoriului Muscelean şi European, în anul 2009 au fost generate 5.030 tone deşeuri menajere.

Gestionarea deşeurilor

Din cele 11 comune care fac parte din Teritoriul Muscelean şi European, 7 beneficiază de servicii de salubrizare. Comunele Albeştii de Muscel, Cetăţeni, Dragoslavele şi Poienarii de Muscel nu au implementat acest serviciu de utilitate publică. Totuşi, din cele 7 comune beneficiare ale serviciului de salubrizare, doar în cazul comunelor Bughea de Sus, Bughea de Jos şi Rucăr serviciul este prestat în toate satele aparţinătoare.

Colectarea deşeurilor menajere este realizată la nivelului teritoriului de către 6 operatori de salubrizare, din care 5 sunt reprezentaţi de servicii organizate în cadrul primăriilor (în comunele Bughea de Sus, Bughea de Jos, Dâmbovicioara, Rucăr şi Stoeneşti), fără licenţă ANRSCUP[33], şi un singur operator economic privat care deţine licenţă ANRSCUP[34] (comunele Mioarele şi Valea Mare Pravăţ).

În general, serviciile de salubrizare realizate de primării nu corespund cerinţelor legislative, fie din cauza un număr de redus de recipienţi de colectare, fie prin prisma mijloacelor de transport neadecvate (în mare parte, tractoare cu remorcă).

Din totalul locuitorilor teritoriul analizat, circa 16.800 locuitori (48%) beneficiază de servicii de salubrizare. Dintre aceştia, 36% sunt deserviţi de către operatori privaţi, restul de 64% fiind deserviţi de către primării, prin servicii special constituite. Trebuie menţionat că 36% din totalul locuitorilor conectaţi la serviciile de salubrizare, respectiv 6.088 locuitori, beneficiază de servicii conforme, servicii prestate de operatori licenţiaţi ANRSCUP.

Dintre locuitorii deserviţi, circa 11.700 locuitori (70%) plătesc serviciile de care beneficiază.

În ceea ce priveşte tarifele serviciilor de salubrizare prestate, acestea variază între 1,5 lei (Dâmbovicioara) şi 8,3 lei/persoană/lună, tariful cel mai mare înregistrându-se în comuna Stoeneşti. În comuna Valea Mare Pravăţ, locuitorii plătesc în funcţie de cantitatea de deşeuri produsă, respectiv 56 lei/m^3.

Persoanele juridice plătesc serviciul de salubrizare sub forma unui tarif standard anual, care variază în limite largi, între 18 lei/an (Dâmbovicioara) şi 240 lei/an (Bughea de Sus).

Ca titlu de comparaţie, iî municipiul Piteşti, o persoană fizică plăteşte 4,54 lei/lună pentru serviciul de salubrizare, în cazul persoanelor juridice tariful fiind de 37 lei/m^3.

În teritoriul analizat, nu au fost implementate sisteme de colectare separată a deşeurilor reciclabile şi biodegradabile.

În prezent, nu există în funcţiune nicio staţie de transfer şi/sau sortare a deşeurilor, precum şi nicio instalaţie de tratare a deşeurilor biodegradabile.

La nivelul lunii septembrie 2009[35], în Teritoriul Muscelean şi European, existau 5 spaţii de eliminare neconformă a deşeurilor. Cu o suprafaţă totală de 1,4 ha şi un volum de deşeuri depozitate de 5.600 m^3, conform legii, aceste spaţii trebuiau să sisteze activitatea şi să fie

[33] Autoritatea Naţională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilităţi Publice
[34] SC Edilul CGA SA Câmpulung, licenţă clasa 3, valabilă până la 28.02.2012
[35] Conform datelor prezentate în Master Plan-ul privind gestionarea deşeurilor la nivelul judeţului Argeş, Anexa 2.8.1, şi în Master Plan-ul privind gestionarea deşeurilor la nivelul judeţului Olt, Anexa 2.4

închise până cel târziu la data de 16 iulie 2009.

În realitate, doar 3 din spaţiile de depozitare existente au fost închise[36] (suprafaţă 1 ha, volum deşeuri 3.000 m^3), iar în cazul unuia (suprafaţă 0,3 ha, volum deşeuri 500 m^3) s-a sistat depozitarea. În funcţiune a rămas doar 1 spaţiu de depozitare, care ocupă o suprafaţă totală de 0,1 ha pe care sunt depozitate circa 2.000 m^3 deşeuri.
Cele 2 spaţii de depozitare de pe teritoriu judeţului Argeş vor fi închise şi ecologizate în urma implementării proiectului finanţat prin POS Mediu – axa 2 a cărui aplicaţie este în curs de elaborare.

Autorităţile publice locale sunt în procedură de licitare a operării serviciilor de salubrizare, urmând ca operatorii aleşi să asigure atât colectarea, cât şi eliminarea deşeurilor în depozite conforme.

În regiunea analizată, nu există localităţi izolate, în sensul definiţiei din OM 775/2006[37].

În judeţul *Argeş* există în desfăşurare *5 proiecte privind gestionarea deşeurilor*, 3 proiecte finanţate prin programul PHARE CES 2004 şi două proiecte ISPA. Cele 3 proiecte PHARE CES nu conţin măsuri aplicabile Teritoriului Muscelean şi European, localităţile vizate fiind altele.

Unităţile teritorial-administrative care alcătuiesc Teritoriul Muscelean şi European fac obiectul primului proiect ISPA, făcând parte din Zona 4 Rucăr, conform zonării propusă prin proiect.

Proiectul ISPA I prevede pentru zona analizată măsuri privind colectarea separată a deşeurilor reciclabile şi biodegradabile.

Astfel, în fiecare localitate, vor fi realizate platforme de colectare cu o suprafaţă de 25 m^2, respectiv 35 m^2 (în funcţie de numărul de locuitori deserviţi), pe care vor fi amplasate containere de 1,1 m^3 pentru colectarea pe fracţii a deşeurilor (sticlă, hârtie şi carton, plastic, deşeuri biodegradabile) şi pubele de 240 l pentru colectarea deşeurilor electrice şi electronice.

Deşeurile colectate separat vor fi transportate către staţia de transfer de la Câmpulung Muscel sau direct la staţia de sortare de la Albota, respectiv compostare de la Câmpulung Muscel. Deşeurile reciclabile sortate vor fi transportate la operatorii de reciclare.

Din staţia de transfer, deşeurile reziduale vor fi transportate spre eliminare la depozitul de la Albota.

Proiectul ISPA I este deja în faza de implementare, data estimativă de finalizare şi dare în folosinţă fiind în trimestrul I al anului 2010.

Investiţiile care fac obiectul proiectului sunt: depozit conform pentru deşeuri municipale Albota, staţia de transfer Câmpulung, staţii de compostare Câmpulung şi Albota, platforme de colectare deşeuri în mediul rural în comunele menţionate mai sus, închidere depozite neconforme şi spaţii de depozitare din mediul rural.

[36] Depozitarea deşeurilor a fost sistată, masa de deşeuri a fost sistematizată pentru a acoperi o suprafaţă de teren cât mai redusă şi a fost acoperită cu un strat de pământ care a fost însămânţat.
[37] OM 775/2006 aprobă lista localităţilor izolate care pot elimina în continuare deşeurile colectate în depozitele existente, chiar dacă acestea nu sunt confome cu reglementările de mediu. Deoarece accesul către aceste localităţi este dificil, pentru a evita costurile excesive, deşeurile produse pe teritoriul acestora pot fi eliminate în depozitele neconforme existente.

PARTEA A II-A: ANALIZA SWOT

II.1 DOMENIUL I – Geografie, patrimoniu cultural, mediu

Geografie şi patrimoniu de mediu

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Poziţionarea centrală a Teritoriului la nivel naţional oferă un acces relativ facil (ex. distanţele până la Piteşti, Braşov, Târgovişte variază între 80 şi 130 km).	Calitatea infrastructurii rutiere este redusă. Acces dificil auto mai ales la pensiunile din zona montană.
Relieful de pe suprafaţa teritoriului este foarte variat, oferind o gamă largă de posibilităţi în ceea ce priveşte activităţile turistice.	Bonitatea redusă a terenurilor (89% din suprafaţa totală sunt terenuri clasa III şi IV de calitate) şi fragmentarea acestuia împiedică dezvoltarea agriculturii.
Existenţa a două cursuri mari de apă, râul Dâmboviţa şi râul Bughea, care dau un plus de frumuseţe peisajului, putând oferi cadrul pentru desfăşurarea de activităţi recreative (pescuit, sporturi nautice etc.).	Inexistenţa unor activităţi de animaţie de vacanţă care să valorifice potenţialul turistic al cursurilor de apă.
Existenţa culoarului Rucăr Bran, ce oferă un peisaj frumos şi original.	
Existenţa în teritoriul analizat a 4 situri incluse în reţeaua NATURA 2000, cele mai importante fiind Munţii Făgăraş şi Munţii Piatra Craiului. Existenţa *Parcului Naţional Piatra Craiului*, arie protejată ce prezintă o diversitate foarte mare a speciilor de plante, printre care 50 specii endemice. Ariile protejate cu un grad ridicat de conservare, aflate într-un stadiu cât mai apropiat de stadiul natural, pot oferi numeroase oportunităţi în ceea ce priveşte practicarea turismului.	Cu excepţia Pietrei Craiului, traseele montane nemarcate corespunzător şi inexistenţa hărţilor turistice duce la situaţia în care potenţialul geografic nu este suficient valorificat.
Existenţa unui fond forestier dezvoltat care poate fi exploatat durabil, atât prin recoltarea speciilor comestibile (fructe de pădure, ciuperci, vânătoare), cât şi prin activităţi turistice.	
Probabilitate redusă de producere a calamităţilor naturale – zonă cu un grad seismic scăzut, au fost înregistrate puţine inundaţii.	Existenţa, în cazuri particulare, a alunecărilor de teren (ex. Poienari) care duc la degradarea peisajului.
Regimul climatic blând, fără temperaturi extreme, cu număr de zile însorite ridicat, duce la prelungirea sezonului turistic, atât cel de vară cât şi cel de iarnă.	

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Existenţa unor formaţiuni carstice spectaculoase, peşteri (ex. Dâmbovicioarei, Ursului) şi chei (ex. Dâmbovicioarei, Brusturetului), cu o valoare peisagistică deosebită.	
Existenţa unor dealuri înalte cu posibilităţi de vizionare panoramică (ex. dealul Măţău cota 1017).	
Existenţa speciilor exploatabile în regim de crescătorie (ex. păstrăv).	
Existenţa monumentelor megalitice de la Cetăţeni, formaţiuni de rocă spectaculoase.	Nu sunt puse în valoare atracţiile naturale (lipsesc activităţile de animare, petrecere timp liber).
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
Existenţa unui Master Plan de turism pentru zona montană a judeţului Argeş.	Exploatarea neraţională a resurselor naturale, ex. defrişarea necontrolată.
Amplasarea teritoriului în apropierea municipiului Câmpulung.	Accesul facil din diverse puncte ale ţării poate duce la degradarea mediului natural în urma exploatării neraţionale în activităţile de turism.
Notorietatea turistică a traseului Rucăr-Bran	
Promovarea agroturismului la nivel naţional şi judeţean conform strategiilor în domeniul turismului	
Există programe de finanţare care promovează turismul în zone cu potenţial natural ridicat.	Nivelul de informare privind oportunităţile de finanţare este încă scăzut.

II.2 Patrimoniul arhitectural şi cultural

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Existenţa unor localităţi (Cetăţeni, Dâmbovicioara şi Rucăr) cu concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes naţional.	Monumentele nu sunt întreţinute corespunzător, prin urmare, unele se află într-un proces accelerat de degradare. Doar 17% dintre monumente s-au restaurat sau se află în curs de restaurare.
Teritoriul este foarte interesant din punct de vedere al potenţialului de cercetare arheologică. Şantierele arheologice sunt printre cele mai vechi din ţară, unele fiind deschise încă din sec. XVII.	Conştientizarea slabă de către APL a problematicii privind propriul patrimoniu local – acesta nu constituie o prioritate.
Existenţa unor fortificaţii dacice şi romane la Cetăţeni, Rucăr şi Dâmbovicioara, sec. I-III (ex. aşezare dacică de graniţă fortificată de romani cu castre).	Lipsa inventarierii patrimoniului real arhitectural (circa 3% din monumentele inventariate nu mai există, ele nefiind scoase de pe liste).
Existenţa, la Cetăţeni, a unor vestigii din epoca medievală (ex. tabăra lui Mihai Viteazu de la Stoeneşti ale cărei fortificaţii se văd şi astăzi).	Lipsa marcajelor şi a panourilor de semnalizare a monumentelor istorice, acces dificil. Inscripţiile de pe monumente nu sunt traduse.
Existenţa a 39 cruci de piatră din sec. XIV-XIX, înscrise în lista monumentelor istorice, la Albeştii de Muscel, Bughea de Jos, Cetăţeni, Dâmbovicioara, Dragoslavele, Mioarele, Rucăr şi Valea Mare Pravăţ.	Patrimoniul cultural existent nu este valorificat şi nu este inclus în circuitul turistic (ex. cele 39 de cruci de piatră).
Existenţa a 2 schituri rupestre, la Nămăieşti şi Valea Mare Pravăţ, în jurul cărora s-a ţesut o legendă.	Dispariţia, furtul şi distrugerea unor monumente istorice, ca urmare a lipsei gardurilor de împrejmuire (ex. în cazul unor cruci de piatră).
Arhitectură ţărănească bine reprezentată (ex. casa ţărănească musceleană).	Lipsa unei corelări cu potenţialul turistic şi industria hotelieră, în vederea punerii în valoare a patrimoniului cultural.
Existenţa caselor memoriale, Casa Memorială George Topârceanu, din Nămăieşti, şi Casa Memorială Gheorghe Părnuţă, din Rucăr.	Pierderea specificităţii obiectivelor arhitecturale datorită investiţiilor care nu respectă peisajul arhitectural în care se încadrează.
	Dezvoltarea necontrolată şi neautorizată a comunităţilor de romi care duce la distrugerea vestigiilor istorice existente.
Patrimoniu imaterial – în teritoriul analizat se vorbeşte o limbă română curată. De altfel, la Câmpulung a fost descoperit primul document atestat redactat în limba română – scrisoarea lui Neacşu.	
Existenţa unor meşteşuguri tradiţionale care au fost păstrate de-a lungul timpului (prelucrarea pietrei, ţesutul şi cusăturile manuale, dogăritul, tâmplăria, fabricarea de fluiere etc.)	Schimburi culturale reduse, la nivel naţional şi, în special, internaţional

Partea II: Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Existenţa unor instalaţii tradiţonale, de ex. dârsta cu pivă din comuna Rucăr. Utilizată la prelucratul lânii, cu o vechime de 200 ani, mai funcţionează şi în prezent.	
Există multe repere culturale, respectiv mulţi scriitori şi poeţi care şi-au legat numele de numele localităţilor din Teritoriu (ex. George Topârceanu etc.).	
Practicarea unor obiceiuri şi tradiţii locale (ex. obiceiurile de iarnă, obiceiurile de Paşti, Nedeea Munţilor etc.).	Lipsa unor evenimente culturale care să fie legate de numele unor obiective turistice.
Existenţa obiceiurilor culturale pre-creştine (Focul lui Sumedru şi Iordănitul)	Lipsa unor evenimente centrate pe componentele patrimoniului cultural imaterial (ex. focul lui Sumedru)
Organizarea în teritoriu a unor târguri de sezon şi bâlciuri (ex. Târgul de pepeni, Târgul de ceapă, Târgul de Izvorul Tămădurii etc.).	Grad scăzut de conştientizare a populaţiei privitor la importanţa monumentelor istorice
	Lipsa, în unele cazuri a facilităţilor de cazare în apropierea monumentelor
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
Unele instituţii publice (ex. Muzeul de Istorie de la Piteşti, Direcţia Judeţeană pentru Cultură, Culte şi Patrimoniul Cultural Naţional Argeş) se implică în promovarea patrimoniului arhitectural.	Neaplicarea legilor privind patrimoniul cultural.
Existenţa în judeţ şi la nivel naţional a personalului calificat în restaurarea monumentelor.	Existenţa mediului legislativ care îngreunează procesele de licitare şi atribuire a serviciilor, în cazul de faţă a serviciilor de restaurare.
La iniţiativa Consiliului Judeţean Argeş, în localitatea Jugăr, un meşter popular învaţă copiii cum să confecţioneze fluiere din lemn.	Pierderea specificităţii arhitecturale datorită intervenţiilor greşite de reabilitare a monumentelor istorice şi a investiţiilor care nu respectă peisajul arhitectural în care se încadrează.
Posibilitatea accesării fondurilor structurale şi a programelor de finanţare naţională în vederea reabilitării şi punerii în valoare a monumentelor istorice.	
Posibilitatea includerii monumentelor istorice în circuitele turistice.	Lipsa unui brand de turism legat de monumentele istorice, culturale, respectiv de tradiţiile existente în Teritoriu.
Posibilitatea realizării de parteneriate între mediul privat şi administraţiile publice locale în scopul conservării patrimoniului.	Slaba informare a potenţialilor beneficiari ai PNDR privind oportunităţile de finanţare pentru punerea în valoare a patrimoniului cultural.

OPORTUNITĂŢI	AMENINŢĂRI
Programele de responsabilitate socială ale firmelor poluatoare (de ex. PETROM, ROMPETROL).	Resurse financiare insuficiente ale autorităţilor publice locale pentru punerea în valoare a patrimoniului cultural (în prezent, la nivel judeţean, mai puţin de 5 monumente beneficiază de fonduri pentru restaurare).
	Finanţarea preferenţială a restaurării monumentelor.
La mănăstirea de la Nămăieşti se află în curs de amenajare un complex unde vor fi cazaţi turişti.	

II.3 Protecţia mediului şi managementul deşeurilor

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Poluarea aerului în Teritoriu nu constituie, în general, o problemă.	A fost identificată ca zonă critică zona Câmpulung (Nămăieşti, Şelari) sub aspectul poluării aerului (pulberi sedimentabile generate de Holcim).
Apele subterane nu sunt contaminate, fiind asigurată o calitate bună a apei de băut.	Cu excepţia pârâului Bughea, toate cursurile de apă care traversează Teritoriul se încadrează în clasa II de calitate, degradare cauzată de descărcarea apelor uzate neepurate.
67% din numărul total al locuitorilor beneficiază de servicii de alimentare cu apă.	Localităţile Albeştii de Muscel, Bughea de Sus şi Bughea de Jos nu au sisteme de alimentare cu apă.
În comuna Valea Mare Pravăţ există un sistem de canalizare şi epurare care va fi dat în folosinţă în anul 2010.	Doar 4% din numărul total de locuitori sunt racordaţi la sisteme de canalizare.
	Niciuna din comune un beneficiază de servicii de epurare a apelor uzate menajere.
În teritoriu nu au fost înregistrate suprafeţe de terenuri contaminate în urma activităţilor industriale.	
58% din populaţia Teritoriului beneficiază de servicii de salubrizare.	Doar 6.000 de locuitori beneficiază de servicii de salubrizare conforme, prestate de operatori licenţiaţi.
	Nu au fost implementate sisteme de colectare separată a deşeurilor, nu există staţii de sortare sau staţii de compostare.
În ultimii 10 ani, s-au făcut progrese în ceea ce priveşte salubrizarea domeniului public şi gestionarea deşeurilor.	Nu există soluţii pentru deşeurile verzi, biodegradabile.
Administraţiile publice locale şi-au asumat un rol activ în salubrizarea localităţilor.	Nu există soluţii pentru deşeurile din construcţii şi demolări.
	Obişnuinţa oamenilor de a arunca deşeurile în albiile cursurilor de apă
	Dezinteresul locuitorilor faţă de curăţenia terenurilor care nu sunt în proprietatea privată (ex. terenul din faţa casei, şanţul etc.)
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
Proiect ISPA deşeuri în implementare, inclusiv componenta de conştientizare a publicului	Turişti care abandonează deşeurile în locurile de campare
Programele de responsabilitate socială ale firmelor poluatoare (de ex PETROM, ROMPETROL, Coca Cola)	Lipsa de reacţie a autorităţilor referitor la comportamentul neconform al cetăţenilor.

II.4 Populaţie

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Structură demografică echilibrată, cu o populaţie în uşoară scădere	Spor natural negativ
Descreşterea populaţiei nu reprezintă încă o problemă. Satele nu sunt depopulate.	Pondere ridicată a populaţiei dependente (50%).
	Pondere scăzută a populaţiei ocupată raportată la populaţia activă (13%).
	Ofertă redusă în ceea ce priveşte locurile de muncă
Cu precădere în zonele necolectivizate, oamenii au spirit antreprenorial bine dezvoltat.	Creşterea continuă a numărului de şomeri (în 2009 au fost de două ori mai mulţi comparativ cu 2002). Personalul angajat a scăzut, posibil să fi trecut în economia „neagră”.
Zona este atractivă pentru nou-veniţi şi se înregistrează un fenomen de migraţie către teritoriu.	În cea mai mare parte, nou-veniţii sunt reprezentaţi de persoane din mediul urban care îşi fac case de vacanţă. Populaţia activă scade. În general, comunităţile sunt reticente şi primesc cu greu nou-veniţii.
Printre nou-veniţi sunt persoane care dezvoltă o afacere şi creează noi locuri de muncă (ex. Stoeneşti - croitorie cu 50 angajaţi).	Localnicii (ex. în Poienari, Bughea de Sus, Bughea de Jos) pleacă să muncească în străinătate.
Romii sunt o forţă de muncă. Sunt foarte adaptabili. Există exemple pozitive de integrare a romilor.	Procentul relativ ridicat de romi (circa 20% la nivelul Teritoriului). Populaţie săracă, fără locuri de muncă, trăiesc din ajutorul social şi din practicarea unor meşteşuguri.
Nu există conflicte majore între populaţia romă şi români.	Segmentul de vârstă 20-40 ani este derutat şi nu mai are valori.
Există romi angajaţi în cadrul primăriilor, ca mediatori şcolari etc.	
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
Legea nr. 416/2001 poate asigura integrarea socială şi forţă de muncă.	Legea nr. 416/2001, în forma actuală, încurajează renunţarea la muncă.
Noua lege a Ministerului Dezvoltării privind construirea de cca. 10 locuinţe subvenţionate în fiecare comună pentru specialiştii din mediul rural.	
Implicarea sectorului neguvernamental în activităţile de integrare a romilor.	

II.5 Servicii şi infrastructură medico-socială

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Infrastructură educaţională	
Infrastructură şcolară bună	Acces îngreunat în lunile de iarnă (Dâmbovicoara, Ciocanu)
În general, există suficiente cadre didactice calificate, majoritatea titulari.	Jumătate din cadrele didactice fac naveta de la oraş.
	Migraţia cadrelor didactice către oraş
Cazuri izolate de abandon şcolar în rândul populaţiei române	Abandon şcolar ridicat în cazul populaţiei rome
Absenteism scăzut	Mulţi părinţi preferă să îşi trimită copiii să înveţe la oraş (Câmpulung), mai ales în ciclul gimnazial. Invăţământul din rural scade în calitate.
Procentaj ridicat de continuare a studiilor la nivel liceal în majoritatea comunelor	Scădere continuă a numărului absolvenţilor la nivelul tuturor formelor de învăţământ
	Stabilirea în localităţile natale a copiilor care merg la studii (copii care au absolvit liceul - din 3 se întoarce 1, iar în cazul absolvenţilor de facultate, din 10 se întoarce 1).
Infrastructură medicală	
Infrastructură medicală bună	
Servicii medicale de bază de o calitate bună. Personal medical implicat.	Lipsesc serviciile pentru persoanele în vârstă şi serviciile SMURD.
Existenţa spitalului din Rucăr - furnizează servicii medicale clinice, ambulatorii şi spitalizare de zi.	Calitatea serviciilor este scăzută.
Servicii sociale	
	Tendinţa este ca serviciul primăriei să se autorizeze ca furnizor de servicii sociale.
	Nu există activităţi de voluntariat în domeniul asistenţei sociale.
Infrastructură cultural-sportivă	
Există terenuri de sport în fiecare comună.	Bazele sportive sunt slab dotate.
În fiecare comună e o echipă de fotbal.	
Bughea de Jos – există o echipă de dansuri copii.	
Există suficiente cămine culturale.	Căminele culturale nu mai sunt adecvate necesităţilor culturale şi recreative.
Activităţi în şcoli – ziua Pământului (desene, machete). Serbări şcolare. Excursii.	Bibliotecile locale sunt depăşite.

OPORTUNITĂŢI	AMENINŢĂRI
Infrastructură educaţională	
	Reforma învăţământului – reducerea numărului de şcoli şi cadre didactice
	Programă şcolară neadaptată cerinţelor pieţii
Politica agricolă comunitară încurajează dezvoltarea resurselor umane în agricultură.	Orientarea formării profesionale spre meserii neagricole
Infrastructură medicală	
Populaţia comunelor limitrofe municipiului Câmpulung (Albeştii de Muscel, Bughea de Sus, Bughea de Jos, Poienari şi Valea Mare Pravăţ) beneficiază de serviciile medicale asigurate de unităţile existente.	Performanţa slabă a sistemului sanitar din Romania Migrarea forţei de muncă specializate
Infrastructură cultural-sportivă	
Existenţa fondurilor europene pentru dezvoltarea bazelor educaţionale, sportive şi recreative (ex. POSDRU).	
Existenţa cadrului legal care permite administrarea acestora de ONG-uri.	

II.5 Economie locală, industrie, turism

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Există o serie de firme mici, până în 200 angajaţi (ex. cablaje, pansamente, produse soia) care oferă locuri de muncă.	Majoritatea investiţiilor sunt străine teritoriului. Lipseşte capitalul local pentru iniţiative economice.
	Economie subterană foarte înfloritoare: construcţii, agricultură, comerţ, exploatare material lemnos.
Existenţa forţei de lucru ieftine (lumea este dispusă să muncească pe salariul minim pe economie).	Forţa de muncă nu este calificată la cerinţele actuale.
Existenţa resurselor naturale exploatabile – lemn, piatră etc.	Se valorifică doar primar resursa locală. 90% din lemnul exploatat este livrat la stadiul de buştean.
Există produse locale, cu potenţial comercial care pot reprezenta zona (ex. caşcaval afumat, gemuri, pastramă oaie, covrigi etc.).	Zona devaforizată din punct de vedere al calităţii solului
	Nu există abator de vită adultă şi centru de colectare a laptelui.
Producţie bună de fructe şi fructe de pădure.	Nu există un centru de colectare a fructelor de livadă şi a fructelor de pădure.
Nu sunt folosite îngrăşăminte chimice, se produce în mod natural şi, în unele cazuri, se mai folosesc metode tradiţionale (ex. povarna).	Nu se promovează suficient produsele alimentare locale (ex. caşcaval afumat, gemuri, pastramă oaie, covrigi etc.).
	Gradul redus de aplicare pentru Măsura de sprijinire a fermelor de subzistenţă (doar patru fermieri la prima rundă).
	Dificultăţi în asociere cauzate de mentalitatea locuitorilor
	Lipsa de acces la centrele de consultanţă.
În majoritatea localităţilor, există spaţii de cazare şi masă, unele clasificate ANTREC.	Oamenii nu au calificare în asigurarea serviciilor în turism.
Existenţa produselor tradiţionale ce pot fi achiziţionate de turişti (ex. brânzeturi, păstrăv, pastramă, ţuică etc.).	Produsele locale nu sunt înregistrate ca marcă şi nu există un control al calităţii.
Existenţa staţiunii balneoclimaterice de la Bughea de Sus, în stare funcţională.	Nu există servicii în turism (ex. animatori de vacanţă).
	Nu există ghiduri turistice.
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
Economia locală se dezvoltă în jurul municipiului Câmpulung.	Importul de produse mai ieftine care duce la lipsa de utilizare a produselor locale (ex. cantităţi mari de lână au rămân nefolosite şi se degradează).

OPORTUNITĂŢI	AMENINŢĂRI
Existenţa programelor de finanţare (ex. PNDR - măsura 312 pentru sprijinirea IMM).	Nu există piaţă de desfacere pentru produsele locale.
Există un centru de afaceri la Câmpulung, unde pot fi închiriate săli pentru cursuri.	Lipsa educaţiei în consumul produselor locale, în vederea protejării acestora
Existenţa subvenţiilor pentru agricultură şi creşterea animalelor	
Există planuri/proiecte de investiţii mari în turism: Master Plan de Turism elaborat de Consiliul Judeţean Argeş.	Unele primării au multe proiecte în pregătire, dar nu pot asigura plata cofinanţării şi a TVA.
Existenţa peisajului natural şi urban deosebit şi a patrimoniului arhitectural şi cultural bogat şi cu specificitate	

II.6 Administraţie locală, ONG-uri, politici de dezvoltare

PUNCTE TARI	PUNTE SLABE
Administraţia publică locală	
Primăriile oferă o gamă largă de servicii şi informaţii la nivel local.	Primăriile tind să preia furnizarea majorităţii serviciilor la nivel local, ceea ce duce la încărcarea activităţii.
Legile nr. 76/2001, 116/2002 şi 416/2001 permit APL să plătească personal pentru anumite activităţi.	Lipsa de personal cauzată de lipsa veniturilor proprii
Persoanele asistate social pot asigura parţial suplimentarea forţei de muncă necalificată.	Lipsa de buget propriu pentru a suporta cota-parte din ajutoarele asigurate conform Legii nr. 416/2001 (venitul minim garantat)
Există interes din partea APL şi posibilitatea de a asigura cofinanţarea în diverse proiecte.	
Există experienţe de parteneriat a APL, în ADI.	
Societate civilă	
Există 12 organizaţii neguvernamentale care au ceva activităţi.	Nu se cunosc cu exactitate persoanele care au nevoie de ajutor. Identificarea acestor cazuri se face, de cele mai multe ori, din birou.
A crescut nevoia de asociere a producătorilor agricoli, în special în scopul comercializării.	Există ONG-uri (ex. Cetăţeni), dar sunt administrate tot de oamenii din sectorul public.
Există persoane cu iniţiativă în comunitate, care ar vrea să se implice în acţiuni de voluntariat.	Lipsa activităţilor pentru vârstnici
Mănăstirea de la Cetăţuia are activităţi sociale.	Relaţia ONG-urilor cu APL-urile funcţionează, în unele cazuri, defectuos. APL-urile nu manifestă interes în implicarea în proiectele implementate de ONG-uri.
Proiecte de dezvoltare	
În perioada 2004-2010, în teritoriu au fost implementate 54 de proiecte.	S-a investit mai mult în proiecte de infrastructură şi mai puţin în alte domenii (resurse umane, cultură, social, sport etc.) – toate proiectele implementate sunt de infrastructură.
Experienţă în accesarea de fonduri pre-aderare (ISPA, SAPARD)	Experienţă redusă în accesarea de fonduri post-aderare (doar 3 comune).
Experienţă în derularea de proiecte în parteneriat	Scrierea unui proiect presupune investiţii foarte mari (ex. elaborare SF, scoatere avize), investiţii care nu sunt recuperate dacă proiectul nu este finanţat.
Experienţă în accesarea de fonduri a firmelor de la nivel local (ex. proiect pârtia de schi din Mioarele).	

PUNCTE TARI	PUNTE SLABE
Sprijin în derularea de proiecte din partea Consiliului Judeţean (ca partener în ADI).	
Există strategii de dezvoltare locală recent elaborate la nivelul localităţilor membre ale teritoriului.	Strategiile de dezvoltare locală se corelează cu strategia judeţeană mai degrabă în domeniile care ţin de infrastructură.
	În strategiile locale, nu sunt menţionate la portofoliile de proiecte şi proiecte care vizează dezvoltarea resurselor umane, cu excepţia comunei Valea Mare Pravăţ, unde dezvoltarea resurselor umane este menţionată la măsuri – fără a menţiona vreo propunere de proiect în acest sens.
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
Existenţa unor strategii sectoriale la nivelul judeţului (mediu, gestionarea deşeurilor, alimentare cu apă / canalizare) şi a unei strategii judeţene cu viziune pe termen lung	Sunt transferate responsabilităţi către primării fără a se asigura şi resursele financiare şi umane necesare. (*Ex*. Programul PAID – primăria trebuie să asigure personal care să realizeze un inventar al locuinţelor în vederea asigurării acestora.)
Existenţa unei legislaţii stabilă de funcţionare a APL	Schimbarea continuă a formularisticii din diverse domenii (ex. ajutorul pentru fermele de subzistenţă). Aceeaşi problemă a fost semnalată şi în cazul proiectelor.
Există numeroase programe de finanţare care pot fi accesate pentru dezvoltarea zonelor rurale (PNDR, POSDRU, POR etc.).	Riscul ascocierii imaginii ONG-urilor cu diverse partide politice, în funcţie de culoarea politică a primăriilor cu care au lucrat.
Posibilitatea de a obţine cofinanţarea proiectelor din partea Consiliului Judeţean.	Noul proiect de lege care reglementează numărul de angajaţi în administraţia publică locală în funcţie de numărul de locuitori.
Există posibilitatea legală ca primăria să plătească profesori cu iniţiativă care desfăşoară activităţi suplimentare în şcoală.	Există foarte multe ingerinţe politice în actul administraţiei.
	Neaplicarea strategiilor regionale şi judeţene ar putea genera o neaplicare a strategiilor locale, cu influenţă asupra dezvoltării teritoriului.

PARTEA A III-A: PRIORITĂȚI

Plecând de la analiza diagnostic şi în concordanţă cu Programul Naţional Strategic de Dezvoltare Rurală, Strategia de Dezvoltare Locală a teritorului Muscelean şi European este centrată pe trei aspecte cheie:

1. Valorificarea potenţialului natural, cultural şi al aşezării geografice a teritoriului, în scopul susţinerii dezvoltării turismului;
2. Facilitarea transformării şi modernizării fermelor de semi-subzistenţă pentru a le face mai competitive şi pentru a contribui la creşterea economică din teritoriu;
3. Susţinerea dezvoltării antreprenoriatului şi facilitarea tranziţiei forţei de muncă din domeniul agricol către sectoare economice non-agricole.

Susţinerea celor trei priorităţi necesită o abordare complexă care să asigure complementaritatea şi coerenţa între Axele 1, 2 şi 3 din PNDR, precum şi cu alte programe judeţene, naţionale sau europene.

De altfel, prin întâlniri şi discuţii cu reprezentanţii **Consiliului Judeţean Argeş**, s-a asigurat o complementaritate şi coerenţă cu Programul Operaţional Multianual al Judeţului Argeş, pentru perioada de programare 2007-2013, care are ca axe prioritare tematice: îmbunătăţirea infrastructurii publice locale, consolidarea mediului de afaceri local, dezvoltarea turismului local şi dezvoltarea urbană şi rurală durabilă. De asemenea, s-a urmărit armonizarea cu alte documente de programare de la nivelul judeţului şi anume:

- Master Plan de alimentare cu apă şi canalizare în judeţul Argeş;
- Planul judeţean de gestionare a deşeurilor din Judeţul Argeş 2008-2013;
- Master Plan-ul privind dezvoltarea turismului în zona montană a judeţului;
- Master Plan-ul pentru domeniile apă şi canal.

Argumentele pentru cele trei priorităţi:

1. Teritoriul Muscelean şi European se remarcă printr-o concentrare foarte mare a patrimoniului cultural de importanţă naţională. Iată şi câteva date care susţin această afirmaţie: 110 monumente istorice, dintre care 76 sunt de importanţă naţională şi universală şi 34 de monumente sunt de importanţă locală, *mănăstirea de la Nămăieşti*, recomandată în reputatul ghid de călătorie Lonely Planet, *dârsta cu pivă* – singurul monument din judeţul Argeş inclus pe lista ansamblurilor tradiţionale rurale, arhitectura ţărănească din zona Muscelului apreciată de etnografi renumiţi precum Stahl drept *„poate, cea mai interesantă şi mai bogată arhitectură populară românească...*". Teritoriul beneficiază de o veche istorie şi tradiţie a meşteşugarilor câmpulungeni, oraşul în jurul căruia se încheagă teritoriul fiind recunoscut ca unul dintre primele centre meşteşugăreşti din ţară. Dacă mai adăugăm la acest patrimoniu cultural, pe cel natural: rezervaţii naturale - geologice şi paleontologice, chei – monumente ale naturii, peşteri protejate, putem să apreciem că acest teritoriu are un potenţial deosebit de mare în ceea ce priveşte turismul, iar includerea acestei priorităţi în strategia de dezvoltare ar putea oferi cadrul principal de creştere economică a teritoriului. Dezvoltarea turismului va fi susţinută pe trei direcţii de dezvoltare: (a) amenajarea şi includerea obiectivelor de patrimoniu şi natural în circuite turistice, (b) promovarea zonei şi sprijinirea eforturilor de atragere a turiştilor şi (c) revigorarea meşteşugurilor locale, ca element de turism cultural/educaţional.

2. Relieful teritoriului este muntos şi colinar înalt, prielnic doar fâneţelor, păşunilor şi pomilor fructiferi. Aproape 50% din suprafaţa teritoriului este ocupată de fondul forestier. Agricultura (în special pomicultura) şi silvicultura sunt resurse importante pentru populaţie şi pentru economia locală, însă practicarea lor se face cu o productivitate foarte scăzută. Majoritatea fermelor se încadrează la categoriile sub şi

semi-subzistenţă, peste 90% dintre exploataţiile agricole având suprafeţe sub 2 ha. În acelaşi timp, muscelenii sunt recunoscuţi pentru produse tradiţionale precum: caşcavalul de Muscel, brânza la coşuleţ, lapte de şteand, pastramă de oaie, covrigi de ou, păstrăv proaspăt şi păstrăv afumat în cobză, icre, miere de albine etc. Dezvoltarea agriculturii din teritoriu se poate face prin valoarea adăugată a produselor agricole şi silvice locale. Astfel, chiar dacă o fermă rămâne la o exploataţie mică, va putea câştiga din procesarea materiei prime şi vânzarea produselor obţinute sub marca de tradiţional. Pentru a aborda cea de-a doua prioritate, Strategia de Dezvoltare Locală a teritoriului Muscelean şi European se va concentra pe creşterea gradului de valorificare a produselor agricole şi silvice locale, prin dezvoltarea de ferme pilot/inovatoare care să demonstreze eficientizarea microfermelor, încurajarea activităţilor de procesare tradiţională a produselor agricole şi silvice, îmbunătăţirea capacităţii de marketing şi comercializare a produselor locale.

3. Cea de-a treia prioritate este impusă de numărul mic al societăţilor private şi al persoanelor salariate. Cu o medie de 146 firme la 10.000 de locuitori, 87,5% fiind microîntreprinderi, teritoriul se situează sub media judeţului Argeş (271 firme/10.000 locuitori). Sectoarele economice cele mai dezvoltate sunt: comerţul – cu o pondere de 31% şi agricultura/silvicultura – cu o pondere de 22%. Sectorul industrial, de prelucrare, are o pondere de 11% din totalul firmelor din teritoriu. Situaţia salariaţilor este de-a dreptul îngrijorătoare: sub 2.000 de angajaţi în firmele din teritoriu şi un număr în scădere al celor care lucrează în oraşul Câmpulung, prin restructurările şi închiderea principalilor agenţi economici din zonă: Holcim, Aro Câmpulung. Prin această prioritate, Strategia de Dezvoltare Locală a teritoriului urmăreşte dezvoltarea economiei din sectoarele non-agricole prin încurajarea antreprenoriatului şi atragerii de capital investiţional în zonă.

Dezvoltarea economică a teritoriului este susţinută astfel de trei piloni: turism, agricultură şi sector non-agricol.

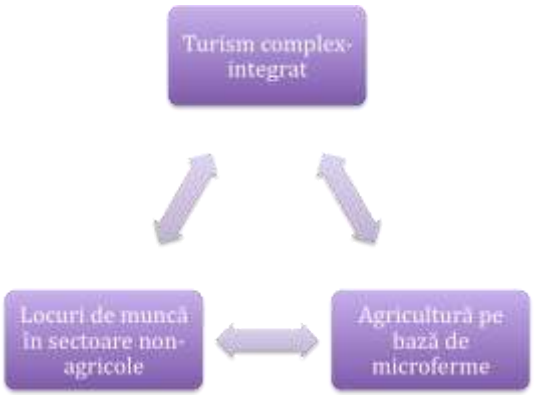

Prin echilibrarea celor trei priorităţi, ţintim astfel abordarea unei probleme importante pentru teritoriu şi anume tendinţa de îmbătrânire şi depopulare, specifică zonelor rurale, predominant agrare. IMM-urile şi investiţiile străine oferă tinerilor şansa ocupării şi dezvoltării profesionale, atât ca antreprenori, cât şi ca angajaţi. Turismul va aduce un număr de turişti care vor cheltui bani cumpărând servicii şi produse locale, contribuind la dezvoltarea economiei teritoriului.

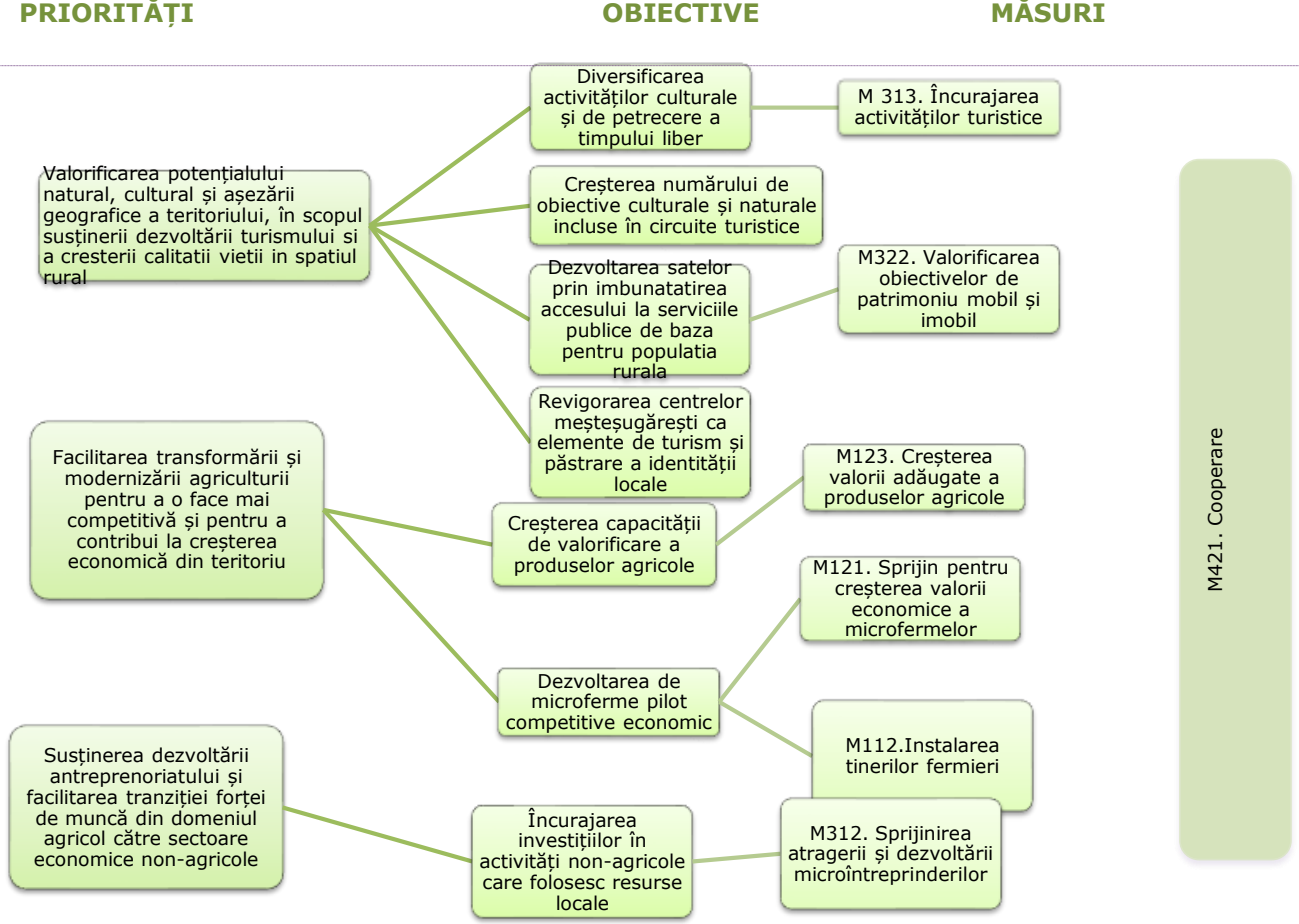

Commented [T1]:

PARTEA A IV-A: MĂSURI

Măsura 313. Încurajarea activităţilor turistice

Obiectivul şi raportul cu strategia de dezvoltare – miza intervenţiei

Această măsură urmărește valorificarea unui potențial natural şi cultural deosebit de bogat în teritoriu pentru a crește atractivitatea zonei pentru turişti şi pentru a impulsiona activitățile economice din domeniul turismului.

În teritoriul Muscelean şi European, există peste 28 de unităţi de cazare clasificate şi 100 de gospodării care practică agroturismul. Acestea sunt vizitate de aproximativ 5.000 turişti/an. Rucărul este una dintre localităţile argeşene unde se practică turismul „la locuitori" încă de pe vremea reginei Maria. În unele localităţi din teritoriu, agroturismul nu este practicat în mod organizat şi autorizat, cum ar fi, de exemplu, Valea Mare Pravăţ, unde există un număr de aproximativ 50 gospodării care practică agroturismul în mod sporadic şi discret. De asemenea, un mare număr de persoane sunt interesate să înfiinţeze o pensiune agroturistică cu finanţare prin PNDR.

În afară de oferta de cazare şi masă, serviciile turistice sunt încă slab dezvoltate, profitând prea puţin de potenţialul cultural şi natural al zonei.

O dată cu elaborarea de către Consiliul Judeţean Argeş a unui Master Plan de „Dezvoltare turistică a zonei montane Argeş", zona a reintrat în atenţia investitorilor privaţi şi a autorităţilor de la toate nivelurie şi s-au demarat o serie de proiecte care urmăresc revigorarea turistică a teritoriilor din nordul judeţului. În acest plan de dezvoltare turistică, sunt incluse localităţi şi obiective din teritoriul Muscelean şi European şi au început proiectele de amenajare a drumurilor de interes turistic, respectiv DJ730 Podul Dâmboviţei – Dâmbovicioara - Ciocanu - limita judeţului Braşov şi DJ734 Voineşti-Lereşti-Voina. De asemenea, a fost lansat un proiect pilot de promovare turistică a zonei Dâmbovicioara, care include diverse activităţi cum ar fi: o zi la stână, hipism, pescuit, parapantă, tiroliana sau ciclism montan.

Această măsură vine în întâmpinarea Master Plan-ului de turism, completând şi susţinând proiectele mai mari, de infrastructură, susţinute de Consiliul Judeţean Argeş pentru a lărgi şi diversifica oferta culturală, recreativă sau de agrement pentru turişti.

Obiectiv general

Valorificarea potenţialului natural, cultural şi al aşezării geografice a teritoriului, în scopul susţinerii dezvoltării turismului.

Obiective specifice

- Creşterea numărului de persoane ocupate în sectorul serviciilor pentru turism;
- Creşterea numărului activităţilor şi serviciilor pentru turişti din domeniile cultural, agrement, recreativ.

Descrierea intervenţiei – domeniul de acoperire a măsurii

Prin această măsură, vor fi sprijinite investiţii în activităţi recreative care valorifică patrimoniul cultural şi natural local şi investiţii în infrastructură la scară mică precum centrele de informare sau marcajele turistice.

Beneficiari

Tipuri de beneficiari:

- Microîntreprinderi;
- Persoane fizice care se angajează să se autorizeze cu un statut minim de persoană fizică autorizată până la semnarea contractului de finanţare;
- Autorităţi publice locale;
- Asociaţiile de dezvoltare intercomunitare realizate între două sau mai multe comune;
- ONG-uri.

Evaluarea numărului de beneficiari

~~17beneficiari din categoriile de mai sus~~

8 beneficiari din categoriile de mai sus

Criterii de selectie locală
Va fi acordată prioritate pentru:

- persoane fizice până în 40 de ani care se angajează să se autorizeze până la data semnării contractului cu statutul de cel puţin PFA;
- microîntreprinderi conduse (acţionari principali) de tineri până la 40 de ani;
- proiectele care acoperă/se derulează pe teritoriul mai multor comune din teritoriu;
- proiectele inovative;
- proiectele care se derulează în cooperare/parteneriat alte GAL-uri;
- proiectele care includ acţiuni de protecţia mediului.
- proiectele care crează locuri de muncă la nivelul teritoriului;
- proiectele care valorifică materie primă/produse locale;
- proiectele care crează parteneriate public-privat la nivelul teritoriului;
- proiectele care promovează utilizarea energiilor regenerabile

Tipuri de investitii si cheltuieli eligibile

a) Investitii in infrastructura de primire turistică:

• construcţia, modernizarea, extinderea şi dotarea structurilor de primire turistică (structuri agroturistice şi alte tipuri de structuri de primire turistică realizate de o micro-întreprindere) având **până la 15 camere**;
• pentru investiţii în structuri de primire turistică altele decât cele de agroturism, nivelul de confort şi calitatea serviciilor propuse prin proiect, trebuie să atingă standardul de calitate de minimum 3 margarete/ stele;
• pentru investiţiile în agroturism, structura de primire turistică, nivelul de confort şi calitatea serviciilor propuse prin proiect, trebuie să atingă standardul de calitate de minimum o margaretă.

b) Investitii in activitati recreationale:
i. Investiţii private în infrastructura turistică de agrement independentă sau dependentă de structura de primire turistică precum: amenajări de ştranduri şi piscine, achiziţionare de mijloace de transport tradiţionale pentru plimbări, trasee pentru echitaţie, inclusiv prima

achiziţie de cai în scop turistic (cu excepţia celor pentru curse şi competiţii) şi asigurarea adăposturilor acestora (ca parte componentă a proiectului), rafting, etc.

c) Investitii in infrastructura la scara mica precum centrele de informare,amenajarea de marcaje turistice,etc:

i. construirea, modernizarea şi dotarea centrelor locale de informare în scopul promovării, prezentării şi vizitării turistice;
ii. dezvoltarea de sisteme electronice locale de rezervare pentru structurile de primireturistică din spaţiul rural, conectate la sistemele regionale şi naţionale;
iii. amenajarea de marcaje turistice, refugii turistice de utilitate publică, etc.;
v. investiţii legate de înfiinţarea şi amenajarea de trasee tematice (ex: "drumul vinului", al ,,olăritului", al „cioplitorilor în lemn", etc.).

d) Dezvoltarea si/sau marketingul serviciilor turistice legate de turismul rural:

Elaborarea de materiale promoţionale, precum prima editare a materialelor în scopul promovării acţiunilor turistice: broşuri de prezentare, panouri de informare, hărţi, planuri ale localităţilor, ghiduri turistice, CD-uri, DVD-uri, postere, website-uri informare şi/ sau promovare.

Atenţie! Investiţiile eligibile pentru această componentă se rezumă la materialele promoţionale enumerate anterior. Toate materialele promoţionale vor fi inscripţionate cu textul: „Acest material promoţional se distribuie gratuit."

Conform Art. nr. 55 din Regulamentul (CE) nr.1974/ 2006 pentru toate tipurile de acţiuni, vor fi susţinute cheltuielile cu:
***-** achiziţionarea de utilaje, echipamente, hardware, soft-uri, inclusiv achiziţionarea în leasing a acestora, costurile de instalare şi montaj;*
***-** costurile generale legate de întocmirea proiectului precum: taxe pentru arhitecţi,ingineri şi consultanţi, Studii de Fezabilitate/ Memorii Justificative, taxe pentru eliberarea certificatelor, avizelor şi autorizaţiilor necesare implementării proiectelor, aşa cum sunt ele menţionate în legislaţia naţională, achiziţia de patente şi licenţe, în limita unui procent de 10% din valoarea totală a proiectului, iar pentru proiectele care nu prevăd construcţii, în limita a 5%.*

Tipuri de investiţii şi cheltuieli neeligibile

***ATENŢIE!** Finalizarea proiectului FEADR presupune ca beneficiarul să finalizeze atât partea de investiţie suportată prin cheltuielile eligibile, cât şi partea de investiţie realizată din cheltuielile neeligibile.*

Prin Măsura 313 **nu** sunt eligibile următoarele tipuri de cheltuieli:
1. impozite şi taxe fiscale;

2. costuri operaţionale, inclusiv costuri de întreţinere şi chirie;
3. comisioane bancare, costurile garanţiilor şi cheltuieli similare;
4. achiziţionare de echipament second – hand;
5. investiţii realizate de fermierii care au activitate de bază pescuitul şi/ sau acvacultura;
6. achiziţionarea cailor pentru curse şi competiţii;
7. cheltuieli generate de activităţile de creştere a cailor;
8. achiziţionarea de teren/ clădiri;
9. achiziţia de mijloace de transport pentru uz personal;
10. achiziţia de vehicule pentru transportul rutier de mărfuri pentru a presta servicii de transport în numele terţilor şi de mijloace de transport pentru persoane, ca şi activitate principală;
11. TVA, cu excepţia TVA-ului nedeductibil, în cazul în care este în mod real şi definitiv suportat de către beneficiari, alţii decât persoanele neimpozabile, conform art.71 (3), lit. a din Regulamentul (CE) nr.1698/ 2005;

IMPORTANT! **TVA-ul este o cheltuială eligibilă din FEADR** pentru persoana impozabilă (persoana fizică, grupul de persoane, instituţia publică, persoana juridică, precum şi orice entitate capabilă să desfăşoare o activitate economică), care îndeplineşte cumulativ condiţiile:
- nu este înregistrată în **scopuri de TVA** (plătitor de TVA);
- TVA-ul este **nerecuperabil**;
- este suportat în mod **real şi definitiv** de către aceasta (nu recuperează TVA-ul de la bugetul de stat sau din alte surse).

ATENŢIE! *Pentru beneficiarii publici care accesează Măsura 313, TVA-ul este cheltuială neeligibilă prin FEADR, conform art. 71(3) din Regulamentul 1698/ 2005, care indică în mod explicit această categorie ca fiind exclusă de la finanţarea cheltuielilor cu TVA-ul din acest fond. Autorităţi ale administraţiei publice locale sau entităţi publice finanţate integral din bugetele acestora, organismele neguvernamentale nonprofit, cu personalitate juridică pentru activitatea desfăşurată fără scop patrimonial, îşi vor putea deconta sumele necesare acoperirii plăţii TVA, aferentă livrărilor de bunuri, prestărilor de servicii şi execuţiei de lucrări, finanţate integral sau parţial din contribuţia financiară a Uniunii Europene şi/ sau dincofinanţarea aferentă, de la bugetul de stat în conformitate cu legislaţia în vigoare (OUG 74/ 2009).*

12. costuri de schimb valutar, taxe şi pierderi ocazionate de schimburile valutare asociate contului euro APDRP;
13. contribuţia în natură;
14. costurile aferente unui contract de leasing: taxa de management, dobânzi, prima de asigurare, etc.;
15. costuri realizate înainte de aprobarea proiectului, cu excepţia studiilor tehnice, a planurilor de afaceri şi a studiilor de fezabilitate;

16. costuri privind închirierea de maşini, utilaje, instalaţii şi echipamente.
Investiţiile acestei măsuri trebuie să respecte prevederile din Hotărârea de Guvern nr. 224/ 2008 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor cofinanţate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, cu modificările şi completările ulterioare

Valoarea maximă a fondurilor nerambursabile (intensitatea sprijinului)

i. Pentru **investiţiile de interes public negeneratoare de profit**, intensitatea sprijinului public nerambursabil va fi de **până la 100%** din totalul cheltuielilor eligibile şi nu va depăşi valoarea de **200.000 Euro/ proiect**.
ii. Pentru **investiţiile generatoare de profit**, intensitatea ajutorului public nerambursabil va fi de până la:

- **85%** din totalul cheltuielilor eligibile şi nu va depăşi **100.000 Euro/ proiect** în cazul proiectelor de investiţii în agroturism;
- **85%** din totalul cheltuielilor eligibile şi nu va depăşi **200.000 Euro/proiect,** în cazul proiectelor de investiţii în activităţi recreaţionale;
- **50%** din totalul cheltuielilor eligibile şi nu va depăşi **200.000 Euro**/ **proiect** pentru alte tipuri de investiţii în turismul rural**.**

***ATENŢIE!* Costurile eligibile, reprezentând investiţiile de promovare aferente componentei d, trebuie să se încadreaze în limita a 10.000 Euro. Costurile eligibile reprezentând investiţiile de creare site-uri web trebuie să se încadreze în limita a 5.500 Euro.**

Valoarea minimă eligibilă a unui proiect este de 5000 de Euro.

Nr. de proiecte prevăzute	Cost total mediu	Estimarea costului total pe măsură	Contribuţia FEADR – măsură	Contribuţie publică naţională	Contribuţie privată
~~17~~ 8	~~35.986~~ 43.046	~~611.765~~ 344.370	~~416.000~~ 234.172	~~104.000~~ 58.543	~~91.765~~ 51.655

Indicatori de realizare

Indicator	**Ţinta 2011-~~2013~~2014**	**Procent indeplinire criterii de**

		selectie
Număr de activităţi turistice noi sprijinite:	~~17~~8	
- infrastructură la scară mică, precum centrele de informare turistică, amenajare marcaje/trasee turistice	~~2~~5	
- dezvoltarea/marketing-ul serviciilor de turism rural	~~13~~-	
-activitati recreationale	~~5~~2	
-investitii in infrastructura de primire turistica	~~3~~1	
Număr locuri de muncă create	~~7~~3	
Numarul suplimentar de vizite turistice Împarţite pe număr de înnoptări, număr de turişti pe zi	~~3.000~~2.500	
Număr de activităţi recreaţionale	~~20~~2	
Număr de beneficiari, tineri – sub 40 de ani	~~4~~2	~~**23.5%**~~**25%**
Număr de proiecte realizate în cooperare	~~3~~1	~~**17.64%**~~**12.5%**
Număr de proiecte care cuprind acţiuni de protecţia mediului	~~5~~2	~~**29.4%**~~**25%**

MASURA 322 – „Renovarea , dezvoltarea satelor , imbunatatirea serviciilor de baza pentru economia si populatia rurala si punere in valoare a mostenirii rurale „

Obiectivul şi raportul cu strategia de dezvoltare – miza intervenţiei

Teritoriul Muscelean şi European se remarcă printr-o concentrare foarte mare a patrimoniului cultural de importanţă naţională.

În cele 11 comune care compun teritoriul, se regăsesc 107 monumente istorice, dintre care 76 sunt de importanţă naţională şi universală şi 31 de monumente sunt de importanţă locală cu o mare varietate a tipurilor de monumente:

- monumente cultura Hallstatt, sec. VIII-VI î.Hr. (Cetăţeni, Stoeneşti);
- fortificaţii dacice, sec. III-I î.Hr. (Cetăţeni);
- fortificaţii romane, sec. II-III (Dâmbovicioara, Rucăr);
- fortificaţii medievale, sec. XIII, XIV, XV (Cetăţeni, Dâmbovicioara, Mioarele);
- cruci de piatră sec. XVI-XIX (Albeştii de Muscel, Bughea de Jos, Cetăţeni, Dâmbovicioara, Dragoslavele, Mioarele, Rucăr, Valea Mare Pravăţ);
- drumuri şi poduri sec. XVIII (Dâmbovicioara);
- biserici şi schituri sec. XIV-XX (Albeştii de Muscel, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Cetăţeni, Dragoslavele, Mioarele, Poienarii de Muscel, Rucăr, Valea Mare Pravăţ);
- arhitectură civilă sec. XIX-XX (Dragoslavele, Mioarele, Poienarii de Muscel, Valea Mare Pravăţ);
- arhitectură ţărănească sec. XIX (Rucăr);
- monumente ale eroilor sec. XX (Stoeneşti, Valea Mare Pravăţ).

Unele dintre aceste obiective de patrimoniu sunt cu totul deosebite în peisajul cultural judeţean sau chiar naţional, astfel: *mănăstirea de la Nămăieşti* este recomandată în reputatul ghid de călătorie Lonely Planet, *dârsta cu pivă* este singurul monument din judeţul Argeş inclus pe lista ansamblurilor tradiţionale rurale, arhitectura ţărănească din zona Muscelului este apreciată de etnografi renumiţi precum Stahl drept *„poate, cea mai interesantă şi mai bogată arhitectură populară românească*...”.

Din punct de vedere al patrimoniului mobil, teritoriul beneficiază de o veche istorie şi tradiţie a meşteşugarilor câmpulungeni, oraşul în jurul căruia se încheagă teritoriul fiind recunoscut ca unul dintre primele centre meşteşugăreşti din ţară, fiind încă practicatr meşteşuguri precum cioplitoria în piatră, ţesutul şi împletiturile de nuiele.

Teritoriul mai păstrează, pe lângă obiceiurile creştine din timpul anului, obiceiuri pre-creştine precum focul lui Sumedru şi Iordănitul, a căror sărbătorire este extrem de pitorească.

Toate aceste obiective de patrimoniu pot constitui puncte de atracţie turistică, iar valorificarea lor va permite în acelaşi timp păstrarea identităţii culturale, deosebit de valoroase pentru dezvoltarea comunitară.

Obiective generale

Menţinerea şi valorificarea patrimoniului cultural şi natural al teritoriului, în scopul creşterii atractivităţii şi potenţialului economic local
Dezvoltarea satelor prin imbunatatirea accesului la serviciile publice de baza pentru populatia rurala.

Obiective specifice

- Creşterea numărului de obiective de patrimoniu introduse în circuitul turistic;
- Revigorarea meşteşugurilor tradiţionale.
  Dezvoltarea serviciilor de baza pentru populatia rurala.

Descrierea intervenţiei – domeniul de acoperire a măsurii

Prin această măsură, vor fi sprijinite investiţiile care pun în valoare şi readuc în circuitul turistic obiective de patrimoniu, fie ele mobile, fie imobile,precum si investitiile care duc la cresterea calitatii vietii in zona rurala

- Restaurarea, consolidarea şi conservarea obiectivelor de patrimoniul cultural - grupa B;
- Studii privind patrimoniul cultural (material şi imaterial) din spaţiul rural cu posibilitatea de valorificare a acestora şi punerea acestora la dispoziţia comunităţii;
- Achiziţionare de echipamente pentru expunerea şi protecţia patrimoniului cultural;
- Dotarea şi echiparea spaţiilor culturale (pavilioane sau centre) prin care se pune în valoare moştenirea culturală imaterială (obiceiuri, meşteşuguri, ateliere tradiţionale).
- Achizitionarea de echipamente si utilaje pentru serviciile publice .
- Infiintarea , amenajarea spatiilor publice de recreere .

Beneficiari

Tipuri de beneficiari

- Comunele prin reprezentanţii lor legali conform legislaţiei naţionale în vigoare;
- Asociaţiile de dezvoltare intercomunitare realizate între două sau mai multe comune;
- ONG-uri, instituţii de învăţământ, aşezăminte culturale şi instituţii de cult;
- Persoane fizice şi juridice care deţin în proprietate sau administrează obiective de patrimoniu cultural de interes local.

Evaluarea numărului de beneficiari

10 beneficiari din categoriile de mai sus

Criterii de selecţie locală

Va fi acordată prioritate pentru

- proiectele care acoperă/se derulează pe teritoriul mai multor comune din teritoriu;
- proiectele inovative;
- proiectele care se derulează în cooperare/parteneriat alte GAL-uri;
- proiectele care includ acţiuni de protecţia mediului.
- localităţile rurale care nu au mai primit anterior sprijin comunitar pentru o investiţii similară;
- localităţi rurale cu grad de sărăcie mai ridicat;
- proiectele care promovează investiţii în scopul conservării specificului local şi a moştenirii culturale.
- proiectele care crează locuri de muncă la nivelul teritoriului;
- proiectele care valorifică materie primă/produse locale;

- proiectele care crează parteneriate public-privat la nivelul teritoriului;
- proiectele care promovează utilizarea energiilor regenerabile

Tipuri de servicii/ acţiuni sprijinite

Fondurile nerambursabile, pe Masura 322, vor fi acordate beneficiarilor eligibili conform urmatoarei **liste indicative a cheltuielilor eligibile:**
A. Pentru crearea si modernizarea infrastructurii fizice de baza:
a. Înfiintarea de drumuri noi, extinderea si îmbunatatirea retelei de drumuri de interes local (drumuri comunale, vicinale si strazi din interiorul comunei) ce apartin proprietatii publice a unitatii administrative (comuna) pe teritoriul careia se afla, asa
cum sunt definite si clasificate în conformitate cu legislatia nationala în vigoare;

b. Prima înfiintare, extinderea si îmbunatatirea retelei publice de apa (captare, statii de tratare, alimentare) pentru localitatile
rurale având sub 10.000 populatie echivalenta (p.e);

c. Prima înfiintare, extinderea si îmbunatatirea retelei publice de apa uzata (canalizare, statii de epurare) pentru localitatile
rurale având sub 10.000 populatie echivalenta(p.e);
Important!
Proiectele trebuie să prevadă, prin soluţia tehnică dată de proiectant, posibilitatea de racordare/branşare a consumatorilor.
Cheltuielile privind branşarea consumatorilor la reţelele de utilităţi nu sunt eligibile. Tariful pentru furnizarea serviciului care face obiectul investiţiei nu se va modifica faţă de cel prezentat în Lista de adeziuni (vezi document justificativ), decât în condiţiile legii, iar veniturile din exploatarea tuturor investiţiilor în infrastructura fizică de bază, vor contribui la asigurarea mentenanţei investiţiilor.
ATENTIE!
Proiectele de investitii în infrastructura de alimentare cu apa si în infrastructura de apa uzata sunt considerate integrate

d. Prima înfiintare si extindere a retelei publice de joasa tensiune si/sau a retelei publice de iluminat;

e. Prima înfiintare si extinderea retelei publice locale de alimentare cu gaz catre alte localitati rurale sau catre zone rurale care nu sunt conectate la retea;

f. Investitii în statii de transfer pentru deseuri si dotarea cu echipamente de gestionare a deseurilor.

B. Pentru crearea si dezvoltarea serviciilor de baza pentru populatia rurala:

a. Înfiintarea, amenajarea **spatiilor publice de recreere** pentru populatia rurala (parcuri, spatii de joaca pentru copii, terenuri de sport - inclusiv sali de sport, piste de biciclete etc);

b. Renovarea cladirilor publice (ex. primarii) si amenajari de parcari, piete, spatii pentru organizarea de târguri etc.);
Este permisa doar renovarea cladirilor publice, nu este permisa extinderea pe orizontala sau pe verticala a acestora, cu exceptia celor care prevad sporirea confortului prin utilizarea unor grupuri sanitare corespunzatoare normelor sanitare in vigoare.

c. Investitii în sisteme de producere si furnizare de energie din surse regenerabile ca parte componenta a unui proiect integrat (în situatia în care este vorba de un proiect de renovare a uneicladiri publice);
Important!
Prima înfiinţare a infrastructurii aferente serviciilor sociale se referă la crearea acestei infrastructuri acolo unde nu există în localitatea (satul) respectivă; dotarea este eligibilă doar ca acţiune dependentă de crearea infrastructurii; Construirea de gradiniţe noi este posibilă şi în cazurile în care în localitatea respectivă mai functionează o gradiniţă, dar nu este posibilă extinderea celei existente.

d. Prima înfiintare si dotarea infrastructurii aferenta serviciilor sociale precum centrele de îngrijire copii (crese conform legii 263/2007 privind înfiintarea, organizarea si functionarea creselor si alte centre de asigurare a serviciilor sociale conform OG 68/2003 privind serviciile sociale), batrâni si persoane cu nevoi speciale (conform OG 68/2003 privind serviciile sociale);

e. Investitii în constructia de **gradinite noi** pentru copii, inclusiv dotar**ea acestora;**
ATENTIE!
În situatia în care o gradinita existenta nu mai poate fi reabilitata, dovedita printr-o expertiza de specialitate (tehnico-economica), este considerata eligibila construirea unei noi gradinite si se considera investitie noua. Cheltuielile cu demolarea cladirii existente sunt eligibile.

f. Achizitionarea de microbuze care sa asigure transportul public pentru comunitatea locala în **zonele unde o astfel de investitie nu este atractiva pentru** companiile private dar care este indispensabila pentru comunitate si vine în sprijinul rezolvarii unei importante nevoi sociale inclusiv construirea de statii de autobuz;

g. Achizitionarea de utilaje si echipamente pentru serviciile publice (de deszapezire, întretinere spatii verzi etc.) daca fac parte din investitia initiala pentru înfiintarea serviciului;
ATENTIE!
Aceste utilaje si echipamente sunt eligibile, daca fac parte din infiintarea serviciului (serviciu pentru deszapezire, infiintare pompieri etc.). Daca serviciul exista (ca si activitate in cadrul primariei), dar nu este dotat, se pot finanta dotarile, dar utilajele trebuie sa fie dimensionate si corelate cu suprafata pentru care vor fi folosite. În cazul acestor achizitii, solicitantul va prezenta în MJ/SF situatia actuala, modalitatile de rezolvare a problemei. La verificarea pe teren, expertii APDRP vor verifica Fisele de inventar ale solicitantului privind aceste echipamente.

h. Investitii de renovare, modernizarea si dotarea aferenta a asezamintelor culturale, inclusiv prima achizitie de carti, materiale audio, achizitionarea de costume populare si instrumente muzicale traditionale în vederea promovarii patrimoniului cultural imaterial ca parte

componenta a proiectului (ex. activitati ale grupurilor sau ansamblurilor folclorice). De asemenea, vor fi sustinute cheltuielile cu achizitionarea de echipamente hardware, software, inclusiv costurile de instalare si montaj.
ATENTIE!
Dotarea asezamintelor culturale poate fi facuta si independent de interventia asupra cladirilor. Exceptie fac acele asezaminte culturale (camine culturale) care au primit sau sunt în curs de finantare prin „Programul prioritar national pentru construirea de sedii pentru asezaminte culturale", conform legii nr. 143/2007.

C. Pentru protejarea patrimoniului cultural de interes local si natural din spatiul rural:
a. Restaurarea, consolidarea si conservarea obiectivelor de patrimoniu cultural grupa B7 si **natural din spatiul rural** (pesteri, arbori seculari, cascade etc.);

b. Achizitionare de echipamente pentru expunerea si protectia patrimoniului cultural (ex. vitrine, postamente, sisteme de alarma etc.).

Costurile generale legate de întocmirea proiectului, precum taxe pentru arhitecti, ingineri si consultanti, studii de fezabilitate/ memorii justificative, taxe pentru eliberarea certificatelor, avizelor si autorizatiilor necesare implementarii proiectelor, asa cum sunt ele mentionate în legislatia nationala, achizitionarea de patente si licente, sunt eligibile în limita a:
- **maxim 10%** din valoarea eligibila a proiectului, în cazul în care proiectul prevede constructii;
- **maxim 5%** din valoarea eligibila a proiectului, în cazul în care proiectul nu prevede constructii.

În cazul în care Studiul de Fezabilitate a fost întocmit si finantat din alte fonduri comunitare sau bugetare, inainte de intrarea in vigoare a HG28/2008 privind aprobarea continutului cadru al documentatiei tehnico economice aferente investitiilor publice, precum si a structurii si metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investitii si lucrari de interventii, costurile reprezentand actualizarea Studiilor de Fezabilitate nu vor depasi 3% din valoarea costurilor de proiectare si inginerie, dar mai putin costul intocmirii SF-ului.

Tipuri de investiții și cheltuieli neeligibile

ATENTIE! Finalizarea proiectului FEADR, presupune ca beneficiarul sa finalizeze atât partea de investitie suportata prin cheltuielile eligibile cât si partea de investitie realizata prin cheltuielile neeligibile.

Prin Masura 322 **nu se pot finanta** investitii care se încadreaza în urmatoarele categorii
1. Cumpararea de teren si/sau de imobile;
2. Impozite si taxe fiscale;
3. Costuri operationale inclusiv costuri de întretinere si chirie;
4. Comisioane bancare, costurile garantiilor, cheltuieli de înfiintare si cheltuieli similare;
5. Achizitionarea de bunuri second-hand (utilizate), cu exceptia celor care au ca obiectiv obtinerea caracterului traditional autentic;
6. TVA, cu exceptia TVA-ului nedeductibil, în cazul în care este în mod real si definitiv suportat de catre beneficiari, altii decât persoanele scutite de plata impozitului, conform art.71 (3), lit. a din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005;
7. Costuri de schimb valutar, taxe si pierderi ocazionate de schimburile valutare asociate contului

euro APDRP;
8. Contributia în natura;
9. Costurile aferente unui contract de leasing: taxa de management, dobânzi, prima de asigurare etc.;
10. Costuri realizate înainte de aprobarea proiectului, cu exceptia studiilor tehnice, a planurilor de afaceri si a studiilor de fezabilitate;
11. Costuri privind închirierea de masini, utilaje, instalatii si echipamente;
12. Achizitia de mijloace de transport pentru uz personal;
13. Achizitia de mijloace de transport rutier de marfuri pentru a presta servicii de transport în numele tertilor;
14. Proiectele de utilitate publica care nu respecta normele privind calitatea în constructii si nu sunt conforme cu normativele de proiectare;
15. Investitii care fac obiectul Masurii 125 din Axa 1 a PNDR (drumurile de acces la ferma si cele de exploatatie forestiera);
De asemenea, sunt neeligibile investitiile care fac obiectul altor programe cu finantare comunitara sau nationala dupa cum urmeaza:
16. Investitiile privind infrastructura de apa/apa uzata pentru localitatile rurale care intra sub incidenta proiectelor regionale finantate prin POS Mediu pe baza Master Planurilor Regionale;
17. Drumurile judetene, nationale si reteaua TEN-T;
18. Renovarea si constructia de scoli, dispensare si spitale;
19. Investitiile în obiective de patrimoniu cultural UNESCO si national;
20. Constructia de asezaminte culturale noi.
Lista investitiilor si costurilor neeligibile se completeaza cu prevederile Hotarârii de Guvern privind stabilirea cadrului general de implementare a masurilor cofinantate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurala prin Programul National de Dezvoltare Rurala 2007 – 2013.

Valoarea maximă a fondurilor nerambursabile (intensitatea sprijinului)

Sprijinul public (comunitar si national) acordat în cadrul Masurii 322 va fi:
a) 100% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele de utilitate publica, negeneratoare de profit;
b) de până la 70% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele generatoare de profit.

Nr. de proiecte prevăzute	Cost total mediu	Estimarea costului total pe măsură	Contribuţia FEADR – măsură	Contribuţie publică naţională	Contribuţie privată
10	~~52.607~~ 51.405	~~526.070~~ 514.053	~~420.856~~ 411.242	~~105.214~~ 102.811	0

Indicatori de realizare

Indicator	Ținta 2011-2013	Procent indeplinire criterii de selectie
Număr de unități administrative sprijinite	10	
Volumul total al investițiilor	~~526.070~~514.053	
Număr de acțiuni de patrimoniu rural sprijinite	1	
Număr de proiecte care cuprind acțiuni de protecția mediului	**3**	**30%**
Număr de proiecte realizate în cooperare	**4**	**40%**

Măsura 123. Creşterea valorii adăugate a produselor agricole

Obiectivul şi raportul cu strategia de dezvoltare – miza intervenţiei

Relieful teritoriului este muntos şi colinar înalt, prielnic doar fâneţelor, păşunilor şi pomilor fructiferi. Aproape 50% din suprafaţa teritoriului este ocupată de fondul forestier. Agricultura (în special pomicultura) şi silvicultura sunt resurse importante pentru populaţie şi pentru economica locală, însă practicarea lor se face cu o productivitate foarte scăzută.
Majoritatea fermelor se încadrează la categoriile sub şi semi-subzistenţă, peste 90% dintre exploataţiile agricole având suprafeţe sub 2 ha.

În acelaşi timp, muscelenii sunt recunoscuți pentru produse tradiționale precum caşcavalul de Muscel, brânza la coşuleţ, lapte de şteand, pastramă de oaie, covrigi de ou, păstrăv proaspăt şi păstrăv afumat în cobză, icre, miere de albine etc. Dezvoltarea agriculturii din teritoriu se poate face prin valoare adăugată puţinelor produse agricole şi silvice locale.

Îmbunătăţirea marketingului reprezintă de asemenea o premisă a creşterii competitivităţii. Prin urmare, crearea şi dezvoltarea unui sistem de colectare, depozitare şi comercializare a produselor agro-alimentare devine o necesitate imediată în vederea obţinerii de produse corespunzătoare din punct de vedere cantitativ şi calitativ solicitărilor pieţei. La aceasta, se adaugă necesitatea formării şi dezvoltării formelor asociative (grupurile şi asociaţiile de producători) pentru a creşte puterea de valorificare a produselor locale.

Obiectiv general

Facilitarea transformării şi modernizării agriculturii pentru a o face mai competitivă şi pentru a contribui la creşterea economică din teritoriu.

Obiective operaţionale

- Sprijin pentru investiţii care vizează creşterea capacităţii de valorificare a produselor locale;
- Încurajarea dezvoltării formelor asociative la nivelul teritoriului.

Descrierea intervenţiei – domeniul de acoperire a măsurii

Sprijinul pentru această măsură se acordă pentru realizarea de investiţii corporale şi necorporale pentru procesarea şi/sau marketingul produselor agricole tradiţionale, cu potenţial de a deveni mărci locale.

În cadrul acestei măsuri, vor fi sprijinite proiectele în urma cărora vor beneficia un număr mai mare de fermieri, în special cei din fermele de semi-subzistenţă, din mai multe comune.

Măsura sprijină:

1. Proiecte care urmăresc introducerea de noi tehnologii şi eficientizarea producţiei agricole;
2. Proiecte care contribuie la îmbunătăţirea preluării, depozitării şi procesării primare a produselor agricole;
3. Proiecte care urmăresc creşterea capacităţii de comercializare a produselor obţinute de fermieri, inclusiv de marketing şi promovare.

Beneficiari

Tipuri de beneficiari

- Microîntreprinderi şi IMM-uri;
- PFA-uri, II-uri, IF-uri;
- Forme asociative.

Evaluarea numărului de beneficiari

.

1 entitate juridica din categoria celor de mai sus va fi aplicant direct .

Beneficiari indirecţi, care vor avea acces la investiţiile realizate, vor fi peste 30 de fermieri, din ferme de semi-subzistenţă.

Criterii de selecţie locală

Se va acorda prioritate pentru:

- forme asociative (cooperative, asociaţii de producători, etc.)
- microîntreprinderi conduse (ca acţionari principali) de către tineri până la 40 de ani;
- proiectele care includ acţiuni de protecţia mediului;
- proiectele de care beneficiază ferme de semi-subzistență.
- proiectele care crează locuri de muncă la nivelul teritoriului;
- proiectele care valorifică materie primă/produse locale;
- proiectele care crează parteneriate public-privat la nivelul teritoriului;
- proiectele care promovează utilizarea energiilor regenerabile

Tipuri de investiţii si cheltuieli eligibile

INVESTITII IN ACTIVE NECORPORALE

a.Cumpărarea de tehnologii (know-how), achiziţionarea de patente şi licenţe pentru pregătirea implementării proiectului;

b.Costurile generale ale proiectului conform articolului nr. 55 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006, cum ar fi: taxe pentru arhitecţi, ingineri şi consultanţi, studii de fezabilitate, taxe pentru eliberararea certificatelor, avizelor şi autorizaţiilor necesare implementării proiectelor, aşa cum sunt ele menţionate în legislaţia naţională, pentru pregătirea implementării proiectului (maxim 8% din valoarea totală eligibilă a proiectului, dacă proiectul prevede şi construcţii şi maxim 3% în cazul în care proiectul nu prevede realizarea construcţiilor);

INVESTITII IN ACTIVE CORPORALE

Construcţii noi şi/sau modernizarea clădirilor folosite pentru procesul de producţie, inclusiv construcţii destinate protecţiei mediului, **infrastructură internă şi utilităţi, precum şi branşamente şi racorduri necesare proiectelor;**

a. Construcţii noi şi/sau modernizări pentru depozitarea produselor, inclusiv depozite frigorifice en-gross;

b. Achiziţionarea sau achiziţionarea în leasing de noi utilaje, instalaţii, echipamente, aparate şi costuri de instalare;

c. Achiziţionarea sau achiziţionarea în leasing de noi mijloace de transport specializate, necesare activităţii de producţie şi marketing, identificate ca necesare prin studiul de fezabilitate sau memoriul justificativ

Tipuri de investiţii si cheltuieli neeligibile

Pentru desfăşurarea de activităţi din domeniul:

i. procesării sfeclei de zahăr care nu se încadrează în cota alocată, precum şi procesareatrestiei de zahăr;
ii. procesării tutunului;
iii. investiţii pentru unităţi de ecarisaj;
iv. investiţii în activitatea de cercetare pentru obţinerea de noi produse şi tehnologii în domeniul procesării şi marketingului produselor agricole şi forestiere;
v. investiţii care sprijină direct vânzarea cu amănuntul.

Investiţii şi costuri neeligibile:

i. construcţia sau modernizarea *locuinţei şi sediilor sociale*;
ii. Achiziţionarea de *bunuri second-hand*;
iii. *achiziţionarea de teren*;
iv. *TVA*, cu excepţia TVA-ului nerecuperabil în cazul în care este în mod real şi definitiv suportat de către beneficiari, alţii decât persoanele neimpozabile, conform art. 71 (3), lit. a din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005;
v. *costuri operaţionale*, inclusiv costuri de întreţinere şi chirie;
vi. *comisioane bancare*, costurile garanţiilor şi cheltuieli similare;
vii. costuri privind *contribuţia în natură*;
viii. costuri privind *promovarea produselor* pe piaţa internă prin expoziţii, reclame şipublicitate
ix. costuri de schimb valutar, taxe şi pierderi ocazionate de schimburile valutare asociate contului euro APDRP;
x. *costurile aferente unui contract de leasing*: taxa de management, dobânzi, prima de asigurare

etc.;
xi. *cheltuieli realizate înainte de aprobarea proiectului*, cu excepţia costurilor generale ale proiectului reprezentate de costurile necesare pentru pregătirea implementării proiectului
şi care constau în onorarii/tarife pentru arhitecţi, ingineri şi consultanţi, studii de fezabilitate, taxe pentru eliberarea certificatelor.
xii. achiziţia de *mijloace de transport pentru uz personal* şi transport persoane;
xiii. *investiţiile realizate în cadrul schemelor de sprijin* prevăzute la Art. 2 (2) din Regulamentul (CE)
nr. 1974/ 2006;
xiv. investiţiile realizate de către *organizaţiile de producători din sectorul legume fructe* care beneficiază de sprijin prin Organizarea Comună dePiaţă.

Valoarea maximă a fondurilor nerambursabile (intensitatea sprijinului)

Prin Măsura 123 se pot acorda beneficiarilor eligibili şi selectaţi fonduri nerambursabile în procent de **până la 50%**, fondurile acordate reprezentând cofinanţarea publică (raportată la valoarea totală eligibilă a proiectului) la care trebuie să se adauge cofinanţarea privată.

Nr de proiecte prevăzute	Cost total mediu	Estimarea costului total pe măsură	Contribuţia FEADR – măsură	Contribuţie publică naţională	Contribuţie privată
1	87.860	87.860	35.144	8.786	43.930

Indicatori de realizare

Indicator	**Ţinta 2011-2013**	**Procent indeplinire criterii de selectie**
Număr total întreprinderi, din care - microîntreprinderi - PFA/uri, IF/uri/II-uri	1 1	
Tipul de sector: - agricultură - silvicultură - industria alimentară	 1	
Tipul de activitate: - *procesare/marketing* - *dezvoltare*	1	
Număr de beneficiari, tineri – sub 40 de ani		**0%**
Număr de proiecte care cuprind acțiuni de protecția mediului	1	**100%**

Măsura 121. Modernizarea exploataţiilor agricole

Obiectivul şi raportul cu strategia de dezvoltare – miza intervenţiei

Pe teritoriul Muscelean şi European, 50% din exploataţiile agricole au sub 1ha şi, cumulat, 99% au sub 5 ha. Suprafeţele cele mai întinse sunt destinate culturilor de cartof şi plantelor furajere.

Atât terenurile, cât şi forţa de muncă sunt folosite sub potenţialul lor economic. Tipul de cultură, dotarea tehnică necorespunzătoare, ponderea ridicată a muncii manuale, metodele tradiţionale mai puţin ştiinţifice de cultivare a pământului sau de creştere a animalelor, caracteristicile solului (care necesită fertilizări şi lucrări mecanizate intense) sunt o serie de factori care determină o productivitate agricolă scăzută şi o evidentă lipsă de competitivitate.

Într-un document de analiză realizat de dl Alexandru Tofan (*Dimensiunea economică a exploataţiilor agricole*), se subliniază că politica de concentrare a producţiei agricole trebuie axată îndeosebi pe creşterea dimensiunii economice a exploataţiilor. Cum măsurile de sporire a dimensiunii fizice sunt dificil de aplicat în teritoriul Muscelean şi European, rămâne varianta intensificării producţiei şi sporirii randamentelor obţinute, prin culturi cu valoare economică ridicată, precum arbuşti fructiferi sau ornamentali, flori, plante medicinale etc.

Pe lângă încurajarea asocierii, prin această strategie, fermierii vor fi încurajaţi să treacă la culturi sau creşteri de animale cu valoare economică mai ridicată, care să se preteze la suprafeţele de teren pe care le deţin sau le arendează, ex: arbuşti fructiferi, rase mai productive, ferme bio.

Obiectiv general

Facilitarea transformării şi modernizării economiei rurale pentru a o face mai competitivă şi pentru a contribui la creşterea economică din teritoriu

Obiective operaţionale

- Dezvoltarea unor modele de microferme care pot oferi un exemplu pentru ceilalţi fermieri în modul de adaptare şi eficientizare a utilizării terenurilor

Descrierea intervenţiei – domeniul de acoperire a măsurii

Sprijinul pentru această măsură se acordă pentru realizarea de investiţii corporale şi necorporale pentru conversia exploataţiilor vegetale şi de creştere a animalelor în unele cu valoare economică mai mare (fructe, arbuşti fructiferi, flori, ferme bio etc.).

În cadrul acestei măsuri, vor fi sprijinite **proiectele pilot**, care pot deveni modele pentru fermele din teritoriu.

Beneficiari

Tipuri de beneficiari

- Microîntreprinderi şi IMM-uri;
- PFA-uri, II-uri, IF-uri;

- Forme asociative.

Beneficiarii vor prezenta un plan de afaceri care trebuie să includă în mod obligatoriu creşterea valorii economice a exploataţiei agricole şi acordul pentru punerea la dispoziţie a fermei în scopuri pedagogice.

Evaluarea numărului de beneficiari

~~5 beneficiari din categoriile de mai sus~~
2 beneficiari din categoriile de mai sus

Criterii de selecţie locală
Va fi acordată prioritate pentru:

- Exploataţii agricole deţinute de fermieri cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii proiectului;
- Beneficiari constituiţi ca formă asociativă sau membrii ai unei forme asociative, recunoscute conform legislaţiei naţionale în vigoare;
- Exploataţii agricole de semi-subzistenţă;
- Exploataţii vegetale şi de creştere a animalelor în sistem ecologic;
- proiectele care crează locuri de muncă la nivelul teritoriului;
- proiectele care valorifică materie primă/produse locale;
- proiectele care crează parteneriate public-privat la nivelul teritoriului;
- proiectele care promovează utilizarea energiilor regenerabile

Tipuri de investiţii şi cheltuieli eligibile

1. Construirea şi/ sau modernizarea clădirilor utilizate pentru producţia agricolă la nivel de fermă, incluzând investiţiile pentru respectarea standardelor comunitare şi pe cele pentru protecţia mediului şi depozitarea îngrăşămintelor;
2. Construirea şi/ sau modernizarea infrastructurii rutiere interne sau de acces din domeniul agricol, inclusiv utilităţi şi racorduri identificate ca necesare prin Studiul de Fezabilitate sau Memoriul Justificativ;
3. Construirea şi/ sau modernizarea fermelor de taurine pentru producţia de lapte, ca de exemplu: echipamente pentru producerea de furaje, instalaţii de muls, linii tehnologice de prelucrare şi ambalare a produselor, dotări tehnice în scopul asigurării controlului calităţii la nivel de fermă etc.;
4.Construirea şi/sau modernizarea serelor, inclusiv a centralelor termice şi instalaţiilor de irigat, asigurarea utilităţilor în vederea respectării condiţiilor de mediu;
5.Achiziţionarea sau achiziţionarea în leasing de tractoare noi, combine de recoltat, maşini, utilaje, instalaţii, echipamente şi accesorii, echipamente şi software specializate, identificate ca necesare prin studiul de fezabilitate sau memoriul justificativ;
6. Achiziţionarea sau achiziţionarea în leasing de noi mijloace de transport specializate, necesare activităţii de producţie, identificate ca necesare prin Studiul de Fezabilitate sau Memoriul Justificativ;
7. Înlocuirea plantaţiilor viticole din soiuri nobile ajunse la sfârşitul ciclului biologic de producţie (minim 40 ani) şi care nu sunt incluse în sistemul de restructurare/ reconversie al plantaţiilor de viţă-de-vie sprijinit prin FEGA în cadrul OCP vin și înființarea plantaţiilor

pentru struguri de masă;
8. Înfiinţarea plantaţiilor de pomi, arbuşti fructiferi şi căpşuni;
9. Înfiinţarea pepinierelor de viţă de vie, pomi fructiferi şi arbuşti, alţi arbori;
10. Investiţii pentru producerea şi utilizarea durabilă a energiei din surse regenerabile în cadrul fermei ;
11. Investiţii pentru înfiinţarea de culturi de specii forestiere cu ciclu de producţie scurt şi regenerare pe cale vegetativă, în scopul producerii de energie regenerabilă;
12. Investiţii în apicultură, cu excepţia celor realizate prin Programul Naţional Apicol;
13. Investiţii pentru procesarea produselor agricole la nivelul fermei, cuprinzând echipamente
pentru vânzarea acestora, inclusiv depozitare, răcire etc.;
14.Costurile generale ale proiectului, conform articolului nr. 55 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006, cum ar fi: taxe pentru arhitecţi, ingineri şi consultanţi, studii de fezabilitate, taxe pentru eliberararea certificatelor, avizelor şi autorizaţiilor necesare implementării proiectelor, aşa cum sunt ele menţionate în legislaţia naţională, achiziţionarea de patente şi licenţe (maxim 8% din valoarea totală eligibilă a proiectului, dacă proiectul prevede şi construcţii, şi maxim 3% în cazul în care proiectul nu prevede realizarea construcţiilor);
15.Investiţii necesare adaptării exploataţiilor pentru agricultura ecologică;
16. Investiţiile necesare realizării conformităţii cu standardele comunitare.
Vor fi considerate cheltuieli eligibile, mijloacele de transport specializate care transportă numai un
anumit tip de materii prime/mărfuri adecvate activităţii descrise în proiect, următoarele:
- Autocisterne,
- Autoizoterme (prevăzute cu izolaţie termică a pereţilor, dar fără agregat frigorific, fiind folosite pentru transportul mărfurilor alimentare),
- Autoizoterme cu frig (transport produse perisabile sau cu temperaturi controlate),
- Mijloace de transport animale,
- Mijloace de transport albine.
Cheltuielile cu orice alt mijloc de transport nu sunt considerate eligibile.
ATENŢIE! *Utilităţile aferente trebuie să fie asigurate prin proiect, dintr-o sursă existentă sau de la terţi.*

Tipuri de investiţii şi cheltuieli neeligibile

Important!
Finalizarea proiectului FEADR, presupune ca beneficiarul să finalizeze atât partea de investiţie suportată prin cheltuielile eligibile, cât şi partea de investiţie realizată din cheltuielile neeligibile.
1. Construcţia sau modernizarea locuinţei;
2. Achiziţionarea de bunuri second-hand;
3. Achiziţia de drepturi de producţie agricolă, de animale, plante anuale şi plantarea lor, conform
art. 55, pct.2 din Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1974/ 2006;
4. Achiziţionarea de teren;
5. TVA, cu excepţia TVA-ului nerecuperabil, în cazul în care este în mod real şi definitiv suportat de către beneficiari, alţii decât persoanele neimpozabile, conform art.71 (3), lit. a din Regulamentul (CE) nr. 1698/ 2005;
6. Costuri operaţionale, inclusiv costuri de întreţinere şi chirie;
7. Comisioane bancare, costurile garanţiilor şi cheltuieli similare;

8. Contribuţia în natură;
9. Costuri de schimb valutar, taxe şi pierderi ocazionate de schimburile valutare asociate contului euro APDRP;
10. Costurile aferente unui contract de leasing: taxa de management, dobânzi, prima de asigurare etc.;
11. Costuri realizate înainte de aprobarea proiectului, cu excepţia studiilor tehnice, a planurilor de
afaceri şi a studiilor de fezabilitate;
12. Costuri aferente Planului de afaceri sprijinit prin măsura 143 „Furnizarea de servicii de consiliere şi consultanţă pentru agricultori";
13. Costuri privind închirierea de maşini, utilaje, instalaţii şi echipamente;
14. Achiziţia de mijloace de transport pentru uz personal şi transport persoane;
15. Investiţii privind operaţiunile de simplă înlocuire10 în conformitate cu art. 55 din Regulamentul
(CE) nr. 1974/ 2006;
16. Investiţii în sectorul de piscicultură şi acvacultură;
17. Investiţii în exploataţii de creştere a animalelor de blană;
18. Investiţii pentru producerea pomilor de Crăciun;
19. Investiţiile realizate în cadrul schemelor de sprijin în conformitate cu Art. 2 (2) din Regulamentul (CE) nr. 1974/ 2006.

Lista investiţiilor şi costurilor neeligibile se completează cu prevederile din Hotărârea de Guvern privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor cofinanţate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală.

Valoarea maximă a fondurilor nerambursabile (intensitatea sprijinului)

Prin Măsura 121 se acordă fonduri nerambursabile în proporţie de 40% – 75% (pentru perioada 2010 – 2013) din valoarea eligibilă a proiectului, fondurile reprezentând cofinanţarea publică, la care trebuie să se adauge contribuţia privată.

Plafonul minim acceptat pentru un proiect finanţat prin Măsura 121 este de 5.000 de Euro, această sumă reprezentând valoarea totală eligibilă a proiectului.

Nr de proiecte prevăzute	Cost total mediu	Estimarea costului total pe măsură	Contribuţia FEADR – măsură	Contribuţie publică naţională	Contribuţie privată
~~5~~ 2	~~28.000~~ 13.513	~~140.000~~ 27.026	~~56.000~~ 10.810	~~14.000~~ 2.703	~~70.000~~ 13.513

Indicatori de realizare

Indicator	**Ţinta 2011-**	**Procent**

	~~2013~~2014	indeplinire criterii de selectie
Numar de exploatatii care primesc sprijin pentru investitii: - nou înființate - **conduse de tineri sub 40 ani** - conduse de femei	~~5~~ 2 ~~1~~ - ~~3~~2 ~~2~~1	 ~~60%~~100%
Volumul total al investițiilor	~~140.000~~27.026	
Număr de exploatatii de semi-subzistență sprijinite	~~2~~1	~~40%~~50%
Număr de proiecte care cuprind acțiuni de protecția mediului	~~2~~1	~~40%~~50%

Formatted: Line spacing: 1.5 lines

Măsura 312. Sprijinirea atragerii şi creării de microîntreprinderi

Obiectivul şi raportul cu strategia de dezvoltare – miza intervenţiei

Cu o medie de 146 firme la 10.000 de locuitori, 87,5% fiind microîntreprinderi, teritoriul se situează sub media judeţului Argeş (271 firme/10.000 locuitori). Sectoarele economice cele mai dezvoltate sunt: comerţul – cu o pondere de 31% şi serviciile – cu o pondere de 18%. Sectorul industrial, de prelucrare, are o pondere de 11% din totalul firmelor din teritoriu.

Situaţia salariaţilor este de-a dreptul îngrijorătoare: sub 2.000 de angajaţi în firmele din teritoriu şi un număr în scădere al celor care lucrează în oraşul Câmpulung, prin restructurările şi închiderea principalilor agenţi economici din zonă: Holcim, Aro Câmpulung.

Având în vedere numărul mic al micro-întreprinderilor şi nivelul redus al veniturilor obţinute din activităţi non-agricole, se impune necesitatea creării de noi microîntreprinderi care vor revitaliza economia rurală prin crearea de locuri de muncă pentru populaţia în sectorul non-agricol şi creşterea veniturilor acesteia.

Sprijinul vizat prin această măsură se adresează micro-întreprinderilor, precum şi locuitorilor care doresc să desfăşoare o activitate economică devenind antreprenori. O atenţie deosebită se va acorda femeilor, dat fiind faptul că datele statistice arată că acestea dezvoltă afaceri într-un număr mult mai redus decât bărbaţii. De asemenea, este urmărită atragerea de investiţii din afara teritoriului care să compenseze slaba capitalizare a antreprenorilor locali.

Obiectiv general

Dezvoltarea durabilă a economiei prin încurajarea activităţilor non-agricole care să folosească resursele locale.

Obiective specifice

- Creşterea numărului microîntreprinderilor din teritoriu;
- Creşterea atractivităţii teritoriului pentru potenţiali investitori;
- Creşterea numărului locurilor de muncă.

Descrierea intervenţiei – domeniul de acoperire a măsurii

Prin această măsură, vor fi sprijinite activităţi de dezvoltare/creare a microîntreprinderilor în teritoriu care prelucrează materia primă locală (ex: lemn, piatră, lână) pentru a o valorifica superior şi care oferă locuri de muncă.

Beneficiari

Tipuri de beneficiari:

- Microîntreprinderi;
- Persoane fizice care se angajează să se autorizeze cu un statut minim de persoană fizică autorizată până la semnarea contractului de finanţare.

Evaluarea numărului de beneficiari

13 beneficiari, din categoriile de mai sus

Criterii de selecţie locală

Va fi acordată prioritate pentru:

- persoane fizice până în 40 de ani care se angajează să se autorizeze până la data semnării contractului cu statutul de cel puţin PFA;
- microîntreprinderi conduse (acţionari principali) de tineri până la 40 de ani;
- proiecte care includ acţiuni de protecţie a mediului şi folosire a resurselor regenerabile;
- proiecte inovative;
- Proiectele care promovează activităţi mestesugăresti, de artizanat;
- Proiecte care promovează activităţi în care sunt folosite cu precădere materii prime locale;
- Proiecte derulate de femei/tineri cu vârsta pâna în 40 de ani la data depunerii proiectelor;
- Start-up-uri (micro-întreprinderi nou înfiinţate).
- proiectele care crează locuri de muncă la nivelul teritoriului;
- proiectele care crează parteneriate public-privat la nivelul teritoriului;

Tipuri de investitii si cheltuieli eligibile

a) Investiţii corporale (construcţia, modernizarea, extinderea clădirilor în scop productiv – pentru efectuarea activităţii vizate de proiect- precum şi construcţia de clădiri pentru marketingul produselor proprii; dotarea aferentă cu echipamente, utilaje etc., inclusiv achiziţionarea în leasing a acestora);

b) Investiţii necorporale (software, patente, licenţe etc.), inclusiv achiziţionarea în leasing a acestora*;*
Conform articolului nr. 55 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006,vor fi susutinute costurile generale legate de intocmirea proiectului precum taxe pentru arhitecţi, ingineri şi consultanta,, studii de fezabilitate/memorii justificative, taxe pentru eliberararea certificatelor, avizelor şi autorizaţiilor necesare implementării proiectelor, aşa cum sunt ele menţionate în legislaţia naţională, achiziţia de patente si licente,in limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile ale proiectelor,iar pentru proiectele care nu prevad constructii,in limita a 5%.

În cadrul Măsurii 312 se pot realiza următoarele tipuri de investiţii:

i. **Investitii in activitati non-agricole productive cum ar fi:**

- Industria usoara (articole de pielarie, incaltaminte, lana, blana, tricotaje, produse de uz gospodaresc, produse odorizante, etc);
- In activitati de procesare industriala a produselor lemnoase-incepand de la stadiul de cherestea (ex.mobila);
- Mecanica fina, asamblare de masini, unelte si obiecte casnice, producerea de ambalaje, etc.

ii. **Investitii pentru dezvoltarea activitatilor mestesugaresti**, de artizanat si a altor activitati traditionale non-agricole cu specific local (prelucrarea fierului, lanii, olaritul, brodatul, confectionare instrumente muzicale traditionale, etc) precum si marketingul acestora (mici magazine de desfacere a propriilor produse obtinute din aceste activitati);

iii. **Servicii pentru populatia rurala cum ar fi:**

a. Servicii de croitorie, frizarie, cismarie;
b. Servicii de conectare si difuzare internet;
c. Servicii de mecanizare, transport (altele decat achizitia mijloacelor de transport), protectie fitosanitara, insamantare artificiala a animalelor, servicii sanitar-veterinare;
d. Servicii medicale;
e. Servicii reparatii masini, unelte si obiecte casnice.

iv. **Investiții în producerea de energie regenerabilă**

- *Achiziționarea de echipamente de producere a energiei din alte surse regenerabile decât biocombustibilii.*

Tipuri de investiţii şi cheltuieli neeligibile:

Prin Măsura 312 **nu sunt eligibile** următoarele tipuri de:

Activităţi:

- Activităţi sprijinite prin măsurile Axei 1 şi Axei 2 ale PNDR;
- Fabricarea băuturilor alcoolice şi a berii;
- Fabricarea produselor din tutun;
- Fabricarea armamentului şi muniţiei;
- Baterea monedelor;
- Activităţi de turism şi recreaţionale legate de activitatea turistică;
- Acţiuni exclusiv de comerţ şi intermedieri comerciale, cu excepţia vânzării de produse obţinute din propriul proces productiv;
- Intermedieri financiare;
- Tranzacţii imobiliare;
- Cercetare-dezvoltare;
- Administraţie publică şi apărare;

- Asigurări sociale din sistemul public;
- Jocurile de noroc şi pariurile precum şi activităţile recreative legate de acestea;
- Activităţi ale organizaţiilor şi organismelor extrateritoriale;
- Activităţi de pescuit şi/ sau acvacultură;
- Investiţii legate de prelucrarea primară a lemnului până la stadiul de cherestea;
- Activităţi în industria extractivă de produse energetice;
- Producerea de energie din surse regenerabile ca activitate principală, în scopul vânzării;
- Activităţi de fabricare a produselor de cocserie, a produselor obţinute din acestea şi a combustibililor nucleari;
- Restaurarea, consolidarea şi conservarea obiectivelor de patrimoniu cultural din grupa B şi natural din spaţiul rural.

Cheltuieli:

- Impozite şi taxe fiscale;
- Costuri operaţionale, inclusiv costuri de întreţinere şi chirie;
- Comisioane bancare, costurile garanţiilor şi cheltuieli similare;
- Cheltuieli pentru cumpărarea de echipament second – hand;
- Achiziţionarea de teren/ clădiri;
- Achiziţia de vehicule pentru transportul rutier de mărfuri pentru a presta servicii de transport în numele terţilor şi de mijloace de transport pentru persoane, ca şi activitate principală;

ATENŢIE!
Sunt neeligibile cheltuielile cu achiziţia de mijloace de transport de mărfuri şi/sau de persoane în cazul în care solicitantul activează în sectorul transportului rutier, atât de mărfuri cât şi/sau de persoane indiferent dacă acesta aplică pe cod CAEN principal sau secundar.

- Achiziţia de mijloace de transport pentru uz personal;
- TVA, cu excepţia TVA nedeductibilă, în cazul în care este în mod real şi definitiv

suportat de către beneficiari, alţii decât persoanele neimpozabile, conform art.71 (3), lit. a) din Regulamentul (CE) nr.1698/2005;
IMPORTANT! TVA este o cheltuială eligibilă din FEADR pentru persoana impozabilă (persoana fizică, grupul de persoane, instituţia publică, persoana juridică, precum şi orice entitate capabilă să desfăşoare o activitate economică) care îndeplineşte cumulativ condiţiile:

- nu este înregistrată în scopuri de TVA (plătitor de TVA);
- TVA este nerecuperabilă;

- este suportat în mod real şi definitiv de către aceasta (nu recuperează TVA de la bugetul de stat sau din alte surse).

- Costuri de schimb valutar, taxe şi pierderi ocazionate de schimburile valutare asociate contului euro APDRP;

- Contribuţia în natură;

- Costurile aferente unui contract de leasing: taxa de management, dobânzi, prima de asigurare etc.

- Costuri realizate înainte de aprobarea proiectului, cu excepţia studiilor tehnice, a planurilor de afaceri şi a Studiilor de Fezabilitate;

- Costuri privind închirierea de maşini, utilaje, instalaţii şi echipamente;

Lista investiţiilor şi costurilor neeligibile va respecta prevederile din Hotărârea de Guvern nr. 224/ 2008 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor cofinanţate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, cu modificările şi completările ulterioare.

Valoarea maximă a fondurilor nerambursabile (intensitatea sprijinului)

Prin Măsura 312 intensitatea ajutorului public nerambursabil va fi **de până** la 70% din totalul cheltuielilor eligibile şi nu va depăşi:
 50.000 Euro/ proiect dacă beneficiarii sunt persoane fizice autorizate;
 100.000 Euro/ proiect pentru micro-întreprinderile care îşi desfăşoară activitatea în sectorul transportului rutier;
 200.000 Euro/ proiect pentru alte micro-întreprinderi.
În cazul în care proiectele prevăd activități de producție de bunuri, intensitatea ajutorului public va fi de până la 85% din totalul cheltuielilor eligibile.
ATENȚIE!
În situația proiectelor care vizează atât activități de producție de bunuri cât și servicii intensitatea ajutorului public nerambursabil se va atribui, specific, pentru fiecare tip de investiție, iar în această situație se vor elabora bugete distincte.
Valoarea maximă a sprijinului va fi de:
 50.000 Euro/ proiect pentru cabinet medical individual, cabinet medical veterinar individual, persoană fizică autorizată, întreprindere familială precum şi persoanele fizice care declară că se vor autoriza ca persoană fizică autorizată, întreprindere familială;
 100.000 Euro/ proiect pentru micro-întreprinderile care îşi desfăşoară activitatea în sectorul transportului rutier;
 200.000 Euro/ proiect pentru întreprindere individuală, societăţi cooperative mesteşugăreşti de gradul I, societăţi cooperative de consum de gradul I,societăţi comerciale cu capital privat care pot fi beneficiari ai măsurii, precum şi pentru persoanele fizice care declară că se vor autoriza ca întreprindere individuală.

Nr. de proiecte prevăzute	Cost total mediu	Estimarea costului total pe măsură	Contribuţia FEADR – măsură	Contribuţie publică naţională	Contribuţie privată
13	~~111.373~~ 111.338	~~1.447.857~~ 1.447.405	~~810.800~~ 810.547	~~202.700~~ 202.637	~~434.357~~ 434.221

Indicatori de realizare

Indicator	**Ţinta 2011-~~2013~~2014**	**Procent indeplinire criterii de selectie**
Număr de micro-întreprinderi sprijinite dintre care: - nou înființate - **conduse de tineri sub 40 ani**	13 5 **8**	 **61.5%**
Volumul total al investițiilor	~~1.376.428~~ 1.447.405	
Număr de micro-întreprinderi dintre care: - investiții în activități meșteșugărești și de artizanat - investiții în activități care prelucrează materiile prime locale	13 1 3	
Număr de proiecte care cuprind acțiuni de protecția mediului	**4**	**30.7%**

Măsura 421 - Proiecte de cooperare

Obiectivul şi raportul cu strategia de dezvoltare – miza intervenţiei

Grupul de Acţiune Locală care a pregătit Strategia de Dezvoltare a teritoriului Muscelean şi European a început să construiască experienţa derulării unor proiecte tip LEADER, cu ocazia implementării iniţiativei din faza 3. O parte dintre membrii GAL au participat la vizite de studiu în Franţa şi majoritatea lor au luat parte la elaborarea strategiei.

Prioritățile propuse în cadrul strategiei sunt ambiţioase, iar atingerea obiectivelor din strategie poate fi realizată şi prin colaborare cu alte teritorii din ţară sau din străinătate. De exemplu, obiectivele care ţin de dezvoltarea turismului şi valorificarea potenţialului cultural şi natural se regăsesc şi în strategiile teritoriilor La Poalele Iezerului şi Ţinutul Posadelor, iar prin proiecte de cooperare, circuitele turistice sau proiectele de promovare pot fi potenţate la maximum.

Această măsură vine să susţină obiective din strategia de dezvoltare a teritoriului, precum cele legate de turism sau valorificarea superioară a producţiei agricole. Schimbul de bune practici, iniţiative comune, formare comună sunt câteva acţiuni care pot ajuta GAL Muscelean şi European să continue dezvoltarea capacităţii proprii de implementare a programului LEADER şi să contribuie cu succes la realizarea obiectivelor proprii.

Obiectiv general

Extinderea experienţei locale a teritoriului Muscelean şi European, pentru îmbunătăţirea gradului de implementare a strategiei locale.

Obiective operaţionale

- Participarea Grupului de Acţiune Locală în două proiecte de cooperare

Descrierea intervenţiei – domeniul de acoperire a măsurii

Măsura va susţine financiar proiecte de cooperare ale GAL Muscelean şi European cu alte GAL-uri sau grupuri/parteneriate care funcţionează după principiul şi metoda LEADER. Proiectele propuse vor trebui să susţină obiectivele din strategia de dezvoltare a teritoriului şi să corespundă Axelor 1 şi 3 din PNDR.

Proiectele de cooperare vor cuprinde următoarele aspecte:

a. **Parteneriatul:** tipul actorilor implicaţi, legăturile dintre responsabilii de proiect şi GAL, implicarea partenerilor locali în operaţiunile prevăzute.

b. **Integrarea în strategia teritoriului**: integrarea în strategia teritorială, valoarea adăugată a proiectului, coordonarea cu alte acţiuni derulate, valorificarea experienţei cooperării din afara teritoriului.

c. **Tipul de proiect:** Acţiuni comune concrete (mai mult decât o intenţie şi/sau un schimb de experienţă).

d. **Aspecte tehnice:** fezabilitate tehnică, calendar, mecanismul de implementare, aspecte practice, metodologie şi organizare, indicatori de monitorizare, managementul proiectului.

e. **Aspecte financiare:** buget realist şi coerent, plan de finanţare, deviz, fezabilitate financiară, implicarea diverşilor actori.

Beneficiari

Tipuri de beneficiari:

- GAL;
- Grupuri/parteneriate care funcţionează după principiul şi metoda LEADER.

Evaluarea numărului de beneficiari

~~2 (GAL La Poalele Iezerului şi alte două GAL-uri)~~
2 beneficiari organizati in conformitate cu abordarea LEADER

Criterii de selecţie locală

Vor avea prioritate proiectele de cooperare care:

- implică mai mult de două GAL-uri din România;
- implică un GAL din alt stat membru cu experienta Leader +;
- includ activităţi inovatoare;
- combină obiectivele din diferite axe ale PNDR;
- se adresează fermierilor de semi-subzistenţă;
- se adresează tinerilor din zona rurală;
- respectă normele de mediu şi promovează utilizarea energiilor regenerabile
- urmăresc facilitarea implementării acelor măsuri din PNDR care vor avea ca beneficiari

grupuri de producători, asociaţii, parteneriate.
- proiectele care crează locuri de muncă la nivelul teritoriului;
- proiectele care valorifică materie primă/produse locale în teritoriile partenere în proiect
- proiectele care crează parteneriate public-privat la nivelul teritoriilor implicate în proiect

Precizări privind acţiunile eligibile, cu titlu exemplificativ

- cheltuieli pentru pregătirea proiectelor de cooperare – organizare misiuni tehnice, întâlniri, seminarii, activităţi de traducere şi interpretare, multiplicare documente;
- cheltuieli de investiţii pentru implementarea proiectelor comune.

Finanţare

Ajutorul public FEADR + contribuţia publică naţională se ridică la 85% din valoarea totală a proiectului, conform regulilor de finanţare din măsura 421 PNDR.

Nr. de proiecte prevăzute	Cost total mediu	Estimarea costului total pe măsură	Contribuţia FEADR – măsură	Contribuţie publică naţională	Contribuţie privată
2	~~25.000~~ 35.650	~~50.000~~ 71.300	~~34.000~~ 48.484	~~8.500~~ 12.121	~~7.500~~ 10.695

Indicatori de realizare

Indicator	**Ţinta 2011-~~2013~~2014**	**Procent indeplinire criterii de selectie**
Număr de proiecte de cooperare sprijinite - transnaţionale - interteritoriale	2 1 1	
Număr de GAL-uri care întreprind proiecte de cooperare	**3**	**100%**
~~Număr de proiecte de cooperare care implică mai mult de două GAL-uri~~	~~1~~	

Masura 112 - „Instalarea tinerilor fermieri”

Obiectivul si raportul cu strategia de dezvoltare –miza interventiei

Majoritatea covarsitoare a exploatatiilor agricole din teritoriul „Muscelean si European „ au dimensiuni mici si nu pot face fata cerintelor pietei : 93% dintre exploatatiile agricole au sub 5 ha . Nu exista in teritoriu exploatatii agricole care sa depaseasca 10 ha . Prin comparatie , in Uniunea Europeana , doar 61.9% dintre exploatatiile agricole au sub 5 ha, iar dimensiunea medie a exploatatiei agricole este de 15.8 ha .In majoritatea cazurilor , exploatarea terenurilor agricole se face pentru uz propriu , in ferme de subzistenta si semisubzistenta . Rentabilitatea si competitivitatea sunt in scadere , 85% dintre agricultori muncesc doar pentru necesitatile proprii . Ponderea cea mai mare o au exploatatiile sub 2 ha respectiv 76% din numarul total de exploatatii.
O alta problema semnalata in tinut este imbatranirea populatiei angajata in agricultura , peste 70% din numarul total al solicitantilor de sprijin pe suprafata sunt pensionari cu plantatii mici care isi lucreaza propriile terenuri.Acestia nu se orienteaza catre noi culturi si tehnologii , cultivand cu tehnologii rudimentare aceleasi tipuri de culturi , obtinand randamente mici, necompetitive.
Aceasta tendinta de imbatranire in agricultura risca sa puna in pericol activitatatea agricola viitoare , cu grave implicatii asupra peisajului , culturii, traditiilor si dezvoltarii intregului spatiu rural. In teritoriu exista un mare numar de tineri cu un nivel de calificare superior , pregatiti pentru a prelua exploatatiile agricole si pentru a le aduce la un nivel de competitivitate ridicat . Un alt avantaj este deschiderea tinerilor catre noile tehnologii, inventivitate , asociere,participarea la activitati locale.
Reînnoirea generaţiei şefilor de exploataţii agricole devine o necesitate a sectorului agricol, având ca efect atât îmbunătăţirea competitivităţii acestuia, cât şi îmbunătăţirea vieţii sociale a comunităţilor rurale. Generaţia tânără de fermieri poate să îndeplinească mai uşor cerinţele pe care societatea le solicită profesiei de agricultor şi totodată şi pe cele cerute prin regulamentele Politicii Agricole Comune: securitate alimentară, igienă şi bunăstare a animalelor, diversificare, obţinere de produse locale de calitate superioară, conştientizare a rolului pe care îl joacă agricultura în combaterea schimbărilor de climă (utilizarea energiei regenerabile, biodiversitate, reducerea emisiilor de dioxid de carbon), creare de locuri de muncă şi creştere economică în mediul rural, conştientizare a efectelor negative determinate de abandonul terenurilor agricole.In acelasi timp exista un mare interes al tinerilor din teritoriul GAL pentru accesarea acestei masuri.

Obiectivele măsurii
Obiectiv general

- Facilitarea transformarii si modernizarii economiei rurale pentru a o face mai competitiva si pentru a contribui la cresterea economica din teritoriu

- Îmbunătăţirea şi creşterea competitivităţii sectorului agricol prin promovarea instalării tinerilor fermieri şi sprijinirea procesului de modernizare şi conformitate cu cerinţele pentru protecţia mediului, igiena şi bunăstarea animalelor, siguranţa la locul de muncă;

- Îmbunătăţirea managementului exploataţiilor agricole prin reînnoirea generaţiei şefilor acestora, fără creşterea populaţiei active ocupate în agricultură

Obiective operaţionale
Creşterea numărului de tineri agricultori care încep pentru prima oară o activitate agricolă ca şefi de exploataţii şi încurajarea tinerilor fermieri de a realiza investiţii.
Dezvoltarea de microferme pilot competitive economic.
Creşterea veniturilor exploataţiilor conduse de tinerii fermieri
Domeniul de acţiune
Sprijinul acordat în cadrul măsurii, are ca scop:

a) Îmbunătăţirea managementului exploataţiei agricole;

b) Îmbunătăţirea performanţelor generale ale exploataţiei agricole;

c) Adaptarea producţiei la cerinţele pieţei;

d) Respectarea normelor comunitare, în special, cerinţele de eco-condiţionalitate, de protecţie a muncii, protecţia mediului şi sanitar-veterinare.

Definirea beneficiarilor

Sprijinul financiar prevăzut pentru această măsură, se acordă fermierilor care îndeplinesc la momentul solicitării sprijinului următoarele condiţii:

a) Au vârsta sub 40 de ani şi se instalează pentru prima dată în exploataţiile agricole, ca şi conducători (şefi) ai exploataţiei;

b) Deţin sau se angajează să dobândească[38] competenţe şi calificări profesionale în raport cu activitatea pe care urmează să o desfăşoare.

c) Prezintă un Plan de afaceri pentru dezvoltarea activităţilor agricole din cadrul exploataţiei,

d) Sunt membri ai unei familii de fermier, care au lucrat mai mult de 50% din timpul lor de lucru în cadrul fermei (nu neapărat în ferma familiei) cu cel puţin 12 luni înaintea instalării sale pe cont propriu.

Nivelul minim de calificare solicitat este:
-absolvent de liceu sau de şcoală profesională/şcoală de arte şi meserii în domeniul agricol, veterinar şi economic cu profil agricol;

- absolvent de liceu sau de şcoală profesionala/şcoală de arte si meserii care prezintă un certificat de calificare sau un certificat de absolvire a unui curs de formare de minim 150 de ore în domeniul agricol, veterinar sau economic cu profil agricol.

O exploataţie agricolă nu poate primi sprijin prin această măsură decât o singură dată.
Nu se acordă sprijin prin această măsură, persoanelor care nu au acte de proprietate sau contracte de arendă/concesionare încheiate în nume propriu, cu excepţia soţului sau soţiei. În acest ultim caz, un singur membru al familiei poate primi sprijin, chiar dacă ambii soţi îndeplinesc condiţiile prevăzute în măsură.
Definirea instalării
Instalarea tinerilor fermieri reprezintă activitatea de înfiinţare şi/sau preluare prin transfer de proprietate şi/sau arendă/concesionare a unei exploataţii agricole între 6-40 UDE care produce în principal produse agricole vegetale şi animale (materie primă) pentru consum uman si hrana animalelor, pentru prima dată în calitate de conducător (şef) de exploataţie.
Definiţii:

- **Exploataţia agricolă** este o unitate tehnico-economică ce îşi desfăşoară activitatea sub o gestiune unică şi are ca obiect de activitate exploatarea terenurilor agricole şi/sau activitate zootehnică.

- **Conducătorul exploataţiei** este acea persoană care administrează şi îşi asumă riscuri economice privind exploataţia agricolă (poate fi: persoană fizică sau acţionar unic).

- **Unitatea de dimensiune economică** (UDE) reprezintă unitatea prin care se exprimă dimensiunea economică a unei exploataţii agricole determinată pe baza marjei brute standard a exploataţiei (Decizia Comisiei nr. 85/377/CEE). Valoarea unei unităţi de dimensiune economică este de 1.200 Euro.

Contractele de arendare trebuie sa fie încheiate pe termen de minim 5 ani.
Exploataţia agricolă trebuie să fie înregistrată în Registrul Fermelor înainte de solicitarea sprijinului.
Tinerii fermieri care beneficiază de sprijin prin această măsură sunt obligaţi să urmeze, în primii trei ani de la primirea sprijinului, cursuri de formare profesională prin măsura 111 „*Formare profesională, informare şi difuzare de cunoştinţe*” în cel puţin unul din domeniile: managementul exploataţiei agricole, contabilitatea fermei, protecţia mediului, agricultură ecologică etc.
Criterii de selecţie locală

Va fi acordată prioritate pentru:

- Proiecte care includ actiuni de protectia mediului (mai putin utilizarea energiilor regenerabile)
- Beneficiari constituiți ca formă asociativă sau membrii ai unei forme asociative, recunoscute conform legislației naționale în vigoare;
- Exploatații agricole de semi-subzistență;
- Exploatații vegetale și de creștere a animalelor în sistem ecologic;
- Proiectele care crează locuri de muncă la nivelul teritoriului;
- proiectele care valorifică materie primă/produse locale;

- proiectele care crează parteneriate public-private la nivelul teritoriului;
- proiectele care promovează utilizarea energiilor regenerabile

Toate proiectele eligibile vor fi punctate în acord cu criteriile de selecţie mai sus menţionate.

Rezumatul cerinţelor Planului de afaceri

Pentru acordarea sprijinului prin această măsură Planul de afaceri trebuie să cuprindă:

- O scurtă descriere a situaţiei curente;
- Obiectivele restructurării;
- Detalierea investiţiilor necesare pentru atingerea obiectivelor, inclusiv date tehnice, parte desenată, dovada că a făcut demersurile pentru a obţine toate avizele şi autorizaţiile, în conformitate cu legislaţia în vigoare;
- Schimbările de management solicitate;
- Pregătirea profesională solicitată;
- Tipul şi cantitatea produselor obţinute în timpul şi după restructurare, inclusiv oportunităţile de piaţă;
- Demonstrarea viitoarei viabilităţi economice: costuri, venituri şi cheltuieli realizate;
- Elemente referitoare la mediu;
- Evaluarea principalelor riscuri;
- Graficul de timp pentru restructurare, inclusiv obiective şi etape.

Planul de afaceri trebuie să includă detalii privind investiţiile care se realizează demonstrând că cel puţin 30% din sprijinul acordat va fi investit pentru realizarea conformităţii cu standardele comunitare, modernizarea şi dezvoltarea exploataţiei, astfel:

- construirea şi/sau modernizarea clădirilor utilizate pentru producţia agricolă la nivel de fermă, incluzându-le şi pe cele pentru protecţia mediului;
- achiziţionarea sau achiziţionarea în leasing de tractoare noi, combine de recoltat, maşini, utilaje, instalaţii, echipamente şi accesorii, echipamente şi software specializate;
- achiziţionarea de animale şi după caz a cotei de producţie;
- plantarea şi replantarea plantelor perene;
- achiziţionarea de teren pentru activităţi agricole.

Planul de afaceri trebuie să includă toate detaliile privind investiţiile care se realizează atât din sprijinul acordat prin măsură cât şi/sau prin accesarea măsurii 121 „Modernizarea exploataţiilor agricole".

Volumul sprijinului

Sprijinul pentru instalarea tinerilor fermieri va fi acordat sub formă de primă, în două tranşe. Beneficiarul trebuie să demonstreze la data ultimei verificări că dimensiunea fermei este de peste 10 UDE şi a crescut cu minim 4 UDE de la data adoptării deciziei individuale de acordare a sprijinului de instalare a tânărului fermier.
Sprijinul pentru instalare este de 12.000 Euro pentru o exploataţie agricolă cu dimensiunea minimă de 6 UDE, iar peste această dimensiune sprijinul pentru instalare poate creşte cu 4.000 Euro/1 UDE dar nu va putea depăşi 40.000 Euro/exploataţie**.**

Modalitatea de plată

Sprijinul de instalare va fi acordat în două tranşe de plată:

- Prima tranşă se va acorda la data aprobării de către APDRP a solicitării pentru acordarea sprijinului şi va fi de 60% din valoarea sprijinului pentru instalare;

- A doua tranşă, de 40% din valoarea sprijinului pentru instalare se va acorda la îndeplinirea acţiunilor prevăzute în Planul de afaceri, obligatoriu conformitatea cu standardele comunitare. Verificarea condiţiilor pentru acordarea celei de a doua tranşe nu va depăşi 36 luni de la data adoptării de către APDRP a deciziei pentru acordarea sprijinului.

Recuperarea primei tranşe nu va fi solicitată în cazul în care tânărul fermier nu îndeplineşte la data verificării, conformitatea cu acţiunile prevăzute în Planul de afaceri, din cauza unei situaţii *de forţă majoră*, iar a doua tranşă nu va mai fi plătită.
Tinerii fermieri trebuie să restituie întreaga sumă primită dacă îşi încetează activitatea agricolă mai devreme de trei ani de la data depunerii solicitării de plată pentru cea de a doua tranşă.

Finanţare

Ajutorul public acordat in cadrul acestei masuri (FEADR si public) este de 100%.

Nr. proiecte prevazute	Cost total mediu	Estimarea costului pe masura	Contributia FEADR – masura	Contributia publica nationala	Contributie privata
~~4~~ 11	~~17.500~~ 31.636	~~70.000~~ 348.000	~~56.000~~ 278.400	~~14.000~~ 69.600	0

Indicatori de realizare:

Indicator	Tinta 2011-~~2013~~2014	Procent indeplinire criterii de selectie
Numar total de tineri sprijiniti:	~~4~~ 11	
Din care femei	~~1~~ 4	
Din care proiecte care cuprind actiuni de protectia mediului	~~2~~ 3	~~50%~~ 27.2%
Din care ferme de semi-subzistenta	2	~~50%~~ 18%
Volum total al investitiilor	~~70.000~~ 348.000	

PARTEA A V-A: PARTENERIATUL

V.1 Prezentarea procesului de elaborare a Planului de Dezvoltare Locală

Metodologia consultării partenerilor locali aplicată la nivelul parteneriatului creat a fost conturată în jurul principiilor participative în dezvoltarea locală, prin implicarea factorilor interesați în procesele de informare, consultare, participare la luarea deciziilor și diseminare a rezultatelor obținute. Consultările au vizat toate etapele majore ale procesului de elaborare a strategiei, de la stabilirea etapelor, conținutului și calendarului de activități aferent și a factorilor importanți care să fie implicați, la elaborarea proceselor de comunicare la nivelul actorilor din teritoriu cu privire la implementarea activităților de pregătie a strategiei.

Acestei etape i s-a adăugat cea de formare a echipei de lucru la nivelul parteneriatului și de trecere la pașii propriu ziși de elaborare a strategiei – culegere și analiză de date, analiza SWOT și diagnoza, elaborarea direcțiilor principale de dezvoltare și prioritizarea acestora. Etapa a treia a procesului de elaborare a strategiei a constat într-o discutare detaliată a obiectivelor și măsurilor propuse și de identificare și înțelegere a mecanismelor necesare implementării lor – mecanismul de implementare a strategiei, mecanismul de comunicare-informare cu beneficiarii, structura organizațională a GAL-ului, sistemul de monitorizare, evaluare și control, precum și a resurselor existente și a celor necesare implementării strategiei.

Rezultatele procesului consultative au fost făcute publice în urma parcurgerii fiecărei etape prin diseminarea de informații în presă și apariția unui număr de articole în presa locală, inclusive online, organizarea de discuții cu grupuri de interes reprezentative - oameni de afaceri de la nivelul teritoriului, minorități, cadre didactice, publicarea și distribuirea unui număr de broșuri cuprinzând propunerile de strategie.

Constituirea echipei de lucru

În cadrul procesului de elaborare a Planului de Dezvoltare Locală din Teritoriul Muscelean şi European, s-au constituit două grupuri de lucru cu sarcini precise în elaborarea documentului strategic:

- Unul, pentru elaborarea metodologiei de lucru şi conceperea strategiei de dezvoltare locală constituit din 9 experţi: 5 reprezentând consultantul extern, 2 reprezentând organizaţia iniţiatoare a proiectului - Asociaţia Specialiştilor în Dezvoltare Rurală Argeş ASIDERA (dintre care unul fiind reprezentantul legal al proiectului şi 1 asistent-documentarist) - şi 2 reprezentând Direcţia Agricolă de Dezvoltare Rurală Argeş.
- Unul, pentru procesul de culegere de date necesar în elaborarea analizei diagnostic format din 13 culegători de date, reprezentantul legal al proiectului care a avut şi calitatea de animator al teritoriului şi 1 expert din partea consultantului extern.

Pe tot parcursul procesului de culegere de date, schimbul de informaţii între membrii celor două grupuri de lucru s-a realizat în cadrul unor şedinţe tematice, întâlniri de grup şi discuţii.

Culegerea de date

În procesul de culegere de date, au fost implicaţi 13 culegători de date pentru cele 11 unităţi administrativ-teritoriale din Teritoriul Muscelean şi European: Albeştii de Muscel, Dâmbovicioara, Mioarele, Stoeneşti, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Cetăţeni, Dragoslavele, Poienarii de Muscel, Rucăr şi Valea Mare Pravăţ.

Echipa responsabilă cu elaborarea metodologiei de lucru a conceput pentru fiecare comună din Teritoriul Muscelean şi European 18 fişe de culegere de date[39] pentru următoarele domenii: geografie şi patrimoniul de mediu, patrimoniul cultural, agricultură, economie, educaţie, servicii de sănătate şi medico-sociale, activităţi recreative, administraţie locală, sectorul asociativ (ONG), bilanţul politicilor de dezvoltare şi protecţia mediului.

Fişele de culegere de date au fost prezentate şi discutate împreună cu culegătorii de date din Teritoriu în cadrul unei întâlniri de lucru ce a avut loc pe data de 28 ianuarie 2010. În cadrul acestei întâlniri, au fost discutate următoarele subiecte: prezentarea şi analizarea fişelor de culegere de date, stabilirea responsabilităţilor culegătorilor de date, termenii de referinţă, modalităţile de comunicare şi consultare între membrii echipei, animator şi expert.

În procesul de culegere de date, au fost folosite următoarele surse de informaţii:

- **Interviuri cu factori de interes din teritoriu** (autorităţi publice, funcţionari publici, cadre didactice, cadre medicale, cetăţeni, reprezentanţi ai structurilor asociative (ONG, asociaţii agricole, grupuri de iniţiativă), alţi lideri ai comunităţilor locale.
- **Interviuri individuale şi de grup cu persoane resursă, specialişti în anumite domenii**: reprezentanţi ai Agenţiei Judeţene pentru Protecţia Mediului, Consiliului Judeţean Argeş, Serviciilor Publice Judeţene (SERVSAL, Apă-Canal), Direcţia Judeţeană pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Naţional Argeş, Centrul Judeţean pentru Conservarea Tradiţiilor Argeş, Muzeul Judeţean Argeş, Universitatea Piteşti, Biroul Judeţean pentru Romi.
- **Discuţii cu Partenerii din Teritoriu**. Consultarea partenerilor în etapa de culegere de date din teritoriu s-a realizat atât în cadrul unor discuţii individuale, cât şi cu prilejul întâlnirilor programate.
- **Consultarea documentelor strategice locale, judeţene şi naţionale**[40]: strategiile localităţilor din teritoriu, monografiile locale, hotărârile Consiliilor Locale, organigramele Primăriilor, registrele agricole, alte documente aflate în arhivele Primăriilor, planuri strategice de dezvoltare durabilă, planuri de dezvoltare locală, planuri de şcolarizare locale, strategiile judeţene, strategiile naţionale şi PNDR.
- **Consultarea altor surse de informare:** siturile Primăriilor şi ale altor instituţii publice judeţene şi naţionale, broşuri, publicaţii locale etc.
- **Solicitarea de date statistice centralizate** din partea Direcţiei de Statistică Argeş, Agenţia Judeţeană pentru Ocuparea Forţei de Muncă Argeş, www.listafirme.ro .

Elaborarea planului de dezvoltare locală. Organizarea Parteneriatului în Teritoriu

După centralizarea datelor din teritoriu, echipa de proiect responsabilă cu elaborarea documentului strategic a iniţiat procesul de scriere propriu-zisă a strategiei de dezvoltare a Teritoriului Musclean şi European, capitolul de analiză diagnostic. Informaţiile din teritoriul au fost corelate şi cu informaţii obţinute fie prin consultarea unor specialişti în domeniu de la nivel judeţean (specialişti ai Agenţiei Judeţene pentru Protecţia Mediului, Direcţiei Judeţene de Culte şi Patrimoniu, Consiliului Judeţean Argeş etc.), fie prin analiza

[39] Fişa de culegere de date va fi ataşată ca Anexa 6.
[40] Strategiile şi materialele ce au fost folosite ca sursă de informare vor fi precizate la Capitolul Bibliografie.

documentelor strategice judeţene şi naţionale.

Întâlnirile Partenerilor din Teritoriu

Parteneriatul în Teritoriul Muscelean şi European este constituit din actori reprezentativi din sectorul public şi privat şi ai societăţii civile din cele 12 unităţi administrativ-teritoriale ale Teritoriului: Albeştii de Muscel, Dâmbovicioara, Mioarele, Stoeneşti, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Cetăţeni, Dragoslavele, Poienarii de Muscel, Rucăr, Valea Mare Pravăţ şi Văleni-Dâmboviţa.

Pe principiul definit de Axa LEADER[41], în teritoriul de faţă, componenta privată este de 53%, iar componenta publică este de 47%. Parteneriatul real dintre actorii sociali, privaţi şi publici din teritoriul de faţă a presupus respectarea constantă a principiilor de bună practică ale oricărui parteneriat: informare, consultare, participare, responsabilitate, profesionalism, respect reciproc şi respectarea standardelor profesionale şi de etică.

Pe parcursul proiectului „Facilitarea constituirii Grupului de Acţiune Locală în sensul Programului LEADER pentru microregiunea „Muscelean şi European", pe principiul „combinării competenţelor" au avut loc 5 întâlniri în Teritoriu:

- **O întâlnire între animator şi consultantul angajat pentru realizarea strategiei** în care s-au stabilit etapele de elaborare a Planului de dezvoltare locală, conţinutul acestora, rezultatele aşteptate, principiile, modalităţile şi calendarul de lucru. Întâlnirea a avut loc în data de 7 ianuarie 2010 şi s-a bucurat de prezenţa reprezentanţilor Direcţiei de Agricultură şi Dezvoltare Rurală.
- **O întâlnire iniţială de lansare a proiectului** şi de prezentare a programului LEADER. Întâlnirea a fost organizată în sala de şedinţe a Consiliului Judeţean Argeş sub înaltul patronaj al Instituţiei Prefectului Judeţului Argeş în data de 19 ianuarie 2010. La această întâlnire, au participat partenerii GAL-urilor din cele 5 teritorii înscrise în procesul de selecţie (GAL Ţinutul Posadelor; GAL Inelul Piteştiului, GAL La Poalele Iezerului, GAL Muscelean şi European, GAL Găvanu-Burdea), reprezentanţi ai DADR, ai Instituţiei Prefectului Judeţului Argeş, ai Consiliului Judeţean Argeş, cei 5 animatori, experţi ai Fundaţiei PACT şi reprezentanţi mass-media.
- **O întâlnire în teritoriu** organizată la Pensiunea Belvedere Valea Mare Pravăţ în data de 28 ianuarie 2010, la care au participat culegătorii de date, animatorul, partenerii din teritoriu şi experţii consultantului extern. În cadrul acestei întâlniri, a fost prezentată metodologia de culegere de date din teritoriu.
- **O întâlnire de prezentare şi îmbunătăţire a analizei diagnostic, a analizei SWOT şi stabilirea priorităţilor de dezvoltare a teritoriului**. Întâlnirea ce a avut loc în perioada 27-28 aprilie 2010 la Pensiunea Belvedere Valea Mare Pravăţ a reunit partenerii din teritoriul, reprezentanţi ai DADR, experţii consultantului extern, animatorul, reprezentanţi ai Agenţiei Judeţene pentru Protecţia Mediului, ai Consiliului Judeţean Argeş, ai Direcţiei Judeţene pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Naţional Argeş. În cadrul acestei întâlniri, s-a realizat o prezentare a diagnosticului pe teme, a avut loc un schimb şi aport de idei noi şi informaţii suplimentare pentru completarea analizei diagnostic. De asemenea, au fost analizate punctele tari şi punctele slabe ale teritoriului şi, în baza acestora, au fost propuse priorităţile de dezvoltare.
- **O întâlnire de validare a strategiei** ce a avut loc la Pensiunea Belvedere Valea Mare Pravăţ, pe data de **22 iunie 2010**. Cele mai importante puncte ale acestei întâlniri discutate de partenerii din teritoriu au fost: planul final de dezvoltare a teritoriului Muscelean şi European, modul de funcţionare a parteneriatului creat,

[41] Peste 50% privat

organizarea Grupului de Acţiune Locală (GAL), procedura de selecţie a proiectelor ce urmează a fi finanţate prin intermediul strategiei.

Trebuie menţionat faptul că metodologia acestor întâlniri a combinat metode variate, inovatoare şi adaptate specificului participanţilor pentru prezentarea informaţiilor din teritoriu (analiza diagnostic) şi analizarea problemelor şi a direcţiilor de dezvoltare: prezentări PowerPoint, discuţii pe grupuri mici, discuţii în plen, brainstorming, formularea de viziuni şi scenarii şi cafeneaua publică.

Dintre acestea, cea mai inovatoare este cafeneaua publică, metodă de dialog activ, schimb de informaţii şi găsire de soluţii creative de acţiune. Este şi o metodă foarte bună de consultare şi participare a publicului la luarea deciziilor. Dezbaterea sub această formă a avut ca temă analiza SWOT a teritoriului, partenerii la cafenea fiind aşezaţi la mese de câte 5-6 persoane, la fiecare masă dezbătându-se un aspect al problemei în discuţie şi, evident, servindu-se cafea şi răcoritoare. Discuţiile moderate de „gazdele" meselor au fost extrem de constructive şi logice, iar atmosfera creată a avut şi rolul de a întări relaţiile dintre cei 30 de parteneri ai GAL-ului Muscelean şi European.

Programul întâlnirilor cu partenerii din Teritoriul Muscelean şi European va fi ataşat ca Anexa 7.

Prezentarea parteneriatului decizional

Descrierea partenerilor

GAL Muscelean şi European este un parteneriat public-privat constituit conform Programului Leader, Axa 4, PNDR unde semnatari regasim 18 institutii publice: 13 comune (Valea Mare Pravăţ, Albeştii de Muscel, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Poienarii de Muscel, Mioarele, Dragoslavele, Dâmbovicioara, Rucăr, Stoeneşti, Cetăţeni, Văleni - Dâmboviţa, 3 şcoli generale, DADR Argeş, Agentia pentru protecţia Mediului Argeş, 14 ONG, 11 agenţi privaţi şi o mănăstire. Altfel spus, avem 18 (40%) parteneri publici şi 26(60%) privaţi, 13 (30%) femei şi 13(30%) tineri sub 40 ani ca reprezentanţi legali al partenerilor. Dar lista potenţialilor beneficiari ai fondurilor LEADER sensibilizaţi cu ocazia proiectului mai sus amintit este mult mai lungă şi ea cuprinde în special mulţi operatori din agricultură şi turism interesaţi de dezvoltarea şi promovarea activităţilor pe care aceştia le desfăşoară.

Avem asociatii cu nume sonore precum "Clubul Lions" cunoscut in intreaga lume si care in zona noastra a intreprins deja actiuni notabile sau ANTREC Romania care are la Rucar o ferventa activitate de promovare turistica, Asociatia Comunelor din Romania –Filiala Arges- care a implementat proiecte avand grupuri tinta in tot judetul Arges, dar si mici asociatii de dezvoltare locala, culturale, sportive si de tineret precum Amec, GRANITUL, Asociatia Cultural Sportiva Cetateni, asociatii de proprietari de padure, silvice si de crescatori de animale precum Obstea Mosnenilor Namaesti- organizatie cu vechime de 100 ani ce ne este exemplu de implicare in exploatarea muntilor, Asociatia Crescatorilor de Animale si Proprietarilor de Paduri Albestii de Muscel, asociatii ce se ocupa de personae cu dizabilitati precum "Asociatia inimi pentru inimi 2010", Asociatie a rromilor minoritari, Partida RRomilor Pro Europa, Asociatia femeilor din mediul rural, asociatii specializate pe protectia mediului precum Fundatia Eco Montana, avem 3 scoli generale, representative si conduse de directori destoinici si dornici de implicare in viata comunitara, societati comerciale specializate pe amenajari silvice si forestiere precum Mario George Top SRL sau Ghebo Fag SRL –ambele avand in exploatare si spatii turistice, pensiuni, avem o manastire de calugarite, monument istoric si exemplu de promovare a traditiei ortodoxe specifice regiunii. Am cooptat si EDILUL CGA care este furnizorul principal de servicii de colectare deseuri menajere, apa, canal, gaze in microregiune, evident fiind ca si de ei depinde dezvoltarea armonioasa. Reprezentative am considerat si cateva mici societati comerciale cu 5-15 angajati precum ProSedna Interactive-furnizor de tehnica IT in mediul rural si SC Pop Gelial SRL –

producator de mobile de lemn, traditionala, pentru ca micile intreprinderi sunt beneficiarii multora dintre liniile de finantare pe care le-am pregatit in GAL.

Crearea şi funcţionarea GAL-ului

Pentru a putea beneficia de fondurile comunitare (FEADR) alocate pentru Axa 4 (LEADER) a PNDR, parteneriatul public-privat Muscelean şi European va participa la procesul de selecţie pentru GAL-uri, organizat de către Autoritatea de Management pentru PNDR. Pentru a putea implementa strategia de dezvoltare a teritoriului, parteneriatul se va organiza din punct de vedere juridic şi va constitui o asociaţie în conformitate cu prevederile O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociaţii şi fundaţii.

La nivelul GAL-ului, organele asociaţiei sunt:

1) Adunarea Generală;
2) Consiliul Director;
3) Cenzorul sau, după caz, comisia de cenzori;
4) Comitetul de selecţie a proiectelor;
5) Compartimentul administrativ.

1) Adunarea Generală

Este organul de conducere a Grupului de Acţiune Locală, alcătuit din totalitatea asociaţilor. Competenţa Adunării Generale cuprinde:

- aprobarea strategiei şi a obiectivelor generale ale GAL;
- aprobarea bugetului de venituri şi cheltuieli şi a bilanţului contabil;
- alegerea şi revocarea membrilor Comitetului de selecţie;
- alegerea şi revocarea cenzorului sau, după caz, a membrilor comisiei de cenzori.

Adunarea Generală se întruneşte cel puţin o dată pe an şi are drept de control asupra celorlalte organe ale asociaţiei.

Hotărârile luate de Adunarea Generală în limitele legii, ale actului constitutiv şi statutului sunt obligatorii chiar şi pentru membrii asociaţi care nu au luat parte la Adunarea Generală sau au votat împotrivă.

2) Consiliul Director

Consiliul Director asigură punerea în executare a hotărârilor Adunării Generale. El poate fi alcătuit şi din persoane din afara asociaţiei, în limita a cel mult o pătrime din componenţa sa.

În exercitarea competenţei sale, Consiliul Director:

- prezintă Adunării Generale raportul de activitate pe perioada anterioară, executarea bugetului de venituri şi cheltuieli, bilanţul contabil, proiectul bugetului de venituri şi cheltuieli şi proiectele asociaţiei;
- încheie acte juridice în numele şi pe seama asociaţiei;
- aprobă organigrama şi politica de personal ale asociaţiei, dacă prin statut nu se prevede altfel;
- desemnează, din rândul membrilor săi, un preşedinte al asociaţiei;
- îndeplineşte orice alte atribuţii prevăzute în statut sau stabilite de Adunarea Generală.

Consiliul Director îşi poate elabora un regulament intern de funcţionare. Nu poate fi membru al Consiliului Director, iar dacă era, pierde această calitate orice persoană care ocupă o funcţie de conducere în cadrul unei instituţii publice, dacă asociaţia respectivă are ca scop sprijinirea activităţii acelei instituţii publice.

3) Cenzorul sau, după caz, comisia de cenzori

Dacă numărul asociaţilor este mai mare de 15, numirea unui cenzor este obligatorie. Aceasta poate fi o persoană din afara asociaţiei. În cazul în care asociaţia nu are obligaţia numirii unui cenzor, fiecare dintre asociaţi care nu este membru al Consiliului Director poate exercita dreptul de control.

Dacă Grupul de Acţiune Locală are mai mult de 100 membri înscrişi până la data întrunirii ultimei Adunări Generale, controlul financiar intern se exercită de către o comisie de cenzori. Comisia de cenzori este alcătuită dintr-un număr impar de membri. Membrii Consiliului Director nu pot fi cenzori. Cel puţin unul dintre cenzori trebuie să fie contabil autorizat sau expert contabil, în condiţiile legii. Regulile generale de organizare şi funcţionare a comisiei de cenzori se aprobă de Adunarea Generală. Comisia de cenzori îşi poate elabora un regulament intern de funcţionare.

În realizarea competenţelor sale, cenzorul sau, după caz, comisia de cenzori:

- verifică modul în care este administrat patrimoniul asociaţiei;
- întocmeşte rapoarte şi le prezintă Adunării Generale;
- participă la şedintele Consiliului Director, fără drept de vot;
- îndeplineşte orice alte atribuţii prevăzute în statut sau stabilite de Adunarea Generală.

4) Comitetul de selecţie a proiectelor

Procesul de selecţie a proiectelor depuse spre finanţare către Grupul de Acţiune Locală, în cadrul Axei 4 Leader a PNDR, va avea următorul parcurs:

- o dată depuse la GAL, proiectele vor fi preluate de către un secretariat format din angajaţii asociaţiei, care le vor verifica din punct de vedere a eligibilităţii şi documentaţiei;
- un grup de lucru format din angajaţii GAL şi consultanţi externi vor trece la evaluarea proiectelor în baza criteriilor de selecţie propuse în fişele de măsuri şi vor elabora rapoarte de evaluare;
- rapoartele de evaluare împreună cu documentaţia suport va fi supusă deciziei finale către un comitet format din membrii GAL, denumit Comitet de selecţie a proiectelor.

Comitetul de selecţie a proiectelor va fi format din reprezentanţi ai partenerilor din Grupul de Acţiune Locală, propuşi şi votaţi de către Adunarea Generală. Comitetul de selecţie va avea următoarele responsabilităţi principale:

- se implică direct în promovarea programului de finanţare către potenţialii beneficiari;
- studiază rapoartele de evaluare şi decide cu privire la proiectele care vor fi finanţate în cadrul strategiei de dezvoltare a teritoriului;
- raportează Adunării Generale cu privire la stadiul implementării strategiei.

Componenţă

Comitetul va avea 11 membri titulari şi 11 membri supleanţi, reprezentând diversele categorii de parteneri, astfel încât partenerii privaţi să fie reprezentaţi în proporţie de cel puţin 60%. Cei 11 membri vor fi din următoarele categorii:

- 3 reprezentanţi ai administraţiei publice;
- 1 reprezentant al serviciilor publice;
- 4 reprezentanţi ai sectorului privat;
- 3 reprezentanţi ai societăţii civile.

Preşedintele asociaţiei este şi preşedintele comitetului de selecţie.

Organizarea şedinţelor de selecţie a proiectelor

Comitetul de selecţie se întruneşte de cel puţin 2 ori pe an, în funcţie şi de numărul de proiecte depuse pentru a fi evaluate. Şedinţele sunt convocate de către Preşedintele Comitetului de selecţie şi secretariatul este asigurat de către personalul asociaţiei.

Sunt invitaţi să participe la şedinţe cei 11 membri titulari cu drept de vot, iar în condiţiile în care aceştia nu pot participa, vor informa Preşedintele şi vor delega membri supleanţi. În situaţiile excepţionale în care nici membrul titular, nici supleantul său nu pot participa, ei pot delega, prin procură, dreptul lor de vot către un alt membru al Comitetului de selecţie. Procura este valabilă doar pentru şedinţa în cauză şi niciun membru al Comitetului nu poate deţine mai mult de o procură.

Conform fişei de măsură Leader, „Pentru transparenţa procesului de selecţie a proiectelor în cadrul GAL şi totodată pentru efectuarea activităţii de control şi monitorizare, la aceste selecţii va lua parte şi un reprezentant al Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale de la nivel judeţean (DADR)".

Pot fi invitate la şedinţele comitetelor de selecţie şi alte persoane, cu statut de observator, cum ar fi:

- reprezentanţi ai unor instituţii judeţene;
- experţi externi;
- iniţiatori ai proiectelor;
- alte persoane, la propunerea membrilor Comitetului de selecţie.

În urma a 3 absenţe succesive nejustificate ale membrului titular şi/sau supleantului său, Preşedintele poate propune GAL-ului excluderea membrului respectiv din comitetul de selecţie.

În situaţii excepţionale, membrii Comitetului de selecţie pot fi consultaţi şi în afara şedinţelor, în scris atunci când este nevoie urgent de un punct de vedere cu privire la un anumit proiect.

Luarea deciziilor

Pentru validarea deciziilor, în comitetul de selecţie se aplică regula dublului cvorum şi anume:

- este necesară prezenţa a cel puţin 50% din membrii comitetului de selecţie (cel puţin 6 din membrii titulari şi, în lipsa acestora, supleanţii lor),
- din care peste 50% să fie din mediul privat (societate civilă şi mediul de afaceri).

Dublul cvorum este verificat de către Preşedintele de şedinţă, în deschiderea acesteia.

Decizia cu privire la finanţarea proiectelor se ia prin consens sau vot cu majoritate simplă (50% plus unu dintre membrii prezenţi). În condiţiile în care unul sau mai mulţi membri solicită votul secret, se poate trece la vot secret.

Pentru analiza proiectelor depuse se vor avea în vedere criterii generale ale programului de finanţare şi criterii specifice fiecărei măsuri. Printre criteriile generale, amintim:

- proiectul se încadrează în priorităţile strategiei de dezvoltare a teritoriului;
- proiectul creează valoare economică durabilă;
- are un caracter inovator;
- combină obiectivele mai multor axe din PNDR;
- presupune ameliorarea unor probleme de mediu;
- încurajează asocierea, cooperarea, formarea de legături la nivel de teritoriu;
- se adresează tinerilor;
- se adresează grupurilor de producători, asociaţii, parteneriate.

Decizia cu privire la evaluarea proiectelor este comunicată beneficiarilor de către Preşedinte.

Conflictul de interese

Dacă unul dintre membrii comitetului se află în conflict de interese (ex. este iniţiatorul sau are o relaţie de rudenie cu iniţiatorul unuia dintre proiectele depuse spre finanţare etc.), în această situaţie persoana în cauză nu are drept de vot şi nu va participa la şedinţa respectivă. Comitetul de selecţie va propune şi agrea o politică a conflictului de interese.

5) Compartimentul administrativ

Compartimentul administrativ este format din totalul angajaţilor şi colaboratorilor Grupului de Acţiune Locală şi are următoarea componenţă:

a) Director executiv – coordonează activitatea GAL atât sub aspectul activităţilor, cât şi al resurselor umane şi financiare şi implementează strategia de dezvoltare a teritoriului, angajează asociaţia în relaţie cu terţi, administrează relaţia cu APDRP;

~~b) Manager financiar-contabil – se ocupă de supravegherea şi controlul gestiunii financiar contabile a GAL-ului;~~

~~c)~~b) ~~Animator~~ 2 Animatori – desfăşoară activităţi de animare pentru promovarea acţiunilor GAL, menţine relaţia cu partenerii, beneficiarii,asigura monitorizarea proiectelor in etapa de implementare;

~~d)~~c) Manager program de finanţare – administrează activitatea de finanţare a GAL-ului, lansează măsuri, primeşte propuneri de proiect, organizează procesul de evaluare şi şedinţele comitetului de selecţie;

~~e)~~d) Secretar - asigură suportul logistic şi de secretariat pentru toate activităţile GAL.

Personalul angajat al GAL va fi sprijinit în munca sa de o echipă formată din consultanţi externi care vor oferi consultanţă cu privire la organizarea activităţii, redactarea procedurilor, evaluarea proiectelor, activităţi de cercetare şi instruire şi altele, în funcţie de necesităţi.

PARTEA A VI-A: ORGANIZAREA GAL-ULUI

VI.1 Resurse umane

La nivelul GAL-ului, urmează să se desfăşoare următoarele activităţi:

a) informare – comunicare;
b) lansare de apeluri pentru propuneri de proiecte;
c) sprijinirea potențialilor aplicanți;
d) organizarea procesului de verificare a eligibilității, evaluare şi selecție a proiectelor depuse;
e) monitorizarea implementării proiectelor.

Pentru fiecare dintre angajații GAL-ului, au fost întocmite fișe de post, în care au fost cuprinse toate activitățile la care care participă şi atribuțiile lor în cadrul acestor activități. Pe baza acestor fișe de post, la nivelul GAL se va realiza procedura de recrutare şi angajare a personalului.

Fişele posturilor personalului cheie de execuție în cadrul Grupului de Acțiune Locală:

Director Executiv

Poziţia:	**Director Executiv**
Răspunde în faţa:	Consiliului Director
Descrierea pe scurt a postului:	Directorul Executiv este responsabil cu coordonarea personalului angajat şi activitatea curentă a GAL (implementarea strategiei şi a planului adoptate). Directorul executiv este direct responsabil de mobilizarea resurselor financiare necesare desfăşurării activităţii asociaţiei, de gestionarea acestor resurse, cu respectarea prevederilor statutare.
Responsabilităţi directe:	Managementul activităţilor asociaţiei - este responsabil de managementul activităţii organizaţiei (punerea în practică a Strategiei de Dezvoltare a Teritoriului, a proiectelor şi programelor organizaţiei), inclusiv prin iniţierea de noi programe, în conformitate cu strategia şi principiile elaborate de Adunarea Generală şi Consiliul Director; - este responsabil de managementul financiar-contabil şi al resurselor materiale ale organizaţiei (planificarea şi administrarea bugetelor şi resurselor materiale, precum şi întocmirea rapoartelor financiare); - este responsabil de managementul administrativ al biroului GAL şi al oricăror altor locaţii de lucru ale asociaţiei; - este responsabil pentru modul de derulare al programelor asociaţiei; în acest scop, va monitoriza desfăşurarea acestora în funcţie de parametrii de eficienţă, cu precădere cei proiectaţi (scop, durată, buget), va evalua calitatea activităţilor prestate şi va lua măsurile care se impun; - furnizează Consiliului Director rapoarte narative şi informaţii la intervale stabilite de comun acord cu acesta şi ori de câte ori i se solicită. Organizarea şi managementul resurselor umane - este responsabil de managementul resurselor umane (supervizare, sprijin, monitorizare şi evaluare a activităţii angajaţilor organizaţiei), în special în ceea ce priveşte: • Supervizarea şi sprijinul personalului din departamentul administrativ;

	• Selecţia, angajarea, instruirea, evaluarea, supervizarea şi sprijinirea personalului; • Managementul conflictelor între salariaţi, precum şi între salariaţi şi beneficiari; • Managementul conflictelor de interese în care se poate afla personalul asociaţiei; • Stabilirea sancţiunilor disciplinare şi concedierea personalului angajat; • Monitorizarea este procesul de colectare de informaţii cu privire la activităţile desfăşurate. Monitorizarea furnizează date necesare evaluării activităţii şi performanţei în muncă. Managementul informaţiei şi comunicării - este responsabil de managementul informaţiei şi comunicării în cadrul organizaţiei: evaluarea, direcţionarea, organizarea şi stocarea ideilor şi a informaţiilor interne şi externe organizaţiei (inclusiv publicaţii şi pagina de internet a GAL). Managementul strategic - are, în numele executivului, rolul principal în coordonarea procesului de elaborare de politici ale organziaţiei şi în planificarea strategică şi are obligaţia supunerii acestora, pentru aprobare, Consiliului Director şi apoi Adunării Generale; - are rolul principal în obţinerea de fonduri prin identificarea surselor de finanţare şi coordonarea activităţii de mobilizare a fondurilor; - are rolul principal în identificarea oportunităţilor ivite pentru procurarea de noi fonduri şi pentru iniţierea de noi programe sau de promovare a programelor existente; - are un rol principal în identificarea riscurilor pentru asociaţie, cu precădere în privinţa imaginii sale, a siguranţei financiare şi a dezvoltării. Managementul comunicării şi relaţiilor externe - răspunde de strategia de comunicare şi promovare a asociaţiei, a misiunii şi a reuşitelor sale; - este responsabil de implementarea mecanismului de comunicare - informare privind implementarea strategiei de dezvoltare a teritoriului; - iniţiază acţiuni de cooperare cu alte teritorii şi parteneriate, naţionale şi internaţionale; - este responabil de administrarea relaţiei cu APDRP şi alte structuri teritoriale ale acesteia; - poate reprezenta asociaţia în alianţe, întruniri, conferinţe, şi stabileşte condiţiile în care personalul asociaţiei poate fi delegat să reprezinte asociaţia. De asemenea, poate stabili modul în care membrii GAL pot îndeplini aceeaşi misiune. - menţine şi dezvoltă relaţii cu factori cheie pentru asociaţie, cum ar fi: finanţatori, media, alte organizaţii neguvernamentale româneşti şi străine, organizaţii internaţionale, autorităţi publice; - elaborează şi/sau supervizează luările de poziţie ale asociaţiei, în condiţiile statutare; - menţine o bună relaţie cu presa (supervizează elaborarea comunicatelor de presă şi a materialelor pentru presă, articole şi interviuri). Managementul resurselor financiare - este responsabil pentru buna şi corecta gestionare a fondurilor asociaţiei,

	cu respectarea legislaţiei în vigoare şi a statutului asociaţiei. În acest sens, va superviza aplicarea mecanismelor stabilite în acest scop, inclusiv a auditului anual. - răspunde de întocmirea bugetului şi de corecta sa aplicare, după aprobarea sa de către Consiliul Director. - are un rol principal în stabilirea strategiei de atragere de fonduri.
Pregătirea/ Experienţa/ Abilităţi:	- Absolvent al unei forme de învăţământ superior (studiile postuniversitare reprezintă un avantaj); -Experienţă de coordonare/management într-o organizaţie neguvernamentală; - Bune cunoştinţe privind programul LEADER şi/sau PNDR; - Corectitudine, seriozitate, atitudine principială în relaţiile cu oamenii; - Cunoştinţe bune de operare PC MS Office – Word, Excel, navigare internet; - Foarte bune cunoştinţe de limbă engleză (scris/vorbit); - Bună capacitate de relaţionare cu reprezentanţi ai altor organizaţii, instituţii.
Compartiment:	Administrativ
Locaţie:	Activităţile angajatului se vor desfăşura, de regulă, la sediul organizaţiei; presupune călătorii frecvente.

Manager Program de Finanțare

Poziţia:	**Manager Program de Finanțare**
Răspunde în faţa:	Directorului Executiv
Descrierea pe scurt a postului:	Administrează activitatea de finanţare a GAL, lansarea măsurilor, primirea propunerilor de proiect, organizează procesul de evaluare şi şedinţele comitetului de selecţie
Responsabilităţi directe:	- responsabil pentru elaborarea și utilizarea în procesul de comunicare a elementelor de identitate vizuală a GAL; - supervizează distribuirea materialelor informative către grupurile țintă pentru care au fost concepute; - organizează baze de date privind partenerii media și potențiali participanți la acțiunile de comunicare și informare; - sprijină realizarea materialelor informaționale ale GAL (conținut) și întreținerea și aducerea la zi a site-ului GAL ca principal instrument de comunicare online al GAL; - gestionează lansarea măsurilor și a apelurilor de propuneri de proiecte conform calendarului stabilit la nivelul GAL; - supervizează procesul de primire a propunerilor de proiect; - organizează și supervizează derularea procesului de evaluare a propunerilor de proiect la nivelul GAL - organizează ședințele Comitetului de Selecție conform calendarului de lucru stabilit; - supervizează transmiterea rapoartelor de selecție către CDRPD; - este responsabil de înregistrarea informațiilor în Sistemul Informatic de Management

Pregătirea/ Experienţa/ Abilităţi:	- absolvent al învățământului superior; - bune abilități de comunicare socială; - experiență în activități de coordonare/management; - bune abilități de facilitare grupuri; - experiență anterioară în gestionarea de programe de finanțare; - experiență în derularea de proiecte care presupun comunicare directă cu beneficiarii; - gândire logică, memorie, capacitate de analiză şi sinteză); - capacitate de a prelucra informaţiile, de a le interpreta şi de a le valorifica prin luarea de decizii sau prin furnizarea de date prelucrate altor factori decizionali.
Compartiment:	Administrativ
Locaţie:	Activităţile angajatului se vor desfăşura, de regulă, la sediul organizaţiei.

Animator

Poziția:	**Animator**
Răspunde în fața:	Directorului Executiv
Descrierea pe scurt a postului:	Desfăşoară activităţi de animare pentru promovarea acţiunilor GAL, meţine relaţia cu partenerii, beneficiarii.
Responsabilităţi directe:	- asigură comunicarea şi informarea cât mai extinsă şi mai diversă la nivelul întregului teritoriu pentru promovarea conținutului strategiei; - organizează şi derulează evenimentele de comunicare – informare a beneficiarilor; ~~- elaborează comunicate de presă, materiale pentru presă, pregătește notele pentru articole, interviuri;~~ - identifică soluții de menţinere a unei atmosfere deschise de comunicare în cadrul GAL şi între GAL şi beneficiari şi parteneri; - informează în mod regulat Directorul Executiv despre activitatea locală de comunicare şi informare şi despre situațiile de criză; ~~- responsabil cu înregistrarea rapoatelor de comunicare – informare în SIM;~~ - desfășoară activități anticipative de identificare a potențialelor proiecte care să răspundă obiectivelor strategice; - acordă asistență/sprijin tehnic şi metodologic potențialilor beneficiari pentru îmbunătățirea propunerilor de proiecte, elaborarea de propuneri de proiect solide din punct de vedere tehnic şi financiar; - ~~realizează~~ sprijina verificarea eligibilității şi conformității administrative a propunerilor de proiecte primite de către GAL,sustine selectia acestora si sprijina aprobarea lor; - participa activ la lansarea apelurilor de selectie; - tine legatura permanent cu partenerii GAL; - utilizează SIM pentru producerea rapoartelor de verificare pe care le transmit managerului programului de finanțare. -Respecta Regulamentul de Organizare si Functionare al asociatiei; -asigura monitorizarea proiectelor contractate pe toata durata perioadei de implementare si realizeaza, periodic, informari asupra stadiului de

	implementare; - sprijina beneficiarii pe toata durata perioadei de implementare a proiectelor.
Pregătirea/ **Experiența/** **Abilități:**	- absolvent al învățământului superior; - bune abilități de comunicare socială; - bune abilități de facilitare grupuri; - experiență anterioară în facilitarea de întâlniri publice; - experiență în derularea de proiecte care presupun comunicare directă cu beneficiarii; - gândire logică, memorie, capacitate de analiză şi sinteză; - capacitate de a prelucra informaţiile, de a le interpreta şi de a le valorifica prin luarea de decizii sau prin furnizarea de date prelucrate altor factori decizionali.
Compartiment:	Administrativ
Locaţie:	Activităţile angajatului se vor desfăşura la sediul organizaţiei şi la nivelul teritoriului, presupunând multă activitate de teren.

Pentru fiecare dintre consultanţii externi pe care GAL îi va putea angaja, vor fi elaborați termeni de referință specifici, în care se vor regăsi responsabilitățile principale ale acestora precum şi termenele limită până la care vor fi îndeplinte sarcinile vizate. Orientativ, se așteaptă ca acești consultanți externi să ofere sprijin GAL în:

- consultanţă cu privire la management organizaţional, resurse umane;
- consultanţă cu privire la organizarea activităţii de finanţare şi evaluarea proiectelor;
- realizare de studii, analize şi sinteze;
- realizare de baze de date, situri web şi promovare on-line;
- broker de parteneriate;
- expertiza contabila si financiara;
- etc.

VI.2 Resurse materiale disponibile (echipamente, localuri disponibile)

Partenerii vor pune la dispoziţia GAL resurse materiale – echipamente şi locaţii, în vederea implementării în manieră optimă a strategiei propuse cum ar fi:

- locaţiile căminelor culturale – sălile de conferinţe cu capacităţi de minimum 200 şi maximum 300 de persoane pentru întâlnirile publice care urmează să fie organizate la nivelul comunelor respective;
- sălile de şedinţe ale consiliilor locale, cu capacităţi de cca 30 de persoane pentru întâlniri, şedinţe de lucru organizate la nivelul comunelor;
- echipamente IT – computere, imprimantă, acces la copiator, pentru persoanele resursă desemnate la nivelul respectivelor unităţi administrativ-teritoriale.

VI.3 Buget indicativ de funcţionare a GAL-ului

Conform prevederilor sub-măsurii 431.2 din fişa tehnică a axei 4 (Leader), bugetul pentru cheltuielile de funcţionare a fiecărui GAL va fi de maximum 20% din totalul cheltuielilor publice eligibile din strategia de dezvoltare locală (pentru ***componenta a*** – funcţionarea GAL – 16% şi ***componenta b*** – instruire şi animarea teritoriului după selecţia GAL – 4%).

Astfel, pentru perioada 2011-2015, bugetul propus pentru **cheltuielile de funcţionare - componenta a** pentru GAL „Muscelean şi European" este prezentat în tabelul de mai jos:

Nr.	Tipuri de cheltuieli (linii de buget)	Suma totală
1	Salarii şi alte plăţi pentru personalul GAL	229.500
2	Cheltuieli legate de plata experţilor şi pentru alte servicii de expertiză legate de implementarea strategiei de dezvoltare locală	61.500
3	Cheltuieli pentru închirierea şi/sau renovarea unor locaţii, inclusiv plata utilităţilor (căldură, lumină etc.)	39.800
4	Cheltuieli pentru închirierea/achiziţia de echipamente de birotică şi electronice, precum şi a altor echipamente necesare pentru desfăşurarea activităţilor GAL	19.660
5	Cheltuieli pentru închirierea/achiziţia şi mentenanţa de mijloace de transport	31.800
6	Cheltuieli pentru organizarea întâlnirilor	2.154
7	Cheltuieli legate de comunicare (telefonie, internet, poştă şi servicii poştale)	16.850
8	Cheltuieli legate de transport	23.600
9	Cheltuieli pentru participarea la activităţile reţelei naţionale şi europene de dezvoltare rurală, seminarii etc.	16.500
10	Cheltuieli financiare şi juridice (audit financiar, comisioane bancare, gestiune cont etc.)	6.400
12	Consumabile de birou	8.400
	Total Euro	**456.164**

Pentru **Componenta b - Cheltuieli de instruire şi animare,** va fi repartizat un buget de 114.041 euro care va acoperi cheltuieli precum:

- Studii ale zonei;
- Măsuri pentru furnizarea informaţiei cu privire la strategia de dezvoltare locală;
- Instruirea personalului implicat în implementarea strategiei de dezvoltare locală;
- Evenimente de promovare;
- Instruirea liderilor locali.

Activitățile de animare a teritoriului şi de instruire la nivelul GAL vor fi prezentate sub forma unor fișe de proiect sau de acțiuni, așa cum se înțelege din prezentarea măsurii în PNDR, capitolul indicatori „1 acțiune = 1 proiect", acţiuni privind dobândirea de competenţe (1 acţiune = 1 sesiune de instruire), acţiuni privind animarea teritoriului (1 acţiune = 1 seminar de animare). Adițional, vor mai fi introduse ca metode de animare întâlniri comunitare tematice, acțiuni privind marketingul teritoriului, participare la evenimente pe tema dezvoltării regionale etc.

VI.4 Dispozitivul de comunicare şi informare

Informarea şi comunicarea reprezintă elemente esenţiale atât în etapele iniţiale, de constituire a parteneriatelor public-privat, cât şi ulterior, după selectarea parteneriatului cu GAL în acţiunile de sale de funcţionare, instruire şi animarea teritoriului.

Mecanismul de comunicare şi informare aferent strategiei de dezvoltare a teritoriului are ca scop principal dezvoltarea unui suport pentru diseminarea eficientă a informaţiilor relevante către beneficiari, în aşa fel încât aceştia să deţină informaţiile necesare implementării cu succes a strategiei, conform cadrului legislativ şi instituţional existent. Comunicarea şi informarea reprezintă o activitate importantă pentru asigurarea îndeplinirii obiectivelor strategice şi dezvoltarea teritoriului.

Obiectivele mecanismului de comunicare şi informare sunt:

- să ofere potenţialilor beneficiari informaţii complete, clare şi actuale, oferind astfel posibilitatea elaborării unor proiecte de calitate, care să răspundă cerinţelor tehnice şi strategice pentru obţinerea finanţării;
- să contribuie la conştientizarea, în rândul publicului larg, privind beneficiile pe care le oferă planul de dezvoltare a teritoriului, în special din punct de vedere al creionării direcţiilor de dezvoltare la nivel local;
- creşterea încrederii beneficiarilor şi a potenţialilor beneficiari în măsurile cuprinse în PNDR şi strategie şi motivarea acestora de a iniţia şi derula proiecte de dezvoltare la nivelul teritoriului.

Mecanismul propus va sprijini furnizarea de informaţii cu privire la activităţile legate de implementarea proiectelor aferente strategiei (management, monitorizare, evaluare etc.) şi, de asemenea, va garanta vizibilitatea şi transparenţa operaţiunilor co-finanţate. Prin acest mecanism, GAL va pune la dispoziţie informaţii clare şi folositoare despre măsurile de finanţare, activităţile pe care le derulează, criterii de eligibilitate ale beneficiarilor şi proiectelor, încurajează iniţiativa locală şi crearea de parteneriate. Indiferent de mijloacele de comunicare folosite, se vor promova principiile de bază ale participării şi implicării beneficiarilor la identificarea, elaborarea şi implementarea proiectelor.

Principiile care stau la baza strategiei Planului de comunicare sunt:

- *transparenţa* (capacitatea de a furniza informaţie obiectivă şi corectă referitoare la activităţile GAL pentru implementarea strategiei);
- *flexibilitatea* (capacitatea de a răspunde rapid la semnalele venite din mediul intern şi extern);
- *eficienţa* (utilizarea optimă a resurselor în vederea atingerii impactului maxim);
- *particularitatea* (suplimentar faţă de informaţiile cu caracter general, mesajele pot fi construite în funcţie de specificul fiecărui grup ţintă).

Grupurile ţintă ale mecanismului de comunicare - informare sunt:

- Potenţialii beneficiari aşa cum sunt ei definiţi în fişele de măsuri;
- Partenerii implicaţi în elaborarea şi implementarea strategiei (reprezentanţi ai instituţiilor administraţiei publice locale de la nivelul teritoriului, reprezentanţi ai partenerilor din sectorul economic şi de afaceri, reprezentanţi ai sectorului societăţii civile);
- Publicul general - atât la nivelul teritoriului, cât şi la nivel judeţean şi regional (cetăţeni care pot fi afectaţi pozitiv sau negativ prin implementarea planului de dezvoltare locală).

Mijloacele de comunicare care vor fi utilizate în cadrul mecanismului de comunicare – informare vor cuprinde cel puţin următoarele, fără însă a se limita doar la acestea (astfel, pe

măsură ce strategia este implementată, în baza monitorizărilor privind activitatea de comunicare, personalul GAL poate decide adăugarea de noi instrumente adecvate situațiilor întâlnite sau reprioritizarea celor menționate):

- Un site web special dedicat GAL;
- Conferinţe, seminarii şi workshop-uri;
- Conferinţe de presă/comunicate de presă;
- Grupuri de lucru;
- Caravane în teritoriu;
- Listă cu întrebări frecvente (FAQs) afişată pe site;
- Materiale de prezentare tipărite şi audio-video (buletine informative, afișe, filme documentare, broșuri, fluturaşi, cărți de vizită etc.);
- Ghiduri, manuale şi alte documente operaționale;
- Materiale de prezentare electronice;
- Sesiuni de instruire.

Multiplicatori ai informaţiilor relevante

Va fi conturată la nivelul teritoriului o rețea informală de multiplicatori de mesaje pentru a maximiza impactul diseminării informaţiilor asupra diferitelor grupuri ţintă. Principalii multiplicatori de informaţii sunt partenerii de la nivelul teritoriului. Prin intermediul mijloacelor de comunicare proprii, aceştia vor disemina informațiile primite de la GAL către alți membri ai grupurilor țintă (de ex. vor putea afișa pe propriile site-uri informațiile primite sau link-uri către site-ul GAL, vor putea prezenta afișele referitoare la evenimentele organizate în cadrul implementării strategiei etc.).

Activităţi de comunicare - informare

Activităţile de comunicare se vor concentra în două direcţii:

- Furnizarea de informaţii privind implementarea strategiei;
- Informări cu privire la performanţele activităţii GAL referitoare la implementarea strategiei.

1. Elaborarea elementelor de identitate vizuală pentru Strategia de Dezvoltare a Teritoriului

Identitatea vizuală a GAL reprezintă firul roșu al mecanismului de comunicare – informare. Acesta va asigura coerența mecanismului şi crearea la nivelul receptorilor informațiilor o mai mare ușurință în reținerea mesajelor legate de strategie. Astfel, toate mesajele transmise vor cuprinde cel puțin următoarele informații: numele Grupului de Acțiune Locală care implementează strategia, sintagma: „Strategia de Dezvoltare a Teritoriului …”. Acestor informații minimale se pot adăuga elemente vizuale care să asigure crearea unei imagini proprii teritoriului – de ex. logo, slogan etc., astfel încât comunicarea specifică să poată fi ușor de recunoscut la nivelul publicurilor țintă.

Aceste elemente vor fi inserate în toate materialele tipărite sau electronice care vor fi făcute publice referitoare la Strategie după aprobare.

2. Crearea şi menţinerea la zi a unui site al GAL

Presupune crearea unei „biblioteci” a documentelor şi informaţiilor utilizate de-a lungul implementării strategiei. Tot prin intermediul site-ului, pot fi puse la dispoziţia publicurilor ţintă şi rapoarte, sinteze intermediare şi finale asupra rezultatelor implementării strategiei.

Acest instrument va oferi vizibilitate şi către publicurile ţintă care nu sunt neapărat localizate la nivelul teritoriului.

Pentru crearea site-ului, vor fi elaborate specificații tehnice şi de conținut adecvate, printre care un minimum va cuprinde:

- pagina iniţială – prezentarea generală a teritoriului (cu inserarea elementelor de identitate vizuală – logo);
- componenţa teritoriului (link către pagina oficială a fiecărei localităţi aparţinând teritoriului);
- harta regiunii cu marcarea localităţilor centru de comună/oraş;
- prezentare GAL (extras din statut, organigramă, echipă, contacte);
- prezentarea proiectului prin care a fost realizată strategia;
- strategia de dezvoltare a teritoriului (pe capitole), cu posibilitatea adăugării unui modul dedicat proiectelor gestionate – care să poată realiza rapoarte de căutare;
- media (încărcare galerie foto/video);
- link-uri utile (către instituţii relevante, PNDR etc.);
- finanţatori;
- parteneri;
- (resurse utile – cu posibilitatea de încărcare de documente);
- noutăţi;
- contact.

Diseminarea rezultatelor implementării strategiei

Va fi realizată atât la nivelul GAL, prin instrumentele şi mijloacele menţionate, cât şi al beneficiarilor de finanţare. Este de aşteptat ca printre clauzele contractuale să se regăsească şi una referitoare la obligaţiile de promovare a liniilor de finanţare prin care se implementează proiectele. Cel puţin formularea „GAL [...], AXA LEADER, finanţare PNDR" va fi regăsită pe toate materialele de comunicare ale viitorilor beneficiari ai GAL.

Monitorizarea şi evaluarea eficienței mecanismului de comunicare şi informare

Vor fi realizate rapoarte privind comunicarea – informarea şi rapoarte trimestriale privind acoperirea mass-media.

VI.5 Implementarea proiectelor în cadrul GAL-ului

În contextul implementării Strategiei de Dezvoltare a Teritoriului sunt prevăzute activităţi de gestionare de finanţări nerambursabile pe bază de propuneri de proiecte din partea beneficiarilor.

Astfel, proiectele pot trece prin mai multe faze, după cum urmează:

- asistenţă pentru pregătirea şi elaborarea proiectului: comunicare-informare, sprijin în întocmirea de proiecte (după caz);
- depunerea şi înregistrarea proiectelor;
- verificarea administrativă şi a eligibilităţii proiectelor;
- evaluarea tehnică şi financiară (poate conţine şi o sub-etapă de vizite de teren pentru evaluarea propunerii);
- ierarhizarea tuturor proiectelor primite la o anumită rundă, în funcţie de scorurile obţinute în procesul de evaluare şi de recomandările pentru aprobare;
- selecţia proiectelor în cadrul Comitetului de Selecţie;
- evaluarea tehnică şi financiară de către CRPDRP şi notificarea beneficiarilor;
- semnarea contractelor de finanţare şi deschiderea finanţărilor;
- finanţarea şi implementarea proiectelor;
- monitorizarea şi controlul implementării proiectelor;
- închiderea proiectelor;
- diseminarea rezultatelor.

VI.6 Cadrul instituţional de implementare a proiectelor

Pentru implementarea Strategiei de Dezvoltare a Teritoriului, este necesară cooperarea mai multor instituţii, entităţi în diferite faze ale acesteia, având fiecare roluri bine definite şi delimitate.

Astfel, principalii actori sunt: Grupul de Acţiune Locală, la nivelul teritoriului, ca responsabil principal de implementarea strategiei, DADR/CRPDRP la nivel judeţean, ca entitate implicată în gestionarea contractelor de finanţare şi în controlul, monitorizarea şi evaluarea implementării proiectelor, şi Agenţia de Plăţi, la nivel naţional, cu rol important în gestionarea financiară a implementării proiectelor şi în controlul, monitorizarea şi evaluarea implementării proiectelor.

Faze ale implementării strategiei	GAL	DADR/CRPDRP	Agenţia de Plăţi
Gestionarea procesului de identificare, primire şi selecţie a proiectelor (până la momentul transmiterii rapoartelor de selecţie către CRPDRP)	- Definitivarea procedurilor şi a documentelor operaţionale; - Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte; - Comunicare-informare cu potenţialii beneficiari; - Primirea propunerilor de proiecte; - Verificarea eligibilităţii aplicanţilor şi a proiectelor şi a conformităţii administrative a propunerilor de proiecte primite; - Evaluarea tehnică şi financiară – din perspectiva criteriilor de selecţie la nivelul teritoriului; - Selectarea proiectelor propuse spre finanţare de către Comitetul de Selecţie al GALK; - Transmiterea rapoartelor de selecţie către CDRPDR/DADR şi a documentaţiei aferente; - Arhivare documente	- Participare ca observator la şedinţele Comitetului de Selecţie	
Evaluarea proiectelor propuse spre finanţare de către gestionarul fondurilor		- Controlul administrativ al dosarelor - Evaluare tehnică / vizite de evaluare în teren - Notificări către beneficiari	- Controlul administrativ al dosarelor - Notificări către beneficiari
Monitorizarea şi evaluarea implementării proiectelor (control)	- Vizite de monitorizare proiecte în implementare; - Gestionarea informaţiilor primare privind numărul şi tipul proiectelor, durata lor şi parametrii tehnici şi financiari ai	- Gestionare sistem de contractare; - Gestionarea amendamentelor la contractele de finanţare, a	- Vizite de control / monitorizare proiecte în implementare

Faze ale implementării strategiei	GAL	DADR/CRPDRP	Agenţia de Plăţi
	acestora în varianta finală, transmisă spre ştiinţă de către CRDPDR/DADR; - Înregistrare evidenţe ale progresului proiectelor în SIM; - Arhivare documente	notificărilor referitoare la contracte; - Arhivare documente	
Gestionarea financiară a implementării proiectelor	GAL va fi co-semnatar al contractelor de finanțare între APDRP și beneficiar – putând astfel monitoriza indirect derularea respectivelor contracte		- Gestionare sistem de prefinanţare; - Gestionarea dosarelor de rambursare / a cererilor de rambursare; - Plăţi către beneficiari; - Arhivare documente financiare

VI.7 Circuitul proiectelor

1. GAL lansează apelul de selecţie a proiectelor, folosind mecanismul de comunicare – informare propus;
2. Potenţialul beneficiar depune proiectul la secretariatul GAL;
3. GAL efectuează verificarea conformităţii proiectului şi respectarea criteriilor de eligibilitate;
4. Evaluarea şi selecţia proiectelor la nivelul GAL, pe baza strategiei, utilizând criteriile stabilite în fişele de măsuri aferente strategiei;
5. Transmiterea rapoartelor de selecţie şi a proiectelor selectate de GAL la Centrul Regional de Plăţi pentru Dezvoltare Rurală şi Pescuit (CRPDRP);
6. CRPDRP verifică eligibilitatea proiectelor şi se efectuează verificarea pe teren a potenţialului beneficiar de către structurile teritoriale ale APDRP;
7. CRPDRP transmite o notificare către beneficiar şi către GAL de înştiinţare cu privire la aprobarea sau neaprobarea proiectului;
8. Încheierea contractului între beneficiar şi Centrul Regional de Plăţi pentru Dezvoltare Rurală şi Pescuit (CRPDRP).

Pista de audit pentru măsurile din cadrul strategiei

Pentru derularea activităţilor administrative specifice, a fost elaborat un format cadru de pistă de audit, care va fi utilizat pentru toate măsurile aferente strategiei propuse

PISTA DE AUDIT PENTRU CERERILE DE FINANŢARE AFERENTE STRATEGIEI (FORMAT CADRU)

Teritoriu: Teritoriul Muscelean şi European, judeţul Argeș
Măsura 1
Cererea de proiecte: 01/11

Număr de înregistrare al cererii de finanţare: .....

Titlul Proiectului: .....
Nume şi prenume/Denumire solicitant: .....

Activitatea	Instituţia	Cine a efectuat Nume şi semnătura Data	Cine a verificat Nume şi semnătura Data	Statut Cerere de finanţare	Documente completate/întocmite
1.	2.	3.	4.	5.	6.
EVALUARE- SELECTARE					
1. Înregistrarea Cererii de Finanţare şi a Dosarului Administrativ și verificarea conformităţii acestora	GAL			conformă	Fișa de înregistrare a CF (electronic) Fișa de conformitate (electronic) Lista cererilor de finanțare eligibile Lista cererilor de finanțare neeligibile
2. Întocmirea calendarului privind verificarea selectarii Cererii de finanţare	GAL				Calendar de verificare a cererilor de finanțare
3. Întocmirea tabelului centralizator privind situaţia Cererilor de Finanţare depuse la nivelul GAL şi transmiterea acestuia către AM județean	GAL				Scrisoare de înaintare Confirmare de primire

4. Intocmirea fisei cu criteriile de selectie a proiectelor	GAL			Eligibilă	Fisele individuale de evaluare
					Raportul de evaluare cu ierarhizarea proiectelor propuse spre finanțare
5.Verificarea prin sondaj	AM Județan			Eligibilă/Neeligibila	-
6. Proces –verbal pentru selectia proiectelor	GAL (Comitetul de Selecție)				Raportul de Selecție al Comitetului de Selecție Lista proiectelor propuse spre finanțare
7. Transmiterea către AM județean Județean Raportului de selecție al proiectelor propus de Comitetul de Selecție al GAL, a Listei cererilor de finanţare eligibile/neeligibile, a cererilor de finanţare originale şi a dosarelor administrative	GAL			Eligibilă / Neeligibilă	Scrisoare de Înaintare Raportul de Selecție al Comitetului de Selecție Lista proiectelor propuse spre finanțare Lista cererilor de finanțare eligibile Lista cererilor de finanțare neeligibile
8. Evaluare/verificare a dosarelor administrative de către AM Județean	AM Județean			Selectată pentru finanţare/reportată/ne-finanţată	Lista cererilor selectate pentru finanțare/eportate/nefinanțate
9. Notificarea beneficiarilor cu rezultatul verificării cererilor de finanţare la nivelul AM Județean	AM Județean			Selectată pentru finanţare/reportată/ne-finanţată	Lista cererilor selectate pentru finanțare/eportate/nefinanțate Notificare

10. Primirea şi soluţionarea contestaţiilor întocmirea şi transmiterea către AM Județean Situaţiei proiectelor după soluţionarea contestaţiilor la nivelul GAL	GAL			Propuse pentru finanţare/ reportare/ne-finanţare	Lista cererilor selectate pentru finanțare/eportate/nefinanțate în urma contestațiilor
11. Primirea Raportului de contestaţii de la AM Județean însoţit de Lista proiectelor selectate pentru finanţare, reportare, ne-finanţate în vederea notificării beneficiarilor	GAL			Selectat pentru finanţare/reportat/ne-finanţat	Lista cererilor selectate pentru finanțare/eportate/nefinanțate în urma contestațiilor
12. Notificarea beneficiarilor cu rezultatul verificării cererilor de finanţare stabilit în Raportul de contestaţii	AM Județean			Selectată pentru finanţare/reportată/ne-finanţată	Lista cererilor selectate pentru finanțare/eportate/nefinanțate în urma contestațiilor Notificare
13. Finalizarea completării Dosarului administrativ şi transmiterea acestuia către APDRP	AM Județean			Eligibilă/Selectată pentru finanţare	Dosarele administrative completate
14. Întocmirea borderourilor de transmitere a cererii de finanţare originale şi a dosarelor administrative către APDRP în vederea contractării	AM Județean				Borderou de transmitere

Partea VII: Mecanismul de implementare

Calendarul propus pentru implementarea măsurilor

Activitate	Perioada și durata popusă	Responsabil
Lansare apeluri pentru propuneri de proiecte (toate măsurile)	Luna 3, anul I de implementare a strategiei; Luna 9, anul I de implementare; Luna 2, anul II de implementare; Luna 5, anul II de implementare; Luna 3, anul III de implementare; Luna 8, anul III de implementare;	GAL
Informare, promovare, sprijin în inițierea și dezvoltarea de proiecte	Luna 2-5, anul I de implementare; Luna 9-10, anul I de implementare; Luna 2, anul II de implementare; Luna 5-6, anul II de implementare; Luna 3-4, anul III de implementare; Luna 8-9, anul III de implementare;	GAL
Termene limită pentru primirea propunerilor de proiecte	Luna 5, anul I de implementare; Luna 10, anul I de implementare; Luna 3, anul II de implementare; Luna 6, anul II de implementare; Luna 4, anul III de implementare; Luna 9, anul III de implementare;	GAL, beneficiarii proiectelor
Verificarea eligibilității aplicanților și a propunerilor de proiecte (conformitatea administrativă) la nivelul GAL	Luna 5, anul I de implementare; Luna 10, anul I de implementare; Luna 3, anul II de implementare; Luna 7, anul II de implementare; Luna 4, anul III de implementare; Luna 10, anul III de implementare;	GAL
Evaluare tehnică și financiară la nivelul GAL	Luna 6, anul I de implementare; Luna 10-11, anul I de implementare; Luna 3-4, anul II de implementare; Luna 7, anul II de implementare; Luna 4-5, anul III de implementare; Luna 10, anul III de implementare;	GAL
Întrunire comitet de selectie pentru analizarea și avizarea raportului de evaluare	Luna 6-7, anul I de implementare; Luna 11- 12, anul I de implementare; Luna 4, anul II de implementare; Luna 8, anul II de implementare; Luna 5, anul III de implementare; Luna 11, anul III de implementare;	GAL
Transmiterea către AM județean a propunerilor de acordare a finanțării	Luna 7, anul I de implementare; Luna 12, anul I de implementare; Luna 4, anul II de implementare; Luna 8, anul II de implementare; Luna 5, anul III de implementare; Luna 11, anul III de implementare;	GAL
Controlul administrativ al	Luna 7-8, anul I de implementare;	AM județean

dosarelor de către AM județean CRPDRP	Luna 12, anul I de implementare-luna I, anul II de implementare; Luna 4-5, anul II de implementare; Luna 8-9, anul II de implementare; Luna 5-6, anul III de implementare; Luna 11-12, anul III de implementare;	(CDRPDR)
Notificare aplicanți privind semnarea contractelor	Luna 8, anul I de implementare; Luna 2, anul II de implementare; Luna 5, anul II de implementare; Luna 9, anul II de implementare; Luna 6, anul III de implementare; Luna 12, anul III de implementare;	APDRP
Contractare*) **) timp estimat, timpul real depinzând de APDRP*	Luna 8, anul I de implementare; Luna 2, anul II de implementare; Luna 5, anul II de implementare; Luna 9, anul II de implementare; Luna 6, anul III de implementare; Luna 12, anul III de implementare;	APDRP
Implementarea proiectelor	Cel mult 12 luni de la semnarea contractelor de finanțare	Beneficiarii proiectelor
Monitorizare implementare	Perioada de implementare a proiectelor	GAL și APDRP
Control implementare	Perioada de implementare a proiectelor	CDRPDR și APDRP

PARTEA A VII-A: MECANISMUL DE IMPLEMENTARE

1. Organizarea apelurilor de propuneri de proiecte

Luând în calcul priorităţile şi măsurile stabilite prin strategia de dezvoltare a teritoriului şi fondurile necesare estimate conform bugetului propus, GAL va organiza apeluri de primire a propunerilor de proiecte pentru finanţare.

Se estimează că vor fi organizate două runde de astfel de apeluri în fiecare an calendaristic de implementare a strategiei, păstrându-se principiul n+2 aplicabil finanţărilor din fonduri europene pentru perioada 2007-2013.

Consiliul Director al GAL poate lua decizia organizării unei runde suplimentare în cazul în care fondurile disponibile nu au fost în totalitate alocate proiectelor aprobate în rundele precedente.

GAL va face publice termenele limită stabilite pentru depunerea proiectelor, precum şi condiţiile de finanţare pentru fiecare apel de propuneri de proiecte, conform fişelor de măsuri aferente strategiei.

Proiectele se primesc din partea aplicanţilor eligibili - aşa cum sunt definiţi în cadrul fiecărei fişe de măsuri, pentru fiecare apel de propuneri de proiecte lansat de GAL, până la data şi ora limită anunţate.

2. Lansarea apelurilor pentru primirea propunerilor de proiecte

Se va realiza pe baza unei Fişe a apelului. Aceasta va conţine minimum următoarele informaţii:

- Codul apelului de proiecte pentru care se lansează apelul;
- Măsura în cadrul căreia se primesc propunerile de proiecte;
- Data limită până la care se primesc propunerile de proiecte;
- Tipul/tipurile de aplicanţi eligibili;
- Criteriile de eligibilitate ale propunerilor de proiecte;
- Criteriile de evaluare a propunerilor de proiecte;
- Sursa unde sunt disponibile ghidul solicitantului, modelul dosarului de aplicaţie, precum şi alte informaţii relevante pentru potenţialii aplicanţi (adresă, număr de telefon, număr de fax şi site);
- Calendarul estimativ al procedurilor de evaluare şi selecţie;
- Calendarul estimativ al sesiunilor de informare, promovare, pregătire a propunerilor de proiecte;
- Alte informaţii relevante;
- Datele de contact ale persoanelor responsabile de comunicarea cu potenţialii beneficiari la nivelul GAL.

3. Activităţile de informare/promovare

Pentru această activitate, se va întocmi un raport de activitate care va conţine cel puţin următoarele informaţii (model în anexă):

- Localizarea activităţii de informare (unde s-a derulat);
- Lista participanţilor la activităţi;
- Obiectivul activităţii;
- Durata activităţii;
- Întrebări la care nu s-a putut răspunde pe durata activităţii;
- Paşi următori planificaţi în urma activităţii (de ex. urmează să se obţină clarificări pe domeniul X şi se vor afişa răspunsurile pe pagina web a GAL etc.);

- Cine a derulat activitatea;
- Fişa de evaluare a evenimentului de informare.

4. Sprijin pentru potenţialii aplicanţi

Pe durata cuprinsă între lansarea apelului de primire a propunerilor de proiecte şi cu o săptămână înainte de termenul limită de primire a propunerilor de proiecte, personalul GAL responsabil de informare şi promovare vor oferi clarificări potenţialilor beneficiari interesaţi. Toate răspunsurile date întrebărilor de clarificare primite la nivelul GAL în afara întâlnirilor publice de informare /promovare vor fi făcute publice cel puţin pe pagina web a GAL şi în format tipărit pus la dispoziţia potenţialilor beneficiari cu ocazia altor întâlniri la nivelul teritoriului. În măsura în care există o bază de date cu datele electronice de contact (adrese de e-mail) ale potenţialilor beneficiari, răspunsurile vor fi transmise şi prin acest canal.

În măsura în care se constată la nivelul teritoriului nevoia de asistenţă tehnică de specialitate în elaborarea proiectelor (principii generale de elaborare a unui proiect), cu sprijinul unor consultanţi externi pe termen scurt, se pot organiza scurte sesiuni introductive pe tema elaborării proiectelor la nivelul teritoriului. Vor fi invitaţi toţi participanţii la evenimentele de informare / promovare a apelurilor de proiecte din runda respectivă. Pot fi organizate maximum 2 astfel de sesiuni introductive în fiecare dintre primii 2 ani de implementare a strategiei.

5. Depunerea şi primirea propunerilor de proiecte

Proiectele pot fi depuse fie direct, la sediul GAL, cel mai târziu la data şi ora limită anunţate, fie expediate prin poştă, cu confirmare de primire (expedierea fiind înregistrată prin ştampila poştei pe plic, cel mai târziu la data limită anunţată).

În momentul depunerii, proiectele depuse primesc un număr de înregistrare/cod de identificare şi intră în procesul de evaluare pentru finanţare.

Proiectele depuse sau expediate după data sau ora limită de depunere vor fi returnate aplicanţilor, însoţite de o notă privind motivarea returnării.

O dată cu primirea proiectelor, datele relevante pentru mecanismul de monitorizare şi evaluare vor fi înregistrate în Sistemul Informatic de Management.

6. Verificarea eligibilităţii aplicanţilor şi a propunerilor de proiecte (conformitatea administrativă)

După depunerea şi înregistrarea lor în baza de date, propunerile de proiecte trec printr-un proces de verificare realizat de angajaţii GAL cu atribuţiuni în acest sens. Aceştia vor realiza verificarea cu ajutorul Sistemului Informatic de Management.

În această etapă, se verifică dacă:

a) a fost respectat termenul limită anunţat (proiectele au fost primite la data şi ora limită anunţate);
b) propunerea de proiect este conformă şi completă şi include toate documentele solicitate; se va verifica dacă este completată pe formularul specific pus la dispoziţie de către GAL, dacă toate rubricile sunt completate şi dacă sunt ataşate la dosar toate documentele solicitate şi menţionate ca fiind obligatorii în Ghidul Solicitantului.

Proiectele care îndeplinesc ambele criterii mai sus menţionate vor trece în faza următoare: de verificare a eligibilităţii.

Proiectele care nu conţin toate documentele solicitate, completate corespunzător, pe formularele puse la dispoziţie de GAL, vor fi respinse în această etapă.

Verificarea eligibilității se referă atât la eligibilitatea aplicantului, cât şi la cea a proiectului propus, pe baza criteriilor stabilite prin fișele de măsuri cuprinse în strategie.

Proiectele care nu întrunesc aceste criterii de eligibilitate sunt respinse ca neeligibile şi nu intră în faza următoare de evaluare tehnică şi financiară.

Aplicanților care au depus proiecte neeligibile li se comunică motivele respingerii, în decurs de 1 lună de la termenul limită de depunere a proiectelor.

7. Evaluarea tehnică şi financiară la nivelul GAL a propunerilor de proiecte primite

Toate proiectele care sunt considerate eligibile trec într-o fază superioară de evaluare tehnică şi financiară.

Evaluarea urmăreşte analiza în detaliu a mai multor elemente care să conducă la realizarea unui proiect cu impact pozitiv asupra dezvoltării teritoriului. Echipa de evaluatori se va asigura că proiectele pentru care se solicită finanţarea sunt bine justificate, aduc beneficii măsurabile, abordează în mod integrat problemele identificate la nivelul teritoriului şi promovează parteneriatul în realizarea activităţilor specifice proiectelor. În măsura în care se constată că este necesar, GAL poate angaja consultanţi pe termen scurt care să-i sprijine în activitatea de evaluare tehnică şi financiară a propunerilor de proiecte eligibile.

Metodologia de evaluare urmează a fi definitivată înainte de lansarea apelurilor de propuneri de proiecte, dar va conţine cel puţin următoarele aspecte:

- fiecare propunere de proiect va fi analizată independent de către 2 evaluatori;
- fiecare evaluator va intocmi o fişă de evaluare şi notare individuală;
- pe baza fişelor individuale, echipa de evaluatori se va întruni într-o şedinţă comună de evaluare şi va discuta fiecare propunere de proiect şi va face recomandări privind finanţarea, nefinanţarea sau returnarea către aplicant pentru îmbunătăţiri;
- echipa de evaluatori va stabili de comun acord o ierarhizare a proiectelor propuse spre finanţare, precum şi liste cu propunerile de proiect recomandate spre nefinanţare şi/sau returnare spre îmbunătăţire. Acestea, împreună cu motivaţiile pentru fiecare recomandare în parte, vor constitui materialul de lucru al Comitetului de Selecţie a proiectelor.

8. Selectarea proiectelor de către Comitetul de Selecţie al GAL

Selecţia proiectelor va fi realizată de către un Comitet de Selecţie, format din membri GAL. În ceea ce priveşte selecţia proiectelor în cadrul GAL, se va aplica regula „dublului cvorum", respectiv pentru validarea voturilor este necesar ca în momentul selecţiei să fie prezenţi cel puţin 50% dintre parteneri, din care peste 50% să fie din mediul privat şi societatea civilă.

Pentru transparenţa procesului de selecţie a proiectelor în cadrul GAL şi, totodată, pentru efectuarea activităţilor de control şi monitorizare, la aceste selecţii va lua parte şi un reprezentant al Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale de la nivel judeţean (DADR).

Monitorizarea şi evaluarea implementării strategiei

În cadrul GAL, responsabilitatea monitorizării şi a evaluarii implementării strategiei revine, conform statutului GAL, Adunării Generale şi, prin delegare, Consiliului Director şi departamentului Administrativ.

Atât Consiliul Director, cât şi departamentul administrativ, raportează cel puţin de 2 ori pe an forurilor superioare privind calitatea implementării strategiei.

Adunarea Generală a GAL este cea care aprobă respectivele rapoarte şi care poate aproba propunerile corective.

Partea VII: Mecanismul de implementare

Sistemul de monitorizare

Progresul, eficienţa şi eficacitatea Strategiei de Dezvoltare a Teritoriului în raport cu obiectivele stabilite vor fi măsurate prin intermediul indicatorilor de realizare, de rezultat şi de impact. Indicatorii principali menţionaţi, la care se adaugă şi indicatori financiari, sunt elaboraţi la nivelul fişelor de măsuri în aşa fel încât să fie în concordanţă cu indicatorii PNDR şi cu direcţiile strategice prevăzute de aceasta.

Sistemul de monitorizare asigură colectarea datelor statistice şi a indicatorilor de monitorizare conform prevederilor din strategie. Atribuţii în furnizarea de informaţii cu privire la progresul implementării strategiei prin intermediul indicatorilor financiari, de realizare şi de rezultat au Directorul Executiv, Managerul Programului de Finanţare şi animatorul.

Adiţional faţă de indicatorii propuşi pentru fiecare măsură de finanţare, sistemul de monitorizare şi evaluare de la nivelul GAL va avea în vedere dezvoltarea de indicatori specifici pentru fiecare fază a implementării strategiei în care este implicat.

Faze ale implementării strategiei	GAL	Indicatori
Gestionarea procesului identificare, primire şi selecție a proiectelor (până la momentul transmiterii rapoartelor de selecție către CRPDRP)	- Definitivarea procedurilor şi a documentelor operaționale; - Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte; - Comunicare – informare cu potențialii beneficiari; - Primirea propunerilor de proiecte; - Verificarea eligibilității aplicanților şi a proiectelor şi a conformității administrative a propunerilor de proiecte primite; - Evaluarea tehnică şi financiară – din perspectiva criteriilor de selecție la nivelul teritoriului; - Selectarea proiectelor propuse spre finanțare de către Comitetul de Selecție al GAL; - Transmiterea rapoartelor de selecție către CDRPDR / DADR şi a documentației aferente; - Arhivare documente.	Număr de apeluri de propuneri lansate; Număr de evenimente publice de comunicare – informare derulate la nivelul teritoriului; Număr de activități de sprijinire a potențialilor beneficiari în elaborarea de proiecte; Procentul proiectelor eligibile din totalul proiectelor depuse; Număr de ședințe de selecție de proiecte.
Evaluarea proiectelor propuse spre finanțare de gestionarul fondurilor	- GAL nu are responsabilitate directă (GAL poate fi însă observator-invitat pentru aceste vizite)	

Partea VII: Mecanismul de implementare

Faze ale implementării strategiei	GAL	Indicatori
Monitorizarea şi evaluarea implementării proiectelor	- Vizite de monitorizare proiecte în implementare; - Gestionarea informațiilor primare privind numărul şi tipul proiectelor, durata lor şi parametrii tehnici şi financiari ai acestora în varianta finală, transmisă spre știință de către CRDPDR/DADR; - Înregistrare evidențe ale progresului proiectelor în SIM; - Arhivare documente.	- Număr de vizite de monitorizare a implementării proiectelor; - Rapoartele semestriale privind programul de finanțare sunt aprobate de către Adunarea Generală a GAL; - Funcționarea zilnică a SIM verificată de CDRPDR/DADR prin accesarea paginilor dedicate rapoartelor sinteză.
Gestionarea financiară a implementării proiectelor	GAL va putea fi implicat indirect în activitățile de monitorizare a derulării financiare a contractelor, în calitate de cosemnatar al contractelor de finanțare.	

Sistemul de monitorizare propus asigură:

- Luarea deciziilor privind activitățile de gestionare a programului de finanțare sau depistarea problemelor în mod operativ;
- Executarea operativă şi corectă a procedurilor de gestionare a resurselor;
- Facilitarea coordonării între activităţile componentelor;
- Monitorizarea şi raportarea la timp despre rezultatele şi impactul implementării strategiei;
- Transmiterea informaţiilor privind rezultatele implementării strategiei este pusă la dispoziția factorilor de decizie de la nivelele superioare.

Atribuții privind monitorizarea implementării proiectelor implementate conform strategiei are şi APDRP (prin CRDRP) şi Agenția de Plăți, conform instrucțiunilor existente în modelul planului de dezvoltare pe baza căruia a fost elaborată prezenta strategie.

Monitorizarea şi evaluarea implementării strategiei la nivelul GAL

Departamentul administrativ are responsabilitatea colectării, înregistrării şi stocării informațiilor statistice necesare monitorizării în conformitate cu prevederile fişelor de măsuri, dar şi alte date/informații necesare monitorizării suplimentare.

În acest sens, GAL va dezvolta (achiziționa) un instrument de management informatic privind monitorizarea şi evaluarea – Sistemul Informatic de Management - şi va fi responsabil de utilizarea acestuia, dar şi de întreținerea şi dezvoltarea ulterioară (prin intermediul unor experți specializați sau al unor servicii de specialitate) pentru a fi cât mai bine potrivit activităților GAL de implementare a strategiei. Informațiile înregistrate în sistemul informatic de management constituie baza pentru întocmirea rapoartelor de monitorizare necesare urmăririi stadiului implementării şi a progresului planului de dezvoltare locală.

Partea VII: Mecanismul de implementare

La nivelul GAL, informațiile din rapoarte vor fi folosite de personalul executiv, Comitetul Director şi Adunarea Generală în fundamentarea deciziilor privind implementarea strategiei.

Modalitatea în care va fi folosit Sistemul Informatic de Management (SIM) este descrisă, orientativ, mai jos:

Activitate derulată de GAL	Date înregistrate în SIM
Lansarea apelurilor pentru primirea propunerilor de proiecte	Toate datele cuprinse în fișă vor fi înregistrate în Sistemul Informatic de Management cel târziu la 2 zile după lansarea apelului de proiecte vizat.
Activitățile de informare - comunicare	Datele privind localizarea fiecărui eveniment public, participanții (date minimale de identificare), obiectivul activității şi fișa de evaluare a evenimentului
Sprijiirea potențialilor aplicanți	Numărul de întrebări/solicitări de clarificare primite la nivelul GAL pe fiecare apel de propuneri de proiecte, precum şi numărul persoanelor care au primit răspunsurile clarificatoare. Pentru sesiunile introductive realizate, se vor înregistra numărul participanților şi rezultatele evaluării participanților la finalul sesiunii.
Depunerea şi primirea de propuneri de proiecte	Date de identificare ale aplicantului (așa cum au fost solicitate în formularul de aplicație), data şi ora primirii şi înregistrării propunerii de proiect; codul / numărul de înregistrare a propunerii
Verificarea eligibilității aplicanților şi a proiectelor şi a conformității administrative a propunerilor de proiecte	Datele solicitate pentru aprobarea eligibilității se înregistrează şi pe baza lor SIM poate genera un raport de conformitate (tip da/nu)
Evaluarea tehnică şi financiară – din perspectiva criteriilor de selecție la nivelul teritoriului	Scorurile obținute conform fișelor de evaluare individuale
Selectarea proiectelor propuse spre finanțare de către Comitetul de Selecție al GAL	Se vor completa în sistem câmpuri de tipul „recomandat spre finanțare", „respins", „returnat spre îmbunătățire"
Monitorizare implementare proiecte	Numărul contractului de finanțare, suma totală a proiectului, suma totală a sprijinului financiar public primit, durata estimată a proiectului, numărul amendamentelor la contract, numărul cererilor de rambursare transmise către Agenția de Plăți

Pentru monitorizarea şi evaluarea acțiunilor de animare a teritoriului şi de dobândire de competențe, vor fi elaborate pentru fiecare propunere de acțiune un set de indicatori specifici şi metode de monitorizare aferente.

Evaluarea la nivelul GAL a implementării strategiei se va realiza pe 2 paliere:

- evaluare internă, realizată de personalul GAL şi de organele statutare de conducere ale GAL pe baza metodologiei minimale prezentate anterior;
- evaluare externă independentă (realizată de către experți externi independenți) pe baza unei metodologii agreată de către GAL.

Partea VII: Mecanismul de implementare

Corelarea acţiunilor administrative cu pista de audit

Control şi audit

GAL se obligă să asigure accesul autorităţilor judeţene şi naţionale cu atribuţii de control şi audit, precum şi al serviciilor Comisiei Europene şi al Curţii Europene de Conturi, Departamentului pentru Luptă Antifraudă şi Oficiului European pentru Luptă Antifraudă în limitele competenţelor care le revin, la locul de implementare a strategiei, de a însoţi echipele de control şi de a pune la dispoziţia acestora, în timp util, toate informaţiile şi toate documentele aferente proiectului finanţat.
Activitatea de control şi audit se desfăşoară atât în perioada de implementare a proiectului cât şi în perioada de monitorizare (maxim 5 ani de la semnarea contractului de finanţare).

Pista de audit la nivelul GAL

În calitate de beneficiar al fondurilor publice (provenite din Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală și din fonduri naționale) GAL are obligaţia de a arhiva toate documentele referitoare la implementarea strategiei aprobate, cheltuielile de funcționare, instruire și animare a teritoriului, precum și cele aferente acțiunilor de cooperare. Documentele referitoare la implementarea proiectelor inițiate de beneficiari în cadrul strategiei de dezvoltare locală a teritoriului vor face obiectul unei pite de audit distinct, care va fi detaliată prin relațiile contractual ce se vor stabili între Agenția de Plăți și beneficiarii fiecărui proiect în parte.

Documentele pe care GAL are obligația să le păstreze în scopul asigurării unei piste de audit corespunzătoare a operaţiunilor effectuate vor fi arhivate în spatii special amenajate si destinate acestui scop, iar cheltuielile necesare activităților legate de arhivare vor fi cuprinse în bugetul de funcționare al GAL.
GAL va arhiva toate documentele şi fişierele informatice privind gestiunea tehnică şi financiară a bugetului de funcționare a GAL, acțiunilor de instruire și animare a teritoriului precum și a acțiunilor de cooperare pe o perioadă de 5 ani de la semnarea contractului de finanţare.
Documentele vor fi uşor accesibile şi arhivate astfel încât să permită verificarea lor cu uşurință.
GAL va informa Autoritatea de Management privind locul unde sunt arhivate documentele şi va permite accesul tuturor organismelor abilitate să efectueze controale şi verificări. Orice modificare intervenită în privința locației unde se arhivează documentele va fi notificată Autorității de Management în termen de cel mult 5 zile de la data intervenirii ei.

Spaţiul destinat arhivarii va îndeplini următoarele caracteristici: să fie amenajat astfel încât să asigure păstrarea în bune condiţii a documentelor, să se evite distrugerea fie intenţionată fie accidentală sau ieșirea neautorizată a documentelor din arhivă.

Documente pe care GAL le va arhiva în mod obligatoriu:

- documente referitoare la solicitarea finanţării strategiei și la aprobarea acesteia de către AM (documentația de candidatură și anexele acestuia, contractul de finanţare şi anexele acestuia);
- documentele referitoare la procedurile de achiziţie publică derulate pentru desfășurarea activităților de funcționare a GAL, de instruire și animare a teritoriului precum și a acțiunilor de cooperare, ca bază legală pentru efectuarea unor cheltuieli;
- documente referitoare la implementarea strategiei;
- documente referitoare la contractele pe care GAL le derulează cu furnizori/prestatori de servicii/consultanți externi pentru derularea activităților propuse în strategie, la

verificările fizice efectuate, la rezultatele obţinute, la verificarea şi aprobarea acestora de către GAL;
- facturi şi documente justificative aferente acestora, liste de verificare, documente de plată;
- rapoarte de audit şi de control întocmite în urma misiunilor de control (interne sau externe);
- documentele contabile conform prevederilor legale;
- rapoartele transmise către și aprobate de către AM.

Pista de audit detaliată referitoare la implementarea proiectelor

GAL va arhiva și păstra în aceleași condiții precizate mai sus toate dorumentele aferente tuturor apelurilor de proiecte lansate, așa cum au fost ele precizate în capitolul "Mecanismul de implementare". Astfel, lista documentelor va conține:
- Fișele privind lansarea apelurilor de proiecte;
- Rapoartele privind acțiunile de comunicare-informare referitoare la apelul lansat;
- Rapoartele de verificare a eligibilității aplicanților și a propunerilor de proiecte (conformitatea administrativă);
- Rapoartele de evaluare tehnică și financiară la nivelul GAL a propunerilor de proiecte primite ;
- Procesele verbale ale comitetului de selecție;
- Notificările prin care propunerile de proiect selectate sunt transmise către CDPDRP, Comunicările cu CDPDRP și AM.

Toate documentele vor fi arhivate într-una din următoarele forme:
- originale;
- fotocopii ale documentelor originale certificate „conform cu originalul";
- microfişe ale documentelor originale;
- versiuni electronice ale documentelor originale;
- documente care există doar în format electronic, caz în care se trebuie să se asigure securitatea sistemului informatic.

Monitorizarea şi evaluarea la nivelul CRPDRP/APDRP

Nivelele superioare implicate în procesul de monitorizare / evaluare vor putea accesa rapoartele generate prin intermediul SIM printr-o interfață web sau prin alte modalități uzuale de stocare / transport date.
Informațiile necesare monitorizării implementării strategiei din punct de vedere al gestionării financiare vor fi colectate la nivelul CRPDRP, pe baza metodologiei interne de monitorizare şi evaluare, din cererile de finanțare, respectiv cererile de plată întocmite de către beneficiari.

Ele vor sta la baza calculării indicatorilor financiari, de realizare la nivel centralizat şi pentru o parte a indicatorilor de rezultat necesari monitorizării şi evaluării implementării strategiei.

CDRPDR şi Agenția de Plăți pot verifica respectarea planificării privind implementarea prin vizite de verificare pe teren şi elaborarea rapoartelor aferente. Programarea vizitelor (controalelor) va trebui să aibă în vedere anumite principii, cum ar fi: eficienţa unor astfel de demersuri, păstrarea bunelor relaţii contractuale, verificarea doar a aspectelor de ordin tehnic legate de proiect etc.

PARTEA A VIII-A: COOPERARE ȘI CREAREA ȘI IMPLEMENTAREA REȚELEI

VIII.1 Cooperare

Măsura 421 defineşte acţiunile de cooperare ca acele „proiecte de cooperare transnaţională (între România şi alte state membre sau nu) şi inter-teritorială (în cadrul României) între GAL-uri şi alte grupuri/parteneriate care funcţionează după principiul LEADER, parteneriate public-privat selectate în cadrul Axei 3, conform art. 59 e) din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 sau oricare alte grupuri rurale organizate după metoda LEADER (grupuri locale care sau aibă un rol activ în dezvoltarea rurală, să fie organizate pe baza parteneriatului actorilor locali, grupuri de iniţiativă locală, micro-regiuni şi alte parteneriate de tip LEADER, grupuri finanţate prin Axa 4 din FEP) şi recunoscute de statul membru". (Programul Naţional de Dezvoltare Rurală, pagina 335).

Experienţele de cooperare deja întreprinse:

Nr. crt	Partener(i)	Tematica cooperării	Obiective	Valoarea proiectului de cooperare (Euro)	Rezultate
1	Parc National Charteuse GAL Avant Pays Savoyard	-Vizită de studiu bilaterala -Promovarea produselor traditionalr ecologice -Vitrine bilaterale -Protectia mediului -Agricultura ecologica -traditie si inovatie in mediul rural -serviciu voluntar pentru situatii de urgenta -cooperative de productie agricole -amenajari turistice ale muntelui -promovarea turismului ecologic si traditional -cum functioneaza	Înţelegerea cât mai bună a filozofiei şi modului de lucru în programul LEADER; Dobândirea de cunoștințe privind modul de organizare şi administrare a parteneriatului, implementarea strategiei şi identificarea de tipuri de proiecte realizate în cadrul programului LEADER. -schimb de experienta prin prezentarea modelelor romanesc si frantuzesc, proiectia unuia in tara celuilalt – furtuna de idei crearea de acorduri de cooperare pe termen mediu si lung in domeniile zootehnic, forestier	15.967	35 membri ai parteneriatului s-au deplasat in Franta unde au cunoscut indeaproape exemple de actiuni si proiecte dezvoltate sub platforma LEADER Corespondenta sustinuta dupa vizita cu domnii Philippe Beluze si Arthur Fatela – responsbilii celor 2 GAL uri si drafturi de proiecte comune. Acorduri de colaborare in domeniul tineretului si al turismului ecologic. Dobandirea de informatii relevante privind modul de organizare si functionare a GAL; Informatii despre modalitatea de elaborare a unei strategii de dezvoltare in maniera

Partea VIII: Cooperare şi crearea şi implementarea reţelei

Nr. crt	Partener(i)	Tematica cooperării	Obiective	Valoarea proiectului de cooperare (Euro)	Rezultate
		legal si fiscal un GAL , cum se co-finanteaza proiectele , cine sunt promotorii -rolul statului a institutiilor deconcentrate si descentralizate in implementarea LEADER	si al turismului sudarea unei relatii pe termen lung intre autoritati publice locale -sustinerea posibilitatii aducerii unui specialist francez sa lucreze la GAL ul nostru pina ce deprindem maniera de lucru pe LEADER		participativa si respectand specificul teritoriului Vizitarea unui numar de 5 proiecte dinantate prin programul LEADER in cadrul strategiei teritoriului Avant Pays Savoyard

Intenţii de cooperare

Grupul de acţiune locală intenţionează să coopereze cu cel puţin 2 GAL-uri din Uniunea Europeană şi 2 naţionale, să fie activ în reţeaua naţională şi europeană de dezvoltare rurală, să participe la evenimente naţionale şi internaţionale. Domeniile prioritare de interes sunt turismul şi amenajarea mediului.

Intentionam continuarea relatiei cu GAL urile franceze pe care le-am vizitat inca din primul an am gandit un schimb consistent de know how eventual aducerea pentru o perioada limitata a unui specialist francez in Muscel.

La nivelul parteneriatului sunt discutii cu partenerii francezi pentru un schimb de material seminal – sa importam sperma de vaca din rasa Montbeliard- spre exemplu iar in sens invers sa exportam ciuperci uscate si fructe de padure conservate in vid. Am planuit cu partenerul francez organizarea unei expozitii anuale simultane in Savoia cu produse traditionale muscelene si in Muscel cu produse traditionale svoyarde. Directorii de scoala din Muscel au convenit cu profesori din Yenne sa scrie impreuna un proiect pe ,'tineret in actiune'' Youth in Action prin care sa organizeze un schimb de tineri pe perioada vacantelor scolare.

La nivelul judetului Arges avem semnat acord de colaborare 4 potentiale GAL uri pentru campanii de promovare online, caravana tematica, realizarea unei publicatii comune, participare la actiunile de promovare a PNDR.

Partea VIII: Cooperare şi crearea şi implementarea reţelei

VIII.2 Crearea şi implementarea reţelei

Conform Planului Naţional de Dezvoltare Rurală (varianta decembrie 2009, pag. 458), Reţeaua Naţională de Dezvoltare Rurală (denumită în continuare RNDR) are ca obiectiv general înrolarea energiei tuturor actorilor în procesul de dezvoltare rurală şi promovarea unui flux eficient de informaţii, schimburi de idei şi bune practici şi cooperarea dintre actori, grupând toate organizaţiile şi instituţiile care sunt implicate în dezvoltarea rurală în vederea atingerii obiectivelor fixate prin PNDR.

În acest sens, principalele activităţi ale RNDR care sprijină dezvoltarea Grupurilor de Acţiune Locală sunt:

- Informare generală privind programul Leader şi activitatea Grupurilor de Acţiune Locală;
- Încurajarea activităţilor de studiu şi analiză ale teritoriului, măsuri pentru furnizarea informaţiei cu privire la strategia de dezvoltare locală;
- Furnizarea de servicii de formare pentru capacitatea de construcţie instituţională în vederea sprijinirii dezvoltării guvernării locale a GAL-urilor;
- Sprijin pentru GAL-uri şi alţi posibili actori/parteneriate în vederea implementării proiectelor de cooperare intra-naţională şi transnaţională teritorială, inclusiv furnizarea accesului la baze de date pentru identificarea de parteneri;
- Furnizarea liniilor directoare privind modul de identificare a bunelor practici şi a inovaţiilor, catalogarea, diseminarea şi transferul acestora;
- Organizarea de întâlniri şi seminarii la nivel comunitar pentru cei activ implicaţi în dezvoltarea rurală, inclusiv Grupuri de Acţiune Locală;
- Asigurarea costurilor de participare la evenimentele Reţelei Rurale Europene, contacte cu alţi parteneri şi membri ai RNDR pentru organizarea activităţilor în teritoriu şi implementarea strategiei de dezvoltare a zonei.

Începând cu anul 2006, Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, prin Autoritatea de Management a PNDR, a început facilitarea formării Reţelei Naţionale de Dezvoltare Rurală, prin organizarea de întâlniri de lucru şi consultare la care au fost invitaţi să participe diverşi actori în dezvoltare rurală.

La momentul redactării acestui document, RNDR are peste 300 de membri, entităţi persoane juridice reprezentative ale diverselor sectoare cum ar fi ministere şi agenţii guvernamentale naţionale, autorităţi locale, regionale şi asociaţii ale acestora, universităţi şi institute de cercetare, muzee, organizaţii ale societăţii civile cu misiune de dezvoltare locală şi socială, organizaţii de mediu şi pentru conservarea patrimoniului, organizaţii religioase, organizaţii pentru femei, tineret şi minorităţi etnice, Grupuri de Acţiune Locală, asociaţii ale producătorilor agricoli, cooperative şi asociaţii ale meşteşugarilor, asociaţii ale micilor proprietari de pământ, ferme comerciale, proprietari şi manageri de păduri.

BIBLIOGRAFIE

Butură, V. (1978), *Etnografia Poporului Român. Cultura Materială*, Editura Dacia, Cluj Napoca

Florescu, F. B., Stahl, P., Petrescu, P. (1967), *Arta populară din zona Argeş şi Muscel*", Ed. Acad. R.S.R., Bucureşti

Fundaţia Parteneri pentru Dezvoltare Locală (2008), *Microregiunea Horezu. Studiu integrat al potenţialului de dezvoltare economică*, nepublicat

Ghinoiu, I. (2008), *Mică enciclopedie de tradiţii româneşti*, Editura Agora, Bucureşti

Hera-Bucur, I.C. (1996), *Monografia Comunei Berevoeşti- Muscel*, Editura Tehnică, Bucureşti

Ministerul Culturii (2008), *Strategia Naţională pentru Patrimoniu Cultural*, disponibilă la http://www.cultura.ro/Files/GenericFiles/MCC-StrategiaPCN.pdf

Stănculescu, Fl., Gheorghiu Ad., Petrescu P., (1958), *Arhitectura populară românească. Regiunea Piteşti*, Editura Tehnică, Bucureşti

Alexandru Tofan, *Dimensiunea Economică a Exploataţiilor Agricole. Resumé*

Institutul Pomicol Mărăcineni, *Strategia de dezvoltare a Patrimoniului Pomicol Românesc în contextul integrării în Piaţa de Fructe a Uniunii Europene*

Programul Operaţional Multianual al Judeţului Argeş 2007-2013, septembrie 2006

Master Plan-ul „Dezvoltarea turistică a zonei montane", judeţul Argeş, Consiliul Judeţean Argeş

„Plan Judeţean de Gestionare a deşeurilor Judeţul Argeş 2005", Consiliul Judeţean Argeş

RAPORTUL STRATEGIC NAŢIONAL privind implementarea Fondurilor Structurale şi de Coeziune, ianuarie 2010

Planul Local de Acţiune pentru Mediu în Judeţul Argeş, Agenţia de Protecţie a Mediului Argeş

AUDIT TERITORIAL realizat în cadrul procesului de elaborare a Planului Integrat de Dezvoltare al Municipiului Piteşti

Plan Local de Acţiune Revizuit, Capitolul 2 - STAREA FACTORILOR DE MEDIU ÎN JUDEŢUL ARGEŞ, Agenţia pentru Protecţia Mediului

Bibliografie

Pentru documentare au fost de asemenea consultate următoarele site-uri:

www.cjarges.ro
www.culturadata.ro
www.worldbank.org.ro
www.calificativ.ro
romaniainterbelica.memoria.ro
WWW.cultura.ro
www.inmi.ro/lista.html
www.arges.insse.ro
www.hotnews.ro
www.anofm.ro
www.listafirme.ro
www.culturadata.ro
www.eu-territorial-agenda.eu
www.apmag.ro
www.natura2000.ro

Anexa 1: Hărți din teritoriu

Anexa 1

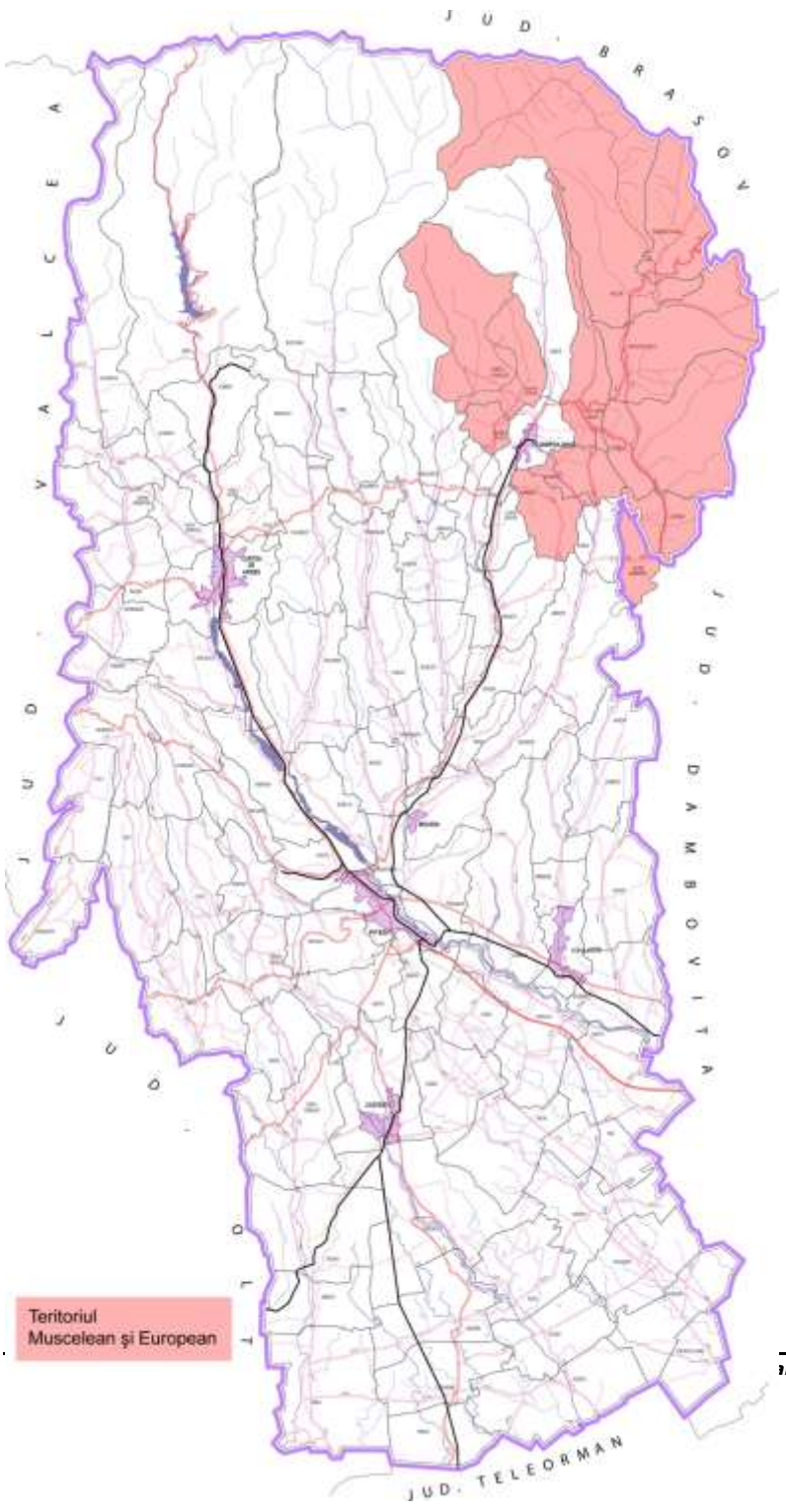
JUD. BRAȘOV
JUD. VÂLCEA
JUD. DÂMBOVIȚA
JUD. TELEORMAN
Teritoriul
Muscelean şi European

Anexa 1

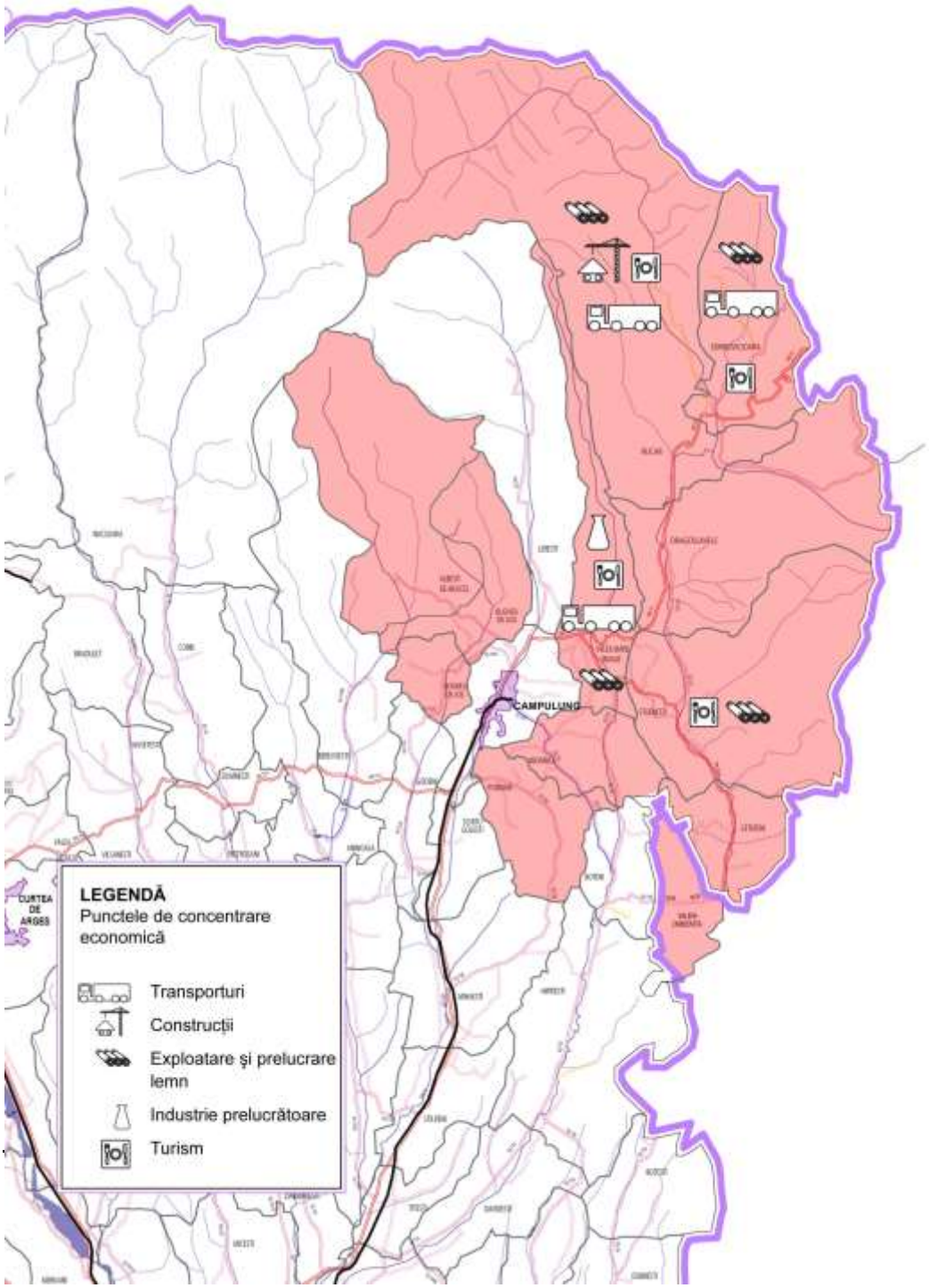
CAMPULUNG
LEGENDĂ
Punctele de concentrare economică
Transporturi
Construcții
Exploatare și prelucrare lemn
Industrie prelucrătoare
Turism

Anexa 2: Lista monumentelor istorice din teritoriu

Conform **Listei Monumentelor istorice** aprobată prin Ordinul nr. 2314/8 iulie 2004 al Ministrului Culturii şi Cultelor

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresa	Datare
1	AG-II-m-B-13465	Biserica „Adormirea Maicii Domnului”	sat ALBEŞTI; comuna ALBEŞTII DE MUSCEL		1877
2	AG-IV-m-A-13877	Cruce de piatră (de hotar)	sat ALBEŞTI; comuna ALBEŞTII DE MUSCEL	În faţa casei lui Ion Izbăşoiu	1661
3	AG-IV-m-A-13878	Cruce de piatră	sat ALBEŞTI; comuna ALBEŞTII DE MUSCEL		1722
4	AG-IV-m-B-13879	Cruce de piatră	sat ALBEŞTI; comuna ALBEŞTII DE MUSCEL		1820
5	AG-IV-m-A-13928	Cruce de piatră	sat CÂNDEŞTI; comuna ALBEŞTII DE MUSCEL	La cca 1 km NV de sat, pe izlaz	1724
6	AG-II-a-A-13500	Schitul Ciocanu	sat BUGHEA DE JOS; comuna BUGHEA DE JOS		sec. XVII, ref. 1825
7	AG-II-a-A-13500.01	Biserica de lemn "Intrarea în Biserică”	sat BUGHEA DE JOS; comuna BUGHEA DE JOS		1825
8	AG-II-a-A-13500.02	Zid de incintă	sat BUGHEA DE JOS; comuna BUGHEA DE JOS		sec. XVII, ref. 1825
9	AG-IV-m-A-13961	Cruce de piatră	sat HULUBEŞTI; comuna BUGHEA DE JOS	Pe drumul spre Berevoieşti	1757
10	AG-IV-m-A-13962	Cruce de piatră	sat HULUBEŞTI; comuna BUGHEA DE JOS	În partea de S-E a satului	1767
11	AG-II-a-A-13501	Biserica "Schimbarea la Faţă”	sat BUGHEA DE SUS; comuna BUGHEA DE SUS		1894
12	AG-I-a-A-13359	Ansamblul fortificaţiilor şi aşezărilor dacice şi medievale de la Cetăţeni	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		Latène, Epoc medievală
13	AG-I-a-A-13359.01	Ruinele Bisericilor de la Cetăţeni - platoul de lângă râu	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. XIII – XIV medievală
14	AG-I-a-A-13359.02	Aşezarea medievală de la Cetăţeni - platoul de lângă râu	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. XIII – XIV medievală
15	AG-I-a-A-13359.03	Fortificaţia medievală de la Cetăţeni - monticolul „Cetăţuia”	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. XIII – XIV medievală

Anexa 2

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresa	Datare
16	AG-I-a-A-13359.04	Cimitirul de la Cetăţeni - platoul de lângă râu	sat CETĂŢENI; comunaCETĂŢENI		sec. XIII – XIV medievală
17	AG-I-a-A-13359.05	Aşezarea dacică de la Cetăţeni pe platoul de lângă râu	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. III - I î.Hr. Latène
18	AG-I-a-A-13359.06	Fortificaţia dacică de la Cetăţeni cu locuinţă turn pe monticolul „Cetăţuia”	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. III - I a. Chr. Latène
19	AG-I-s-B-13360	Cetatea de pământ hallstattiană de la Cetăţeni	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI	„Grigoroaia”	Hallstatt târziu
20	AG-II-a-A-13594	Schitul Negru Vodă	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. XIV
21	AG-II-m-A-13594.01	Biserică rupestră	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. XIV
22	AG-II-m-A-13594.02	Ruine chilii rupestre	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. XIV
23	AG-II-m-A-13594.03	Incintă	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		sec. XIV
24	AG-II-m-B-13716	Biserica „Cuvioasa Paraschiva”	sat LĂICĂI; comuna CETĂŢENI		1793 – 1796
25	AG-IV-m-A-13930	Cruce de piatră	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI		1657
26	AG-IV-m-A-13931	Cruce de piatră	sat CETĂŢENI; comuna CETĂŢENI	„În plai”	sec. XVIII
27	AG-IV-m-A-13965	Cruce de piatră „a lui Socol”	sat LAICĂI; comuna CETĂŢENI	Pe malul stâng al Dâmboviţei	1647
28	AG-IV-m-A-13966	Cruce de piatră	sat LAICĂI; comuna CETĂŢENI	În faţa Poştei	sec. XVIII
29	AG-IV-m-A-13967	Cruce de piatră	sat LAICĂI; comuna CETĂŢENI	„La cârciuma de piatră”	sec. XVIII
30	AG-IV-m-A-13934	Cruce de piatră	sat CIOCANU; comuna DÂMBOVICIOARA	Pe drumul spre Şirnea	sec. XVIII
31	AG-IV-m-B-13935	Cruce de piatră	sat CIOCANU; comuna DÂMBOVICIOARA	În partea de sud-vest a satului	1815
32	AG-I-s-A-13369	Aşezarea romană de la Podu Dâmboviţei	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA		sec. II-III Epoca romană
33	AG-II-a-A-13763	Cetatea Oratea	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA	Pe Dealul Sasului	mijl. sec. XIV
34	AG-II-m-A-13763.01	Ruine cetate	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA	Pe Dealul Sasului	mijl. sec. XIV
35	AG-II-m-A-13763.02	Ruine han	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA	Pe Dealul Sasului	sec. XVIII
36	AG-II-m-B-13764	Podul lui Brâncoveanu	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA		1711

Anexa 2

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresa	Datare
37	AG-II-m-B-13765	Biserica „Sf. Împăraţi”	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA		1940
38	AG-IV-m-A-13981	Cruce de piatră	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA	1 km vest de sat, pe dreapta şoselei Câmpulung-Braşov	1692
39	AG-IV-m-A-13982	Cruce de piatră	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA	La cca 800 m E de sat, pe lângă vechiul drum spre cetate	1710
40	AG-IV-m-A-13983	Cruce de piatră	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA	La cca 1800 m est de sat, spre cetate	1711
41	AG-IV-m-A-13984	Cruce de piatră	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA	Lângă podul peste Dâmboviţa	1711
42	AG-IV-m-A-13985	Cruce de piatră	sat PODU DÂMBOVIŢEI; comuna DÂMBOVICIOARA	La cca 1km vest de sat, la 100 m de şosea	sec. XVIII
43	AG-II-m-A-13677	Biserica "Adormirea Maicii Domnului” - Joseni	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1661
44	AG-II-m-A-13678	Biserica „Înălţarea Domnului” - Suseni	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1745
45	AG-II-m-A-13679	Biserica de lemn „Sf. Gheorghe” a schitului	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE	Lângă reşedinţa patriarhală strămutată de la Borşa, jud. Maramureş	sf. sec. XVII strămutată 1949
46	AG-II-m-B-13680	Ansamblul reşedinţei patriarhale	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1930
47	AG-II-m-B-13680.01	Reşedinţa patriarhală - casă veche	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1930
48	AG-II-m-B-13680.02	Reşedinţa patriarhală - casă nouă	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1935
49	AG-II-m-B-13680.03	Anexe	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1930
50	AG-II-m-B-13680.04	Parc	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1930
51	AG-II-m-B-13681	Casa Catrinescu	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1848
52	AG-II-m-B-13682	Casa Ologel	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1880
53	AG-II-m-B-13683	Şcoală	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE		1886

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresa	Datare
54	AG-IV-m-A-13948	Cruce de piatră	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE	Pe zidul de incintă al bisericii „Înălţa-rea Domnului" - Suseni	1665
55	AG-IV-m-A-13949	Cruce de piatră	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE	În centru, pe marginea DN	1632 - 1654
56	AG-IV-m-A-13950	Cruce de piatră	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE	În zidul casei Dumitru Arsu	1568
57	AG-IV-m-A-13951	Crucea de piatră a lui Lupu Vameşul	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE	În zidul curţii Dima, pe dreapta şoselei spre Rucăr	1692
58	AG-IV-m-A-13952	A doua cruce a lui Lupu Vameşul	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE	Pe dreapta şoselei spre Rucăr	1716
59	AG-IV-m-A-13953	Crucea de piatră a lui Coman Pârcălabul	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE	Pe şoseaua spre Târgovişte, în „Valea Năcii"	1724
60	AG-IV-m-A-13954	Cruce de piatră	sat DRAGOSLAVELE; comuna DRAGOSLAVELE	Pe „Dealul Naca"	1674
61	AG-I-a-A-13379	Ansamblul curţilor boiereşti de la Suslăneşti – „Hobaia"	sat SUSLĂNEŞTI; comuna MIOARELE	„Hobaia"	Epoca mediev ală
62	AG-I-m-A-13379.01	Biserică	sat SUSLĂNEŞTI; comuna MIOARELE	„Hobaia"	sec. XV Epoca mediev ală
63	AG-I-m-A-13379.02	Incintă	sat SUSLĂNEŞTI; comuna MIOARELE	„Hobaia"	sec. XV Epoca mediev ală
64	AG-II-m-B-13733	Biserica „Sf. Apostoli Petru şi Pavel"	sat MĂŢĂU; comuna MIOARELE		1883
65	AG-II-m-B-13734	Casa Boambeş	sat MĂŢĂU; comuna MIOARELE		înc. sec. XX
66	AG-II-m-B-13735	Casa Ştefănescu - Măţău	sat MĂŢĂU; comuna MIOARELE		1870
67	AG-IV-m-A-13970	Cruce de piatră – „a Burţii"	sat MĂŢĂU; comuna MIOARELE	Pe marginea drumului spre Boteni	1721
68	AG-IV-m-A-13971	Cruce de piatră	sat MĂŢĂU; comuna MIOARELE	La ieşirea din sat spre Poenari, în curtea lui N. Cruceru	1728
69	AG-IV-m-A-13972	Cruce de piatră	sat MĂŢĂU; comuna MIOARELE	"La cruci"	1688 - 1714
70	AG-II-m-B-13711	Biserica „Sf. Nicolae", „Sf. Voievozi", „Sf. Ioan"	sat JUGUR; comuna POIENARII DE MUSCEL		1854
71	AG-II-m-B-13712	Casa Ion N. Chiţu	sat JUGUR; comuna		1925

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresa	Datare
			POIENARII DE MUSCEL		
72	AG-II-m-B-13713	Casa Iepure	sat JUGUR; comuna POIENARII DE MUSCEL		1890
73	AG-I-s-A-13375	Castellum	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	„Scărişoara" sau „Câmpul Rucărului"	înc. sec. II Epoca romană
74	AG-II-m-A-13780	Biserica „Sf. Mucenici Gheorghe şi Dumitru"	sat RUCĂR; comuna RUCĂR		1780
75	AG-II-m-B-13781	Casă	sat RUCĂR; comuna RUCĂR		sf. sec. XIX
76	AG-II-m-A-13782	Dârstă cu pivă	sat RUCĂR; comuna RUCĂR		mijl. sec. XIX
77	AG-II-m-B-13783	Casa de lemn Ţuluca Năstase	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	117	ante 1955
78	AG-IV-m-A-13993	Cruce de piatră, „a Bastii"	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	Pe malul stâng al pârâului Râuşor	1671
79	AG-IV-m-A-13994	Cruce de piatră „a Lăncii"	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	La 1 km nord de sat	cca. 1670
80	AG-IV-m-A-13995	Cruce de piatră	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	„În gura cheii", lângă uzina electrică	1723
81	AG-IV-m-A-13996	Crucea de piatră „Olteanu"	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	Pe malul drept al pârâului Râuşor	1735
82	AG-IV-m-A-13997	Cruce de piatră	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	„La Roghina"	1614
83	AG-IV-m-A-13998	Cruce de piatră	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	La troiţa de lângă pârâul lui Voican	1669 - 1672
84	AG-IV-m-A-13999	Cruce de piatră	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	„În cheie", la troiţa lui MoiseBunescu	1678 – 1688
85	AG-IV-m-A-14000	Cruce de piatră	sat RUCĂR; comuna RUCĂR	La cca 250 m vest de Ocolul silvic	1710
86	AG-I-s-B-13352	Tabăra lui Mihai Viteazul	sat BĂDENI; comuna STOENEŞTI	„Mălăişte"	sec. XVI 1595 Epoca medievală
87	AG-I-s-A-13377	Aşezarea şi necropola de la Stoeneşti	sat STOENEŞTI; comuna STOENEŞTI	„Valea Miriuţei"	
88	AG-I-m-A-13377.01	Aşezare	sat STOENEŞTI; comuna STOENEŞTI	„Valea Miriuţei"	Hallstatt
89	AG-I-m-A-13377.02	Necropolă	sat STOENEŞTI; comuna STOENEŞTI	„Valea Miriuţei"	Hallstatt
90	AG-III-m-B-13872	Monumentul comemorativ al Eroilor din 1877 şi 1916	sat STOENEŞTI; comuna STOENEŞTI		prima jum. a sec. XX
91	AG-IV-m-A-14004	Cruce de piatră	sat STOENEŞTI; comuna STOENEŞTI	În centru	1593 - 1601
92	AG-II-m-A-13620	Biserica „Sf. Voievozi"	sat COTENEŞTI; comuna STOENEŞTI		1781
93	AG-II-a-B-13485	Ansamblul conacului Alimănişteanu	sat BILCEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		1938

Anexa 2

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresa	Datare
94	AG-II-a-B-13485.01	Conac	sat BILCEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		1938
95	AG-II-a-B-13485.02	Biserică	sat BILCEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		1938
96	AG-II-a-B-13485.03	Anexe conac	sat BILCEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		cca. 1900
97	AG-II-a-B-13485.04	Parc	sat BILCEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		1938
98	AG-II-a-A-13748	Schitul rupestru Nămăeşti	sat NĂMĂEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		sec. XIX
99	AG-II-m-A-13748.01	Biserica rupestră „Izvorul Tămăduirii”	sat NĂMĂEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		sec. XIX
100	AG-II-m-A-13748.02	Case monastice (14 clădiri)	sat NĂMĂEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		sec. XIX
101	AG-II-m-A-13748.03	Clopotniţă	sat NĂMĂEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		sec. XIX
102	AG-II-m-A-13748.04	Incintă	sat NĂMĂEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		sec. XIX
103	AG-II-m-A-13749	Biserica „Sf. Nicolae”	sat NĂMĂEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		1788
104	AG-IV-m-B-13976	Casa George Topârceanu	sat NĂMĂEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ		sf. sec. XIX
105	AG-IV-m-A-13977	Cruce de piatră	sat NĂMĂEŞTI; comuna VALEA MARE-PRAVĂŢ	„La Costiţă”	1730
106	AG-IV-m-A-14017	Mausoleul Eroilor din Războiul 1916 - 1918	sat VALEA MARE PRAVĂŢ; comuna VALEA MARE PRAVĂŢ	Pe dealul Mateiaş	
107	AG-IV-m-A-14019	Cruce de piatră	sat VALEA MARE PRAVĂŢ; comuna VALEA MARE PRAVĂŢ	În centru	1755
108	DB-I-s-B-17076	Situl arheologic de la Mesteacăn	sat MESTEACĂN; comuna VĂLENI - DÂMBOVIŢA	"Poiana Poştei”, pe partea dreaptă a DC Văleni-Dâmboviţa- Boteni, la 0,8 km NV de sat	
109	DB-I-m-B-17076.01	Ruinele hanului de poştă	sat MESTEACĂN; comuna VĂLENI - DÂMBOVIŢA	"Poiana Poştei”, pe partea dreaptă a DC Văleni-Dâmboviţa- Boteni, la 0,8 km NV de sat	sec.XVII - XIX Epoca medievală târzie
110	DB-I-m-B-17076.02	Aşezare	sat MESTEACĂN; comuna VĂLENI - DÂMBOVIŢA	"Poiana Poştei”, pe partea dreaptă a DC Văleni-Dâmboviţa- Boteni, la 0,8 km NV de sat	Epoca medievală

Anexa 3: Lista localităților

Teritoriu : **GAL Muscelean şi European**

Codul comunelor INSSE	Numele localităţii			Nr. locuitori		Suprafaţa totală	Densitate
	Comune	Oraşe	Sate	Din oraşe	Total teritoriu iulie 2009	km^2	loc./km^2
13891	Albeştii de Muscel	nu		nu	1.482	123,00	12,05
14922	Bughea de Jos	nu		nu	2.991	24,10	124,11
13908	Bughea de Sus	nu		nu	3,216	33,20	96,87
15402	Cetăţeni	nu		nu	3.077	34,00	90,50
16329	Dâmbovicioara	nu		nu	923	63,10	14,63
16472	Dragoslavele	nu		nu	2.593	111,40	23,28
17334	Mioarele	nu		nu	1.646	33,10	49,73
17968	Poienarii de Muscel	nu		nu	3.513	38,60	91,01
18527	Rucăr	nu		nu	6.101	283,60	21,51
18858	Stoeneşti	nu		nu	4.510	109,20	41,30
13524	Valea Mare Pravăţ	nu		nu	4,388	60,40	72,65
69303	Văleni- Dâmboviţa	nu		nu	3,150	27,79	113,35
Total				**0**	**37590**	**941.5**	**39.9**
% locuitori oraşe din total locuitori (≤25%)	-	-	-	**0**	-	-	-

Sursa: Direcţia Judeţeană de Statistică Argeş şi Strategia de dezvoltare a comunei Văleni- Dâmboviţa

Numele teritoriului: **MUSCELEAN ŞI EUROPEAN**

Data întocmirii planului: aug 2014

Sume în €

Denumirea măsurii		Ponderea măsurii în planul de finanţare		Cost total		Contribuţii publice FEADER		Contribuţii naţionale		Contribuţii private	
	Corespondent	% din costul total	% de contribuţie FEADR	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%
M1. Instalare tineri fermieri	112	10%	80%	348.000	100%	278.400 €	80%	69.600 €	20%	0 €	0%
M2. Modernizarea exploatatiilor agricole	121	1%	40%	27.026	100%	10.810 €	40%	2.703 €	10%	13.513 €	50%
M3. Creşterea valorii adăugate a produselor agricole	123	3%	40%	87.860	100%	35.144 €	40%	8.786 €	10%	43.930 €	50%
M4. Sprijinirea atragerii si crearii de micro-intreprinderi	312	43%	56%	1.447.405	100%	810.547 €	56%	202.637 €	14%	434.221 €	30%
M5. Incurajarea activitatilor turistice	313	10%	68%	344.370	100%	234.172 €	68%	58.543 €	17%	51.655 €	15%
M6.Renovarea, dezvoltarea satelor, imbunatatirea serviciilor de baza pentru economia si populatia rurala si punerea in valoare a mostenirii rurale	322	15%	80%	514.053€	100%	411.242€	80%	102.811€	20%	0€	0%
M6. Cooperare	421	2%	68%	71.300	100%	48.484 €	68%	12.121 €	17%	10.695 €	15%
Asistenta tehnica (Masura 431.2, cheltuieli de functionare a GAL)	431.2	16%	80%	570.205 €	100%	456.164 €	80%	114.041 €	20%	0 €	0%
TOTAL		**100%**	**67%**	**3.410.219 €**	**100%**	**2.284.963 €**	**67%**	**571.242 €**	**17%**	**554.014 €**	**16%**

Zona de calcul automat

Numele teritoriului: **MUSCELEAN ŞI EUROPEAN**

Data întocmirii planului: aug 2014

Sume în lei

Denumirea măsurii		Ponderea măsurii în planul de finanţare		Cost total		Contribuţii publice FEADER		Contribuţii naţionale		Contribuţii private	
	Corespondent	% din costul total	% de contribuţie FEADR	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%
M1. Instalare tineri fermieri	112	10%	80%	1.437.901	100%	1.150.321	80%	287.580	17%	0 €	0%
M2. Modernizarea exploatatiilor agricole	121	1%	40%	111.669	100%	44.666	40%	11.169	10%	55.834	50%
M3. Creşterea valorii adăugate a produselor agricole	123	3%	40%	363.029	100%	145.212	40%	36.303	10%	181.514	50%
M4. Sprijinirea atragerii si crearii de micro-intreprinderi	312	43%	56%	5.980.533	100%	3.349.099	56%	837.276	14%	1.794.158	30%
M5. Incurajarea activitatilor turistice	313	10%	68%	1.422.902	100%	967.575	68%	241.894	17%	213.433	15%
M6.Renovarea, dezvoltarea satelor, imbunatatirea serviciilor de baza pentru economia si populatia rurala si punerea in valoare a mostenirii rurale	322	15%	80%	2.124.016	100%	1.699.211	80%	424.805	20%	0€	0%
M6. Cooperare	421	2%	68%	294.605	100%	200.331	68%	50.083	17%	44.191	15%
Asistenta tehnica (Masura 431.2, cheltuieli de functionare a GAL)	431.2	16%	80%	2.356.030	100%	1.884.824	80%	471.206	20%	0 €	0%
TOTAL		**100%**	**67%**	**14.090.684**	**100%**	**9.441.239**	**67%**	**2.360.315**	**17%**	**2.289.130**	**16%**

Zona de calcul automat 1 euro=4.1319 lei

Anexa 5: Tabel cu partenerii Grupului de Acțiune Locală

Nr. crt.	Nume, prenume	Funcţie	Organismul reprezentat	Natura organismului	Domeniu de activitate
1	Boncoi Ion	Primar	Comuna Valea Mare Pravăţ	public	Administraţie publică locală
2	Dinca Radu	Director	DADR Argeş	public	Administraţie
3	Sanda Gheorghe	Primar	Comuna Bughea de Jos	public	Administraţie publică locală
4	Pepenel Cornel	Primar	Comuna Bughea de Sus	Public	Administraţie publică locală
5	Năftănăilă Ion	Primar	Comuna Albeştii de Muscel	Public	Administraţie publică locală
6	Banzea Ion	Primar	Comuna Poienari de Muscel	public	Administraţie publică locală
7	Postoaca Damian Ion	Primar	Comuna Mioarele	Public	Administraţie publică locală
8	Mercan Laurentiu Anton	VicePrimar	Comuna Cetăţeni	Public	Administraţie publică locală
9	Marin Ion	Primar	Comuna Stoeneşti	public	Administraţie publică locală
10	Tarba Mihai Gheorghe	Primar	Comuna Dragoslavele	public	Administraţie publică locală
11	Dulama Ionel	Primar	Comuna Rucăr	public	Administraţie publică locală
12	Secareanu Dumitru	primar	Comuna Dâmbovicioara	public	Administraţie publică locală
13	Lungu Gheorghe	Primar	Comuna Valeni Dambovita	Public	Administraţie publică locală
14	Moşescu Dan Cristian	Preşedinte	Asociaţia Specialiştilor în Dezvoltare Rurală Argeş ASIDERA	ONG	Dezvoltare comunitară, facilitare, planificare strategică, proiecte de tineret
15	Craciun Georgeta	Director Executiv	Asociaţia Muscel pentru Educaţie şi Cultură Câmpulung AMEC	ONG	Activităţi socio-culturale
16	Herisanu Gheorghe	Preşedinte	Obştea Moşnenilor Nămăeşti	ONG	Asociere a proprietarilor de păduri ce datează din sec. XIX, acum e legal const. Dupa legea 1/2000 -asociatie de proprietari -activitate in domeniu silvic
17	Melania Voinescu	Director	Edilul CGA S A	privat	Furnizor de servicii de apă,canal, gunoi, gaze în zonă
18	Pirnuta Marius	Administrator	SC Mario George Top SRL, Rucar	privat	Industrializarea lemnului

Nr. crt.	Nume, prenume	Funcţie	Organismul reprezentat	Natura organismului	Domeniu de activitate
19	Pascu Ion Gabriel	Preşedinte	Lions Club Rucar Bran	ONG	Filială a ONG-ului internaţional omonim
20	Vasilescu Mihail	Administrator	Pensiunea Belvedere SC Euro East Auto AG SRL	privat	Servicii integrate de turism şi evenimente
21	Oprescu Adina	Administrator	Pro Sedna Interactive SRL	privat	Furnizor de soluţii şi echipamente IT
22	Vorovenci Ana	Preşedinte filiala Argeş - Rucăr	ANTREC	ONG	Organizaţie naţională –promovarea turismului eco-etnologic
23	Panait Liviu	Preşedinte	Asociaţia Cultural-Sportivă Cetăţeni	ONG	Proiecte socio-culturale şi sportive la nivel local
24	Chitu Adriana	Administrator	SC Paninvest SRL, Cetăţeni	privat	Mica industrie locală
25	Eremia Aurelian	Administrator	SC Inedit SRL, Cetateni	privat	Mica industrie locală
26	Toader Ion	Preşedinte Filiala Argeş	Asociaţia Comunelor din România, Filiala Argeş	ONG	Asociaţie de APL
27	Rautoiu Elena	Administrator	SC Ratelen Club SRL, Cetateni	privat	Mica industrie locală
28	Manta Catalin	Preşedinte	Asociaţia Granitul, Albeştii de Muscel	ONG	Asociaţie sportivă locală
29	Boncoi Petre Ionel	Director coordonator	Şcoala Generală Valea Mare Pravăţ	public	Educaţie
30	Isbasoiu Mihai	Director coordonator	Şcoala Generală Bughea de Jos	public	Educaţie
31	Popescu Bogdan George	Administrator	SC Pop Gelial SRL, Poienarii de Muscel	privat	Producţie de mobilă
32	Arsene Georgeta	Presedinte	Asociatia Umanitara Inimi pentru Inimi-2010	ONG	Ong pers. cu dizabilitati
33	Lita Marius	Presedinte	Partida Rromilor Pro Europa Filiala Bughea de Sus	ONG	Ong RROM
34	Alexoiu Georgeta	Director	Asociatia nationala a femeilor din	ONG	ONG - femei

Nr. crt.	Nume, prenume	Funcţie	Organismul reprezentat	Natura organismului	Domeniu de activitate
			mediul rural		
35	Fulga Ion	Director	Scoala de Arte si Meserii Valeni Dambovita	Scoala	Scoala 1-12
36	Mosescu Mariana Elena	Presedinte	Asociatia de Dezvoltare comunitara a Rudarilor din Namaesti DRANC	Grup informal-viitor ONG-	ONG Rrom
37	Gheboianu Mariana	Administrator	Ghebo Fag SRL	SRL	Societate comerciala – silvicultura,exploatari forestiere, amenajare silvica, prelucrare lemn, turism rural
38	Tentu Sever	Administrator	Persoana Fizica Autorizata Tentu Sever cui 21819726	PFA	PFA turism rural
39	Arsene Andreea Emilia Alina	Presedinte	Asociatia Social Impact ASI	ONG	ONG dezvoltare comunitara, tineret, formare profesionala,
40	Nedelea Lucia	Stareta	Manastirea Namaesti	Lacas de cult	Manastire
41	Tanase Marinela	Administrator	Cabinet Psihologic	privat	Testare psihologica, formare profesionala
42	Bezedeanu Mircea	Director	Fundatia Eco Montan	ONG	ONG Mediu
43			Agentia pentru protectia Mediului	public	Administratie
44	Motrun Elena	-Resursa	Profesoara	pers fizica	educatie-cultura-tineret-ecologie
45	Moisescu Mihaela	Resursa	Profesoara-	pers fizica	educatie-cultura-tineret-ecologie
46	Robu Leontina Ionela	Resursa	Profesoara-	pers fizica	educatie-cultura-tineret-ecologie
47	Mihai Georgiana Elena	Resursa	Profesoara-	pers fizica	educatie-cultura-tineret-ecologie
48	Iaru Mihaela Raluca	Resursa	Profesoara-	pers fizica	educatie-cultura-tineret-ecologie
49	Mitu Sonica	Resursa	Profesoara-	pers fizica	educatie-cultura-tineret-ecologie
50	Boboc Ionela	Resursa	Profesoara	pers fizica	educatie-cultura-tineret-ecologie
51	Vladau Mihai Adrian	Resursa	Voluntar ONG	pers fizica	sport - cultura–tineret-turism montan
52	Constantin Nicolescu	Presedinte	Consiliul Judetean Arges	Administra	Consiliul Judetean Arges

Anexa 6: Fișa de culegere de date

Plan de Dezvoltare Locală
Fișe culegere de date

Comuna / Localitatea

Operator

Data completării

CUPRINS

1	**Geografie și patrimoniu de mediu**
2	**Patrimoniu arhitectural și cultural**
3	**Economie locală**
4	**Agricultură**
5	**Servicii și infrastructură**
5.1	**>> Educațională**
5.2	**>> Medico socială**
5.3	**>> Recreațională**
6	**Administrație locală**
7	**Organizații neguvernamentale**
8	**Politici de dezvoltare**
9.1	**Protecția mediului**
9.2	**Protecția mediului**
9.3.	**Protecția mediului**

Anexa 6

A. Geografie și patrimoniu de mediu

COMUNA / LOCALITATEA	
Operator	
Data Completării	
Indicator de urmărit	**Descriere**
Amplasare: -referinţe cardinale faţă de oraşele mari sau alte repere importante din judeţ (centre economice, culturale, râuri etc.) - apropierea de vreun drum naţional sau judeţean (dacă este cazul) - altitudine	
Căi de comunicare - Drumuri comunale (menţionaţi numărul drumurilor şi ce comune leagă fiecare) - Drumuri naţionale care traversează sau sunt în apropierea zonei dumneavoastră şi distanţa de la centrul comunei până la drumurile naţionale respective - Drumuri judeţene care traversează sau sunt în apropierea comunei dumneavoastră şi distanţa dintre centrul comunei şi drumurile judeţene respective - Căi feroviare - staţii sau halte	
Suprafaţa totală a comunei: Menţionaţi: suprafaţa luciului de apă, suprafaţă fond forestier, suprafaţa teren arabil	
Relief - formă/forme de relief prezente în comună	
Climă predominantă. Temperaturile medii în luna ianuarie şi august. Precipitaţii? Cantităţi /lună	
Tipuri de sol. Este elaborată şi/sau disponibilă la nivelul Primăriei monografia pedologica a localităţii elaborată de OSPA judeţean? Dacă da, precizaţi şi anul	
Resurse naturale (din sol, apă, aer etc.) existente pe perimetrul comunei	
Resurse energetice: petrol, gaze naturale, cărbuni etc.	
Vegetaţie: tipuri de vegetaţie, vegetaţie predominantă	
Fauna existentă în comună. Daţi exemple de specii rare care se găsesc în comuna dvs.	
Flora existentă în comună. Daţi exemple de specii rare care se găsesc în comuna dvs.	
Monumente ale naturii (arii naturale cu valoare peisagistică, arbori seculari, cascade sau alte manifestări ale naturii, cu caracter de unicitate, care au sau pot avea valoare de patrimoniu natural)[1]	
Piscicolă	
Ce **râuri** traversează comunitatea	
Lacuri aflate pe teritoriul comunei	
Peşteri	

Rezervaţii. Arii naturale protejate.	
Zonele aflate în Reţeaua Natura 2000. Denumire şi suprafaţa	
Denumirea locaţie/localităţii unde există **situri de importanţă comunitară**[2] potrivit Ordinului 1964/13 dec. 2007 privind instituirea de arie naturală protejată a siturilor de importanţă comunitară	
Atracţii turistice recunoscute sau zone cu potenţial turistic	
Existenţa gospodăriilor care practică **agroturismul.** Număr gospodării şi număr estimativ de clienţi pe an	
[1] În măsura în care este posibil, vor fi ataşate fotografii	
[2] Situri de importanţă comunitară reprezintă acele arii care, în regiunile biogeografice în care există, contribuie semnificativ la menținerea sau restaurarea la o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale din anexa 2 a O.U.G. nr. 57/2007, sau a speciilor de interes comunitar din anexa 3 a O.U.G. nr. 57/2007 şi care pot contribui astfel, semnificativ, la coerenta rețelei ''NATURA 2000'' şi/sau contribuie semnificativ la menținerea diversității biologice în regiunile biogeografice respective.	

B. Patrimoniu arhitectural şi cultural

COMUNA / LOCALITATEA

Operator

Data Completării

Nominalizaţi monumente de arhitectură din comună şi anume cetăţi, castele, conace, biserici, mănăstiri, case memoriale, castre (roman, dacic) şi altele. Indicaţi în ce localitate sunt situate acestea şi oferiţi câteva detalii cu privire la perioada construcţiei, valoarea istorică şi arhitecturală, elemente de unicitate şi identitate. În acest sens, completaţi tabelul de mai jos. Adăugaţi linii, dacă este necesar.

Monument	Sat	Descriere

Care sunt ocupaţiile şi meşteşugurile tradiţionale specifice comunei? (ex. olărit, cioplitură în piatră, ţesut etc.). Care este situaţia acestora în prezent (câți meşteri lucrează, care este volumul comenzilor, cum se promovează şi unde sunt localizaţi clienţii)? În acest sens, completaţi tabelul de mai jos. Adăugaţi linii, dacă este necesar.

Meşteşug	Sat	Situaţia Prezentă

Care sunt obiceiurile şi tradiţiile locale, religioase şi nereligioase? (de exemplu obiceiuri legate de Paşti şi de Crăciun, ziua recoltei, ziua comunei etc.). Faceţi o scurtă descriere a acestora (în ce constă obiceiul respectiv, cine îl practică etc.).

Obicei/tradiţie	Sat	Descriere

C. Economie

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

Cei mai importanți 10 agenți economici din zonă	Tip (AF/PFA/ SRL/SA/ Coop)	Domenii de activitat e	Număr de angajați	Cifră de Afaceri 2008	Principalele produse comercializa-te	Principalele locuri de comercializare /distribuție

D. Agricultură

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

1. Situația terenurilor din comună la finele anului 2009

Tip teren	**Zona de relief**	**Suprafața**
Teren arabil		
Teren productiv		
Teren neproductiv		
Păşune		
Viţă de vie		
Livezi		
Teren necultivat		
Drumuri		
Curți construcții		
Fânețe		

Exploatațiile agricole	**Nr. de exploatații de acest tip**

Anexa 6

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

Tip cultură	Ha cultivate 2009	Tone producție 2009
Grâu comun şi spelt		
Secară		
Orz		
Ovăz		
Porumb boabe		
Alte cereale		
Mazăre, fasole de câmp şi lupini dulci		
Linte, năut şi măzăriche		
Alte culturi proteice recoltate uscate		
Cartofi		
Sfeclă de zahăr		
Rădăcini furajere şi napi		
Tutun		
Hamei		
Legume proaspete, pepeni, căpşuni – câmp		
Legume proaspete, pepeni, căpşune – spaţii protejate		
Ciuperci		
Plante furajere – pajişti temporare		
Plante furajere – alte furajere verzi – porumb verde		
Plante furajere – alte furajere verzi – leguminoase		
Rapiţă		
Floarea soarelui		
Soia		
In pentru ulei		
In		
Cânepă		
Alte culturi textile		
Zarzavat de grădină		
Fâneţe permanente şi păşuni		
Plantaţii de pomi şi arbuşti fructiferi		
Plantaţii de pomi şi arbuşti fructiferi – nuci		
Viţă de vie – soiuri nobile pentru vin		
Viţă de vie – alte soiuri pentru vin		
Viţă de vie – struguri de masă		
Pepiniere		

Flori şi plante ornamentale – în câmp		
Flori şi plante ornamentale – în spaţii protejate		

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

Tip animal	**Număr capete**	
	Anul 2002	**Anul 2009**
Ecvidee (cai, măgari, catâri etc.)		
Bovine sub 1 an		
Bovine sub 2 ani – masculi		
Bovine sub 2 ani – femele		
Bovine de 2 ani şi mai mari – masculi		
Juninci, 2 ani şi mai mari		
Vaci de lapte		
Bovine 2 ani şi mai mari – alte categorii de bovine		
Oi – femele pentru reproducere		
Oi – alte categorii		
Capre – femele pentru reproducere		
Capre – alte categorii		
Porci – purceluşi sub 20 kg		
Scroafe pentru reproducere peste 50 kg		
Porci – alte categorii		
Păsări, pui de găina		
Găini ouătoare		
Curcani		
Raţe		
Gâşte		
Alte păsări		
Iepuri, femele pentru reproducere		
Stupi		

Tip exploatare	**Suprafaţa (Ha)**
Arenda	
Privat	
Asociaţie/Cooperativă	
Composesorat	

Se practică agricultura ecologică certificată?
Dacă da, ce anume şi pe ce suprafeţe? Ce cantitate se comercializează?

Anexa 6

Există mărci tradiționale (înregistrată, neînregistrată - produs local, specific locului) pentru produsele agricole? (ex: țuică, brânză, caș)

E. Educaţie 1

COMUNA /
LOCALITATEA
Operator
Data Completării

Tipul unităţilor de învăţământ existente în localitate/comună[1]	1. Număr total de unităţi, pe nivel	2. Din care număr unităţi private	3. Total absolvenţi în anul 2000	4. Total absolvenţi în anul 2005	5. Total absolvenţi în anul 2009	6. Procentul preşcolarilor /elevilor necuprinşi[2] de pe raza localităţii, pe nivel	7. Număr total de cadre didactice, pe nivel	8. Din care, cadre didactice navetiste[3]	9. Procentul elevilor care urmează nivelul superior de educaţie [4]
A. Preşcolar									
B. Primar									
C. Gimnazial									
D. Şcoli de Artă şi Meserii (SAM)									
E. Licee, Colegii									
F. Postliceale						nu se aplică			
G. Universitare						nu se aplică			nu se aplică

[1] Listaţi cele de stat şi cele private

[2] Au vârsta nivelului de şcolarizare, însa nu sunt cuprinşi în procesul educaţional din diverse motive

[3] Nu sunt din localitate şi călătoresc zilnic dus - întors

[4] Elevii care au trecut de la grădiniţă la primar, de la primar la gimnazial, de la gimnazial la liceal ori SAM, de la liceal la postliceal, sau universitar

Tipul unităţilor de învăţământ existente şi **funcţionale** în localitate/comună	Enumerați satele din comuna în care există unităţi de acest tip
A. Preșcolar	
B. Primar	
C. Gimnazial	
D. Şcoli de Artă şi Meserii (SAM)	
E. Licee, Colegii	
F. Postliceale	
G. Universitare	

F. Sănătate

Servicii de sănătate și medico-sociale

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

Tipul unităţilor existente în localitate/comună	1. Număr total de unităţi, pe nivel	2. Din care, câte oferă servicii gratuite?	3. Număr total personal medical
A. Cabinete medicale			
B. Puncte sanitare			
C. Dispensare			
D. Cabinete stomatologice			
E.. Spitale			
F. Policlinici			
G. Servicii de ambulanţă			
H. Servicii SMURD			
I. Farmacii			
J. Cămine pentru vârstnici			

SPAȚII PENTRU ACTIVITĂȚI RECREATIVE

COMUNA /
LOCALITATEA
Operator
Data Completării

Tipul unităţilor existente în localitate/comună	1. Număr total de unităţi, pe nivel	2. Câte aparţin de şcoli?	3. Câte permit accesul gratuit	4. Din care X au o stare de funcţionare şi dotare: a) bună b) acceptabilă c) slabă d) nefuncţionale	5. Enumerați satele de pe raza localității în care există acest tip de unităţi	6. În cazul în care, pe raza **întregii localităţi/comune** nu există nicio unitate de acest tip, menționați distanţa de la centrul de comună până la prima unitate de acest tip din zonă
A. Terenuri de sport				a)		
				b)		
				c)		
				d)		
B. Săli de sport				a)		
				b)		
				c)		
				d)		
C. Parcuri				a)		
				b)		
				c)		
				d)		
D. Spaţii de joacă în aer liber sau în interior				a)		
				b)		
				c)		
				d)		
E. Cămin cultural				a)		
				b)		
				c)		

				d)		
F. Clubul copiilor				a)		
				b)		
				c)		
				d)		
G. Cluburi sportive				a)		
				b)		
				c)		
				d)		
H. Centre comunitare				a)		
				b)		
				c)		
				d)		
I. Alte tipuri de cluburi menționați tipul				a)		
				b)		
				c)		
				d)		
J. Bazine de înot				a)		
				b)		
				c)		
				d)		

G. ADMINISTRAȚIE LOCALĂ / Primăria

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

1. Date despre organizarea instituției:

DIRECŢII	
SERVICII	
BIROURI	
COMPARTIMENTE	

*Solicitați şi copie după ultima organigramă adoptată prin HCL

Total personal angajat	
Din care, funcționari publici	
Din care, personal contractual	
Din care, altă categorie, (specificați)	

Cursuri la care a participat personalul din primărie actual, în ultimii 3 ani:	Numărul angajaților participanți, pe tematici
Scriere de proiecte	
Management de proiect	
Elaborarea de strategii şi planuri de dezvoltare	
Management financiar	

H. ADMINISTRAȚIE LOCALĂ / Primăria

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

2. Servicii publice asigurate pe raza localității/comunei

Enumerați cele existente pe câte un rând din coloana din dreapta	

3. Website, Blog, altele

Primăria are pagină de prezentare electronică?	*da/nu*

4. Publicații locale

Tipărite	
Electronice	

ADMINISTRAȚIE LOCALĂ / Consiliul Local

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

1. Date despre organizarea instituției

COMISII	
CONSILIERI LOCALI	

2. Evenimente organizate de CL

Evenimentul	Data	Periodicitatea

3. Apartenenţa instituţiei la asociaţii ale administraţiilor locale din ţară, sau alte structuri asociative
Enumeraţi în tabelul de mai jos:

4. Înfrăţirea cu unităţi administrativ teritoriale din alte ţări

Unitatea administrativ teritorială	Ţara	Acţiuni comune desfăşurate sau planificate	Perioada acţiunii desfăşurate sau planificate

5. Bugetul CL

Anul	**TOTAL**	**Din care, provenind din încasări locale**	**Din care, provenind din finanţări externe**
	Notaţi suma in RON	*Procentul din total*	*Procentul din total*
2008			
2009			

Anexa 6

ORGANIZAŢII[1]

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

NUME	
SCOP	
DOMENIUL/DOMENIILE DE ACTIVITATE (maxim 3 domenii)	
ARIA DE ACŢIUNE (Sat, comună, judeţ, regiune)	
WEBSITE, BLOG (notaţi adresa)	
PLAN DE ACŢIUNE PT 2010 - 2012.	
Persoana de contact din organizaţie şi nr. de tel	

Prin organizaţii se înţelege orice formă asociativă de tipul: asociaţie, fundaţie, asociaţie agricolă, asociaţie profesională, orice alte forme legal constituite; prin organizaţie activă definim acea formă asociativă care a întreprins activităţi semnificative pentru beneficiarii săi în ultimul an (2008 – 2009)

[1] Organizaţii care au sediul pe raza teritoriului
[2] Pentru fiecare organizaţie care răspunde DA, solicitaţi un exemplar în format electronic (de preferat)

I. Bilanțul politicilor de dezvoltare

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

A. Există strategii/ planuri locale de dezvoltare?

Se transmite o copie electronică (prin e-mail, CD sau DVD) către animator

B.1. Proiecte publice (ale administrației locale) implementate sau în curs de implementare, începând cu anul 2004, inclusiv
Pentru fiecare proiect completați o fișă separată

Titlul proiectului *(conform contractului de finanţare)*			
Tipul proiectului (bifați în căsuţa corespunzătoare)	**Infrastructura/ investiții**	**Dezvoltare resurse umane/capacități**	**Alt tip (cultură, sport etc.)**
Stadiul implementării proiectului (bifați finalizat, contractat şi menționați implementat în procent de X (%)	**Finalizat**	**Contractat**	**Implementat în procent de...**
Principale rezultate obținute *menționați rezultatele concrete obținute la finalul proiectului (de ex. pentru infrastructura investiții: reabilitarea 6 km de drum comunal, reabilitarea*			

clădirii în care funcţionează grădiniţa nr. 1 etc.; pentru proiectele de resurse umane – nr. de persoane instruite, nr. de persoane consiliate/ocupate etc.)	
Valoarea proiectului *(la data semnării contractului)*	
Sursa de finanţare (fonduri SAPARD – precizaţi măsura; fonduri PHARE, de ex: PHARE CES, cooperare transfrontalieră, modernizarea administraţiei locale etc.; fonduri ISPA, fonduri Structurale (menţionaţi programul operaţional şi măsura), fonduri PNDR (menţionaţi măsura) fonduri Banca Mondială (ex: Programul de Dezvoltare Rurala, FRDS, Programul pentru Învăţământ Rural, Programul pentru romi, Economia Bazata pe cunoaştere etc.), donori privaţi, buget de stat (ex: ex. OG 7/2006, fondul de mediu etc.), bugetul local etc.	
Rolul în cadrul proiectului (marcaţi cu X răspunsul)	☐ Aplicant ☐ Partener ☐ Beneficiar ☐ Altă situaţie
Localităţile vizate de proiect (enumeraţi **<u>toate</u>** localităţile din comună, care au beneficiat în urma proiectului**)**	
Anul începerii	
Anul finalizării	

B2. Proiecte private (altele decât ale administrației, ex: ONG-uri, firme private de la nivelul comunei etc.) începând cu 2004 inclusiv.

Beneficiar	**Titlul proiectului**	**Rezultatele proiectului**	**Sursa de finanțare**	**Valoa-rea proiec-tului (în RON şi EURO)**	**Anul finalizării**

J. Protecția mediului

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

1. DEŞEURI

1.1 Există la nivelul localității implementat serviciul de colectare a deșeurilor menajere?

1.2 Dacă da, de ce tip este serviciul?:

Serviciu în cadrul primăriei;		*DA*	*NU*	*Altă situaţie (descrieţi)*
Serviciul realizat de către un operator de salubrizare?		*Menționați numele operatorului de salubrizare şi nr. licenței de operare ANRSC*		

1.3 Localităţi şi populaţie deservită de serviciul de salubrizare

Denumirea localității (sat/cătun)	Număr locuitori deserviți	Număr locuitori care plătesc serviciul	Care este tariful serviciului?	
			Persoană fizică (lei*/pers.)	Persoană juridică (lei/mc)

*lei, inclusiv TVA

1.4 Dotarea cu recipienţi privind colectarea în amestec a deşeurilor:

Denumirea localităţii	Număr recipienţi			
	Pubele	Containere	Eurocontainere	Altele
	0,1-0,2 mc	4-5 mc	1,1-1,2 mc	

1.5 Există Hotărâri ale Consiliului Local legate de gestiunea deșeurilor (referitor la înființarea sistemului de colectare, delegarea de gestiune privind operarea acestuia, aprobarea taxei sau tarifului, asocierea sau participarea la proiecte legate de acest sector)? Dacă da, rugăm să atașați o copie a acestora.

Protecția mediului

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

2. ALIMENTARE CU APĂ ŞI CANALIZARE

2.1 Există la nivelul localității un sistem centralizat de alimentare cu apă? Dacă da, vă rugăm precizați:

Denumirea localității	Număr locuitori deserviți	Care este tariful serviciului?	
		Persoană fizică (lei*/pers.)	Persoană juridică (lei/mc)

* Dacă există un alt sistem de plată a serviciului, vă rugăm detaliați.

2.2 Există la nivelul localităţii un sistem centralizat de canalizare? Dacă da, vă rugăm să precizați:

Denumirea localității	Număr locuitori deserviți	Care este tariful serviciului?	
		Persoană fizică (lei*/pers.)	Persoană juridică (lei/mc)

2.3 Există la nivelul localității stație de epurare a apelor uzate? Dacă da, vă rugăm să precizați:

Număr locuitori racordați
Capacitate (volum apă uzată epurată)
Starea de funcționare, (conformă cu autorizația / cu deficienţe / nefuncțională)
Cantitate nămol rezultat
Locul de eliminare/valorificare a nămolului
Numele operatorului şi datele de contact ale acestuia

2.4 În ultimii 5 ani au fost semnalate cazuri de poluare accidentală a apei? Dacă da, oferiți detalii.(data, descrierea evenimentului, modul de soluționare).

2.5 Există Hotărâri ale Consiliului Local legate de alimentarea cu apă şi canalizare (referitor la înființarea sistemului de distribuție/canalizare, delegarea de gestiune privind operarea acestuia, aprobarea taxei sau tarifului, asocierea sau participarea la proiecte legate de acest sector)? Dacă da, rugăm să atașați o copie a acestora.

Protecția mediului

COMUNA / LOCALITATEA
Operator
Data Completării

3. CALITATEA AERULUI

3.1 În ultimii 5 ani au fost semnalate cazuri de poluare accidentală a aerului (sesizări ale cetățenilor cu privire la această problemă, litigii legate de această problemă)? Dacă da, oferiți detalii.

3.2 Vă rugăm să precizați, pentru anul 2009, ponderile tipurilor de combustibil utilizați la încălzirea locuințelor (raportat la nr. total gospodării din localitate; indicați valorile procentuale %)

Combustibil solid (lemn, cărbune etc.)
Combustibil lichid
Gaze naturale sau GPL
Energie electrică
Alte surse

4. CALITATEA SOLULUI

4.1 Bonitatea terenurilor

Clasa de bonitate terenuri agricole (extravilan)	Suprafețele – total localitate (ha)
Clasa I: solurile cu fertilitate foarte bună	
Clasa II: solurile cu fertilitate bună	
Clasa III: solurile cu fertilitate mijlocie	
Clasa IV: solurile cu fertilitate slabă	

Clasele de bonitate ale terenurilor agricole sunt utilizate în vederea impozitării terenurilor aflate în extravilanul localităților. Bonitarea se realizează pe baza unui studiu pedologic realizat de Oficiul Județean pentru Studii Pedologice şi Agrotehnice. Studiul pedologic constă în delimitarea, inventarierea şi evaluarea solurilor în vederea utilizării terenurilor pentru producția agricolă.

4.2. Estimați suprafața medie totală a terenurilor agricole la nivel de localitate nefolosite în ultimul an (pârloaga, terenuri de pe care nu s-a realizat venit agricol, incluzând şi viile, livezile).

4.3 Au fost identificate terenuri degradate? Dacă da, completați.

Denumire localitate	Localizare teren degradat	Suprafața	Tip degradare*

* ex. sol contaminat în urma desfăşurării activităţilor economice, inclusiv agricultura
alunecări de teren
suprafeţe erodate
suprafeţe inundate
terenuri degradate în urma depozitării neconforme a deşeurilor etc.

4.4 În ultimii 5 ani au fost semnalate cazuri de poluare accidentală a **solului?** Dacă da, oferiți detalii.

Anexa 7: Agenda ateliere cu partenerii

AGENDA ATELIERULUI DE LUCRU

27-28 aprilie 2010, Pensiunea Belvedere

Valea Mare Pravăţ

Ziua1

9.30-10.00	*Primirea participanţilor*
10.00 – 10.30	Introducerea pe scurt a GAL/Leader şi prezentarea obiectivelor atelierului, a programului de lucru şi a participanţilor
10.30-11.00	Prezentarea şi discutarea concluziilor pe analiza diagnostic
11.00-12.30	Cafenea Publică- Problemele şi punctele slabe ale teritoriului
12.30-14.00	*Pauză de prânz*
14.00-16.00	Cafenea Publică - Resursele şi punctele forte ale teritoriului

Ziua 2

9.30-10.00	*Sosirea participanţilor*
10.00 – 11.30	Recapitulare Puncte tari şi Puncte slabe şi adăugare Oportunităţi şi Riscuri
11.30-12.00	*Pauză de cafea*
12.00-12.40	Priorităţi de dezvoltare a GAL
12.40-13.30	Priorităţi de dezvoltare a GAL
13.30-14.40	*Pauză de prânz*
14.40-15.30	Priorităţi de dezvoltare
15.30-16.30	Propuneri de proiecte care se încadrează în priorităţile de dezvoltare
16.30-17.00	Încheierea atelierului

Anexa 7

Întâlnirea de validare a Strategiei de Dezvoltare Locală
A teritoriului „Muscelean şi European"

AGENDA

14 mai 2010, Pensiunea Belvedere
Valea Mare Pravăţ

- 9.00- 9.30 Prezentarea obiectivelor atelierului şi a programului de lucru
- 9.30-11.30 Planul final de dezvoltare a teritoriului Muscelean si European
- *11.30- 11.45* *Pauză*
- 11.45-12.30 Modul de funcţionare a parteneriatului
- 12.30- 14.00 Organizarea Grupului de Acţiune Locală (GAL)
- 14.00- 16.00 Procedura de selecţie a proiectelor ce urmează a fi finanţate prin intermediul strategiei